

NATIONAL UNION OF ERITREAN YOUTH & STUDENTS

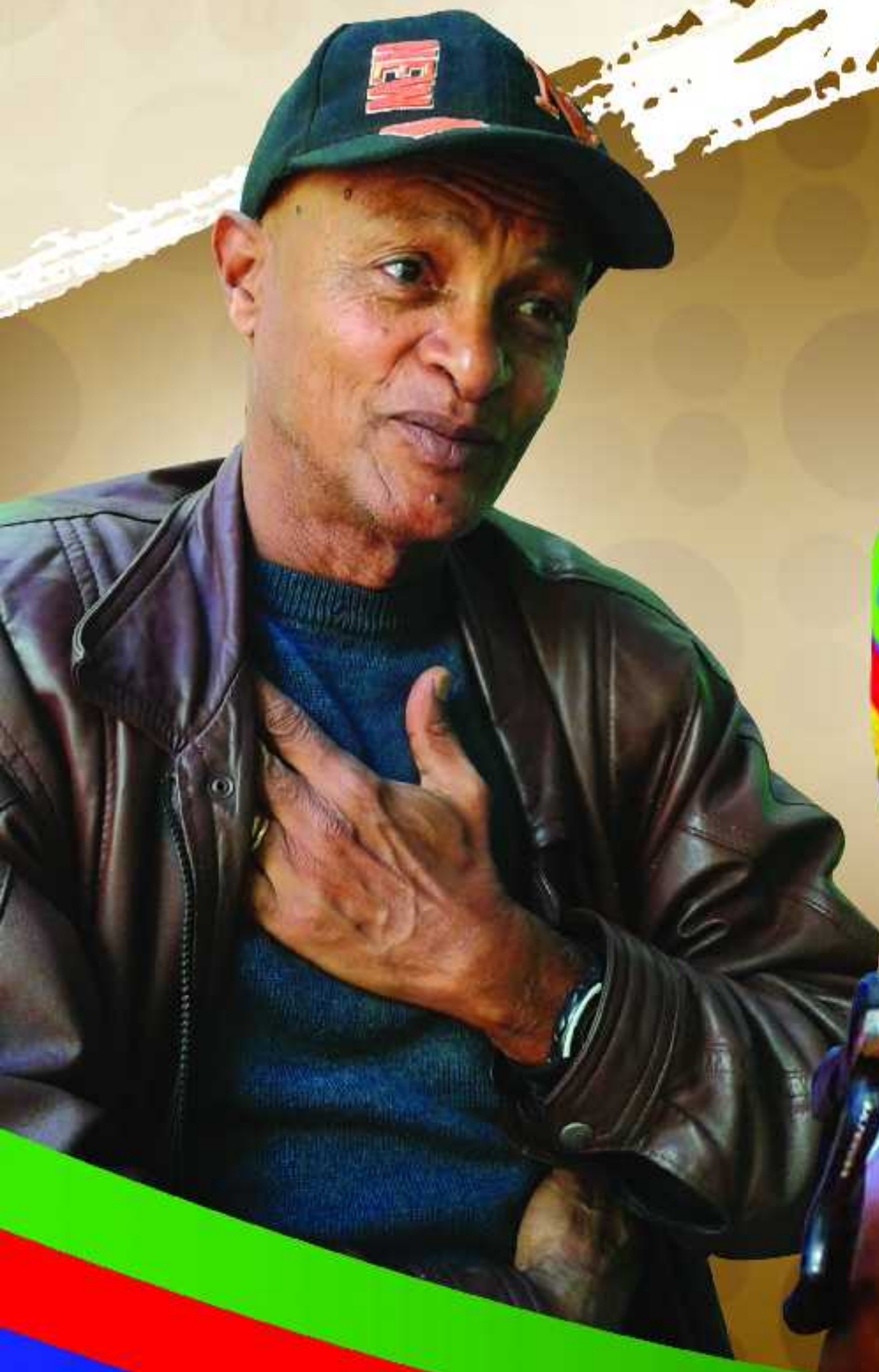

መጓጓዣ

መጽሐት ሃገራዊ ማህበር መንእሰያትን ተመሃሮን ኤርትራ

- ጠብላሕታ ናጽነት
- ኤርትራ ናብ ብሩህ መዋኸል
- ማህበራዊ ፍትሒ እቲ ካልኣይ ሰወራ
- ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ኣብ ቀራና መገዲ
- ፍቕሪ ቀደምን ፍቕሪ ሎምን

ሆሴ ሞሪኖ፡
'እቲ ዘይቅበጽ ቅበጽ'

ወትሩ ንኩሉ ደስዋት!
مستعدون دائما لكل الاحتمالات!
RESILIENT -AS EVER !

መበል 30 ዓመት
መዓልቲ ናጽነት ኤርትራ

**ክልተ ወርሓዊት መጽሔት
ሃገራዊ ማሕበር መንእሰያትን ተመሳሮን ኤርትራ**

ግንቦት 2021 ቁ.68

መሸጢ ዋጋ ካብ ኤርትራ 10 ኖቕፋ.

ናብ መጽሔት መንእሰይ ክትሰዱዎ ኢትደልዩ
ርእይቶ፡ ሓበሬታ፡ ኣበርክቶ፡ መስረምታ፡
ነቐፊታ ወዘተ. በዚ ዝስዕብ ኣድራሻ ክትልክኩልና
ትኽእሉ፡

መጽሔት “መንእሰይ”

ቁ.ሳ.ጾ 1042

ቁ.ስልኪ. 202592

ፋክስ 291-1- 125981

መርቡብ ሓበሬታ ማሕበር

www.eriyouth.org

ዘርጋሒ መጽሔት

ቁ.ስልኪ. 200454

መጽሔት መንእሰይ ብተወሳኺ ኣብ መርቡብ
ሓበሬታ www.shabait.com (menesey magazine)
ክትረኽቡዎ ትኽእሉ።

ትሕዝቶ

ቃል ኣሰናዳኢ 2

ደሃይኩም 3

ደሃይ ማሕበር 4

- ◆ ጉዕዞ ሃማመተኤ ኣብ 30 ዓመታት ናጽነት
- ◆ ውድድር ታሪኻዊ ፍልጠት ‘ቡያ’
- ◆ ሞያዊ ስልጠና

ጉዳያት 9

- ◆ ወትሩ ንኹሉ ድሉዎት!
- ◆ ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ኣብ ቀሪና መገዲ
- ◆ ኤርትራ ናብ ብሩህ መዋእል
- ◆ ማሕበራዊ ፍትሒ እቲ ካልኣይ ሰውራ
- ◆ “መምህር ጥብብ!”
- ◆ ጡብላሕታ ናጽነት
- ◆ ህዝባዊነት ሕላገት ሰራዊት ኤርትራ

ሕብረተሰብ 25

- ◆ ዕድመኣዊ ኣድልዎ
- ◆ ነታ ጸሓይ በተን ንኣሸቱ ኣኢዳውካ...
- ◆ ምስጢር ዓወት
- ◆ ፍቕሪ ቐደምን ፍቕሪ ሎምን
- ◆ እንታይ ኮን ምኹኑ!

ሕግን ስነምግባርን 34

- ◆ ከመይ ፍርዲ?

ሓንቲ ሕቶ ኣላትኒ 37

- ◆ ጽልዎ ጸታዊ ርክብ
- ◆ መከላኸሊ ሕግም ልቢ

ባህልን ስነ-ጥበባትን 39

- ◆ ወግዲ ምስ ፍርድቤት
- ◆ ቁኖ ሳልስቲ

ሳይንስን ቴክኖሎጂን 48

- ◆ መርቡብ 5ይ ወለዶ

ስፖርት 55

- ◆ ሞሳና ደበሳይ

መለሳ 59

- ◆ ዜሰደምም ሓቕታት

ቆል ጎሰርዳ

ዓመተ 2021፡ መበል 30 ዓመት ዕለተ ናጽነትን መበል 60 ዓመት ምጅማር ብረታዊ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ንናጽነትን እነዝክረላ፡ ዓመተ ድርብ ታሪኻዊ በዓላት እያ።

ካብ መፋርቕ ዝሓለፈ ዘመን ማለት ኤርትራ ካብ መግዛእቲ ጣልያን ናብ ምምሕዳር ብሪታንያ ካብ ዝተሰጋገረትሉ እዋን 40ታት ጀሚሩ፡ ህዝቢ ኤርትራ ንኣስታት 80 ዓመታት፡ መሰል ርእሰ ውሳኔቲ ብሽርሒን ብሓይሊን ክደቀሱ ዝሃቀነ ግሎባዊ ስትራቴጂ ርእሰ ሓያላን ንምስዓር፡ ብመሪር ቃልሲን መስዋእቲን ዝሓለፈሉ መዋእል እዩ ነይሩ።

መንገድ ሰለስተ ወለዶታት ኤርትራ፡ ሃገር ዝገጠማ ከቢድ መድረኻዊ ፈተነ ሰጊሩ፡ ናጻ ሃገር ንምፍጣር ጥራይ ዘይኮነ፡ ናጽነት ኤርትራ ኣብ ተሪር ባይታ ዝረግጸሉ ኩነት ንምውሓስ፡ ረዚን ዋጋ እዩ ከፊሉ። ብዓረርን ሓዊን፡ ብዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ሽርሒታትን ውዲታትን ተፈቲኑ፡ ክምህ ከይበለ ንኹሉ ጊንጢታት ሰዓሩ ብምውጽኡ ከኣ፡ ኣዝዩ ዘሓብን ሃገራዊ ታሪኽን መንፈስ ሃገራውነትን ክነድቕ ክኢሉ ኣሎ።

ሎሚ ኤርትራ፡ ንእሹቶ ሃገር ወይ ህዝባ ውሑድ ኢልካ ዘይትንግቕ፡ ሓያልን ብቐዕቲን ሃገር ምዃና ዓለም ኣብ ዝእመነትሉ መድረኽ በጺሕና ኣሎና። ህዝቢ ኤርትራ ከም ውጽኢት ነዊሕ ቃልሲ ብመንጽር ካልኣት ዝመስልዎ ህዝብታት፡ ንኹሉ ድሕረታት ሰጊሩ፡ እቲ ዝሓየለ ሓድነትን ጥምረትን ዝውንን፡ ውሽጣዊ ሰላሙን ቅሳነቱን ብብቐዓት ከውሕስ ዝኸእል፡ ህዝቢ ኮይኑ ኣሎ።

ኤርትራ ክንዮ ውሽጣዊ ሰላማ፡ ብዘባ ደረጃ እውን፡ ጸጥታን ርግኣትን ንምውሓስ፡ ጥጡሕ ናይ ምትሕብባር ባይታ ንምፍጣር ኣብ ዝካየድ ዘሎ ቃልሲ፡ እጃማ ወሳኒ ምዃኑ ኣብ ዝእምነሉ ደረጃ ተበጺሑ ኣሎ። እዚ ብቐንዱ ውጽኢት ቃልሲ ዘይጸዓዱ፡ ተባዓትን ንቐሓትን መንገድታ እዩ።

ርግጽ እዩ፡ እዚ ናይ ሰለስተ መዋእል ቃልሲ፡ ዘኸሰረና ግዜን ዕድላትን ኣቃሊልካ ዝርእ ኣይኮነን። እንተኾነ፡ ከም ሃገርን ህዝቢን ሓደ ዓቢ ብልጫ ጨቢጥና ስለዘሎና፡ ብኸዕበት እንከሓሰሉ ግዜ ርሑቕ ኣይኮነን። ኤርትራዊ ሃገራውነት፡ ንድሕሪት ዘልሓጥ ኣብ ዘይብለሉ ደረጃ ዓሪጉ ስለዝርከብ፡ እዚ ረቕሒዚ፡ ንውሽጣዊ ሰላምን ውሑስ ቁጠባዊ ዕብዮትን ወሳኒ እዩ። ብዙሓት ሃገራትን ህዝቢታትን እዚ ጸጋዚ ተሓሪምዎ ኣብ ከመይ ኩነታት ከምዘለዎ ንርእዮ ዘሎና እዩ። ስለዚ ድማ፡ እቲ ብቐልሲና ዘረጋገጽናዮ መኸሰባትን ዘለና ጸጋታትን ናብ ዝጭበጥ ረብሓ ንምቕያር፡ ኣብዚ ሓድሽ ምዕራፍ፡ ብናህሪ ክንጎዮ፡ እንሆ ሜዳ እንሆ ፈረስ ኣብ ዝበሃለሉ ኣዝዩ ትሰፍው እዋን በጺሕና ኣሎና። ክብርን ሞጎስን ንጀጋኑና!

ናይ ሎሚ ሕታም መጽሔት መንገድ፡ መበል 30 ዓመት ጽንብል ናጽነትና ብድምቀት ኣብ እነብዕለሉ ቅንያት እትዝርጋሕ ብምዃና፡ ንጉዕዞ ሃማመተኤ ኣብ 30 ዓመታት ናጽነት ኣመልኪታ ምስ ኣበመንበር ማሕበር ካብ ዝተኸየደ ቃለመጠይቕ፡ ናይ ጽማቕ ጽማቕ ኣቕሪባ ኣላ። ኣብቶም ዝተረፉ ዓምድታት ድማ ንትርጉምን ርዝነትን ናጽነትን ዝገልጹ ዓናቕጽን ብዛዕባ ህሉው ኮነታት ቀርኒ ኣፍሪቃን ኣመታቱን ዝትንትን ትሕዝቶን ቀሪቡ ኣሎ። ወናኒ ብዙሓ-ምያ ስነጥበብ ስነጥበበኛ ምስጉን ዘርኣይን ሃብሮም ተቐዳዳሚት ሽግለታ ሞሳና ደበሳይን ድማ ኣጋይሻ ገይራቶም ኣላ።

መጽሔት መንገድ ኣብ ኩሎም ዓምድታታ ከም ወትሩ ንመንገድታ ዘማእዘኩ፡ ዝምህሩን ዘዘናግዑን ትሕዝቶታት ሒዞ ክትወጽእ ብወገን ኣዳለውታን ተሳተፍታን ጸዕርታት ክግበር ጸኒሑ ስለዝኾነ፡ ትርግታ ልቢ ኣንብብታ ከተማልእ ትትሰፎ። ካብዚ ዘላቶ ዝያዳ ክትሕይልን ጠለባት ኣንብብታ ብምልኣት ክተዕግብን ድማ ተሳትፎን ኣበርክቶን ዓማዊላ እንተሰዊዱ ምዃኑ እምንቶኣን ምሕጽንተኣን እዩ።

ወትሩ ንኹሉ ደብዳቤ!

ዶሃይኩም

ካብ ታሪኽ ዘኮተ ካጠመገገና ገብሮሊት ጽሕፈት

ኣብ ዝሓለፈ ሕታም መጽሔት መንገድ “ታሪኽ ምፍላጥ እንታይ ይዓብሰሰይ?” ዘርእሲታ ጽሑፍ ምስረኣኹ፡ ኣቐልባይ ስሒብኹ። ናይ ታሪኽ መጽሐፍቲ ኣብ ምንባብ ብዘተሕግዱስ ስለዘይኮንኩ፡ እታ ጽሕፍቲ ንኣይ ትድግፈኒ፡ ወይ ንድኻመይ ጭብጥ መመኽነይታ ተቐረብልይ መሲሉኒ ነይሩ። እንተኾነ፡ እናነበብኩዎ ምስ ከድኩ፡ ኣብ ታሪኽ ዘለኒ ኣመለኻኽታ ክልውጥን ከሰፍሕን እያ ደፋፊኣትኒ።

ኣገዳስነት ታሪኽ ብዓንተባኡ ዝጠፍኣኒ ኣይኮነን። ታሪኽ ምፍላጥ ዓቢ ጸጋን ዘብህግን ምዃኑ ኣጸቢቐ እፈልጥዮ። ኣገዳስነቱ ግን፡ ቦቲ ጸሓፊይ ኣቐራብዎ ዘሎ መንጽር ተመልኪተዮ ኣይፈልጥን። ንታሪኽ ብሓፊሻዊ ኣገዳስነቱ እንተዘይኮይኑ፡ ምስ ውልቀይ ዘለዎ ምትእስሳር ክሳብ ክንድኡ ብዕምቁት ሓሲበሉ ኣይፈልጥን። ካብታ ጽሕፍቲ፡ ታሪኽ ማለት፡ ብቐንዱ እቲ ንዓይ ናብዚ ዓለም ዘምጽኣን ነቲ ሕጂ ዘለኹዎ ኩነትን ዝፈጠረ፡ መጻኢ ዕድላይ እውን ዝውንን ምዃኑ ክግንዘብ ምኽኣላይ ንጸሓፊይ ኣድኒቐዮ።

ካብታ ጽሕፍቲ ዝያዳ ዝተሰወጠኒ፡ እዚ ርስትና እንብሎ መሬትን ባሕርን ብሓረግ ወለዶና ዝረኽብናዮ ውርሻ ምዃኑ፡ እቶም ቀዳሞት ወለድና፡ ኣብዚ ብዘተሓት ዝጥምትዎ፡ ባይታ ውድድር ሓያላን ዝኾነ ስትራቴጂያዊ ቦታ፡ ርስቶም፡ ባህሎምን መንነቶም ዓቂቦም ክነብሩ ዘሕለፍዎ ቃልሲን ክብደቱን እዩ። ኣብ መወዳእታ፡ ህላወይ ውጽኢት ናይዚ ታሪኽዚ ምዃኑ ምስ ተገንዘብኩ ድማ፡ ታሪኽ ማለት ኣነ ምዃነይ፡ ታሪኽ ምፍላጥ ማለት ድማ ብቐንዱ ነበሰኻ

ምፍላጥን ዘለኹዎ ኩነት መጻኢ ኣመቱ ምርዳእን ምዃኑ፡ እቲ ልክዕ ግንዛብ ክወስድ ክኢለ ኣለኹ። ብኡ መጠን ድማ፡ ኣብ ልዕሊ ጽሑፋት ታሪኽ ዝጸንሓኒ ኣመለኻኽታን ተገዳስነትን ብመጠኑ ተቐይሩ ስለዘለዎ፡ መጽሐፍቲ ታሪኽ ሃሰውሰው ክብል ሸውሃት ሓዲሩኒ ኣሎ።

ብዚ ኣጋጣሚ ንጸሓፍቲን ተመራመርቲን ታሪኽ፡ ፍልጠት ሕብረተሰብ ንምስፋሕ፡ ታሪኽን መንነትን ንምድማቕ፡ ሃገርን ሃገራውነትን ናብ ዝለዓለ ደረጃ ህንጻት ንምዕራግ ብብርዖም ዝገብርዎ ዘለዉ ኣበርክቶ እናድኒቐኩ፡ በርትዑ ክብሎም እደሊ።

ነዛ ዓምዲ ብዕምቁት ክስዕብዎ ከድልዮምዮም።

ኣላዩት መንክር ካብ ኣስመራ

ብቐሊኡ ንተስተምህር ዓምዲ

ኣብ ዓምዲ “ሓንቲ ሕቶ ኣላትኒ” ዝወጹ ሕቶታትን መልሲታትን ንኹሉ ኣካል ሕብረተሰብ ኣገዳሲዮ። ኣብ ናይ ዝሓለፈ ሕታም፡ ንትህኪት ትምልክት ሕቶን መልሲን ኣዝያ መሲጣትኒ። ንሓደ ካብ ደቀይ ገንጺለ ከንብባ ምስ ሃብክዎ፡ ገሪምዎ፡ ኣይሰሓቐ ኣይሕርቃን ኮይኑ። ክብሎ ዝደለኹ ብቐሊኡ ተረዲእዎ። ስለዚ ብቐሊኡ እተስተምህር ዓምዲ እያም፡ ቀጻልነታ ክውሕስ እላቦ።

ኣይለኣብ ገብረመጎሴ ካብ ዓዲ ተከሌዛን

ኣዋን ዝጠፅቦ ሓበሬታ ተክፍኡ፤

ኣብ መጽሔት መንገድ ኣብ ዓምዲ ሳይንስን ተክፍሎጂን ዝወጽእ ዘሎ ሓበሬታታት ኣዝዩ ኣገዳሲ እዩ። መንገድያት ዓለም በጺሓቶ ዘላ ምዕባለ ተክፍሎጂ ከሎ ገና እንተዘይፈለጥና፡ ኣንፈት ዓለም ናብይ ገጹ ምዃኑ ጋን ክኾነና ይኽእልዮ።

መጽሔት መንገድ ጉዕዞ ተክፍሎጂ ናብይ ገጹ ይውንጨፍ ከም ዘሎን ብወገንና ቦቲ ዘሎንና ዓቕሚ ክንገብር ዝግባእ ዕዮ ዝ እንታይ ምዃኑን ኣቐዲማ ተኣንፍተልና ስለዘላ ምስጋና ይግበኣዮ። ብሕልፊ እቶም ኣብ ምህዞን ሰንዓን ዝከጥፉ መንገድያት ናይ ምብልሓት ዓቕሞም ክብን ገምባል

ስለቴና

ናይዚ ጠፊኣቶ ዝጸንሐት ግዲ ኹይኑ፡ ናይ ዝሓለፈ ሕታም መጽሔት መንገድ ኣዝያ መሲጣትኒ። ብሰንኪ ኮርና ካብ ስራሕ ተፈልዖ ጸኒሓ ከምዚ ዝበለ ትሕዝቶ ሒዛ ምቕልቃላ፡ ኣብ መጻኢ ከመይ ክትሕይል ምዃና ዘኣንፍት እዩ። ብቐዓት ደኣ ከይትሰእንሉ እምበር፡ ብወንይ ዓቕመይ ዝፈቐዶ ኣበርክቶ ክገብር ድሉው ከም ዘለኹ ከረጋግጻልኩም እደሊ። ዓወት ንሓፋሽ!

ዮናስ ብርሃን ካብ ዓሰብ

ዶ/ር ማህበር

ጉዕዞ ሃማመተኤ ኣብ 30 ዓመታት ናጽነት

ሃገራዊ ማህበር መንገድያትን ተመሃሮን ኤርትራ መቐጸልታ ናይቲ ኣብ ትሕቲ ጽላል ህዝባዊ ግንባር ብ1978 ኣብ ከረን ዝቐመ ሃገራዊ ተቃላሲ ፖለቲካዊ ማህበር እዩ። ድሕሪ ናጽነት፡ ንጠለባት ዳግመ ህንጻ ሃገር ብብቐዓት ንምምላህ መሳርዑ ከም ብኣድሻ ብምውዳድ ገይ ጉባኤኡ ብ1994 ኣብ ኣሰመራ ብምቕናዕ፡ ኣብ ዳግመ ህንጻ ዝሳተፍ፡ “ብኸለንትናኡ ብቐዕ መንገድያት ምህናጽ” ዝብል ተልእኾን ስትራቴጅን ሓንጻጹ ከም ኣተባባሰ፡ ኣብ-መንገር ሃማመተኤ ብጻይ ሳልሕ

ኣሕመዲን ብኣጋጣሚ መበል 30 ዓመት በዓል ናጽነት ኣብ ዘካየዱ ቃለ-መጠይቕ ገለጹ።

ማህበር ዝኸተለም ኣገባባት ውዳብ፡ ውጽኢቶም፡ ቁርጥውቶም፡ ኣድማዕነት ኣገባብ ኣተገባብርእምን ብዘምልከት ሰፋሕቲ ዋዕላታትን ገምጋማትን ተኸይዱ ምንባዩ ዘዘኻኸረ ብጻይ ሳልሕ፡ ብዋዕላ ናቕፋ ዝፍለጡ ኣብ 1995፡ 1996፡ 1997፡ 1998 ዝተኸየዱ ዋዕላታት ንማህበር መኣዘን ዘትሓዙ ምንባርም ብምዝካር፡ ምምልማል ኣባላት ሕመረት ኣብ ውሽጢ ጸቢብ ውዳብ ክካየዱ ምጽንሑ ካብዚ መረዳእታዚ ዝተበገሰ ምዃኑ ኣረጊኡ።

ማህበር ጸይ ጉባኤኡ፡ ብ2006 ኣብ ትሕቲ “ዕጥቕና ፍልጠት፡ ሽቶና ምዕባላ፡ ጻማና ታሪኽ” ዝብል ቴማ ኣብ ከተማ ናቕፋ ብምቕናዕ፡ ንመድረኻዊ ብድህነት መንገድያት ዝምልከት ሰፊሕ ዘተ ብምክያድ ዝሓንጸጸ ናይ ኣርባዕተ ዓመት ስትራቴጂያዊ ውጥን ስራሕ፡ ሰዓቢ ከም ባህሊ ኮይኑ ክሳብ ሕጂ ክስረሓሉ ብምጽንሑ፡ ማህበር ኣንፊቱ ብዝገባእ ከለልን ንጥፈታቱ ከሰላሰልን ካብ መስመሩ ከይወጽእን ሓጋዚ ተራ ከም ዝጸንሑ ብጻይ ሳልሕ ኣገንዘቡ። ከም ብዝሒ ጠለባትን ባህግታትን መንገድያት፡ ንጥፈታት ማህበርውን ብኡ መጠን ክጥብን ከሰፍሖን ምጽንሑ ውን ኣዘኻኸሩ።

ሃማመተኤ፡ ኣብ ወርሒ መስከረም 2013 ኣብ ኣምባትካላ ድሕሪ ዘካየዱ ገምጋም፡ ኣብ ውሽጡ ኣድሻ ውዳብን ዳግመ ስርርዕን ብምክያድ፡ “መንገድያት ይንቃሕ፡ ይወደብ፡ ይዕጠቕ” ዝብል መርኣ ህዝባዊ

ግንባር ተቐኒቱ፡ ብኣድሻ ወንን መንፈስን ንስራሕ ከም ኣተባባሰ ዝገለጸ ብጻይ ሳልሕ፡ “መንገድያት ይንቃሕ፡ ይወደብ፡ ይዕጠቕ” ዝብል መሪሕ ራእይ ከዉን ንምግባር፡ ስትራቴጂያዊ ውጥን ብምክንጻጽ ንትግባረኡ ክሰርሕ ምጽንሑ ገለጹ።

ብጻይ ሳልሕ ኣሕመዲን ኣብ ሓፊሻዊ ንጥፈታት ማህበር ኣመልኪቱ ኣብ ዝሃበ መብርሂ፡

ብቐዓት ሕብረተሰብ ብደረጃ ንቐሓት፡ ውዳብን ዕጥቂን መንገድያት እዩ ዝምዘን። መንገድያት ህላወን ምዕባላን ሕብረተሰቡ ክውሕስ፡ ረብሓታቱ ብንጹር ክፈልጥ ዘኸለሎ ፖለቲካዊ ንቐሓት፤ ብጥምረት ናብ ዕላማኡ ክግሰግስ ዘኸለሎ ሓያል ውዳብ፤ መሰሉን ረብሓታቱን ዝከላኸለሉ ዕጥቂ ይድልዩ። እቲ ብዓወት ዘመርሽ መስርሕ ወይ ኣገባብ ንሱ ስለዝኾነ፡ ሃገራዊ ማህበር መንገድያትን ተመሃሮን ኤርትራ ኣብ ዘም ስለስተ ኣዕኑድ ብቐዓት ንምዕዋት ኣውራ ዕላማኡ ገይሩ መደባቱ ከም ዝሰርዕን ዘተግብርን ብጻይ ሳልሕ ይገልጹ።

ሃምሳተኛ ኦሊምፒክ አብ ስርዓት ገብሮትን ውዳቤን ዝለዓለ ኣተኮሮኡ ኣብ ኣባላት ጸቢብ-ውዳቤ (ሕመረትን ካድራትን 80%) ብምግባር፡ ፖለቲካዊ ትምህርቲ፡ ሓባራዊ ዘተን ሰማናራትን፡ ምንባብ መጻግጎሲ ጽሑፋት፡ ዑደትን ዋርሳን፡ ተወሳኺ ትምህርቲን ኣስተምህርታትን፡ ብዝጸበበን ቅርጹውን ኣገባብ መንገሳዊት ዝሳተፍሉን ዝዘተይሉን መድረኽ ብምክፋት፡ ወሃንጎትን ገለጽትን መደባቶም ክኾኑ ብሰፊሑ ይሰራሐሉ።

ምዕባይን ምውሓስን ጉጅለታት ቀያሕቲ ዕምባባ፡ ፊተውራሪ፡ ሕመረትን ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ ካድርን መንገሳዊት ስራሕተኛታትን ቀዳምነት ተዋሂቦም ከም ዝሰራሐሉን ብኣማኢት ኣሽሓት ዝቐጸሩ መንገሳዊት ከም ዘሰልጠኑን ዝምልመሉን ዝገለጸ ብጻይ ሳልሕ፡ ኣብ'ቲ ብመሰረት ዋዕላ ናቕፋ 1995 ዝጀመሮ ስልጠና ሕመረትን ብውሳኔ 8ይ ጉባኤ ዝጀመሮ ስልጠና ካድርን ልዕሊ 80 ሺሕ ሕመረትን ልዕሊ 14 ሺሕ ካድራት መንገሳዊትን ኣሰልጠኑ። ኣብ ኩሉን ጨፍፍር ኣብያተ ትምህርቲ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ፡ ሳዋን ኮላጃትን፡ ትካላት መንግስትን ግንባርን ብድምር ንልዕሊ 150 ሺሕ መንገሳዊት ከም ኣካይዲት ኣካል ኮይኖም ናይ መራሕነት መበገሲ ክልሱ-ሓሳባዊ ትምህርቲ ከም ዝከታተሉ ብምግባር፡ ብጽዳም ብምምራሕ ግብራዊ ተመኮሮ መራሕነት ክቐስሙ ከም ኣተገብረውን ኣረዲኡ።

ምቛም ክለባት መንገሳዊት ማእከላት መንገሳዊት ከም መሳላጥያ

ዝገባሉታቶምን ዕቕር ዓቕምታቶም ኣለልዮም ናብ ዝለዓለ ደረጃ ንክማዕብልዎ ባይታ ዝፈጥር ኣገባብ ውዳቤ ምዃኑ ዝጠቐሰ ብጻይ ሳልሕ፡ ልዕሊ 200 ሺሕ መንገሳዊት፡ ኣብ ዝተፈለለዩ ክለባት ተወዲቦም ኣብ ንጥፊታት ክለባቶም ከም ኣተሳተፉን ተሳትፎን ጽልዎን ናይ እዞም መንገሳዊት፡ ኣብ ሕብረተሰብን ሃገርን ኣዝዩ ግብዩ ምንባርን ብምግላጽ፡ ኣብ ክለባት ዝተጠርገኑ መንገሳዊት ብዘይካ'ቲ፡ ዝገባሉታቶም ዘለልዮሉን ክኣሉቶምን ዕድሉምን ዘማዕብልሉ ባይታ ምርካቦም፡ ብሉጽ ኩብርታት ንምስራጽን፡ ብቐጻሊ ንምንባዩን ምቐል ባይታ ክፈጥር ምጽንሑ ኣብሪሁ።

ምውሃሃድ፡ ብኸነት ጸጋታትን ሃልኪ ግዜን ቆጠቤ ኣብ ስራሕ ኣድማዕነት የረጋግጽ። ንጥፊታት ማሕበር ብዘይ ምትሕብባርን ቀጥታዊ ምውሳኔን መሻርኽቲ ኣካላት ሓይሊ ስለዘይረከብ ነዚ ዝይዩ ንምሕያሉን ትካላዊ ኣተሓሕዛ ንክህልዎን ብዘሕ ጸዕርታት ከካየድ ምጽንሑ ዝገለጸ ብጻይ ሳልሕ፡ ተራ ሕ/ሰብ ብዝይዩ ዘሐይልን፡ ምውሃሃድ መሻርኽቲ ኣካላት መንግስትን ግንባርን ኮምን ኣብ ጉዳይ መንገሳዊት ንምዕዘዝ ዝዕላማኡ፡ ዋዕላ መሻርኽቲ፡ ንመብጽዓታት መሻርኽቲ ማሕበር ዝኾና ኣካላት ዘሐድሰን፡ ድሌት ንውህድ ስራሕ ዘስምርን ኮይኑ፡ ርሑብ ኣረዳድኣ ኣብ ኣተሓሕዛ መንገሳዊት ከረጋግጽ ምጽንሑ ኣረዲኡ።

ትምህርቲ፡ ባህሊን ስነጥበብን፡ ስፖርትን ጥዕናን መንገሳዊት፡ ኣገልግሎታት ኢንተርኔት፡ ትምህርታዊ ስልጠናታት፡ ምርኢት ሺድዮ፡ መሰልጠኒ ኮምፒዩተር፡ ቤት-ንባብ፡ ስፖርታዊን ባህላዊን ንጥፊታት ብምሕቓፍ ገኣማኢት ኣሽሓት መንገሳዊት ከኣንግዳ ምጽንሑን ዝገለጸ ብጻይ ሳልሕ፡ ምስ ግዜ ጽልዎኣን ክዓቢን ክሰፍሕን ደገፍ መሻርኽቲ ከም ዘድልዩን ኣዘኻኺሩ።

ምድዊ ስልጠናታት፡ ማሕበር ብንኡስ ዓቕሚ ንመንገሳዊት ካብ ዝህበ ኣገልግሎታትዮ። በዚ መሰረት ድማ፡ ንልዕሊ 90 ሺሕ መንገሳዊት፡ ካብ ዝተወሰኑ ኣዋርሕ ክሳዕ ክልተ ዓመት ዝዘርግሑ ብደረጃ ማእከላይ ቤት ጽሕፈት፡ ዞባን ንኡስ ዞባን ዝተፈለለዩ ስልጠናታት ብምውዳብ መንገሳዊት ሞያን ክእሉትን ዝግጥቑሉ ዕድላት ክፈጥር ጸኒሑ። ዝውሃብ ስልጠና፡ ኣሰር ዝገድፍን ፍረ ዘለዎን ክኸውን ቀጻሊ ምስዕብን ምክትታልን ክግበረሉ ዝግባእ ምዃኑውን ኣዘኻኺሩ።

ማሕበር ኣብ መንገሳዊት ፍቕሪ ትምህርቲ ንምስራጽውን ብርክት ዝበሉ ሓገዘቲ ንጥፊታት ከካይድ ምጽንሑ ዝዘርዘረ ብጻይ ሳልሕ፡ ኣብ ሃገራዊ መልቀቂ ፈተና ብሉጽ ነጥቢ ንዝምጽኡ - ሽልማት ዛግረ፡ ኣብ ወጻኢ ናይ 2ይ ደረጃ ትምህርታዊ ብዓወት ንዝዘዘሙ - ሽልማት ሳዋ ካብ ኢድ ክቡር ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፍወርቂ ይቐበሉ ምንባርም ብምክኸኻር፡ ኣብ 8ይ ክፍሊ ጸብለልታ ንዘርእዩ ተመሃሮውን ምስ ማኒስትሪ ትምህርቲ ብምትሕብባር ዞባዊ ሽልማታት ይውሃብ ምህላዉ ኣብሪሁ።

ሃምሳተኛ ብዘይካ'ዚ፡ ምምካት ኣብ ልዕሊ ብኤቶ ኣይ ቪ ዝተሸኸፉን ዝተጸልዉን ወገናት ዝነበረ ኢንታን ኣድልዎን፡ ምዘርጋሕ ኮንዶም ኣቡሰላማ፡ ምሕያል ተሳትፎን ኣድማዕነትን መንገሳዊት ደቀንሰትዮ ኣብ ትምህርቲ፡ ምምካት ንዳኢቲ ልምድታት ምክንኻብ ደቀንሰዮን መርዓ ትሕቲ ዕድመን፡ ምርግጋጽ ክባብዩዊ ድሕነት (ቀጻሊ ዝካየድ መደባት ማእቶት፡ ሕብረተሰብ

ተጠቃሚነት ጋዝ አብ ዘቤታዊ ጽዕት ንኸዕቢ ዝገበሮ ዕዮ)፡ ምድላው መጎሳጎሲ ጽሑፋት፡ ምዘርጋሕ ዜናውን ባህላውን መደባት፡ ምውዳብ ምስ ታሪኻውን ፕሮጀክትታት ልምዓትን ዘላሊ መደብ ዙሪ ሃገርካ፡ ምሕያል አበርክቶ አብ ወጻኢ ዝተብሩ ኤርትራዊያን መንእሰያት አብ ሃገራዊ መደባት፡ ምዕባይ ጸልዋን ሽርኽነትን ማሕበር አብ ዘባዊን አህጉራውን ጉዳያት፡ ምውዳብ ስርሒታት፡ ምውዳብ ሽማግሌ አዕሩኽ መንእሰያት፡ ቅኑ መንእሰያትን ውዳባታትን፡ ፈሰቲቫል ኢንተርኮላጅ፡ ሃገራዊ ፈሰቲቫል መንእሰያት፡ ፍልጠት ጠቀስ ውድድራት፡ ምምላእ ፋይናንሳውን ምምሕዳራውን ጠለባት ካብ ቶም ከይጠቐስካ ክሕለፉ ዘይብሎም ንጥፊታት ማሕበር ምዃናም ብጻይ ሳልሕ አሕመዲን አረዲኡ።

ምስዚ አብ ዝተአሳሰር፡ አብ ምዕባት መስርሕ ረፈረንዳም፡ ብደረጃ ሃገርን ብደረጃ ዘባታትን አብ ዝተኸየዱ መስርሕ ምርጫ ባይቶታት፡ አብ ጉባኤ ህዝባዊ ግንባር፡ አብ ምዕባት መደባት ሃገራዊ አገልግሎትን ክረምታዊ ማእቶት ተመሃሮን፡ አብ ወፍራታት መኸተን ልምዓትን አድማዒ ተራ ከም እተጻወተ ብጻይ ሳልሕ ይገልጽ።

ሓይልን ብርትዕን ሓደ ህዝቢን ሃገርን ዝይዳ ኹሉ ፖለቲካዊ ምዃኑ፡ ካብ ተሞኩሮና ዝዓቢ ምስክር የለን ዝበለ ብጻይ ሳልሕ፡ ዝዚ ምስጢር ዓወትና ዝኾነ ፖለቲካዊ ሓይሊ ምስሳን ሕጂውን ቅድሚት ዝስራዕ መድረኻዊ ተልእኾ ሃማመተኤ ምዃኑ አብ መግለጺ አብሪሁ።

ሃማመተኤ አብዚ እዋን አብ ሸውዓተ ዘባታት፡ አብ 75 ንኡሳን ዘባታት፡ አብ 113 ጨናፍር ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ አብያተ ትምህርቲ፡ አብ 6 ኮሌጃት፡ አብ 57 ጨናፍር ስራሕተኛታት መንእሰያት፡ አብ 87 ምምሕዳር ከባቢ፡ አብ ልዕሊ 320 ሽሕ ሰፊሕ ውዳባን ልዕሊ 22 ሽሕ ጸቢብ ውዳባን መደባቱ አብ ምክያድ ይርከቡ።

ውድድር ታሪካዊ ፍልጠት 'ቡያ' አብ ጸምብል ናጽነትና ይካየድ

ሃገራዊ ማህበር መንገድያትን ተመሃሮን ኤርትራ፡ ብምኽንያት 30 ዓመት ጸምብል ናጽነት ሃገርና ዘበገሶ ሃገራዊ ውድድር ታሪካዊ ፍልጠት 'ቡያ' አብ መፋርቕ ግንቦት ብወግዲ ክጅምር ምዃኑ ጸብጻብ አካያዲ አካል ናይቲ ውድድር ሓቢሩ። እቲ 16 ግንቦት 2021 ብዞባ ዓንሰባ ዝጅምር ውድድር፡ ብቐንዱ ታሪካዊ ንቕሓት ንምዕባይ ዝግለጸ ሹይኑ፡ አብ መላእ ሃገር ክካየድ ምዃኑ እቲ ጸብጻብ ይገልጽ።

“ውድድራት ሓፊሻዊ ፍልጠት አብ መንገዱ መንገድያትን ተመሃሮን ተባሃግን ተደላዩን ብምዃኑ፡ አብ ታሪኽ ኤርትራ ዘተኮረ ውድድር ምክያድ ከም ሓደ አገባብ ምትሕልላፍ ታሪኽ ክርእ ይኽእል።” ዝበለ ጸብጻብ አካያዲ አካል፡ እዚ ውድድር'ዚ አብ ኩለን ዞባታት ሃገርና አብ መንገዱ መንገድያት ሰራሕተኛታት ብዝካየዱ ውድድራት ጀሚሩ ከም ዘሎን ናብ ዝተፈላለዩ ውዳቤታት ክቕጽል ምዃኑን ይገልጽ።

ዞባታት አብ ውሽጠን ዘካይዱ ውድድራት ካብ ንኡስ ዞባ ዝጅምርን ንኹሉ ዝምልከቶ ዘሳትፍን ምዃኑ ዝሓበረ እቲ ጸብጻብ፡ ድሮ ኩለን ዞባታት ውሽጣዊ ውድድራትን ዛዚመን ነቲ ብአካያዲ አካል ዝካየድ ውድድር ዞባ ይጸብያ ከም ዘለዎ እቲ ጸብጻብ ብተወሳኺ ይሕብር። ብመሰረት ዕላማ እዚ ውድድር'ዚ፡ ተሳታፊነት አብ ውድድር ቡያ ንኹሉ ዝምልከቶ ክፉት ኩይኑ፡ ብቐንዱ ሰፊሕ ተሳትፎ መንገድያት ከረጋግጽ ካብ ታሕቲ ጀሚሩ፡ ካብ ንኡስ ዞባ

ደራጅ፡ ይካየድ አሎ።

“ውድድራት ሓፊሻዊ ፍልጠት ዝፈጥሮ ናይ ምውድዳር መንፈስ፡ ባህሊ ንባብ አብ ምዕባይን ፍልጠት ዜጋታት አብ ምብራኽን ምምላዛን ዝጸወቶ ግደ ልዑል እዩ። ውድድር 'ቡያ' ባህሊ ንባብ፡ ካብ ስድራቤት ክሳብ መላእ ሕብረተሰብ፡ ካብ ዝተሓተ ውዳቤታት ናብ ዝለዓለ ተዘርጊሑ ምቕላሉል አበርኩቶ ክህልዎ እምንቶ አሎና” ዝበለ እቲ ጸብጻብ፡ “መንገድያት ዝብህግዎ፡ ቁልዑ ምስ ዓባዩ ክዕወቱሉ ዝሓልምዎ፡ ዕዉታት ዝገዎቱሉን አርአያ ዝኹኑሉን ተባሃሊ መደብ ንምግባሩ እቲ ውጥን፡” ይብል።

ውድድር ቡያ ክንዮ ውድድርን ሽልማትን አማእዛኒ ታሪካዊ ንቕሓት ክህልዎ ትጽቢት ከም ዝግበረሉ ዝጠቐሰ ጸብጻብ አካያዲ አካል ናይቲ ውድድራት፡ ድሮ አብ ዝተፈላለዩ ትካላት ሃገርና ዝርከቡ መንገድያት ብዛዕባ ታሪኽን ውድድራት ቡያን ማእከል ዛዕባኦም ኩይኑ ከም ዘሎ ካብ ዞባታት ዝበጽሑ ሓበሬታ ምርኩስ ብምግባር እቲ አካያዲ አካል ገሊጹ።

“ኤርትራ ዓዲ ቅያን ታሪኽን እያ። ታሪኽ ኤርትራ ግን ብዝተፈላለዩ ዝእቲ ሓይልታት ዘይምስሉን ዘይክብሩን ክወሃብ ጸኒሑሎ። ነዚ

ዝንቡዕ ታሪኽ ከነማእዘን ሓያል ስራሕ ከም ዘድልዩና ርጉጽ ኩይኑ፡ ከምዚ ዓይነት መደባት ምድላው ሓደ መስመር ናብቲ ዓቢ ዛንታ እዩ” ዝበለ ጸብጻብ አወሃዲ አካል፡ እዚ ብመንገድያት ሰራሕተኛታት ተጀሚሩ ዘሎ ውድድር ናብ ኩሎም መንገድያት ብብዝሒ ዝርከቡሉ ውዳቤታትን ትካላትን ተዘርጊሑ፡ አብ መወዳእታ ብሃገር ደረጃ አብ ዝካየድ መዛዘሚ ውድድር ጐብለል 'ቡያ' ከም ዝፍለን ዝሽለምን ሓቢሩ።

ውድድር ቡያ ምስ ብዙሓት መሻርኽቲ ሃገራዊን ትካላት ዝካየድ ኩይኑ፡ ብቐንዱ ምስ ሚኒስትሪ ዜና ብምውህሃድ ብማዕከናት ዜና ሃገርና ክቃላሕ እዩ።

አብ ዝተፈላለዩ ዓውድታት ሞያዊ ስልጠና ይወሃብ ኣሎ

ሃገራዊ ማህበር መንገድ ተማሃሮን ኤርትራ፡ አብ ዘባታትን ማእከላዊ ቤት ጽሕፈትን ብጠቕላላ 1789 መንገድ ብዝተፈላለዩ ዓውድታት የሰልጠን ከምዘሎ፡ ካብ ክፍሊ ፕሮጀክት ማእከላዊ ቤት ጽሕፈት ሃማመተኤ ዝረኹብናዮ ሓበሬታ የረድእ። ዝካየድ ዘሎ ስልጠናታት ቅጥዕታት ላዕላዊ

ሓይሊ ዕማም ኮቪድ-19 ዘጠቓልል ምዃኑ ወን እቲ ሓበሬታ ይገልጽ።

እዚ ስልጠና፡ ብደረጃ ማእከላዊ ቤት ጽሕፈትን ዘባታትን ዝተታሕዘ ኮይኑ፡ እቲ አብ ማእከላዊ ቤት ጽሕፈት ዝወሃብ ዘሎ ስልጠናታት አብ 6 ዓባይቲ ክፍልታት ማለት ሙዚቃ፡ ኮምፕዩተር፡ ድራማን ትልሂትን፡ ቋንቋ ዓረብ፡ ሚድያ

ፕሮጀክትን ከምኡ ምሕደራን መሪሕትን ዝተኸፋፈለ እዩ። አብ ነፍሲ ወከፍ ክፍሊ ድማ ነብሰን ዝኸኣላ ዝተፈላለዩ ዓውድታት ተጠቓሊሉን ኣለዎ። ብደረጃ ዓውዲ ክረእ ከሎ ከባቢ 24 ዓውድታት ስልጠና ይወሃብ ኣሎ።

ቀንዲ ዕላማ ናይዚ ካብ 3 ወርሒ ክሳብ 9 ወርሒ ዝዝርጋሕ ስልጠናታት፡ ዓቕሚ ትካላት መንግስቲ ንምዕባይ፡ ከምኡ ወን ጽጉማት መንገድ ሞያ ቀሪምም ነብሶም ዝኸእልሉ ባይታ ንምፍጣር ምዃኑ ብተወሳኺ ተገሊጹ። አብ ዘባታት ዝርከቡ ስልጠናቲ ብምምሕዳርን ኣወሃሃዲት ኮሚተን ዝተመርጹ ክኾኑ ከለዉ፡ አብ ማእከላዊ ቤት ጽሕፈት ዝርከቡ ስልጠናቲ ድማ ካብ ዝተፈላለዩ ትካላት መንግስቲ ዝተዋጽኡዮም።

መምህራን ኣአብ ዓውድ ምብሃር ደረጃ ዝጥመቱ ምዃኖም፡ አብ ምምራጻም ድማ ብዙሕ ስራሕ ከምዝተሰርሐን ብውድድር ከም ዝተመርጹን ተገሊጹ። ብዛዕባ ምቁጽጻር ብቕዓት ናይዚ ዝካየድ ዘሎ ስልጠናታት፡ 6 ዝኣባላታ ናይ ቁጽጽር ኮሚተ ተመዘዛ ቅድሚ ወርሒ ስራሓ ከም ዝጀመረት ወን እቲ ሓበሬታ የብርህ።

ሃማመተኤ፡ ካብዚ ዝካየድ ዘሎ ስልጠናታት ተመኩሮ ብምውሳድ አብ ዝቕጽል ብዝሓየለ ነዚ ስልጠናታት ክቕጽሎ መደብ ተታሒዘሉ ኣሎ። እዞም ሕጂ ዝወሃቡ ዘለዉ ስልጠናታትን ካልኣት ተወሳኺቲ ብሕጂ ዝልለዩን ብምግባር አብ መጻኢ ብሰፊሕ ከም ዝቕጽልዎን እቲ ዝረኹብናዮ ሓበሬታ የረድእ።

ጉዳይ

ወትሩ ንኹሉ ድሉዋት!

ኣብ ውሽጢ ሃገርን ወጻኢን ዝርከብ ኣፍቃሪ ሓርነት ህዝቢ ኤርትራ፡ ንመበል 30 ዓመት ናጽነቱ፡ ከም ወትሩ ብዓቢ ተድላን ፍሰሃን ኣብ ምጽንባል ይርከብ። ህዝቢ ኤርትራ፡ ሓለፋ ካልእ ምረት መግዛእቲ ዝረአዩ፡ ናጽነት ንምድላይ ጥራይ ዘይኮነ ናጽነት ንምውሓስን ምድልዳልን እውን፡ ነዊሕን ጽንኩርን ጉዕዞ ብጽንዓት ክሰግር ዝተገደደ፡ ንሃገራዊ ክብረትን ሓርነትን ጥራይ ዘይኮነን እንተላይ ንዝባዊ ሰላምን ቅሳነትን ብዘይ ብቂ ኩሉ ዓይነት መስዋእቲ ዝኸፈለ ህዝቢ እዩ።

ህዝቢ ኤርትራ ንዕለተ ናጽነቱ፡ ዓመት መጻ ብልዑል ሃገራዊ ወኒን ስምዒትን፡ ብድምቀትን ክብ ዝበለ ማዕርግን ዙብዕላን ዝዝከራን፡ እቲ ናብዛ ክብርቲ ዕለት ንምብጻሕ ዝሰገሮ ነዊሕ ገድሊ፡ ብኣፈጻጸማኡን ቅያታቱን ፍሉይን መዳርግቲ ኣልቦን ብምንባር እዩ።

ህዝቢ ኤርትራ ኣብ 1961፡ ብሰላማዊን ሕጋዊን ኣገባብ ዝተነፍነ መስል ናጽነት ብቕልጽሙ ከረጋገጸ ብረታዊ ቃልሲ ከበግሰ እንከሎ፡ ብዘይካ ልዑል ባህሪ ሓርነት ካልእ ዝተኣማመኑሉ ዕጥቂ፡ ደገፍን ዘራዩን ኣይነበሮን። ድሌት እንተሎ ግን መገዲ ኣሎ። እቲ ከቢድ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ድማ፡ ነዚ ሓቂዚ ብግብሪ ኣረጋገጸዎ።

ኣብ 1991፡ ህዝቢ ኤርትራ ድሕሪ መሪር ቃልሲን ብዙሕ መስዋእቲን ናጽነት ተጓፊፊ፡ ናብ ኣድሻ ምዕራፍ ልምዓታዊ ተጋድሎ ኣብ ዝተሰጋገረሉ

እውን፡ ልክዕ ከም ኣብጋግሳ ብረታዊ ተጋድሎኡ፡ ልዑል ባህሪ ራህዋን ምዕባላን ጥራይ ሓዙ፡ ካብ ትሕቲ ባዶ እዩ ነቐሉ። እንተኾነ፡ ድሩትነት ጸጋታት ድሌትካ ካብ ምፍጻም ከምዘይዕንቅጽ፡ ካብ ሓርነታዊ ተጋድሎኡ ዘረጋገጸ ኣዘዩ ወሳኒ እምነት ነይርዎ። ከምቲ ናጽነት ብቃልሲን መስዋእቲን እምበር ብልግሲ ዘይተረኽቡት፡ ህንጻት ሃገር፡ ቁጠባዊ ዕብዮትን ብልጽግናን እውን፡ ብባዕላዊ ዓቕሚን ስራሕን ጥራይ እምበር ብትኡቦ ከምዘይርከብ፡ ሕሉፍ ተሞኩሮኡ ስለዝመሃሮ፡ ነቲ ቀንዲ ምስጢር ምዕባላን ብልጽግናን ክፈልጦን ክጭብጦን ኣይኣገሞን። ሳላዚ ክውንነታዊ ኣጠማምታዚ፡ ህዝቢ ኤርትራ ናብ ዝኾነ ካልእ ኣካል ከየቋመተ፡ ወናኒ ሓራ ፖለቲካዊ መስመሩን ምርጫኡን ብምዃን፡ ንዝተፈላለዩ ዓይነት ተጻብኦ፡ ጸቕጢታትን ሸርሒታትን ከይተንበርከኹን ከይተሓለሉን፡ ን30 ዓመታት ኣብ እምነቱን መትከሉን ጸኒዑ ተጓዲዙ።

እዚ ብፍሉይን ብርቂን ገድላዊ ታሪኹ ጥራይ ዘይኮነ፡ ድሕሪ ናጽነት እውን ናጽነቱን ልኡላውነቱን ንምውሓስን ምድልዳልን ክብር ዋጋ ዝኸፈለ ሕቡን ህዝቢ፡ ኣብ መወዳእታ ንኹሉ ዕንቅፋታትን ሸርሒታትን ባናጢሉ፡ ተዓዊቱ ክወጽእ ብምኽኣሉ፡ ነቲ ዘሓብን ገድላዊ ታሪኹ፡ ዓቂብዎ ጥራይ ዘይኮነ ዝያዳ ርዝነት ወሲኹ ኣድሚቕኞ

مستعون دائما لكل الاحتمالات!
Resilient - As Ever!

ኣሎ። ይኹንምበር ቦቲ ዛጊት ዝጨበጦ ዓወታት እውን ክጽኑ ኣይግባእን። ታሪኽ ዝዕቀብን ዝዓዘዘን ዘየቋርጹ ኣድሻ ታሪኽ ብምስራሕ ጥራይ እዩ። ታሪኽ ምስራሕ ምስ ዘቋርጹ፡ ሕሉፍን ወርቃዊን ታሪኽ እውን ከምዘይምስሰ ብዙሕ ኣብነታት ምጥቃስ ይከኣል እዩ። ባዚ ምኽንያት፡ ሕጂ እውን ህዝቢ ኤርትራ፡ ብቃልሲን መስዋእቲን ክፈትዎ ኣብ ዘሎ ኣድሻ ምዕራፍ፡ ብውሽጣዊ ዓቕሙ ኣንጺፍዎ ኣብ ዘሎ መበገሲ ዝኸውን ባይታ ረገጹ፡ ገሲጋሉ ብዝለዓለ ናህሪ ንምውንጫፍ፡ “ወትሩ ንኹሉ ድሉዋት” ኣብ ትሕቲ ዝተበል መሪሕ ጭርሖ፡ መብጽዓኡ ብምሕዳስ ንክብርቲ ዕለት ናጽነቱ ብዓቢ ድምቀትን ትስፋው መንፈስን

ይጽምብላ ኣሎ።

ክብሪ ናይ ዝኾነ ነገር ብመጠን ዝተደኸሞን ዝተኸፍሎ ዋጋን እዩ ዝልካዕ። ናጽነት ንህዝቢ ኤርትራ፡ ልዕሊ ኹሉ ዝስራዕ ክቡርን ዘሐብንን፡ ብሉጽ ህያብ ምሩጻት ሰማእታት እዩ። ብሉጽ ዝገብር፡ እቲ ዝተኸፍሎ ሞባእ ጥራይ ኣይኮነን። ገድሊ ህዝቢ ኤርትራ ንናጽነት ብዝገጠሞ ክቢድ ብድሆን ዓለምዊ ውዲትን እውን ፍሉይነት ዝነበር እዩ። ነቲ ብድሆ ንምስጋር ዝተሓለፈ ምረት፡ ናብ ዕለተ ናጽነት ንምብጻሕ ዝተሰግረ ተጋድሎ ብኣፈጻጸማኡን ቅደታቱን ኣብ ታሪኽ ዓለምና መዳርግቱ ውሑድ እዩ። ድሕሪ ናጽነት እውን፡ ህንጻት ሃገር ከየሳልጥ ንምሕንጻሉ ዘንቀደ እልቢ ተጻብኢታት ኣምኪኑ፡ ዳግማይ ብዓወት ክወጽእ ዘርእዮ ሓይሊን ጥምረትን ጽንዓትን እምብዛ ዘገርም እዩ።

ናጽነት ኤርትራ እምብኣር፡ ትርጉሙን ክብርን እንተላይ ብቲ ንምሕላውን ንምህናዱን ዝተኸየደ ቃልሲን ዝተኸፍለ ዳግማይ መስዋእቲን ዝምዘንዮ። ዝሓለፈ 30 ዓመታት ንህዝቢ ኤርትራ፡ ካብቲ ቀዳማይ 30 ዓመት ተጋድሎ ዘይሰነፍ፡ ናጽነት ናይ ምሕላውን ምድልዳልን ካልኣይ ገድሊ እዩ ነይሩ።

ኣብዚ ዳግማይ ገድሊ፡ ምስ ጽንዓት ህዝቢ ኤርትራ ተራጺሙ ዝበርዓን ተጻብኢታት ጸብጺብካ ኣይውዳእን። “ናጽነት ኤርትራ ንስትራተጂያዊ ረብሓና ኣየገልግልንዮ” ብዝብል ዝንቡዕ ሞገት፡ ኣብ እዋን ሓርነታዊ ቃልሲ መሰል ርእሰ ውሳኔኡ ብዝገገፍ ጉልበት ንምድቋስ ዝተኸየደ ሃቕኑ ከይኣክል፡ ብጽንዓትን ልዑል ጅግነትን ኣኸለል ናጽነት ድሕሪ ምድፍኡ እውን፡ “እጩ” ኣሉ ሃገሩ ከይሃንጽን ከየማዕብልን፡ ብቅሉዕ ወራርን ዝተፈለለሉ ሽርሒታትን፡ ጀሆ ናይ ሕብረ-ብዙሕ ቅልውላዋት ኮይኑ፡

ኣብ ዕንክሊል ንኸነበር ዘይተኣልመ ውዲት ኣይነበረን።

የግዳስ ኩሉዚ ተጻብኢታትዚ ምስናይ ጸዕቁን ዓይነቱን፡ ግዜን ዕድላትን ከምኡውን ንሃገራዊ ክብረት ዝኸፈል ዋጋ ሓቲቱ እምበር፡ ኣይተዓወተን። ምክንያቱ፡ ብዝኾነ ዓይነት ዕንቅፋት ከይተረበሸካን ከይተደሃልካን ከይርዓድካን፡ ኣንፈትካ ከይስሓትካ ብጽንዓት ኣብ ዕላማኻ ምምራሽን ብዓወት ምውጻእን፡ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብ ነዊሕ ቃልሲ ዝተሞከራረሉን ዝመለኸን ጉዕዞ እዩ።

ሎሚ ህዝቢ ኤርትራ ብኣንጻባራቂ ዓወት ናብ ሓድሽ ታሪኻዊ ምዕራፍ ተሰጋጊሩ፡ መበል 30 ዓመት ናጽነቱ፡ ኣብ ዝተፈልየ መድረኽ ኮይኑ ይጽንብላ ኣሎ። ጽንብል ናጽነት 2021፡ ህዝቢ ኤርትራ፡ ጻግ ጽንዓቱን ክምህ ዘይብል መኸተኡን ብግብሪ ሓፊሱ፡ ናጽነቱ ዝያዳ ዘደልደለሉ፡ ቀሲኑ ሃገሩ ከይሃንጽ ዝተፋሕሰ ውዲት ሓያላን በናጢሱ፡ ዳግማይ ብኣንጻባራቂ ዓወት ኣብ ዝወጸሉ ናይ ሓበንን ኩርዓትን እዋን እዩ ዝጽንበል ዘሎ።

ዝሓለፈ ክልተ ዓመት ብደረጃ ዘባ፡ ዘመነ ሰላምን ምትሕብባርን ዝተቐልቀለሉ ናይ ተስፋ ግዜ እዩ ነይሩ። እንተኾነ፡ ነዚ ድሕሪ ነዊሕ ጸላም ብልጭ ዝበለ ሓድሽ ብርሃን-ተስፋ ንምጽልግት እውን፡ ሓይልታት ግዳም ብመገዲ ወያነ ሒሽኡ ክብሉ ጸኒሑም። ግን ጸዕርም ኣብ ቅልጽም መኸተ ህዝቢ ኤርትራ መኪኹ፡ ዕላማእም

ኣይሰመረን። ብፍሽሊት ተደምዲሙ። እቲ ፍሽሊት ዝፈጠር ናይ ዓቕሊ ጸብት ምዕልባጥ ግና ተዳኺሙ እምበር፡ ሕጂ እውን ኣየብቅዐን።

ዝሓለፈ ጉዕዞና፡ ዕውትን ውሑስን ዝገበር፡ ብቐንዱ ዘይንደል ጽንዓትና እዩ። ብዘይዓርብ ንያት ንመስርሕ ምድልዳልን ምሕላውን ናጽነት ብብቕዓት ሰጊርናዮ ኣሎና። በዚ ድማ፡ ናጽነትና ኣብ እመን ባይታ ክረግጽ በቛዕ ኣሎ። ነቲ ነዊሕ፡ ጽንኩርን ሕልኸላኸን እዋን ብልዑል ሓብ ሰጊርና፡ ኣብዚ ሕጂ እዋን፡ ኣብ ሓድሽ መዋእል፡ ኣብ ዝሓሸን ዘተኣማምንን ሃዋህው፡ ካብ ዝሓለፈ መድረኻት ዝበለጸን ጭቡጥን ዕድላት ሒዝና ኣብ ንቕሎ ንርከብ ኣለና። ሕጂ እውን እንተኾነ ዋሕሰ መጻኢ ጉዕዞናን ልምዓትናን፡ ብዓቢኡ ድማ ጽላል ናጽነትና እቲ ፍሉጥ ያታና እዩ። ያታ መኸተን ድልዉነትን።

እምነትና ወትሩ ኣብ ዝእ ብቕዓትና ምክኑ፡ ብዘይ ስክፍታን ስግኣትን፡ ብዘይ ጸግዒን ረድኤትን ኣብ ነብስና ክኣልና ክንምርሽ ዘኸለለና እቲ ቀንዲ ረጃቢ እዩ። እቲ ኣብ ሕሉፍ ጉዕዞና፡ ብኣንጻባራቂ ዓወት ክንወጽእ ዘብቅዓና ዕቕር ተወህቦ ህዝብና፡ ማለት፡ ጽንዓት፡ ተወፋይነት፡ ዓያይነት፡ ማሕበራዊ ስነትን ሓድነትን ዝሕላገቱ ክብርታትና እምብኣር፡ ኣብዚ ሓድሽ መድረኽ ምርግጋጽ ዘላቂ ልምዓት፡ ጸዓትን ዋሕሰን ዓወትና ኮይኑ ክቕጽል የድሊ። ክብርን ሞገስን ነቲ፡ ብዓረርን ሓዊን፡ ብዝኾነ ሽርሒን ውዲትን ከይተጸዕደ፡ ካብ ዓወት ናብ ዝበለጸ ዓወት እናተሰጋገረ ኣብ ትስፋው መድረኽ በጺሑ፡ መበል 30 ዓመት ናጽነቱ ዘኸበር ዘሎ መላእ ህዝቢ ኤርትራን ጅግና ሓይልታት ምክልኻሉን! ዮሃና ኣፍቃሪ ሓርነት ህዝቢ ኤርትራ!

ወትሩ ንኹሉ ድሉዋት!

ተንታኝ

ቀርኒ አፍሪቃ ፡ ኣብ ቀሪና መገዲ

ሚኒስትሪ ጉዳይት ወጻኢ ኤርትራ ኣብ መጨረሻታ ወርሒ ሚያዝያ 2021፡ ኣብ ዘውጽኦ መግለጺ፡ ሕቡራት መንግስታት ኣመራካ፡ ኣብ ዘባ ቀርኒ አፍሪቃ ክትክተሎ ዝጸንሐት ስትራተጂ፡ ዘስዓቦ ዕንወትን ክሳራን ብምግምጋም፡ ዳግመ-ግምት ክትገብረሉ ምጽውዑ ይዘከር።

ዘባና ቀርኒ አፍሪቃ፡ ኣብዚ እዋንዚ፡ ኣብ ቀሪና መገዲ፡ ኣብ ኣዝዩ ወሳኒ ህምት እዩ ዝርከብ። ነዊሕን ኣዕናዊን ታሪኽ ዝሓደጎ ፖለቲካዊ ሕልከትን ቁጠባዊ ውድቀትን ገና ኣብ ቦታኡ እናሃለወ፡ ቡቲ ካልእ ሸነኽ፡ ኣብዚ ዝሓለፈ ክልተ ዓመታት፡ ብቐንዱ ኣብ ኢትዮጵያ ምስ ዝተኸሰተ ለውጢ ተኣሳሲሩ፡ ተስፋ ዘሰነቕ ባብ እውን ተፈንቑቑ ኣሎ። በዚ ምክንያትዚ፡ እቲ ግዜ ንህዝብታትን መንግስታትን እዚ ዘባ፡ ዝጸንሐ መቐኘት ሰይርካ፡ ብርእሰ ውሳኔ ናብ ዝሓሸ ኣርከን ንምድያብ ንቕሓትን ልቦናን ዝጠልብ፡ ንዓብይቲ ሓይልታት ዓለምና እውን ዝጸንሐ ፖሊሲታቶም ዳግመ ግምት ክገብርሉ ዝግባእ ኣገዳሲን ተሃዋሲን እዋን እዩ።

ከምዘፍለጥ ቀርኒ አፍሪቃ መዳውብቲ ናይቲ ንኣርባዕተ ማእዘናት ዓለምና (ምብራቕ፡ ምዕራብ፡ ሰሜን፡ ደቡብ) ዘራኽብ ኣዝዩ ስትራተጂያዊ ማዳዊ መስመር ዓለምና፡ ቀይሕ ባሕሪዮ። ጸብጻባት ከምዘመልከትዎ፡ ንኣሸቱን ማእከሎትን መጓግዝያታት ከይወሰኸካ፡ በዚ መስመርዚ፡ ኣብ ዓመት ክሳብ 20,000 ዓብይቲ ናይ ንግድ መራኽብ ይመሓላለፍ። ብመጻብብ ባብ ኤል-መንደብ መዓልታዊ ዝሓልፍ ጸዕነት ነዳዲ ድማ፡ ካብ 3.3 ሚሊዮን በርሚል ንላዕሊ ምዃኑ ይፍለጥ። ቀጻልነትን ድሕነትን ናይዚ 700 ቢልዮን ዶላር ኣብ ዓመት ዝግመት ዋሕዚ ንግዳዊ ምንቅስቃሳትዚ፡ ብቐንዱ፡ ኣብ ጸጥታን ርግኣትን ቀይሕ ባሕሪን መዳውብቲ ዝኾና ሃገራትን እዩ ዝምርከብ። ርግኣትን ጸጥታን ሃገራት ቀርኒ አፍሪቃ ድማ፡ ወሳኒ እጅግ ኣለዎ።

ቀርኒ አፍሪቃ፡ መዳውብቲ ናይዚ ስትራተጂያዊ ማዳዊ መስመር ብምዃኑ ጥራይ ዘይኮነ፡ ካብ ፊላግ ኔል ጀሚርካ፡ ካልእ ዘይተኣደነ ባህርያዊ ጸጋታት፡ ከም ነዳዲን ቡብዓይነቱ ማዕድናትን ዝርከቡ፡ ንዘመናዊ ሕርሻን ኢንዱስትሪያዊ ምዕባላን ልዑል ዕቕር ዓቕሚ ዘለዎ፡ መረቡት ናይ ልዕሊ 300 ሚሊዮን ህዝቢ ምዃኑ ንስትራተጂያዊ ኣገዳሲነቱ ዘዕዘዝ እዩ።

ቀርኒ አፍሪቃ ብምክንያት ስትራተጂያዊ ኣቀማምጣኡን ጸጋታቱን፡ ብፍላይ ድሕሪ ምክፋት ስዌዝ-ካናል (1869)፡

ከምኡውን ናይ በርሊን ዋዕላ ምጉዝዳይ አፍሪቃ (መወዳእታ 19-ዘመን)፡ ከምኡውን ኣብ ክልቲኡ ኩናት ዓለም (1914-1945)፡ ድሕሪኡ ከኣ ኣብ እዋን ዝሓል-ኩናት፡ ማእከል ዓለማዊ ጥምሕትን ውድድራትን ኮይኑዩ ጸኒሐ። እቲ ንህዝቢ ኤርትራ መሰል ናጽነቱ ብምግሃስ፡ ነዊሕን ደማዊን ኩናት ዘስዓቦ ጂኦ-ፖለቲካዊ ስትራተጂ ሕቡራት መንግስታት ኣመራካ ድማ ኣካል ናቱ እዩ።

ቀርኒ አፍሪቃ፡ ኣብ መፋርቕ ዝሓለፈ ዘመን፡ ኤውሮጳዊ መግዘኢቲ ድሕሪ ምብቕዑ፡ ንኣስታት 80 ዓመታት ኣብ ትሕቲ ዘደዕርፍ ኩናትን ግጭታትን፡ ኣብ ዓዘቕቲ ፖለቲካዊ፡ ቁጠባዊን ማእከራዊን ቅልውላዎት ተሸማሚዮ ኣሕሊፍዎ። ዘይሕጋዊ ጎበግ ኤርትራ ዘስዓቦ ነዊሕ ሓርነታዊ ቃልሲ፡ ውጽኢት ዝሓል ኩናት ዝኾነ፡ ናይ 70ታት ኩናት ሰማልን ኢትዮጵያን፡ እቲ ኣብ መወዳእታ ምፍላይ ደቡብ ሱዳን ዘኸተለ ግጭት ሰሜንን ደቡብን ሱዳንን ካልእ ከባቢታት ሱዳንን፡ ኣብ መነገ ግብጺን ኢትዮጵያን ብሰንኪ ማይ ፈለግ ኔል ዝጸንሐ ናይ ዘይምትእምማን ሃዋህውን ጸልዋኡ ኣብ ፖለቲካ እዚ ዘባን፡ ውሸጣዊ ፖለቲካውን ዕጥቃውን ተቓውሞ ህዝቢታት ኢትዮጵያ፡ ሕንፍሽፍሽ ሃገሪ ሰማልን ግብረሽብራዊ ምንቅስቃሳትን፡ ገለ ካብቶም ሰላምን ቅሳነትን ቀርኒ አፍሪቃ ዘሪገም፡ ወርቃዊ ግዜን ዕድላትን ህዝቢታት ናይዚ ዘባ ዘባኸኑ ጉላላት ተርእዮታት ናይዚ ዝሓለፈ 80 ዓመታት እዮም።

ኣብዚ ቀረብ እዋናት ከኣ፡ ዝዘፍ ምትእትታው ዓብይቲ ሓይልታትን ተራ መሻርኽቶም ዘባውያን ጎበለላትን፡ ነቲ ልክዕን ዝግባእን እጅግ ህዝቢታትን ሃገራትን ናይዚ ዘባ ኣጓጉዩ፡ ንድኩና ውተሃደራዊ መደበር ግዳማውያን ሓይልታት ዕድል ምክፋቱ ዝፍለጥ እዩ። ምስቲ ኣብ ዝሓለፈ ክልተ ዓሰራዎምት ኣብ ሰማል ዝጸንሐ ናይ ስርዓት ባደሽን ሓፊሻዊ ዘይምርግጋእ ዘባ ቀርኒ አፍሪቃን ቀይሕ ባሕሪን ተኣሳሲሩ፡ ሽብርን ቅርሰናን ንምግታእን ምእላይን፡ ኣሲጋርቲ-ኣጽዋር፡ ዕጹፋርሰን ኣፍላሰቲ-ሰባትን ንምቁጽጻር እናተባህለ፡ ምትእትታዎት እናሰፍሐ፡ ምትሕልሻኹቱ እናሞቑ እዩ ክኸይድ ጸኒሐ።

እዚ ኩነታትዚ ብዘስዓቦ ዘይርገእ ሃዋህውን ልምዳታዊ ዝሕታለን፡ ህዝቢታትዚ ዘባ፡ ኣብዚ ዝሓለፈ 80 ዓመታት ዘለምም ዝዘፍ ጸጋታትን ዕቕር ሃብቲን ንልምዓት ክጥቀምሉ ኣይከኣሉን። ካብ ህዝቢ ኤርትራ ጀሚርካ፡ ኩሎም ህዝቢታት ናይዚ ዘባ፡ በዚ

ከቢድ ብድህ ክፍለ-ጊዜ፡ ከፊሎም ዘለዉ ዋጋን ዝኸሰርዎ ዕድላትን ቀሊል ኣይኮነን።

ሱር ናይዚ ዕድል ወለድታት ዘኸሰረ ብድህታት ዝኸሰረ፡ ብቐንዱ ግሎባል ስትራቴጂ ርእሰ ሓዳላን እዩ። ዘቤታዊ ድኻማት ናይዚ ዘባ ድማ ምቕቓስ ባይታ ኮይኑዎ። እዚ ግሎባል ስትራቴጂ ዘባ ግን ኣብ መወዳእታ፡ ብዘይካ ዕንወትን ድሕረትን ካልእ ዝፈደደ ነገር የለን።

ድሕረዚ ነዊሕን ዘሕዝዥን ታሪኽ፡ ሎሚ ዘባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ናብ ሓድሽ መድረኽ ዝሰገር ዘሎ ይመስል። እቲ ሱር ናይቲ ሽግር ዝኾነ ግሎባል ስትራቴጂ ብፍሽላት ስለዘብቐዎ ብኣደ ወገን፡ ኣብ ህዝብታት ቀርኒ ኣፍሪቃ ኩብኣሰኩሳ ዝጸንሐ ንቕሓት እናበረኸ ስለዝመጸ ቦቲ ካልእ ወገን። ይኹንምበር፡ እቲ ዝጸንሐ ስትራቴጂ ዓቢይቲ ሓይልታት፡ ምስዚ ምዕባሊታት ዚ እውን እንተኾነ ናይ ምቕቓር ኣንገራት የርኢ የለን። በዚ ምክንያት ድማ፡ ሕጂ እውን ቀርኒ ኣፍሪቃ ኣብ ቀሪና መገዲ እዩ ዝርከብ።

እቲ ኣብ 2018፡ ኣብ ኢትዮጵያ ኣንጻር ከፋፋሊ ፖለቲካ ዝተኻየደ ቃልሲን ዝወለደ ለውጢን፡ ሓድ ካብ ምልክታት ምብቃዕ ዝኣለፈ መዋእልን ሕርያ ህዝብታት ንሰላምን ምትሕብባርን እዩ ነይሩ። ከንዲ ዝኾነ፡ ድሕረዚ ፍጻሜ ዘሎ፡ ኣዘዩ ቅልጠፍን ብዘሕንፍጽ መታት ስዓብ። ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዝጸንሐ ኩነት ኩናት ብቐጽብት ኣኹሎ። ክልቲኣን ሃገራት ኣብ ኩሉ መዳዳት ዕብይት ብሸርክትን ክሰርሓ፤ ዘባዊን ኣህጉራዊን ሰላምን ጸጥታን ንምውሓስ ብኣባር ክጽዕታ ከምእተበገሳ ኣበሰረን። ጎረ ሃረዚ ምዕባሊታት ዚ፡ መራሕቲ ሃገራት ኤርትራ፡ ኢትዮጵያን ሰማልያን፡ ንኣጠቓላሊ ዘባዊ ምትሕብባር ሓባራዊ ኣዋጅ ኮተሞም። እዚ ተበግሶዚ ኣብ ሰለስቲኣን ሃገራት ከይተሓጸረ ንካልኦት ሃገራት ናይዚ ጎደቦ ክጽንብር እውን፡ መራሕቲ ናይዘን ሃገራት ጸዕርታት ከካይዱ ጸኒሖም ኣለዉ።

ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዘሎ ቡብዓይነቱ ቅልውላዎት ሕጂ እውን መፍትሓኡ ንጸር እዩ። እቲ ጸገም ብቐንዱ ኣብ ክልተ ዓቢይቲ ነጥብታት ክጸገሞ ይከኣል።

1. ጠንቄ ውሽጣዊ ግጭታትን ቅልውላውን ዝኸወን ዘሎ ጸቢብ ፖለቲካን መሰነይታኡ ዝኾነ ህመሻ ህዝብታትን ብልሽውና ስርዓታትን

2. ሓልዮት ህዝብታት ዘባ ዘይብሉ፡ ጠገላ ዝሰኣነ ግዳማዊ ምትእትታዎትን ሕንገራን

እቲ ፍታሕ እምበኣር፡ ውሽጣዊ ግጭትን ቅልውላውን ዘወግድ ኣሲታ ፖለቲካዊ ስርዓት ምምስራትን ዝተወርሱ ጸገማት ይኹን ዝተፈጸሙ ጌጋታት ብኣላፍነታዊ መገዲ ዘቤታዊ ፍታሕ ምንዳይን እዩ። ዝጸንሐ ዓለማዊ ፖሊሲታት፡ ምስ ካልኦት ዘባዊ ድምጺ ዘቤታውያንን ረጅሒታት፡ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ብጥቕልሉ ይኹን ሃገር-ብሃገር ኣኹሎም ዘሎ ዕንወትን ዘኸሰረ ዕድላትን፡ ናይ

ምእራም ሓላፍነት ኹኣ፡ ብቐንዱ ምትእትታዎት ናይቲ ሃገራት ብተናጸልን ብዘባ ደረጃ ብእኩብን ስለዝኸወነ፡ ብዘይ ግዳማዊ ምትእትታዎት፡ ሓድሽ ዘባዊ መርሐ-ገደና ምንዳይ ይሓትት።

ህዝብታትን መንግስታትን ቀርኒ ኣፍሪቃ ናይ ዝኸሰረ ርእሶም ዕብ ተበግሶ ከይወሰዱ ክዕንቅጽ ዝጸንሐ ካልእ ተወሳኺ ረጅሒ፡ ከም ኢጋድ ዝኣመሰሉ ዘባዊ ውድባት፡ ብትካላት ስለዮ ግዳማውያን ሓይልታት እናተዘወሩ፡ ምእዲራ ቅልውላው ዘሰገሩን ንገበናት ኩናት ባይታ ዘንጸፉን መጋበርያ ኮይናም ምጽንሖም እዩ። እዚ ድማ ምስዚ ሓድሽ መድረኽ፡ ማእዘን ናይ ምስትኸኻል ሓራን ሓድሽን ተበግሶ የድልዮ።

ዓቢይቲ ሓይልታት እውን ብቲ ዝጸንሐ ፍሽላት ስትራቴጂ ምቕቓል ፋይዳ ከምዘይብሉ ብዕምቁት ክግንዘቡ የድሊ። እቲ ዝጸንሐ ሃዋህው ተመሊሱ ረብሓታቶም ከዕኑ ምጽንሖ ብምርዳእ፡ ኣብ መልካቕት ዝምርከቡ ዘይክውንነታዊ ስትራቴጂያም ዳግመ-ግምት ክገብርሉ ይግባእ። ብኣድሕሞዊ ሓልዮትን ሽርክትን እምበር፡ ብሸርካን ኣስገዳድን ዘባዊ ወኪልን ረብሓታት ካ ብቐንዱ ምውሓስ ስለዘይከኣል!!

ከምዘፍለጥ ራእይ ህዝቢን መንግስቲን ኤርትራ፡ ሰላምን ፍትሕን ዝሰፈና ሃገር ልምዕትን ቀጻሊ ዕብይትን ምህጽና እዩ። እዚ ዘቤታዊ ራእይ ዘኸሰረ፡ ህላወ ርገእን ተመላላእን ጎደቦ፡ ቅርዕው ዘባዊ ዝምድናታትን ሽርክትን ወሳኒ ምዃን፡ ብዓንተባኡ ጸኑዕ እምነት ህዝቢን መንግስቲን ኤርትራ እዩ ነይሩ። ብርግጽ ድማ፡ ናይ ሓባር መጻኢን ዕድልን ዝጠምርም ህዝብታት፡ ዘለምም ሓባራዊ ረጅሒታት ብምድማቕ፡ ንልምዕትን ምዕባላን ሓቕቲ ዝኾነ ፍልልይት ብምህሳስ፤ ባህላዊን ቁጠባዊን ምትእስሳር ዘይልድል፡ ሕውነት፡ ማዕርካትን ምትሕብባርን ዜማዕብል፤ ሓባራዊ ቁጠባዊ ምዕባላን ሽርክትን ዜደንፍዕ ባይታ ክፈጥሩ፡ ጎዕዞ ዕብይት ዘሓንቡብ ልክዕን መተካእታ ዘይርከቡን ሕርያ እዩ።

ድሕሪ ናይ ሰለስተ መዋእል ዘይግባእ ክሳራ፡ እንኣትዎ ዘለና ሓድሽ መድረኽ እምበኣር፡ ብዝለዓለ ንቕሓት እንተተሰራሕሉ፡ ኣዘዩ ኣዎንታዊ ስገምቲ ንምዕባላን ዕብይትን ዘባና፡ ሓድሽ ምዕራፍ ንህዝብታት ቀርኒ ኣፍሪቃ ከምዘኸወን ኣየጠራጥርን። የግዳስ ሕጂ እውን እቲ ዘሎ ምዕባሊታት ዘይተዋሕጠሎም፡ ሓይልን ጥምረትን ሃገራት ናይዚ ዘባ ዘሰክፎም ናይ ርሒቕን ቀረባን ሓይልታት ኣለዉ። ስለዚ ድማ፡ ተኸሲቱ ዘሎ ባና ትሰፍውን ብሩህን መጻኢ ቦቲ ሒዝዎ ዘሎ ኣንገራት ዝያዳ ገሰሰ፡ እቲ ብዘተሕ ዝተደኸመሉን መስዋእቲ ዝተኸፍሉሉን ዕላማ ተዓዊቱ፡ ራእይን ድላቲን ህዝብታት ዘባና ከሰምር፡ እቲ ተበግሶ ክሕይልን ክድልድልን ሓይል ሓድሕዳዊ ምትእምማንን ውፋይ ስራሕን ይሓትት።

ኤርትራ ናብ ብሩህ መዋኸል

ሳምሶን ብርሃን

ናይ 30 ዓመታት ተመኸሮ ቃልስን 30 ዓመታት መስርሕ ምህናጽ ሃገርን፡ ኣብ ቅድሚና ንዘሎ ክንገጥም ዝለዓለ ዓቕሚ ኣጥርቶልና ኣሎ። ትሕተ-ቕርጽና ዝተርፎ ብዙሕ ይኹን እምበር፡ ካብ ትማል ኣብ ዝሓሸ ደረጃ ይርከብ። ምስ ብዙሕ ብድሆታቱ፡ ናይ ምትግባር ዓቕምና ኣብ ዝሓሸን ናብ ዝሓሸን ጠሚቱ ኣሎ። ሸርክነትን ጉነጽን ኣብ ዝመለሰይኡ ዓለም፡ ንጉነጽ ከም ኣመጻጽኣኡ መኪትና ዝሓሸ ናይ ሸርክነት ሃዋህው ብምፍጣር፡ ሃገርና ናብ ካልእ መሳልል ከነሕኸር ተቐራብና ኣለና። ኣብ ቅድሚና ዘሎ ዕድል ደረቱ ሰማይ እዩ።

ባሕርን መሬትን ኤርትራ ዓቕሚ-ዓለም ዘሎ ጸጋ ገና ኣይተመርመረን፡ ኣይተመዘገበን ውን። ዛጊት ዝተኸየዱ ኣፈናውያን መጽናዕቲታትን ብኸፈል ጀሚሮም ዘለዉ ዕድናታትን፡ ኤርትራ ብ'ክቡራት መዓድናት' (ከም ወርቁ፡ ንሓሰን-ብሩርን)፡ 'መዓድናት ኢንዱስትሪ' (ፖታሽ፡ ሓጺን፡ ጥርመ-ዝ...)፡ ከምኡውን 'ጥራ ነገራት ህንጻን' (ማርሞ፡ ስሚንቶ...) ሃብታም ምዃና የርእዩ። ባህርያዊ ሃብቲ ዘይነባርን ተጻንቆን ምዃኑ ብቲ ሓዲ፡ ዝተፈለለዩ ናይ ውሽጥን ግዳምን ሳዕቢናት ሓዘ ክመጽእ ውን ስለ ዝርእስ ብቲ ኸልእ፡ ከም መርገም ዝገልጽዎ ኣይተሳእኑን። ይኹን እምበር ብቕነዕ ፖሊሲ፡ ግቡእ ቀጽጽርን ውሑስ ኣገባብን ስርዓትን እንተ ተዓዲኑን ተማእኪኑን ኣብ ልምዓት ናህሪ ዝፈጥር ምርቓ ምዃኑ ኣየካትዕን። ኤርትራ ነቲ ንባህርያዊ ሃብቲ ምርቓ ዝገብር መስርሕ ትኸተል ምህላዋን ዝለዓለ ሃብታ ዓቕሚ ሰባ ምዃኑ ብዘየወላውል መንገዲ ምእማን ደረት ዕብየታ ሰፊሕዮ።

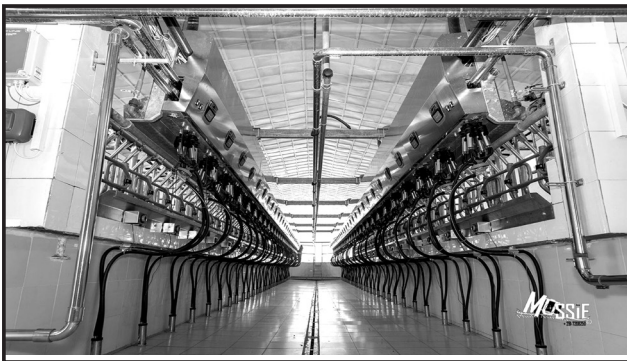
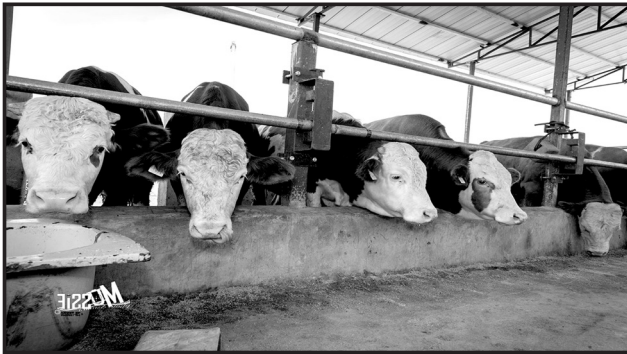
ኣብ ጽላት ሕርሻ ዛጊት ንሓርሶ ዘለና መሬት ብተዛማዲ ንኡስ'ኳ እንተኹን፡ ኤርትራ 2.1 ሚልዮን ሄክታር፡ ካብኡ እቲ 600,000 ሄክታር ዓመት ምሉእ ክሕረስ ዝኸኸል፡ መሬት እትውንን ሃገርያ። ተጀሚሩ ዘሎ ምርምራት፡ ምትእትታው ሓደስቲ ማሺነሪታት፡ ምውዳድ ማይን ምድልዳል ሕርሻዊ መሬትን ኣብ ምዕራባውን ምብራቓውን ዘባታት ልምዓት፡ ካብ ሄክታርን ገራብን ንእንገሸብ ምህርቲ ብዝተዓጸጸል ከዕብዮ። ብመንገዲ ኢንዱስትሪ ሕርሻ ክብሪ እናወሰኸና ከነውሕስ እንኸኸል መግቢ፡ ሸቕለትን ትርፊ ናይ ወጻእ ሸርፊ ካብ ሰይፍን ድማ እናዓበየ ክኸይድ ዕቕር ተኸእሎ ኣለዎ።

ካብ ምርግጽ ውሕስነት መግቢ ከይወጻእና፡ እቲ 52,000 ትርብዓት ሜተር ዝሸፍሓቱ ባሕርና ዓቕሚ-ዓለም ዘሎ ጸጋውን ዓቢዮ። ከሳዕ ዘይ እዋን ዝተኸየዱ መጽናዕቲታት ከም

ዘረጋግጽዎ፡ ኣብ ባሕርና ከባቢ 1000 ዓይነታት ዓሳ ክህልዉ ከለዉ፡ ኣብ ዓመት ካብ 80,000 ከሳዕ 100,000 ቶን ዓሳ ክንገጥፍ ንኸእል። ኣብዚ ጽላት ዘይ ኣድላይቲ ፖሊሲታት ካብ ዝረቁ ግዜ ኣቕሚ-ዓለም ኣለዉ። ካብ ራስ ቁሳር ከሳብ ራስ ዱሜራ ዝዝርግሓ ማርሳታት፡ ገፈፍቲ መራኽብ፡ ጽዓት፡ ናይ ምኽዛንን ምምስራሕን ትሕተ-ቕርጽታትን ብደፋኢታ ይዋደዱ ኣለዉ። ኣብ ሕርሻን ሃብቲ ዓሳን ዘሎ ዕቕር ዓቕሚ ንዜጋታት ክንዮ ሰለስተ ግዜ ኣብ መዓልቲ ዝኸይድ እዩ። ኢንዱስትሪ ሕርሻ እንተ ማዕቢሎ፡ ብመስርሕ ምኽዛንን ምምስራሕን ኣብ ዕዳጋ ዓለም መግቢ ንምቕራብ ዘሎ ተኸእሎ ዓቢዮ።

ጥንታውያን ስልጣነታት ቻይና፡ ህንዲ፡ ሞሶፖታምያ፡ ግብጽን ካልኦትን ኣብ ደረት ወሓዝቲ ምምስራቕና ናቱ መልእኽቲ ኣለዎ። ማይ ምቕጻ ሃዋህው እንተ ተፈጠሩሉ ዝሕደስን፡ ማዕሪኡ ኸእ ንርውዮት፡ ንሕርሻ፡ ኢንዱስትሪ ህንጻን . . . ኮታ ኣብ ኩሉ ነገር ወሳኒ ጸጋዮ። ኤርትራ ብሰንኪ ጅኦሚ-ፍያዊ ኣቀማምጣኡ፡ ሕጽረት ጽፋይ ማይ ናይ ቀጻሊ ብድሆኡ ምዃኑ ብተደጋጋሚ ክንገርኡ እንተ ጸንሐ፡ መጠንቲ ኣብ ዓመት ሃሪሙ ናብ ጎረባብቲ ሃገራትን ቀይሕ ባሕሪን ዝሕወስ ማይ ግን ነዚ ብሂልዚ ይብድሆዮ። ንገለ ካብቶም ገና ዲጋታት ሃኒጽና ዘይተቐጸጸናዮም ናባታት ጋሽ፡ ባርካ፡ መራብ፡ ተከዘ፡ ዓንሰባ፡ ሓዳስ፡ ላብካ፡ ላባ፡ ፊልኮትን ካልኦትን እንተ ገዲብና፡ ደላዩ ይረኽብምበር፡ ከም እስራኤል ማይ ክንሸይጥ ንኸእል ኢና። እቲ ብደገፍ ቴክኖሎጂ ተጻርቶ ዘይውዳእ ባሕርን ተሓዲሱ ውን ኣብ ጥቕሚ ክውዕል ዝኸእል ማይን እንተ ኣእቲናዮ፡ ጥራይ ንዕየዮ እምበር ሕቶ ማይ ሕቶ ኤርትራ ኣይከውንን።

ኩሉ ኣብዚ ዓለም ዘሎ ነገር ጽዓት ምዃኑ ዝምጉቱ ክኢሊታት እንተ ሰሚዕና ንግሪም ንኸውን። ንሶም ሰብ ከም ህላወ ንኸቐውምን ንኸነብርን ጽዓት ከም ዘመንጨፍን ዘህልኸን ክሕብሩ ከለዉ፡ ማዕሪኡ ዳርጋ ኩሎም ኣብዚ ዓለም እንርእዮም ነገራት ተመሳሳሊ ባህሪ ከም ዘለዎም ይትንትኑ። ካብቲ ሰፊሕ ኣርእስቲ ተኣለና ናብ ጉዳይ ሃገርና ምስ እንቀሳቀሱ፡ ኩሉ ዜጋ ደረጃኡ ዝሓለመ መነባብሮ ንምንባር ንጸህን ብቕዕን ኣገልግሎት ጽዓት ክረከብ ክስራሕ ጸኒሑ። ሕጂ ውን ንተኸእሎ ምዕዳን ነዳዲ ንጎረ ገዳፍና ናብ ተኸእሎ ጽሓፊ ጽዓትን ንፋስን ምስ እነድህብ፡ ኤርትራ ኣብ ካርታ እተን ዝለዓለ ጽሓፊዎ ኮነ ንፋሳዊ ጽዓት ናይ ምፍራይ ተኸእሎ ዘለወን ሃገራት ተመልኪታ ንረኽባ። ኣብ ዓሊድ፡

ወሽመጥ ዙላ፡ ዘሎ ተኸእሎ ጅኡ-ተርማል'ውን ካብ 200-300 ሜ.ዋ. ዝግመት ንጹህ ጽዓት ከርከቦ ከም ዝኸእል ክኢላታት ይሕብሩ። ተኸእሎታት ጽዓት ካብ ጋዝ፡ ማይ (ሃይድሮፓወር)፡ ማዕበልን ኒዩክሊርን ውን ንግዜ ዝግደፍ ተኸእሎዮ።

ኣብ ኤርትራ ብኹሉ ነገራቱ ቀሊል ዘይኮነ ዝዕደን መዓደን፡ ዝሕረስ መሬት፡ ዝውህለል ማይ፡ ዝግፈፈ ዓሳን ዝምንጨጫ ጽዓትን ከም ዘሎ ተመልኪትና። ይኹን እምበር፡ እቲ ነዚ ብፍልጠት፡ ምርምር፡ ጉልበት፡ ውዳብን ምሕደራን ክዉን ዝገብር ላዕለዋይ ጸጋ ሃገር ሰብ እዩ። ኤርትራዊ ዜጋ ኣብ ታሪኹ፡ ብፍላይ ከኣ ኣብ ብረታዊ ቃልሲ፡ ብኹለንትናኡ ልዕሊ እዞም ክብ ኢሎም ዝተጠቐሱ ኣብ ከርሲን ልዕልን መሬቱ ዝርከቡ ጸጋታት ምዃኑ ኣመስኪሩዮ።

ሕጂ ውን ኣብ ዓውደ-ትምህርቲ ከንዮ ምጥፋእ መሃይምነት ክኸይድ፡ ኣብ ስነ-ፍልጠት ክወፍር፡ ቴክኖሎጂ ክመልክ፡ ኣብ ትሕትን ልዕልን ምድሪን ጠፈርን ክመራመርን ልምዓቱ ብስነ-ፍልጠት ክህንድስን ዓጋቲ ዮብሉን።

ኣብ ዓውዲ ጥዕና ወፊሩ ሞት ተመሓላፍቲ ሕማማት፡ ህጻናትን ተገላገልቲ ኣዴታትን ናብ ዘይርኦ ከውርዶ፡ ተርእዮ ሕዳራት ሕማማት ቅድሚ ዝኣገረ ብቐላትን ብቐዓትን ከጉድል፡ ዜጋታት ምሉእ ጥዕና ወንኖም ዝያዳ ኣፍረይቲ ክኹኑን፡ ሕጉስን ነዊሕን መዋእል ከም ዝከብሩ ንምግባር ዝእግግ ኣይኮነን።

መላእ ኤርትራ ብመጓጓዣ ምድሪ (ባቡር፡ ጽርግያን ተለፊሪካን)፡ ኣየርን ባሕርን ኣብ ኣጻር ሰዓታት ከም ዝብጸሕ፡ ዜጋት ኣብ ሓደ ጫፍ ሰሪሖም ናብ ካልእ ጫፍ ክሓድሩ ንምግባር ምሕላን ምምጥጣር ኣይኮነን። ናይ ተሌፎንን ኢንተርኔትን ኣገልግሎታት ብዋጋ ርትዓዊ፡ ውሑስን ብቐዕን ኮይኖም ንደረት

ግዜን ራሕቂ ቦታን ጽልዋ ኣልቦ ክገብሩ፡ ኮታ መላእ ጽላታትና ኣብ ክብ ዝበለ ናይ ቴክኖሎጂ ሓበሬታ ከም ዝሓሸራ ምግባር እግሪ ወለል ዘብል ዓቕብ ኣይኮነን።

ኢንዱስትሪ ሃገርና ኣብ ልዕሊ ኢንዱስትሪታት ዘባናን ዓለምን ዘለዎ ባህርያውን ብቐዓታውን ብልጫ ተለልዮ፡ ሰብኣዊ፡ ንዋታውን ማላዊን ዓቕሚ ብምድላብ ብኣፍራይነቱ ዕዳጋ ዓለም ክኹሕኩሕ ወይ ውን ብኣህለኸቲ ዓለምና ክህደን፡ ስትራተጂዊ ኣቀማምጣ ኤርትራ (ወደባት፡ 9% ካብ ጽዕነት ንግዲ ዓለም ዝሓልፈሉን ኣህጉራት ዝራኸባሉን ባሕሪ) ደጊፍዎ ድማ ንጡፍን ኣርባሕን ንግዲ ንምክያድ ዘለዎ ዕድል ዓቢዮ።

በዚ መንገዲ ካብ ምጉዳል ሸቕለት ናብ ምፍጣር ምሉእ ሸቕለትን ብምክድ መስሕብ ሸቕለት ክኢላታት ዓለም ምዃን፡ ማዕርነት ዜጋታት ኣብ ዕድላትን ተኸፋልነት ጸጋታት ምርግጋጽ፡ ክንዮ ምቕናስ ድኸነት ብምክድ ንድኸነት ሓንሳብን ንሓዋናን ካብ ኤርትራ ምጽራግ፡ ከምኡ ውን ሃገርና ውሑስን ርጉእን ከባብን ዓለምን ንምፍጣር ካብ ጸጋእ እጃማ ተበርክተሉ ኩነት ምውዳድ ከበድ ግን ከኣ ዝከኣልዮ።

ኣብዚ ዝሓለፈ 130 ዓመታት፡ ኣብሓገታትና ልቦናን ቅንዕናን ጥራይ ሒዞም ኣንጻር ርእሰ-ሓያላን እንተ መገዶም፡ ኣብታትና ርእሰ-ተኣማንነትን ጽንዓትን ሒዞም፡ ዕጥቅን ስንቅን ካብ ጸላኢ እናመንዘዑ ኣንጻር ድሉት ርእሰ-ሓያላን ናጽነት እንተ ኣምጺኦም፡ ዋርሳይ'ውን ናጽነት ተዓጢቑ ወራራት ኣምኪኑ ልኡላውነት ብምዕቃብ ባይታ ልምዓት እንተ ኣንጸፉ፡ ዝቕጽል ወለዶ ድማ ዝሓሸ ትምህርቲን ዕድልን ረኺቡ፡ ባህርያዊ ጸጋን ብቐዓቱን ተጠቐሙ ኤርትራ ኣብ ቀዳማይ ዓለም እትሰረዳሉ ልምዓት ክፈጥር ኣብ ሓደ እዋን ብድሆኡን ዕድሉን እዩ።

ማሕበራዊ ፍትህ እና ካልኦቲክ ሰውራ

ዝኹን ሕብረተ-ሰብ፡ ሰውራ ከካይድ እንክሎ፡ ነገራውን መንፈሳውን ድልዎታቱ ንኸርዊዩ ዝቃለስ፡ መንፈሳዊ ድልዎታት፡ ፖለቲካዊ፡ ባህላዊ፡ ስነትን ሰላምን፡ ማሕበራዊ ባህሪታትን ምድንፋዕ ሞራላዊ ጠባያት ሕብረተ-ሰብን ከጠቓልል ይኸእል።

እቲ ቀዳማይ መድረኽ ሰውራ ኤርትራ፡ ቅድመ-ኩነት ነቲ ማሕበራዊ ፍትህ ዝሰፈና ስልጥንቲን ዲሞክራሲያዊትን ሃገር ናይ ምህናጽ ባህጊ ህዝቢ ኤርትራዮ ነይሩ። እዚ ዳኡሪዎይ መድረኽ፡ መቐጸልታ ናይቲ ቀዳማይ መድረኽ ከይኮነ፡ ካልኦቲክ ሰውራዮ። እቲ ነዚ ካልኦቲክ መድረኽ ሓላፍነት ዝሰከመሉ ወለዶ ድማ፡ መቐጸልታ ናይቲ ማሕበራዊ ፍትህ ዝሰፈና ሃገር ንምህናጽ መሰረት ዘንጸፈ/ ዝድለ ቅድመ-ኩነት ዘረጋገጸ ወለዶዮ። እቲ ተልእኾን እቶም ፈጸምቲ ናይቲ ኣብ በበይኑ መድረኽ ዝገሃድ

ታሪኻዊ ኩነትን ዝገጸጸሉ ኣይኮኑን። ተመላላእቲ ደኣምበር። እቲ መሰረት ዘንጸፈ ወለዶ፡ ብዘይቲ ካብቲ ዘንጸፎ መሰረት ተበጊሱ ማሕበራዊ ፍትህ ዝሰፈና ስልጥንቲን ዲሞክራሲያዊትን ሃገር ዝሃንጽ ወለዶ፡ ተልእኾኡ ምሉእን ዕውታን ክኸውን ኣይክእልን። እቲ ካብቲ ብኸቢድ ዋጋ ዝተነጸፈሉ መሰረት ተበጊሱ ማሕበራዊ ፍትህ ዝሰፈና ስልጥንቲን ዲሞክራሲያዊትን ሃገር ክሃንጽን ነገራዊን መንፈሳዊን ድልዎታት ህዝብና ኸዕግብን ዝቃለስ ወለዶ ድማ፡ ነቲ ዘድሊ ቅድመ-ኩነት ዘረጋገጸ ወለዶን ንዝተሰግረ ታሪኻዊ መድረኽን ኣፍልጦ ዘይህብን ዘኖኹብርን እንተኹይኑ፡ ፈልሲ ሰራ ቁሪጽካ ብምትካል ከተጠጥዓ ምፍታንዮ።

ማሕበራዊ ፍትህ፡ ከም ኣምር፡ መትከል ወይ ስነ-ሓሳብ ኣዘዩ ቅዱስን ኣብ ልዕሊ ካልኦት መትከላት ወይ ስነ-ሓሳባት ጸብለልታ/ልዕልና ዘለዎንዮ።

ብልጽጎቱን ጸብለልታኡን ግን፡ ኣብ ህይወት ህዝቢ ብዘምጽእ ዝጭብጥ ነገራዊን መንፈሳዊን ርወዮት ጥራይዮ ዘረጋገጸ። ቃልሲ ንማሕበራዊ ፍትህ፡ ድኸነት ቦርቀኣቹ፡ ህዝብና ሓባራዊ ቁጠባዊ፡ ማሕበራዊ፡ ባህላዊ፡ ሞራላዊን ፖለቲካዊን ጣዕሚ ከምዘቋደስ ዝገብር ተልእኾ እዩ። ብሕጽር ዝበለ፡ ማሕበራዊ ፍትህ፡ ሓባራዊ ብልጽግና ዘረጋገጸን ሕድሕዳዊ ምትፍናን ዘወግድን ማለትዮ። እዞም ክብሪታት/ዚኣቶም፡ ኣብቲ ብኮርፖራሽናት ዝምራሕ ርእሰ-ማላዊ ሕብረተ-ሰብ ክረጋገጹ ዝኸእሉ ኣይኮኑን። ርእሰ-ማልነት፡ ናይ ውሑዳት ሰባት እምበራ-መጠን ግዙፍ መኸሰብ ከጥፍእ ዝኸእል ኣይኮኑን። ርእሰ-ማልነት፡ ምዝመዛ ብዙሓት ብውሑዳት፡ ዝምታን ቁጠባዊ ቅልውላዎትን ክገትእ ኣይክእልን። ርእሰ-ማላዊ ሕብረተ-ሰብ፡ ማሕበራዊ ባህሪታትን ሞራላዊ ጠባያት

ሕብረተሰብ ከድንፍቅን ከርዊን ዝኸኸል ኣይከክልን። ርእሰ-ማላዊ ሕብረተ-ሰብ፡ ነብሱ ካብ ዘሰቅቑ ገበናትን፡ ሞራላዊ ውድቀትን ቅብጸተ-ተስፋን ሓራ ከገብር ኣይክኸልን። ይኹን ግን፡ ካብ ርእሰ-ማላዊ ሕብረተ-ሰብ ክንመሃር፡ ክንልቅሓን ኣብ ጥቕምና ከነውዕሎን እንኸኸል ውህሉል ፍልጠትን ተመክሮን ምህላዉ ክንዝንግዕ ኣይግባእን።

በዚ ምክንያታትዚ፡ እቲ ኣብ ፍሉይ ሃገራዊ ታሪኽና፡ ባህልናን ኮነታትናን ተመርክሰና እነካይዶ ቃልሲ ምርግጋጽ ማሕበራዊ ፍትሒ፡ ክንዕወተሉ ከምእንኸኸል ዘጠራጥር የብሉን። ግን ኣብ ትሕቲ ሓደ ቅድመ-ኮነት-ምርግጋጽ ቁጠባዊ ዕብየት። ብዘይ ቁጠባዊ ዕብየት፡ ማሕበራዊ ፍትሒ ከም ዕላማ፡ ሓሳባዊ ጥራይ ኩይኑዩ ዝተርፍ። ቁጠባዊ ዕብየት ንምርግጋጽ፡ ብመጀመርታ ኣፍራዩ ሓይሊ/ዓቕሚ (ሰብኣዊ ርእሰ-ማል፡ ነገራዊ ርእሰ-ማል (ትሕተ-ቅርጺ)፡ ፋይናንሳዊ ርእሰ-ማልን ተክኖሎጂን) ከተዕቢኳ እንተለካ፡ ሰብኣዊ ርእሰ-ማል ግን ኣብ ቅድሚት ይሰራዕ። ብሕጻር ዝበለ፡ ቃልሲ ምርግጋጽ ማሕበራዊ ፍትሒ ክትዕወተሉ እንተኹንካ፡ ኣፍራዩ ሓይሊ ሰብ ወሳኒ ረጅሒዩ። ምርግጋጽ ማሕበራዊ ፍትሒ፡ ብብመድረኹ

ስጉሚ ብስጉሚ ዝኸየድ መስርሕዮ። ንሓደ ወለዶ ዝግደፍ ወይ ብሓደ ወለዶ ጥራይ ክዕመም ዝኸኸል ተልእኾ ድማ ኣይከክልን። ስለዚ፡ እቲ ቀዳማይ ወለዶ፡ ነቲ ተልእኾ ኩሉ ባዕሉ ክፍጽም ከምዘይክእል ተገንዚቡ፡ ነቲ ዝቕጽል መስርሕ ብብቕዓት ዝገጥምን ነቲ ብድሆ ዝበቕዎን ተካኢ ወለዶ ኣብ ምህናጽ፡ ባብ ክርሑን ዕድላት ክህብን ሓላፍነቱዩ። እቲ ዝስዕብ/ዝወርስ ወለዶ ኸኣ፡ ንዝተቐረበሉ ዕድል ጨቢጡ ተልእኾኡ ካብ ምፍጻም ሓላፍነቱ ከምዝተሰከመ ብግብሪ ክረጋግጽ ግዴትኡዩ። ንሕና፡ ከም ህዝቢን ከም ሃገርን፡ ከም ግንባርን መንግስቲን፡ ማሕበራዊ ፍትሒ ምርግጋጽዮ ዕላማና። ስለዚ፡ ኣብ ዝተናውሐ ታሪኻዊ መድረኽ ኣፍራዩ ሰብኣዊ ሓይሊ ኣብ ምፍራይ/ምዕባይ እንተዛሕቲልና፡ ቁጠባዊ ዕብየት ይኹን እቲ እንኣልሞ ማሕበራዊ ፍትሒ ናይ ምህናጽ ሕልምና ከምዝናዋሕ ርጉጽዮ።

ማሕበራዊ ፍትሒ ዝሰፈና ሃገር ናይ ምህናጽ ካልኣይ ሰውራ ክዕወትን ድኽነት ምሉእ ብምሉእ ተሳዒሩ ነገራውን መንፈሳውን ድሌታት ህዝብና ክረዊን እንተኹይኑምበኣር፡ ነቶም ቀዳማይ ሰውራ ኣብ ምዕዋት መሪሕ ዝኸኩና መሰረታውያን መትከላት ከይፈነና፤ ንሕሉፍ ተመክሮና ታሪኽናን

ከም መወከሲናን መማእዘኒናን እናጠመትና፡ ንዝጠቕመና ሓድሽ ፍልጠትን ቴክኖሎጂን ካብ ካልኣት እናተመሃርናን እናምጸእና ምስ ናትና ፍሉይ ሃገራዊ ታሪኽ፡ ባህሊን ክውንነትን እናወሃሃድና፤ ዝማዕበለ ኣገባብ ምሕደራ መንግስታዊን ቁጠባዊን ትካላትና እናተኸተልና፤ ውዳብ ሓይሊ ከምዝፈጥር፡ ዕላማታት ድማ ብዘይድስጥለን ከምዘይረጋገጹ ኣብ ቀዳማይ ሰውራ ኣጸቢቕና ስለዝተመከርናሉ፡ ብዕላማታትናን ብዲስጥለንን ሓድነትናን ውዳብናን ብምውርጻጽ ቅልጡፍ ቁጠባዊ ዕብየት ከነረጋግጽ ምእንቲ፡ ነዚ ሓድሽ ታሪኻዊ መድረኽ ዝበቕዎን ክርከቦ ዝኸኸልን፡ ዘመናዊ ክእለት፡ ፍልጠትን ቴክኖሎጂን ዝግጠቑ ኣፍራዩ ዓቕሚ-ሰብና፡ ብዓይነትን ብብዝሒን ንቕድሚት ከምዝመጽእ ምግባር ቀዳማይ ስትራተጅያዊ ዕላማና ክኸውን ኣለዎ።

ዘልኣሎምዊ ክብሪን ዝኸሪን ንሰማእታትና!!

ክብሪ ንህዝቢ ኤርትራ!!

Credit: Hizbawi Mengisteab

Shared with <https://goo.gl/9IlgP7>

መምህር ጥበብ

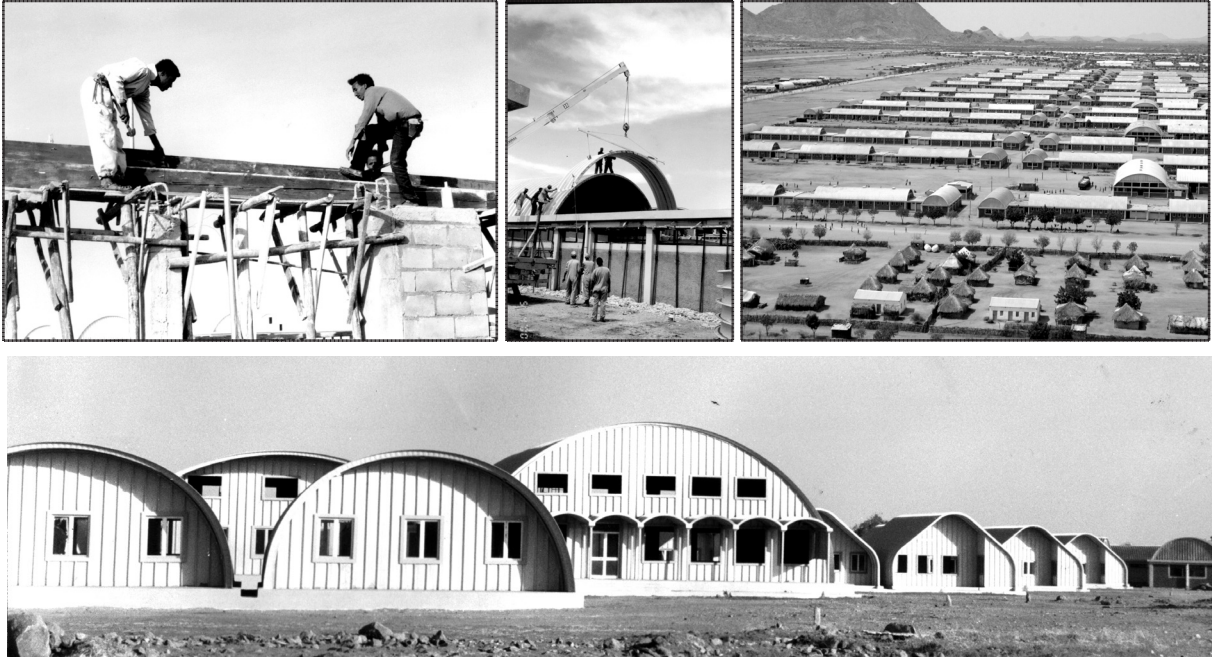
ትዕግስተ ከም ባህሪ፡ ኣገዳሲ ረጅሒ ኣብ ጉዕዞ ናብ ዓወት ምዃኑ ብዘሕ እቀናት ተሰቢኹሉ እዩ። ናትካ ግን “ዝሓለፈ!” ኾይኑ። “ህዳእ ኢኻ በዓል ዓቕሊ፡ ጸዋር ኢኻ መስተውዓሊ!” ዝብል ቃላት፡ ቅድሚ ሓይለ ዓመታት ብመልክዕ ዜማዊ ሕድማ ብዛዕባኻ እተባህለ እዩ። ንባህሪኻን ነዊሕ ጠመተኻን ዘስተውዓሊ ርቱዕ ቃላት ብምንባሩ ድማ ክሳብ ሎሚ ሓቕነቱ ዓቂቡ ይቕጽል ኣሎ። ንርብዒ ዘመን ዝኣክል መሰረታውያን ክብርታትካ ዓቂብካ ኣንጻር ማዕበል ጀሊብካ። ምጅላብ ጥራይ መዓስ ኮይኑ፡ ካብ ዘየለ ዝመስል ነገር፡ ሓድሽ ህላወ ትፈጥር ኣለኻ። ካብ ጠምበርበር ዝበዘሐ ድቕድቕ ጸላም፡ ሓድሽ ተስፋ ናይ ምንባር ሒዝካ ምስ ምሉእ ሓይልኻ ትውጽእ ኣለኻ። መሬት ዓደብኻ ድማ፡ ንዓኻ ንውሉዓ ኣሚና መበል ሰላሳ ካብተን ቅዱሞት ግንቦታታ ብሰላም እናጸንበለት ተሕልፍ ኣላ።

ጉዕዞ ህይወትካ ኣይኮነንዶ ንጸላእትኻን ንጻናትኻን፡ ነሕዋትካን ንወገናትካን ከይተረፈ ድንግርግር ኣበሉ። ነቲ ጩራ ብርሃን ብቐለሉ ዘይኣትዎ ነዊሕ ቱቦ፡ መዓስን በዮንን ኣቲኻ በዮን ከምዘወጸእኩዮ ዘየስተውዓሉ ተንተንቲ፡ “ጸሓይካ ትበርቕ ድያ ዘላ ትዓርብ፡ ” ንምፍላጥ ብዘሕ ኣሸጊርዎምሲ ኣብ ክትዕ ተጸሚዶም። ሓቂ ትሓይሽ ታሪኽካ ንጸሓይቲ ከሸግርም ክነብር እዩ። ሃለዋትካ ንኸተመስክር “ረኣዩኒ! ረኣዩኒ!” ዘይትብል፡ ቃላትካ ኣብ ማዕከናት ዜና ብምልኣት ዘይተቐልሉ፡ ፍረ ግብርኻ ግና ኣብ ባይታ ኩድም ዝበለ። ፍሉጣት ሊቃውንቲ ከይተረፉ፡ “ሃሲሱ እዩ፡ ጠፊኡ እዩ፡ ዓቕሉ ጸንቂቑ እዩ፡ ኢዱ ምሃቡ ኣይተርፎን እዩ፡...ወዘተ።” እናበሉ ናይ ሓመድ ድብኻ መርድእ ንኸሰምዑ ነዊሕ ተጸብዮም። ንሸኻ ድማ ብኣንጻሩ፡ ንሓድሽ መዋእል መእተዊ ዝኸውን ሓድሽ ዛንታ ፈጠርካ፡ ብዘይተጸበዩኻ

ኩርናዕ “ኣሸኹ!” ትብል።

ነታ ሓላልካ ዝኾነት ርስትኻ፡ ገና ኣብ ንኡስ ዕድሜኻ፡ “ኣነ ማለት ንሸኹ፡ ንሸኹ ማለት ኣነ!” ኣልካዮ። ብድሕሪዚ ቅልሶ ጀሚሩ። እቶም ሃለዋታ ዘይብረህም ወገናት ሓዊ እናነሱሉ ከቃጽልዎ፡ ካልኣት ካብቲ ቃጸሎ ነዛ ንውልቁም ከድሕኑ ሃተምተም ክብሉ፡ ንሸኻ ብዘይ ምስልካይ ማይ እናረብረብካ ክተዝሕላ፡ እነሆ ምሉእ ዕድመ ንእስነትካ ተዓዘሩ። ሰብ ምዃንካ ከይተርፍ ድማ፡ ስቤትን ብርሒን ክበራረዩልካ ጀሚርኻም። ኣብ መወዳእታኡ ግን፡ ኩሎም ረብሪቦም። ሓይሊ ቁመናኻ ረድረድ ኣበልዎም። እቶም ብመናድቕ ዘረባ ታሪኽ ክሰርሑ

ዝሓልሙ ከይተረፉ ረብሪቦም፡ ዘረባ ተወዳእዎም፡፡ ገለጻም ደማ ቃላቶም ዕዳ እናኹም ተሸጊሮም፡፡ ንዮማን ጸጋም ከጣዋወዩ ከፊእዎም፡፡ ንሸኻን እታ ከይሰልከኻ ዝዓቀብኪያ ሪምካን ግን፡ ኣብ ባይታ ተሪፍኩም፡፡ ዓጃይብ! ብሓቂ እሙን ውላድ እቶም እሙናት፡፡ ብሓይሊ እምነት መጻኢ ጸኒሓትካ፡ ብእምነት ደማ ዓቂብኪያ፡፡ ንውሉድ ወለዶ ንኸዝኾኑ “ሃዋ. ሃዋ!” ዝመልስ ዛንታ ፈጠርካ፡፡

መንገድኻ ብዓንተብኡ ሓርጎጽጎጽ ዝመልእ እዩ፡፡ ዕድመ ንእስነት ካብ ዝኣቶኻላ እዋን ጀመርካ፡፡ ጥዑም ዝበሃል ነገር ኣይቀመስካን፡፡ ጐረሮኻ ክሳብ እዛ ዕለት ዘኣ ብገቕጹ እዩ ዘሎ፡፡ እቲ ኹሉ ዓቕብ ቁልቁል ከይዓጀበካ ግን፡ ቅድሚት እናተወርወርካ ተላኢኻኪያ፡፡ ብዘይካ “ሕራይ”፡ ዋላ ሓንቲውን ትኹን ቅያር ቃል ክሳብ ለይቲ ሎሚ ኣየተንፈስካን፡፡ ዛንታኻ ዝያዳ ኣገራሚ እናኹን ዝመጸ ደማ፡ ምስዚ ኹሉ ትግሃትካን ብልሓትካን፡ ሓንቲ ብርህቲ ካምቻን ጥዕይቲ ስረን ከይቀየርካ ምሉእ ዕድመ ንእስነትካ ምስሓልፈ እዩ፡፡ ብድሕሪዚ መንገድኻ ገለ ብልሓት ከምዘለዎ ንኹሉ ተጋህደ፡፡ ምእንቲ ድሕነት ህዝብኻን ሃገርካን ክትብል ኣብ ልብኻ ዝዓቕርካዩ

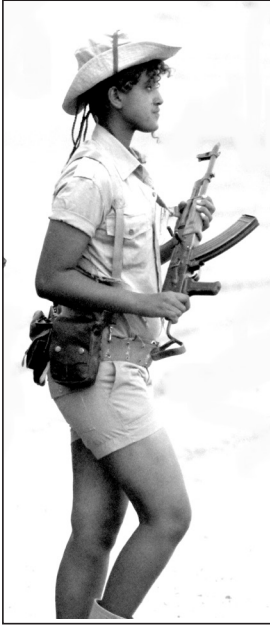
ሓቅታት ክህሉ ከምዝኸእል ብሩህ እናኹን መጽእ፡፡ “ፍትሒ” ዋጋ ከይከፈልካ ከምዘይትርኩብ ዝፈልጡ ዘበሉ ደማ፡ ምሉእ ኣቓልቦኦም ናባኻ ኣበልዎ፡፡

ነቶም ሕጻር ዘለ ርሕቀት ናይ ምዕቃን ዓቕሚ ዘለዎም ግን፡ ብሃም ፍጥረት ኢኻ ትመስሎም ዝነበርካ፡፡ መሰል ዘይብሉ ጭቁን፡ ዝዘርየሉ ዝሰኣነ ውጹዕ፡ እናተረገጸ ትም ኢሉ ዝርኢ ፈራሕ፡ ... ወዘተ ዝብሉ ቅጽላት ከልግቡልካውን ኣይሓኸኹን፡፡ ኣብቲ ንሳቶም ሓምት ስኢኖም ዝሃደምሉ ጉዳይ እናነበርካስ፡ ፈራሕ ይብሉኻ፡፡ ዓጻፉ ክንዲ ዘበርከትካ ዘለፉ ዝተሰከምካሉ እዋንጊ መኣስ ክሰኣን ኢሉ፡፡ እቲ ልክዕ መዝገብ ቃላት ሸዓ ኢሉ እንተዘይተገንጸሉ ጸገምዩ፡፡ ካብ ቀንዲ ጉዳይካን ኣርእስትኻን ምህዳም ከም ጀግንነት ዝሕሰቡሉ እዋን ኣሎ፡፡ ንብድሆታትካ ከከም ኣመጸጽኣም እናገጠምካ ብብሓደ “ኣላሸ!” ከምዝብሉ ምግባር ደማ፡ ከም ደኻም ዝቐጸረሉ እዋናት ኣሎ፡፡ እንተኾነ ሊቃውንቲ ናይዛ ዓለም ከምዝጠቕሱዎ፡ ንኣጸር እዋናት እዩ ዝቐጸል፡፡ እምነ መኣዝን ብዝግባእ ተጸሪቡ ቦታኡ ክሳብ ዝሕዝ፡ ቁሊሕ ዝብሉ እንተሰኣነ ዘገርም ኣይኮነን፡፡ ታሪኽ ወዲ ሱብ ካብ ቀደሙ፡ ብጌጋታትን ጣዕሳታትን ዝመልእ እዩ፡፡

እዚ ንብዙሕ ዘበናት ኣብዛ ዓለምና ብተደጋጋሚ ዝተጋህደ ተርእዮታት ብምዃን፡ ኣባኻውን ክረእንብኡ እዩ፡፡

ንሸኻም ኩሉ መዓስ ዓጂቡካ! ኣብ ባይታ ንዘይዓልቡ ተባረርቲ ወረታት እዝኒ ከለእካዩም፡፡ ገለ ወገናት፡ “ክጽመም ክብል ጸሚሙ እዩ!” ክሳብ ዝብሉኻ ብሰቕታ ጉዕዞኻ ቀጸልካ፡፡ ኩሉ ምስ ዓመጽቲ ዝወገነ ዘበለ፡ ኣበሳታቱ ንምክዋል ግዲ ኾይኑ ብዙሕን ሓደትን ቃላት ከቐጸልጽል ፈቲኑ፡፡ ንሸኻ ግን፡ ብቲ ጽምእ ገጽካ “ፍሸኽ!” ካብ ምባል ሓሊፍካ ከምሎቕኻይ ቃል ኣይነበረትን፡፡ ክሳብ ሕጂውን ኣይተሰምዑትን፡ ሕቡእ ሓይልኻ ዘግሃዱ ተርእዮታት ግና መሊኦም፡፡ ልቢቲ ውጹዕ ወገንካ ካብ ዕለት ንዕለት ተረሰርሶ ኣሎኻ፡፡ “እዛ ብርኩታ እምነ ኣላታ፡” ክበሃልውን ጀመረ፡፡ ወዲ ሱብ ደማ፡ ድሕሪ ሓይላይ ዓመታት ጨራ ብርሃን ክርኢ ባቕዑ፡፡ ውጽኢት ናይ ንጹህን ዓቃልን ቃልሲ፡፡ ዝዚ ነገድጓዳዊ መቐልሕካ ዘይሰምዐ እንተልዩ፡ እቲ ብዓንተብኡውን ምሳኻ ዘይነበረ ጥራሕ እዩ ዝኸውን፡፡ ንሱ ደማ ዘገድሰካ ኣይኮነን፡፡ ኣይግደሰልካ ኣይትግደሰሉ፡፡

እቲ ዘገርም ነገር፡ ምሉዕ ዕድመ ንእስነትካ ከም ቆጽሊ እናተጠቐለላ ክዕዘር ከሎ፡ ክሳብ ሎሚ “ዋርሳይ!” እናተባሃልካ ኢኻ እትጽዋዕ፡፡ ዋርሳይ ደኣ፡ እቲ ኣብ እዋን ኣፍላ ንእስነት፡ ኣብ ሳዋ፡ ኣብ ማእቶት፡ ኣብ ዓለግደር፡ ኣብ እግሪ መኸል፡ ኣብ ጎላጉል ቡሬ፡ ኣብ ዓዲ በጊዶ፡ ኣብ ባድመ ... ወዘተ፡ ከሎኻዶ ኣይኮነን መጸዋዒኻ ዝነበረ፡፡ ሎሚ ደኣ፡ ፖለቲካን ፍልስፍናን ሓዊስካ መታዓልልቲ ፕሎቶን ኣሪሱቶትልን ኩንካ እናሃሎኻ፡ ነቶም ዘዕቦዩኻ ምስልምናን ክርስትናን ብደቁቕ ምስ ኣኮማሳዕካዩም፡ ንማርክስን ንሌንን ምስፈለጥካዩም፡ ናይ ምዕራብን ናይ ምብራቕን ጣቋታት ምስጋናዝብካዩ፡ ንኹሉሳዕ ዋርሳይ ክትበሃል ዲኻ ክትነበር፡ እቲ ዘይሰገር ኣዎኻ ተጋዳላይ እኳ ዕድመ ኣቦታቱ ረገጹ ባርኔጣ ክወዲ

ምስጅመር፡ ንቡር ንኸይተርፍ መዓርግ ወሲኹ “ኣቶ” ተባሂሉ እዩ። ንዓኻ ግን፡ “መምህር!” እንተተባህሉኻ ዶኾን ምሓሸ። ገደብ ብዘይብሉ ምጽማም፡ ጽብቕቲ ወርቓዊት ዕምባባ ካብ ማእከል ኣእሻኹ መሰሰ ኣቢሉ ዘውጽእ፡ መምህር ጥቡብ!

ኣብ ታሪኽ ደቂ ሰባት፡ ጓል ክንዲ ዝለበመት ትሉበም፡ ነዲኡ ሕምም ሕርሲ ከመይ ምዃኑ ክትምህራ ተራእዩን ተሰሚዑን ኣይፈልጥን እዩ። እዚ ናትካ ታሪኽ ግን፡ ከምኡ እናመሰለ’ዶ ይኸይድ ኣሎ። ብመጠንቲ ግዜ ዝገፍዓካን ዝቐጽዓካን፡ ገና ብንኡሰካ እናሃለኻ መንገዲ ብርሃን ኣትኺያ። ሓይሊ ንእስነትካ ኣብ ቦታኡ እናሃለው፡ ንኹሉ ከከም ገጹን ከከም ኣመጸጸኣኡን ብብሓድ ንኸትሰግሮ፡ መንገዲ ጥቡብ ሓሪኻ። ግዜ ከም ኣመሉ እንክሰጉም፡ ቁጽሪ ዕድሜኻን ናይ ህይወት ተሞክሮኻን እናተራሓቐኻ ከይዱ። ንዓይኒ ተዓዘብቲ ምግጥጣም ኣብዩ። ንብዙሓትውን ኣደናጊሩ። በቲ ሓደ ወገን “መንእሰይ እዩ ዘሎ፡ ኣይበሰለን!” ተባሂሉ ዘይወርድ ጽዕነት ኣብ ዝጣንካ ተጠምጢሙ ይረኣ። በቲ ካልእ ድማ፡ ሰዩባት ዘይሓሰብዎን ዘየማኣድርዎን ኣርእስታት ተሳላሰል። ቅድሚት ሓሊፍካ ትርኢ። ትመርሕ፡ ተሞሃህድ፡ ንዝረሰት ተዝክል፡ ንዝገብጡ ተማዓራራ። ከመይሲ ብመጠን ተሞክሮኻ፡ ንዓኻ ኩሉ ገር እናቐለለ እዩ መጸኢ። በቲ ኩሉ ሰብ ዘይሰግሮ ዓቕቦት ስለዝመጸእካ፡ ብኣዲንትኻ እንክረኣ ኩሉ ሰጣሕ ጎልጎልዩ።

ንዓኻ፡ “ፍረ ሰውራ” ዝብል መጸውዒ ኣይኣክልን እዩ። ንሸኻ ባዕልኻ ኢኻ፡ “ሰውራ”። ኣብ ውሽጢ ከርሲ ሓፋሽ እናነበርካ፡ ካብ ዕለት ናብ ዕለት ዝሓሸ ደረጃ ንቐሓትን ምዕባላን ከምዝፍጠር ኣሚንካ ብዘይምሕላል ትሰጉም። በታ ዝረኹብካይ ንእሽቶ ዕንጋሎ፡ ተመስገን ሓዊስካ ቃልሸኻ ትቐጽል። ካብ ዕለማኻ ድማ፡ ንኣንቲ ስድራውን ትኹን ፈልከት ምባል ዘቐበጸካ። እታ ኣብ 1961 ዓ.ም. ምእንቲ ሓቂን

ፍትሒን ህይወቶም ክብጅዉ ድሕር ብዘይብሉ ጀጋኑ ዝተወለዐት ሰውራዊት ቁልዲ፡ ኣብ’ቲ ዝብጸሕ ከይበጸሐት ንኸይትጠፍእ ብብእዋኑ እተን ዘድልዎ ነዓዲ እናሃብካ ኣጽኒሕካይ። ኣብ’ዚ ዘበን ንዓይ ንዓይ፡ ከምዚ ዝኣመሰለ ፈታኒ ውሳኔ፡ መን ክሓሰብን ክገብርን ይኸእል። እም ድማ፡ “ቅድሚት ሓሊፍና ኢና፡ ከርክበልና ኣይክእልን እዩ።” ብምባል ካብ መንገቶምን ታሪኽምን ንዝዝሃደሙ፡ ኣኣርኪብካ ፈጠጥ ፈጠጥ እናበልካዮም። ወዲ ሰብን ታሪኹን ፊት ንፊት ዳግማይ ተራኺቦም ከምዝማገቱ ገርካዮም። ኣንታ ከመይ ዝበሉኻ እምኒ ዓረ ኢኻ። ገሊኡም ካብ ኣፍ ሰብ-ሰልጣን ዝእረ ቃላት እንተተረኸቡ ከምእርፉ ሓኺኡ ክብሉ እናወዓሉ፡ ንሸኻ ብስቕታ ስራሕካ ትሰርሕ።

እቲ ማሕረሻ ነዊሕ፡ እቲ ሰባት ኣመና ተሪር እዩ። ንሸኻ ግን፡ እቲ ብዕራይ ናብ ዘበለ እንተባለ ነቲ ዕርፊ ባላ ቐሩብ ነቐ ምባል ከለእካዮ። ንተማራመርቲውን ከቢድ ስራሕ ገዲፍካሎም። እዚ ተኸእሎዚ፡ “ካብ ተፈጥሮ ድዩ ካብ ታዕሊም?” ዝብል ሕቶ ንምምላሰ ግዜ ይወስደሎም ይኸውን። ሕጂ ግና፡ እዚ ባይታ ልሰልሰ ዝበለ እዩ ዝመሰል ዘሎም፡ ንእስ ዝበለ ሓድሽ ማሕረሻ እንተትቐይር ከመይ ይመስለካ፡ እቶም ዓባይቲ ተስቶት እንተኹኑ፡ ናይቲ ንዊሕ ዓመታት ብዘይመብረ ኣርዑት ዝተሰከምዎ ግዲ ኮይናም፡ ኣካላቶም ከይዱ ክጠልም ኢሉ። እቲ ጸዖት ከሳይም ድማ ናብ ቁስሊ ከዩድህበሎም ዘስግእ እዩ። ግና በሊሕ ኢኻኻም፡ ንሓድሽ ዘመን ዝበቐዑ ብሰላት ዝራብዓት ድሮ ኣጽሪኻ ትቐርን ኣሎኻ

ይበሃል ኣሎ። ንዓኻ ንድንድል መሳገሪ ሓዘ፡ ንኣንቲ ካልኢትውን ትኹን ቦዱ ኮይና ብዘይ ዋና ከምዘይትተርፍ፡ መሬት ባዕላ ትምስከር ኣላ። ተስፋኣ ድማ ከምብሓድሽ ክብ ኢሉ። መሬት መዓስ ትሕሱ ኮይና። እዛ መሬት፡ ከማኻ ዝኣመሰሉ ዘይሕለሉ ትጉሃት ዜጋታት፡ ኣብ ዝመጹ ወሎይታት ንኸፈጥረላ ዘመኒ ዛንታ ጭውነት ሰሪሕካ።

ገለ መማህራን፡ “ደሞክራሲን ፍትሒን” ዝብል ቃላት ኣብ ወረቐት ስለዝረኣይዎ ጥራይ፡ እንታይ ማለት ምዃኑ ንኸረድኡኻ ህርድግ ክብሉ ዓመታት ተዓዘሩ። መሰል ምልእቲ ሃገርም ተጋሂሱ እናሃለው፡ “መሰል ወዲ ሰብ” እንታይ ምዃኑ ንኸብርህልኻ ተጋዲሎም። ገሊኡም ድማ ሃይማኖት ዘይብልካ መሰልዎም፡ ነቲ ዳዊትን ቁርኣንን ናይ ኣቡሓጎታትካ ንኸንብቡልካ ቤት ምህር ከፊቶም። ንዓኻ ግን “ምርጫ!” ማለት ካልእ እዩ ኔሩ። ንሸኻ ነቲ መንገዲ ኢኻ ውልቃዊ ሕርፍ ገርካ፡ ሰባት ኣይመረጽካን። ነቲ ከቢድ ምርጫኻ ድማ፡ ንምሉእ ዕድሙ ንእስነትካ፡ ዝገበኣ ዋጋታት እናኸፈልካ ኣሰገሞካዮ።

ኣብ ሚያዝያ 1993 ዓ.ም. ነታ ሰማይዊት ወረቐት ኣብቲ ግቡእ ቦትኣ ስለዘቐመጥዎ ጥራይ፡ ዜግነታዊ ግዴታኡም ብብቐዓት ከምዝተዋጸኡ ዝሓሰቡ ኣይተሳእኑን። ንሸኻ ግን፡ ንነብሲወከፍ ካልኢት ናይ ምሉእ ዕድሙ ንእስነትካ፡ “እወ! ንልዑላውነት ህዝብይን ሃገሪይን።” እናድመጽካ ብዘይምስልካይ ኬድካዮን። ዜግነት ማለት ክንዲምንታይ ከምጠጥ ከምዝኸእል ብግብሪ ምህርካ። እቲ ንሳቶም ዝምነይዎ፡ ኣብ መጻሕፍቲ ዝርከብ ደሞክራሲስ፡ ንሸኻ ነቶም ተጸባኢታ ምስ ኣጸራረኻላ፡ ንሳ ድማ ብግቡእ ተባራቢራ ምሉእ ነብሳ ምስፈለጠት፡ ትሳበሶ ትኸውንዮ።

መንገድኻ እናሓደረ ጋን ኮይኑ ምርዳእ ዝኣብዮም፡ ናይቲ ዝሓለፈ ክፍለ ዘበን ሰባት ኣይሰኣኑን

እየምጥ፡ ቀንዲ ሕመረት ፍልስፍናዊ ኣብ ምንታይ ምዃኑ ኣብርሃዮ። ከምዚ ንሪአ ዘሎና ኢታ ክልሰ-ሓሳብ ሓጻር እያ ትመስል። “እቲ ዜጋ እዩ ነቲ ንጉሰ ከይገባ ዝሕልዎ፡ እቲ ንጉሰ ኣይኮነን ነቲ ዜጋ ዝሕልዎ!” ትብል መሪሕ ጭረሖ ከምእትኸተል ብሊቃውንቲ ተበጺሑ እዩ። ሊቃውንቲ ነገራት ንምንባብ መዓስ ይሰንፉ ኮይኖም። ብሳላኦም እንዲና መንገድና ንጌልጦ። የግዳስ ነዛ ሓንቲ ፍሪ ሓሳብ ኣሚኒካ፡ ከምእትዕወት ድማ ከይተጣራጠርካ፡ ነዚ ኩሉ ዓመታት ቃልሰኻ ክትቅጽል ምክኣልካ እዩ፡፡ ዝያዳ ዘገርም መልእኸቲ። ሓንቲ መዓልቲ ድንቁርናና ቅንጥጥ ክብለልናኖም፡ ጄጋና ክነለሊ ከምእንክእልሲ ብኸመይ ገሚትካዮ።

በዚ ናትካ መንገዲ፡ ኣብ ብቕዓት ዜጋታታ ኣሚና ብሰላም እትነበር ሃገር ክትፍጠር ከምእትክእል ንምግማት፡ ሕጂ ተመሊስና ክንገሓስቦ ቀሊል እዩ። ኣብቲ ንሸኻ ዝወሰንካሉ እዋን ግን፡ ሓቂ ትሓይሽ ኣይከኣልን እዩ ዝነበረ። እሞ ድማ ኣብ ዕድመ ንእስነት። ወዲ-ሱብ ንሰናይ ነገር ሓሲቡ ንክርደኦን ንክሰዕቦን ግዜ የድልዮ እዩ። ንሸኻ ድማ ዝሓሰብና ንክንገሓስቦ ዝኣክል ግዜ ሂብካና። ኣብ ንቕሓት ዜጋታት ዝተሞርኮሰ ፖለቲካ ድማ መሰረቱ ጽኑዕ እዩ። እዚ፡ ዝኣክል ግዜ ስለዝሃብካና፡ ብሳላኻ ዝተረዳእናዮ እዩ።

እዚ ኹሉ ጥብብ ግንካቢ ደምጺኣካዮ፡ ካብ ስድራ፡ ካብ ሳዋ፡ ካብ ዩኒቨርሲቲ፡ ካብ ኣድባራትን መሳጺድን፡ ካብ ድፋዕ፡ ካብ ቶም ብንጽህና ዝሓለፉ ኣይታትካን ብጸትካን፡ ካቢዮዮ፡ ኩሉ ኣካላትኖኮ ናብ ሕቶታት ቀይርካዮ። ነዚ ዝፈረኺ ስድራ-ቤት እንተኹንኪ ንዝተለለት ከይፈረሰኪ ንበሪ። ንኹሉ ሕመቕና ጸፍ፡ ንጎባጥና ኣቕኒዑ፡ ንኸብርታትና ዝዕቅብ የማን ቀላሲ ዝገበርከዮ፡ ኣንቲ “ሳዋ” ዝብሉኺ ሰጣሕ ጎልጎል እንተኹንኪ ድማ፡ ስምኪ ካብ ኩሉን ጎላጎል ዓድና ዝበረኸ ኮይኑ ይንበር።

በል! ወደሳ እንተበዘሐ ዝዓብሰልካ የብሉንግም ኣብዚ ክነሕጽሮ። ብተፈጥሮኻ፡ ግብሪ እምበር ዘረባ እንተነወሐስ መዓስ ይብረሃካ ኮይኑ። እዚስ ከም ቃለ ምስክርነት ተባሂሉ ንፊተኻ ዝተሓንጠጠ ንእሽቶ ቐለምዮ። ቋንቋን ቅኔን ዝመልኩ የስፍሕዎ። ንስምካን ውዕሎኻን፡ ወለዶታት ከም መምህራ ዛንታ ከውግዕሉ ክነበሩ ስለዝኸኑ፡ ተመራሚርም ዝመስሎም ክገብሩ እንተሓደግናሎም ክሓይሽ እዩ።

ንሕጂ ግዳ፡ ኣይትፍረደልና ከም መዛዘሚ ንእሽቶ ቃል ክነእትወካ፡ ሓይሪኻ ጠባይካ ከይትቕይር። ከምቀደምካ ድንን በል። ዓወት የጋሪ እዩግም ከምቶም ብዓወት ሰኪርም ኣብ ዘይወጽእ ጣዕሳ ዝሸመሙ ከይትኸውን። ንብሉጽ ታሪኽካ መሊስካ ብኻልእ መልክዕ ኣሓድሶ። ከምቲ ንዕድመ ንእስነትካ ብኣላዘቦ ዝተገባዘካዮ፡ ንዝመጽእ ዕድመ ሽምግልናኻ ድማ ብኣላዘቦ ምርሓና።

ንግድላትና ክንግምቶ ብዘይከኣልና መንገዲ ካብ ፈታሕካዮ፡ ኣቕዲምካ ኣብ ልብታትና ኣቲኻ ኢኻ እሞ፡ ድሮ ባዕልኻ ስለዝነገሰካ ብሕጂ “ንሰ!” ኣይንብለካን። መንገድኻ ምስረኣናዮ “ይርሓሰና!” ኢልና ኢና። ከመይሲ፡ ኣብ መንገጥ ጸዕራም ህዝቢን እቲ ሓይል ሰውራኡን ዘሎ መላግቦ መስመር፡ ንሸኻ ጥራሕ ኢኻ እትፈልጦ። ናብ ቦታ ፍጻሜ እምበር

ናብ መድረኽ ከምዘይትገውዩ ንፊልጥ ኢና። ሎሚ ግን፡ ፊቲኻ ጸሊእካ እዚ ግዜ ናትካ እዩ። ካልእ ዋና የብሉን። እቲ ልዙብን ርቱዕን ኣካይዳኻ ድማ፡ ድሮ ሓሪናዮ ኢና። ንፍትሒ ልዕሌኻ ዝሓመላን ባጋዝኸፍላላን ካቢይ ክንረከብ ኢልና። ዝበሰለ ወይኒውን ምቕንጣብ እንተኣቢኻዮ ይረግፍ እዩግም፡ እዛ ሓላል ርስትኻ ከምቲ ኩስኩሰካን ሓሊኻን ናብ ፍሪ ዘብጸሕካዮ፡ ፍረኻ ባዕልኻ ደኣ ሕፊሶ። እቲ ከይተሓለለ ንመዋእል ልዕሊቲ ንኩር ዝገበረ ሓፋሽ ህዝብኻ ድማ፡ ካብ ኩሉ መእዘናት ዓለም ናብ ቤቱ ብሓብን እናኣማዕደዎ ይጸብዩኻ እዩ ዘሎ። ከምቀደም ሓይሪ ድምጺ ንዓቢ ወፍሪ ከምዘለዓል ግበር።

*

“እቶም ለባማት ንዝሓ ርእሶም ከም ኣካል ናይቲ ምልኣት ስለዝሪኡ፡ ኣብቲ ክቕምዎ ዘለዎም ይቕሙ። ንሳቶም ንኻልኣት ከምስጡ ስለዘይደልዩ የንጸባርቑ። ዓቢይቲ ዓወታት ዝንጸጸፉ ድማ፡ ኣፍልጦ ንምርካብ ኢሎም ስለዘይዓዩ እዮም። ናታቶም ልቦና ምስ መንገቶም ዝተጣበቑ ድኣምበር ኣብ ርእይቶታቶም ዝርከቡ ኣይኮነን። ንመገተ ኣቕልቦ ስለዘይህቡዎ ድማ ዝማገውቶም ወገን የልቦን።” Lao Tzu

ሙሉር (2021)

ህዝባዊነት ሕላገት ሓይልታት ምክልካል ኤርትራ

ሓይልታት ምክልካል ኤርትራ ካብታ ህዝቢ ኤርትራ ብመንገዱ ሓይልታት ሓርነት ኣብ ባሕርይ መስከረም 1961 ብረታዊ ቃልሲ ዝጀመረ መዓልቲ ኣትሒዙ ብፍልቀት ዝማዕበለ እዩ። ዝመጽእ ባሕርይ መስከረም መበል 60 ዓመት ጉዕዞኡ ዝጽንብል እዚ ሰራዊት ዚ ካብ ፈላግ ልዕልን ቅድምን ኩሉ ዝዓጠቓ ዕጥቂ ህዝባዊነት እዩ።

ዚ ከም ሰራዊት ሓርነት ኣብ ጽላል ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ጉዕዞኡ ዝፈለመ ሰራዊት፡ ሕጽረት ተመክሮን ዓቕምን ዝወለደም ብድሆታት ብሕብረ-ብሄራውነቱ፡ እምነቱን ጅላግራፍያዊ ወካልነቱን ምለእ-በምለእ ናይ ህዝቢ ኤርትራ ክሳብ ዝኸውን ቃልሲ ሓይላዊነቱም፡ እነተኾነ፡ ኣብ ምዕራባዊ መታሕትን ብደቂ መታሕትን ጀግና፡ ከበሳን ምብራቓዊ መታሕትን ካብ ምስላፍ ዓዲ ኣይወግሉን። ንኹሎም ቋንቋታት፡ እምነታትን ከባቢታትን ኤርትራ ኣብ ኤርትራውነት ከዕስል ዝፍታሕ ግድል እምበር ዘይውጻእ ዓቕብ ኣይከኖን።

ነቲ ኣብ 1941 ምስ ምውጻእ መግዛእቲ ኢጣልያን ምምጻእ ወተሃደራዊ ምምሕዳር እንግሊዝን ማሕበር ፍቕሪ ሃገር ዝተባህለ ፖለቲካዊ ምንቅስቓስ መስራቱ ዘርኣዮ፡ ቀጸሉኡውን ንከፋፋሊ ምትእትታው ዝተፈላለዩ ዕውታት ሓይልታት ካልኣይ ኩናት ዓለምን ተለቀብቶምን፡ ብፍላይ ከኣ ውጥን ምምቃል ኤርትራ ናብ ኢትዮጵያን ሱዳንን - ውጥን 'በሺን ስፎርዝ' - ኣብ 1949 'ቀጽሪ ናጽነት ኤርትራ' ዝተባህለ ንኹሎም ደለይቲ ናጽነት ዝነበሩ ምንቅስቓሳት ዝጠርኑፊ ቀጽሪ ብምምስራት ዝኸልዎ ሓድነት

ኣብ ግዜ ዕጥቃዊ ቃልሲውን ደጋጊሙ ከረጋግጾ ነይሩዎ።

ኣብ ባሕርይ መስከረም 1961 ኣብ ኡዳል ፈላጊ ቶኾሲ ክትከስ እንከሎ ቍንጣሮን ድሑር ዕጥቅን ዝነበሮ ሰራዊት፡ ኣብ 1962 ወተሃደራዊ መራሒኡ ንዝነበረ ሓምድ እድሪስ ዓወተ ብመስዋእቲኡ እንተ ሰኣኖ፡ ህዝባዊነት እቲ ቃልሲ፡ ነታ ቍልዒ ናብ ሓዊ፡ ነቶም ቍንጣሮ ሰራዊቱ ድማ ናብ ካዕበት የሰግሮም ነይሩ። ቁጽሪ ሰራዊት ሓርነት ኣብ 1962 ናብ 250፡ ኣብ 1965 ከኣ ናብ 2000 ኣብ ዝደየበሉ እዋን፡ እቲ ቃልሲ ተመክሮ ሰውራ ኣልጀርያ ብምውካስ ኣብ ኤርትራ ንዝነበረ መግዛእታዊ ጅላግራፍያዊ ምምሕዳር (ዋሊያት) ንዝመሳሰል ናይ ክፍልታት ምሕደራ ኣቕሚሙ። ኣብ ክፍልታት ዝተኸፍለ ምንቅስቓስ ሰራዊት ሓርነት ንህዝቢ ኣበዩ ቦታኡ ናይ ምብጻሕ ዕድል እንተ ፈጠረኡ፡ ከንዮ ክፍሉ፡ እምነቱን ቋንቋኡን ዝሓስብ፡ ንኤርትራዊ መንነት ብቕዳምነት ብምስራዕ ኤርትራ ጥራይ ዝደቡ ዓርሞሽሽ ሓይሊ ንምምስራት ብድሆ ነበሮ። ግዳይ ናይቲ ዝእቲ ስርዓታት ኢትዮጵያ ካብ 1966-67 ኣትሒዞም ዝተኸተልዎ 'ገረብ-ብሓኸላ' (ምምልማልን ምውፋርን ኮማንድስ) ዝኣተናኡ ስልጠና ምጥፋእ ኤርትራውያን ብኤርትራውያን ከይከውኅውን ካልእ ብድሆ ነበረ።

ሰራዊት ሓርነት መጠን ባህግን ድሌትን ህዝቢ ክዓቢ ስለ ዝነበሮ ኣብ ውሽጡ ናይ ለውጢ (ኢስላሕ) ምንቅስቓሳት ከካይድ፡ ናይ ለውጢ ቃልሲ ብዝሓሸ ፍጥነት ናብ ቅድሚት ንምድፋእ ድማ ኣብ መወዳእታ 60ታትን መጀመርታ 70ታትን ብውዳብን ዘይውዳብን መንገዲ ፍልቀት

ናብ ህዝባዊ ሓይልታት ከካይድ ታሪኻዊ ግድነት ነይሩ። ህዝባዊ ሓይልታት በዚ መንገዲ ዚ ናብ ህዝባዊ ሰራዊት ሓርነት ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ውድብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ (ሀ.ግ.ሓ.ኤ) ክሰጋገር እንከሎ፡ ህዝባዊነቱ መሊሱ እናኸልዎዩ ቐጸሉ። ኣብ ወጻእን ድሕሪ መስመር ጸላኢን ዝነበሩ ሓፋሽ ውድባት፤ ማሕበራት መንእሰያት፡ ደቀንስትዮ፡ ሸቃሎን ሓረስቶትን፤ ከምኡውን ህዝባዊ ምልሻ ኸኣ እቲ ሰራዊት ሓርነት ማዕረ ኸንደይ ካብ ህዝቢ፡ ንህዝቢን ብህዝቢን ምንባሩ ኣርእዮዩ።

ድሕሪ ሓርነትን ወግዓዊ ናጽነትን ኤርትራ ህዝባዊ ሰራዊት ሓርነት ናብ ሓይልታት ምክልካል ኤርትራ ተሰጋጊሩ። እዚ ንሓይሊ ምድሪን ባሕርን፡ ድሑሩ ኣብ 1997 ከኣ ሓይሊ ኣየር ዘጠቓለለ ሓይልታት ምክልካል ዚ፡ ብመንገዲ ኣዋጅ ሃገራዊ ኣገልግሎት ንኹሉ ህዝቢ ክፉት ብምዃን መሊሱ ህዝባዊነቱ ኮሊዑ። ሓይልታት ምክልካል ኤርትራ ንህዝቢ ኤርትራ ጓፍ ዘይከውነት፡ ዝኸነዘኑ ንሸዳሽተ ወርሒ ብመደበር ታዕሊሙ ዝሓልፍ፡ ኣብ ዝቐጸለ ዓመት፡ ምስ ፍሉይ ኩነታት ድማ ዓመታት ኣብ መሳርዒ ኣትዩ ዝቃለሰሉ ሰራዊትዮ። እንተረሓቐውን ኣባል ህዝባዊ ሰራዊት ኩይኑ ጸጥታን ድሕነትን ከባቢኡ ብምሕላው ዝድግፎዮ።

እዚ ሰራዊት ካብ ግዜ ቃልሲ ጀግና ህዝቡ ደጀኑ ይኹን እምበር፡ ንሱ ደጀን ህዝቢ ክኸውን ዝጸዕሮን ዝኸኖን ቀለል ኣይከውነን። ገና ኣብ ቃልሲ እንከሎ መዋቕራት ኣገልግሎታት ኣቕሚሙ ከም መንግስቲ ይነጥፍ ስለ ዝነበረ፡ 'ሳሕል ከም ሃገር፡ ህዝባዊ ግንባር ከም መንግስቲ'

ዝተባህሉሉዮ። ርበርት ካፕላን ኣብ 1987 ኣብ ዝጸሓፎ ዓንቀጽ፡ ሀ.ግ.ሓ.ኤ ከሳዕ ማእተ ሸሕ ንዝበጽሖ ምስ ሱዳን ኣብ ዘዳውብ ሓራ መሬት ንዝነበረ ህዝቢ ብዝከኣሎ ረድኤት፡ ኣገልግሎት ትምህርቲ፡ ጥዕናን ቀረብ ዝስተ ማይን ክረከብ ግሉጽ ተራ ይጸወት ከም ዝነበረ ይሕብር። ንሱ ጃክ ሸፊርድ ንዝተባህሉ ከኣላ ምዕዳል ረድኤት ኣብ 'ኣፍሪካን ጀርናል' ዝበሎ ብምጥቃስ፡ ደባይ ተቀጋእቲ ኤርትራ "ንክላሲያዊ ኣገባብ ኩናት ጉሪላ" ከም ዝገልበጥዎ ይሕብር። ብናቱ ኣበሃህላ፡ እቶም ገባር ነቶም ጉሪላ ክንዲ ዝምግቡ፡ እቶም ጉሪላ ነቶም ገባር ዝምግቡሉ ኩነታት ተፈጠሩ።

ርበርት ካፕላን ኣብ ተመሳሳሊት ዓንቀጽ፡ ኣብ ፖርት-ሱዳን ዝነበረ ኣብ ትሕተቲ ብማሕበር ረድኤት ኤርትራ' ናይ ሀ.ግ.ሓ.ኤ ዝነጥፍ ዝነበረ ሕክምና፡ ንዳይ ኩናት ስንኩላን ጥራይ ዘይኮነ እንተላይ ነቶም ኣብ ዶብ ሱዳን ዝነበሩ ዜጋታት ዝተሰከሞ ናይ ናብዮት ሓላፍነት ዓቢ ምንባሩ ይገልጽ። ዶክተር ሳም ሪቻርድ ዝተባህሉ ዕጥቃዊ ቃልስታት

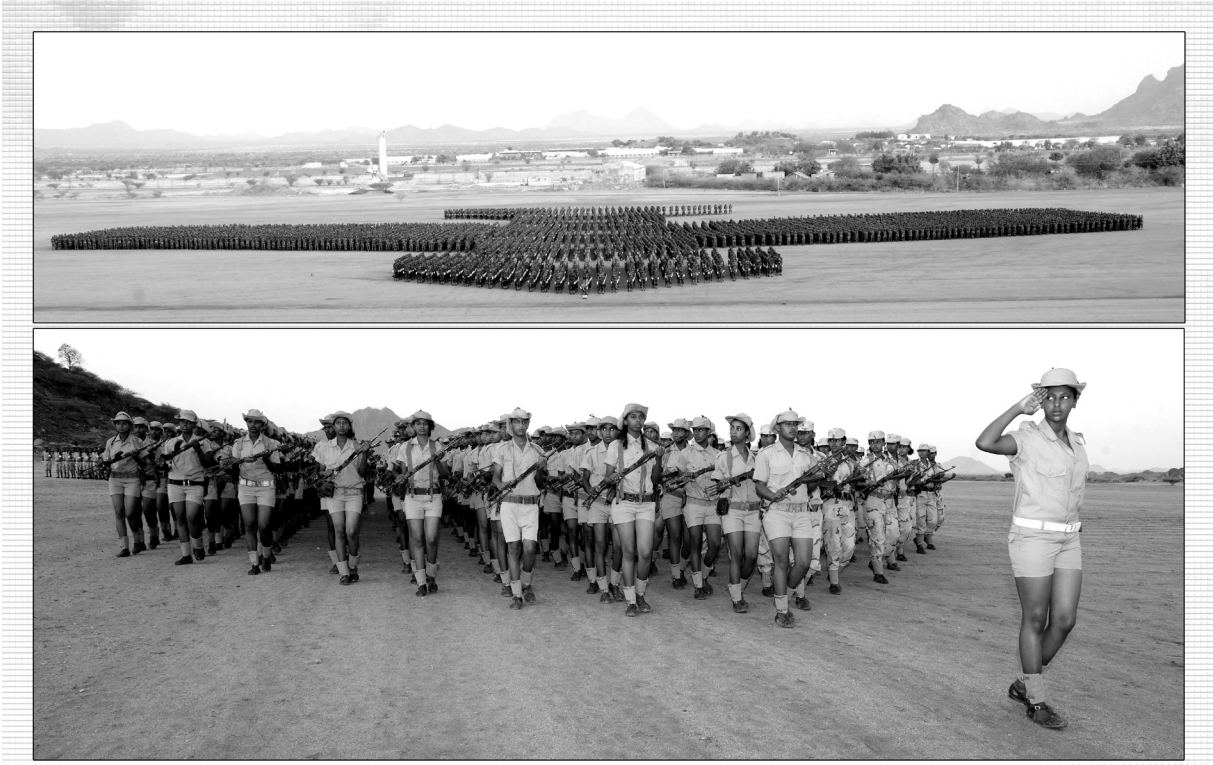
ኣብ ዝካየዱሎም ክፋላት ኣፍሪቃ፡ አሲያን ማእከላይ ኣመሪካን ዝሰርሐ ክኣላ ተመሓላለፍቲ ሕማማት፡ ኣገልግሎት ጥዕና ሀ.ግ.ሓ.ኤ ኣብ ናይ ኩነታት ጸቕጥን ሕጽረት ቀረብን ዝሰርሖ እንተ ነበረ፡ ምስኡ ዝዳረግ ውጽኢታዊ ስራሕ ከሰርሖ ዝኸኸል ዝኸነ ይኸነ ስርዓት ኣብ ዓለም ከም ዘይነበረ ይሕብር።

ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራ፡ ህዝባዊ ሓይልታት ሓርነት ካብ ዝነበረሉ ግዜ ኣትሒዙ ኣብ ምህናጽ ትሕተቓርጺ ቊጠባ (ዲጋታት፡ ጽርግያታት፡ . .) ከምኡውን ትሕተቓርጺ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት (ኣብያተ-ትምህርቲ፡ ጥዕና፡ . .) ተጸሚዶ ዝጸንሐን ዘሎንዮ። ክራማት መጻኢ ሕርሻ ጽጉማን ክሓርስ፡ ቀውዒ መጻኢ ምህርቲ ጽጉማን ክዓጽድን ከኺድን ከእቲን መለላይኡ እዩ። ብዘይ ደምዘውን ክበሃል ዝከኣል እናሰርሐ፡ ካብ ጅባኡ ንመኸተ ኮቪድ-19 ከወፈ፡ ንዝተገደዑ ወገናቱ ካብ መቐነኑ ክመቐል ምርኣይ ናብ ዝኸሪ ዘይሰገረ ክወገንኩዮ።

ህዝባውነት እዚ ስራዊት ዚ፡ ክንዮ ደባት

ኤርትራውን ዝተመስከረዮ። ብዛዕባ ንቃልሲ ዝተፈላለዩ ውጽኡት ህዝብታት፡ እንተላይ ኢትዮጵያ፡ ዘርኣዮ ደገፍ ምጽሓፍ ገና ተጀሚሩ ክበሃል ኣይከኣልን። ብዝነበር ዓቕሚ ንቃልሲቶም ቃልስታት ፖለቲካዊ፡ ሎጂስቲካውን ወተሃደራውን ደገፍ ጥራይ ዘይኮነ፡ ንስርዓት ደርግ ንምስዓር መካናይዝድ፡ ኮማንዶን ሃንደሳን ኣሃዱታቱ ኣኸቲቲዮ ኣብ 1991 ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ መቐይር ዝፈጠረ። ኣብ ጉዕዞኡ ጽንጻዮ ዓይኒ ህዝቢ ኢትዮጵያ ኣየንፈረን፤ ብህዝቢ ኢትዮጵያውን ዓይንኻ ትደፈን ኣይተባህለን። እቶም ዝተደገፉ ወገናት ስለ ዝዓለልሉ፡ ኣብ ልዕሊቶም ዘይደገፉ ኣይተበድገን። ብኣንጻሩ ደኣ ንዝበዘሐ ምሩኻት እቲ ዝተሳዕረ ወገን ብኸብረት ሒዙን ኣነባቢሩን ናብ ስድራ-ቤታቶምን ሃገሮምን መለሰዎም። ክንደይ ካብእም ደማ ሰሪሮምን፡ ኣብ ተፈላለዩ መዳያት ህዝብም ኣገዳሲ ተራ ክጸውቱ ጸኒሑምን ኣለዉን። ገለ ካብእምውን ኣብቲ ወያነ ዝኣወጀ ኩናት ተሰሊፎም ንኸልኣይ ግዜ ዝተማረኹ ኣይሰኣንዎምን።

ሳምላም ብርሃነ

ጦብላሕታ ናጽነት

መለስ ንጉሰ

1

ጋዜጣ

ናጽነት ኤርትራ 30 ዓመት ጌሩ ከብሄል እንከሎስ አገደ ዘሰደምም ነገር እዩ። እዚ ትማሊ ኮይኑ ዝስምዒ ዕለተ ናጽነት ብኸንድዚ ፍጥነት ምጉዳዙ ብሓቂ የገርመኒዮ። ብኡ መንገር ዕድመ ወዲ ሱብ ተወንጫፊ ምዃኑ የተሓሳስበካ። ኣብ መዓልቲ ናጽነት ኤርትራ ግንቦት 24 ዓርቢ 1991 ንግሆ ወጋሕታ ጋዜጣ ናይ ምዕዳግ ወልፊ ስለዝነበረኒየ ካብ ገዛውትና ማይ ተመናይ ካምፖ-ፊናንሳ ንሹቕ ዝወረድኩ። ቀጻሊ ወጋሕታ ተሰኢ እየ ጋዜጣ ዝዕድግ። ሽዑ እውን ሰዓት 6 ናይ ንግሆ ነበረ። ኣብ ከባቢ ሜዳ ኤርትራ ዘላ እንዳ ጋዜጣ እየ ለማደ። ጋዜጣ ኣይነበረን። ንምንታይ ኣለ ሓተትኩ።

“ራድዮ ኣስመራ እንታይ ድያ ትብል ዘላ?” በሊሲ ሓደ።

“እንድዒ እንታይዶ ትብል ኣላዩ?” በልኩዎ።

“... ካልኣይ ኣብዮታዊ ሰራዊት ኢዱ ንህዝባዊ ግንባር ክህብ ድሉው ኣሎ” ትብል ኣላ” በሊሲ። ኣዝያ ሰንበድኩ። ከመይ ኢሉ

እቲ ሻዕብያ፡ ተገንጻልቲ ዝብል ዘረባታት ናብ ህዝባዊ ግንባር ዝብል ተቐይሩ ብድምጺ ጸላኢ ኣለ ሓሰብኩ።

ኩሉ ኣብ ሹቕ ዝነበረ ሱብ ሸቃጥን ባዓል ድኳንን ኣብ እዞኑ ዓባይ ራድዮ ሓዙ ይሰምዑ። ገሊኦም ኣብ እንዳ ሻሂ ዓገሩም ራድዮ ይሰምዑ። ኣሃውን ብእዝይ ነቲ ሓበሬታ ሰማዕኩዎ። ብቐልጠፍ ገዛይ ክኸይድ ስለዝነበረኒ ጸግዒ ጸግዒ እናገበርኩ ንገዛ ተበገስኩ። ኣብዚ ማይ ኣባሻውል ምስ በጻሕኩ ሓንቲ ታንኪ ብቤትጊዮርጊስ ኣቢላ ዝመጸት ንሓንሳብ ብጸርግዮ ትኽ ኢላ ትወርድ ንሓንሳብ ድማ ማርቻቤዲ እናተሰቐለት ገልጠምጠም እናበለት ን ሼል ዐቕብ ሃይላ ገጸ ኣንቆልቆለት። ኣሃውን ፍጥነተይ ወሲኽ ንገዛና ብዕዳጋ ሓምሰ ኣቢላ እንዳ እንቆቆኣኩ በጻሕኩ። ወተሃደራት ደርግ ብረት ዝሓዙ ኣብ መንገደይ እረኩብ ነበርኩ።

ገዛውትና ምስ በጻሕኩ ስድራ ተረቢሾም ጸንሑኒ። ከይሓበርኩ ስለዝወጸእኩ በቲ ኩነታት ሰንቢዶም ከጣይቐ ጸንሑ።

“ህዝባዊ ግንባር ክኣትዉ እየም። ደርግ

ይሃድም ኣሎ!” በልኩዎ ንወላዲተይ።

“እንታይ ርኢኻ?” በለትኒ።

“ቢቃ ይሃድሙ ኣለዉ። ውዱብ ሕቡራት ሃገራት ጸላል ይኹንና ድማ ይብሉ ኣለዉ።”

“እዚ ኹሉ ሱብ ኣጥፊኦምሲ ጸላል ደልዮም?” በለትኒ። ጸኒሓ “ኣባይ ኬድካ ጸኒሕካ?” ሓተተትኒ። ነገርከዎ። ኣዝያ ሰንበድት።

“እንታ ሕጅሰ ጋዜጣ ተራእዩካ?” በለትኒ። ኣነ ግን ወልፊ ኔርኒ ሰልዲ ተረኺቢ ጋዜጣየ ዝገዝእ ዝነበርኩ።

“ኣሃም እንታይ ፈሊጠ? ራድዮ ድማ የብልናን እንታይ ይብሃል ኣሎ እንታይ ፈሊጠ” በልኩዎ። ወዲ 15 እየ ኔረ።

ሰዓት 10 ተጋደልቲ ረኣኹ። ፍቐድኡ እልልታ ይሰማዕ ነበረ። ገሊኦም ንመጀመርታኦም እየም ተጋደልቲ ዝረኣዩ። ኣነ ግን ተጋደልቲ እንታይ ይመስሉ እፈልጥ ስለዝነበርኩ ብዙሕ ኣይሓደሰንን።

ሆ! እናበልና ምስ ደቂ ገዛውትና ንፋብሪካ እንዳ ዘይቲ ወረድና። ሓንቲ ዓባይ ኮሎኛ ብመንገዲ ከረን ንሹቕ ገጸ ትሓልፍ ነበረት። ቐዳጽም ዘይግመት ንኣሸቱ መንእሲዮት

ቆጽሊ ሐዘም አብ ዝባና ተሰቐሎም ነበሩ። እንን ኣማኒኤል ጸሃዩ ዝተባህለ ዓርኪይን ናብታ ዓባይ መኪና ተሰቐልና። እናኸደት ኢና ዝተሰቐልና።

“ወሲዶ ኤሪይ በዓል ስረ!” ኢና ንብል ዝነበርና። ጸድቆና ስራዕት ሕልፍ ምስ በልና ኣብታ ናይ ጣባ ሴዳው ሓድ ተጋዳላይ ደው ኣበላ ነታ መኪና።

“ኣጽዋር ኣለዎ ድዩ?” ኢሉ ሓተተ። እቲ መራሕ መኪና ከምዘይብላ ምስ ሓበሮ “በሉ ኸኢዱ” በለና። መኪና ተበገሰት። ቀሩብ ስጉም ምስ ኣበለት ኣብታ ገሽቆ ትጥምት ፊት ሼል ዐቕብ ሃይለ ክልተ ወተሃደራት ደርግ ካብቲ እንዳ ነዳዲ ወጽኦ ኢሎም ነታ መኪና ቶኸሲ ከፊቱላ። ጎማ ተሃሪሙ ደው በለት። ክልተ ሰባት ድማ ተሃሪሞም ናብ መሬት ወደቁ። ኣንን ኣማኒኤል ዓርኪይን ካብታ መኪና ጸደፍና። ኣነ የማነይቲ ኢደይ ተሰሪ ኣማኒኤል ግን ድሒት።

ኣብ ማይ ተመናይ ሓንቲ ወሓለ ሰበይቲ ነበራም። ኢደይ ጸፍየን ብጨርቂ ኣሲረን ሰይዳነ። ብሓንቲ ኢደይ ኤሪይ በዓል ስረ’ እናበልኩ ጸንበልኩም!

***

ንጽባሒቲ ተጋደልቲ ከንርኢ ቤት ገርግሽ ከድና። ቢንያም ዝተባህለ ወዲ ዝውትና ምስቶም ተጋደልቲ ረኽብናዮ። ኣዚና ተሓጎስና። ቢንያም ብንእሸትኡ ኣብ ሰማንያታት ንሜዳ ዝወጸ ወዲ ዝውትና እዩ። መዘናና ኣይነበረን ግን ምዕባይና ኮይኑ መጻውዒን ደቂ ዝውትና ኢና ዝነበርና። ኣዚና ተሓጎስና። ሻህን ባንን በላዕና።

ምስ ቢንያም ኣብርሃም ኣብ ከባቢ ጸርና ኣብ ግዜ ወራር ወያነ ኣብ ጽዑቕ ኩናት ድማ ተራኹብና! እንታይ ኣለዎ ግዜ!!

2

ናጽነትን ተስፋ-ኣለምን

ኣብ ግዜ በዓል ናጽነት ወትሩ ዝከክር ንተስፋ-ኣለም እዩ። ተስፋ-ኣለም መተግብሮታይን መማህርታይን እዩ ኔሩ። ተስፋ-ኣለም ኩሉ ሰብዩ ዝፈልጦ። ወዲ ዕዳጋ ሓሙስ እዩ። ናይ ነርቭ ጸገም ዝነበሮ ኣጸቢቐ ዘይዛረብ ተስፋ በሊሕ ሰብ ነበረ። ተስፋ-ኣለም ካብቶም የማነ ባርያ ዝፈትዎምን ገለ ደገፍ ዝገብረሎም ዝነበረ ሰባትን ሓደ እዩ። ንተስፋ-ኣለም ብብዙሕ

ነገራትኡ ከዝከር እንተኾንኩ በዘን ውሑዳት ኣብነታት ሎሚ ከዝክር ምደለኹ።

ተስፋ-ኣለም ጸማነ ባርያ የፍቅሮ እዩ። ልሳኑ ክፋት ኣይኮነን። ኣዝዩ ዓባስ ተጋዲሉ ቃላት ዘውጽእ እዩ። ቅድሚ ናጽነት ግን ኣፋ ልኹት ኣይነበረን። ሓደ እዋን ደርግ ኩሉ ነገር ንዓውዲ ኩናት ዝብል ኣዋጅ ኣውጽአም። ኣብ ኩሉን ኣብያተ ትምህርቲ ጎስጓስ የካይድ ነበረ። ኣብ ቤት ትምህርትና ቤት ትምህርቲ ጀግኖች (ናይ ሎሚ ሓምድ እድራስ ዓዋተ) መባእታን ማእከላይ ደረጃን ኣብ ዝነበረሉ እቲ ኣስተምህሮ ተዋህበና። ሽዑ እቲ ጎስጓስ ብመምህራን ዘይኮነስ ብናይ ፍሉይ ክዳን ዝተኸደኑ ኣባላት ኢሲፓ እዩ ዝውሃብ ዝነበረ። ንኹሉ ዘረባን ታህዲድን ስቕ ኣልካዩ ዝሰማዕ። ዘረባ የለን። ኣብ መወዳእታ ግን ሕቶታት ይሓቱኻን መልሲ ይጸብዩን እዮም። ተመሃሮ ሕጂ እውን ኣጽቀጡ። ኣብ መጨረሻታ ኣቶም ካድራት ደርግ ርእይቶ ዘለዎ እዮም ዝብሉ። ኣዝዩ ጥንቃቄ ዘድልዮ ብምኻኑ ሰብ ርእይቶ ኣይህብን እዩ። ተስፋ-ኣለም ግን ኢዱ ዊጥ ኣበለ። ኩሉ ተመሃራይ ሰንበደ። ተስፋ-ኣለም ገለ ክብል እዩ ተባሂሉ ተፈርህ። ኣብቲ ጎስጓስ “ሻዕብያን ወያነን ንወላዲት ሃገርና ኢትዮጵያ ብሓደ ኮይናም ክመገብናልን ክሸጥዎን ምዃር ዝቻለሱ ዘለዉ። ስለዚ ኩሉ ሰብ ናብ ዓውደ ኩናት ይውፈር!” ዝብል እዩ ኔሩ። ተስፋ-ኣለም ድማ ኣብዛ ነጥቢ እዩ ክዛረብ ደልዩ። ከምዚ ድማ በለ:-

“ሻዕብያን ወያነን ብሓደ ገይናም ትብሉናስ ሻዕብያ ዘሎ ብሰማን ኣብ ሳሕል ወያነ ድማ ኣብ ደብሩብ ብተግራይ ስለዚ ኣባይ ተራኺቦም እዮም ብሓደ ኮይናም ትብሉ ዘለኹም ክልተ ጫፋት እኮዩ!” እቶም ካድራት በዚ ብዙሕ ዝተገረሙ ኣይመሰሉን ንተስፋ ከምልሱ ፈተኑ። ተመሃሮ ግን ብስሓቕ ነቲ ኣዳራሽ ነቕነቐም። ንጽባሒቲ ተስፋ-ኣለም ተኣሰረ። ኣብ መዓልቲ ናጽነት ድማ ወጸ!

ተስፋ-ኣለም ብዛዕባ ናጽነት ኤርትራ ክዛረብ እንከሎ ኣዝዩ ብስምዒት እዩ ዝገልጸ። “ኣነኮ ንኤርትራ ተኣሰረላየ” ድማ ይብል። ሓደ እዋን ኣብ ማእከል ከተማ ደቂሱ ሓዲሩስ ንግሆ ኩሉ ሰብ ነናብ ሰርሑ ከኸይድ እንከሎ። ንሱ ግን ከሳብ ዝረፍድ ኣብ ማእከል ጎደና ጥቃ ሲነማ ኢምፔር ደቂሱ ነበረ። ሽዑ ሓደ “ተስፋ-ኣለም ተስእ እባ ሰዓትኮ ከይዱ” ምስ በሎ “ኣብ

መሬተይ ከምድሉተይ!” ኢሉ መሊሰሉ ምንባሩ ቀጻሊ የሲኦቕኒ። ተስፋ-ኣለም ሎሚ ብህይወት የለን ኣብዘን ክልተ ሰለስተ ዓመታት ሓሊፉ እዩ።

3

1997

መዓልቲ ናጽነት ኣብዛ ዓመት እዚኦ ፍልይቲ ኔራ። ባጤራና ናቕፋ ብወግዲ ዝተኣወጀሉን ክቡር ስነጥበበኛ የማነ ገብረሚካኤል ዝካሄደሉን ዓመት እዩ። ባጤራና ናቕፋ ወጸኡ ዝብል ዜናን ባርያ ዓሪፉ ዝብል ዜናን ብሓደዩ ኣብ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ወጸኡ። “ናጽነት ክብረትዮ ንዘልኣለም” ትብል ዜማ የማነ ገብረሚካኤል። ተስፋ-ኣለም ብድምጹ ተጋዲሉ ይደርፋ ነበረ። ንኸንሰምዶ ድማ የገድደና ነበረ። ተስፋ-ኣለም “ክደርፍዮም ስምዑኒ” እዩ ዝብል ግን ድምጹ ኣይሰማዕን እዩ። ቀጻሊ እዛ ደርፊ ክትድረፍ እንከላ ተስፋ-ኣለም ይርኣየን። ናጽነት ክብረት እዩ ንዘልኣለም!

ድሕሪ ሞት የማነ ባርያ ሓደ ዓመት ናብ እንዳ ኣባይ ገብረሚካኤል ብስራት ኬድና ኔርና። ንዝኸሪ የማነ ገብረሚካኤል ገለ ጽሑፍ ንጋዜጣ ዝኸውን ደለና ኢና ኬድና። ምስ ወላዲ የማነ ባርያ ዝኸኑ ኣቶ ገብረሚካኤል ብስራትን በዓልቲ ቤት የማነ (ባርያ)ን ሓረጉን ደቁን ድማ ተራኹብና። ሽዑ ኣባይ ገብረሚካኤል ብስራት ዝተዛረብዎ ኣይርስዎን። ንሶም ከምዚ በሉና።

“ብዛዕባ የማነ ወደይ ካብ ንዓይ ክትሓቱ ትመጹ ንተስፋ-ኣለም ሕተትዎ። ኣነ ድኣ ክንዲ ተስፋ-ኣለም ንወደይ መዓስ እፈልጦ ኮይነ። ንሱዮ ዝያዳ ዝፈልጦ” ኢሎም ነበሩ። ኣሰዲባም። “የማነ ከሳብ ክንድዚ ሰብ ከምዘፍቅር ዝፈለጥኩ ኣብ መዓልቲ ቀብሩ እዩ። ብድሕርኡ ማለት ድሕሪቲ ቐብሪ ግን ኩሉ ሰብ ካብ ሰሙን ንላዕሊ ኣይተመላለሰን። ተስፋ-ኣለም ግን ዓመት ምሉእ ብዘይምቁራጽ ንዝዛይ ተመላሊሱ እዩ። እናተመላለሰ ኣጸናኒኒኒ እዩ።” በሉና። ኣዝዩ ደንጻወና። ኣብ ባርያን ኣብ ናጽነትን ዝነበሮ ፍቕሪ ተለኪዑ ዝውዳእ ኣይኮነን። ሞት ተስፋ-ኣለም ድሕሪ ነዊሕ እዋንዮ ፈለጠ። ኣብቲ መዓልቲ ቀብሩስ ክንደይ ሰብኮን ተረኺቦም ኔርም ይኸኑ? እናበልኩ ቀጻሊ ኣብ መዓልቲ ናጽነት እዝክር። ዘልኣለሞዊ ዝኸሪ ንሰማእታትና።

ሕብረተሰብ

ዕድመአዊ አድልዎ

አሴር ሰለሙን

ቻርለስ ዲኮንስ ዝተባህለ እንግሊዛዊ ደራሲ፡ ኣብ መፋርቕ 19 ክፍለ-ዘመን፡ “ኣሊቨር ትዊስት” ዘርእስታ ህብብቲ መጽሓፍ ምስ ጸሓፊ፡ ሕብረተሰብ ዓዲ እንግሊዝ ሰንቢዱን ብገዛእ ተግባራቱ ኣስካሕኪሑን እዩ። እታ መጽሓፍ፡ ዓቢይቲ ኣብ ልዕሊ ህጻናት ዝፍጽም ምዃመዛን ቢደልን፡ ከም ግዱድ ዕዮ ህጻናት (child labour)፡ ኣብ ልዕሊ ወለዲ ዘይብሎም ዘኸታማትን ድኻታትን ቆልዑ ዘለዎም ኣመለኻኸታን ዘውርድዎ ግፍዒን፡ ካብቲ ክውን ሓቕታት ተበጊሶ እተዘንጉ ልቢ-ወለድ መጽሓፍ እዩ። እቲ አድልዎ፡ ኣብ ህጻናት ዝፈጥር ጭንቀትን ራዕዲን፡ ኣብ ኣእምሮኦም ዝሓድኑ ስምብራት፡ ብመገዲ ሓደ ኣሕዛኒ ዛንታ ትትርኽ።

እዛ መጽሓፍ ዘእኡ፡ ኣብ ዓዲ እንግሊዝ ጥራይ ዘይኮነ፡ ኣብ ኩሉ ኤውሮጳን ሕብረተሰባት ዓለምን ሓድሽ ንቕሓት ኣብ ምኽካሕ ልዑል ድርኪት ከምዝገበረት ይግምገም። ሕብረተሰባት ከይተረድኦም፡ ኣብ ልዕሊ ህጻናት ዝፍጽም አድልዎ ኣነጻራ ስለዘርእዮቶም፡ ነቲ ድሓር ዝማዕበለ ኣረኣእያን ስነ-ፍልጠታዊ ኣተዓባብያን ክንክንን ቆልዑ መሰረት ኮይና እያ።

ኣብ ሕብረተሰባት ብዙሕ ዓይነት አድልዎታት ኣሎ። ጾታዊ አድልዎ፡ ደርባዊ አድልዎ፡ ዓሌታዊ አድልዎ፡ ቋንቋአዊ አድልዎ፡ ኣብ ልዕሊ ስንኩሳን ዝፍጽም አድልዎ ወዘተ። እዚ ገለ ካብቲ መግለጺታት ዝተረኸበሉ ዓይነት አድልዎታት ኮይኑ፡ ካልእ ብዙሕ ንጹር መግለጺታት ዘይብሉን ኣተኩሮ ዘይወሃቦን አድልዎታት እውን ኣሎ።

ሓደ ብዙሕ ዘይጥቀስ ዓይነት አድልዎ፡ ብዕድመ ዝግበር አድልዎ ወይ ዕድመአዊ አድልዎ (ageism) እዩ። እዚ አድልዎ ዘብሎም ክንያት ዕድመኦም ኣብ ልዕሊ ውልቀሰባት ወይ ጉጅለታት ዘሎ ሓፊሻዊ ኣመለኻኸታ ወይ ፍረጃ እዩ። ሓደ ካብቶም ኣብ ዝኾነ ሕብረተሰብ ዝርከቡ ብዙሓት

ዓይነት አድልዎታት ድማ እዩ።

ዓቢይቲ ሰባት፡ ኣብ ልዕሊ ህጻናት፡ ቆልዑን መንእሰያትን ዘለዎም ኣረኣእያ ንኣብነት ከም ሓደ ሕብረተሰባዊ አድልዎ ኣብ ልዕሊ ጉጅለታት ክግለጽ ይከኣል እዩ። ኣብ ሃገርና “ደቂ ሎሚ” ዝበሃል ኣዘራርባ ኩልና እንፈልጦን ደጋጊምና እንሰምዖን እዩ። ኣብ ኩሉ ሕብረተሰባት እውን ብተመሳሳሊ ንሓድሽ ትውልዲ ኣሓፊሽካ ናይ ምፍራጅ ወይ ናይ ምፍራድ ተርእዮታት ኣሎ።

አድልዎ ኣብ ክልተ እዩ ዝኸፈል፡ ብፍላጥ ዝግበር አድልዎን ስኣን ንቕሓት ብልምዲ ከም ንቡር ተወሲዱ ዝፍጸም አድልዎን። እቲ ብልምዲ ወይ ከም ባህሊ ዝሰረጸ አድልዎ፡ ብዙሕ ግዜ ንሰባት ኣይርድኦምን እዩ። ዝጸንሐ ኣተሓሳስባን ኣነባብራን ኣክያይዳን ስለዝኾነ፡ ከም ልክዕ ይርዕምዎ። ኣብ ሃገርና ንኣብነት፡ ንቆልዑ ዝህምሽ አድልዎታት መሊኡ እዩ። ቆልዑ ምስ ዓቢይቲ ኣብ መኣዲ ክቐርቡ፡ ቅድሚ ዓቢይቲ ክምገቡ፡ ኣብ መንጎ ዕላል ዓቢይቲ ጦብሎቕ ክብሉ፡ ዕትብ ዝበለ ዘረባ ክዛረቡ ፍጹም ነውሪ እዩ። እቶም ዓቢይቲ ከምኡ ክርእዩ እንከለዉ፡ “እንታይ ዓይነት ድርቅና፡ እንታይ ዓይነት ስድነትን እዩ ዘኢ” እዮም ዝብሉ።

ኣብ ልዕሊ መንእሰያት እውን ብተመሳሳሊ ኣሓፊሽካ ዝፍጸም አድልዎ ኣሎ። እቲ “ደቂ ሎሚ” ዝብል ኣገላልጻ ካብ ጥንቲ ዝነበረ እዩ። ኣብ ሃገርና ጥራይ ዘይኮነ ኣብ ኩሉ ሕብረተሰባት ዓለም እውን ልሙድ እዩ። ሕብረተሰባት፡ ነቶም ድሕሪኦም ዝሰዕቡ ወለዶ፡ “ደቂ ሎሚ” እናበሉ ኣሓፊሾም ከምስዩዎም ወይ ከቆናጽብዎም ምስማዕ ልሙድ እዩ። ነቶም ተካእቲ ወለዶ ከምቶም ቀዳሞት፡ ንፉዓት፡ ጸዕራማት፡ ለባማት ከምዘይኮኑ፡ ከምቶም ቀዳሞት ጥዑይ ስነምግባርን ባህርያትን ስብእናን ከምዘይብሎም፡ ብቕዓት ከምዘይብሎም፡ ሓላፍነት ከምዘይስምዖም ገይሮም

ይቆጽርዎም።

ብምክንያት ዕድመአም ቀዳሞት ንዳሕረዎት ከቆናጽቡ እንከለዉ፡ ብአንጻሩ ሓደስቲ ወለዶ እውን ነቶም ቀዳሞት ኣሓፊሾም ክፈርድዎም ልሙድ እዩ። ዓቢይቲ ሰባት ከም ደናቁር፡ ምስ ግዜን ምዕባላን ዘይሰጉሙ፡ ዘይነቕሑ፡ ጸቢብ ኣተሓሳስባ ዘለዎም ኣኸረርቲን ኣሸገርቲን ገይሮም ይቆጽርዎም።

ኣብ ኣመሪካ ንኣብነት፡ ልዕሊ 40 ዓመት ዝዕድመኡ ሰብ ንስራሕ ኣይምረጽን እዩ። ብምክንያት ዕድመኡ፡ ስራሕ ክረክብ ይጽገም። ኩባንያታት፡ ዝያዳ ነቶም ኣብ ውዑይ ዕድመ ዘለዉ መንእሰያት ይመርጹ። ንዓቢ ሰብ ምቕጻርን ደሞዝ ምክፋልን ከም ክሳራ ይጥምትኡ። “ወዲ/ጓል 40-50 ዓመት ኣረጊት እዩ። ኣብ ስራሕ ኣድማዒ ኣይኮነን” ኢልካ ምሕሳብ ዘሰባ፡ ካብ ሓፊሻዊ ባዕላዊ ኣመለኻኽታ ዝተገሰ ዕድመኣዊ ኣድልዎ ድማ እዩ። እዚ ግን ልክዕነት የብሉን። ኩሉ ሰብ ሓደ ኣይኮነን። ገለ ምስ ዕድመ ዝደኸሙ ሰባት ኣይሰኣኑን ይኹኑ። እቲ ዝበዝሕ ግን፡ ከምኡ ኣይኮነን። ወዲ 50 ዓመት ኮይኑ፡ ብጉልበት ይኹን ብኣእምሮ ዝወጸ ዘይብሉ ሰብ ኣሎ። እኳ ድኣ ብምክንያት ዕድመኡ ዝቐሰሞ ሓያል ተሞኩሮን ብቐዓትን ንስራሕ ዝያዳ ተመራጺ ሰብ ክገብሮ ይኸእል እዩ። በቲ ሓፊሻዊ መረዳኢታን ኣመለኻኽታን ግን ይጓነ። ብምክንያት ዕድመ ዝግበር ኣድልዎ እምበኣር፡ ካብ ግጉይ ስርጸትን ኣመለኻኽታን ዝነቅል እምበር ልክዕ ኣይኮነን።

ብአንጻርዚ ዝተጠቐሰ ኣብ ልዕሊ ዓቢይቲ ዝግበር ኣድልዎ፡ ኣብ ብዙሓት ሕብረተሰባት ንመንእሰያት ናይ ዘይምእማን ተርእዮታት እውን ኣሎ። ትርኢቶም፡ ኣከዳድናአም፡ ጸጉሮም ጥራይ ብምጥማት፡ እቶም ዓቢይቲ፡ ጥዑያት፡ ክእለት ዘለዎም ወይ ብቐዓት ኮይኖም ኣይርኣዩዎምን። በዚ ድማ፡ ብቐዓት ኣብ ዝሓትት ስራሕ ከሳትፍዎም ኣይደልዩን። እምነት ኣብ ዘድልዩ ዕዮ ኣይመርጹዎምን። ንሓላፍነት ክምዘዝዎም፡ ወይ ኣብ ዝኾነ ዕዮ ወኪሎም ክሰድዎም ነብሶም ኣይገብረሎምን። ዋላ ኣብ ጎድኖም ብዙሕ ዓመታት ሰራሕተኛ ተሞኩሮን ብቐዓትን ደሊቦም እንከለዉ፡ ብምክንያት ዕድመኡም እቶም ዓቢይቲ ኣብ ርእሲአም እምነት ከሕድሩ ይጽገሙ።

እቶም ኣብ ልዕሊ መንእሰያት ከምዚ ዓይነት ኣረኣኢዮ ዘለዎም ሰባት፡ ንድሕሪት ተመሊሶም፡ ንነብሶም ክጥምትዎ እንተዝኸእሉሎም፡ “ኣነ ክንድኡ ከሸኹ ከመይ ነይረ?” ኢሎም ንነብሶም እንተዝሓቱ ግን፡ ኣብ ዕድመ

ንእስነት ዘሎ ዓቕሚን ብቐዓትን ክሰወጥም ምኸኣለ። እቲ ኣብ ሕብረተሰብ ዘሎ ሓፊሻዊ መረዳኢታን ኣመለኻኽታን ግን ከምኡ ገይሮም ክሓስቡ ኣየኸእሎምን።

ዕድመኣዊ ኣድልዎ እምበኣር ብዘይንጹር ምክንያት ኣብ ኩሉ ሕብረተሰባት ዝርከብ ሓደ ዓይነት ኣድልዎ እዩ። ግደ ሓቂ ከኣ፡ መሰረት ወይ ሞገት ዘይብሉ ሙብዛሕትኡ ግዜ ናብ ግጉይ መደምደምታ ዘብጽሕ እዩ። መበገሲኡ ሓፊሻዊ ምስሊ ወይ ስርጸት (Stereotype) እዩ። ኣሓፊሽካ ምፍራድ ድማ፡ ኩሉ ግዜ ሓቕነት ወይ ልክዕነት የብሉን።

ኣብ ሕብረተሰባት ከም ዓቢ ዛዕባ ኮይኑ ዘዛረብ እቲ ዓቢይቲ ኣድልዎታት እዩ። ከም “ኣድልዎ ኣብ ልዕሊ ደቀንስትዮ፡ ኣድልዎ ኣብ ልዕሊ ስንኩላን ወዘተ።” ካልኣት ኣድልዎታት ግን፡ ማህሰይቲ ዘውርዱ ክንሶም ከም ዛዕባ ኣይልዓሉን ወይ ኣተኩሮ ኣይግበረሎምን እዩ። ሓደ ካብአም ዕድመኣዊ ኣድልዎ ኮይኑ፡ ኣብ ሕብረተሰብ ምዕቡልን ክውንነታዊን ኣመለኻኽታ ንምህናጽ፡ ቆላሕታ ዘድልዩን መኣረምታ ዝሓትትን እዩ።

ነፃ ጸባዕ በተን ንገገኑ ለገገውካ...

“ከመይ ኢሉኹም ከጸንዎቲ? በዚ ሕንጫል ምንጫል ኢሉኹም ከጸንዎቲ እናተጓዩ ይርብኹኻ፤ በቲ ኢዴኽ ኣብ መንገድ-ትልእኸኻ፤ በቲ ኣባላኻ ናብ ቤት-መቐደስ መሪሕካ ውሰድኒ እናበለ የሽግረኻ፤ በቲ ኣብኻ ካብ ስራሕ ኣትዩ ዕረፍቲ ሃብኒ ኢሉ ካብ ገዛ የውጽኣኻ፤ በቲ ዓባይካ ቡን ኣፍሊሓ እናዕለለት ትርብሸኻ... ከ...መ...ይ ከ...መይ ኢሉኹም ኣብኻ እንኮን ጸባብ ክፍልን ኣጽኒዕ ልክዕ ምስ መሳቶይ ክወዳደር ዝኸለል?” ክብል ኣዲ ካብቶም ዕድመ 10ታት ዘፋረቐ ምጭው ተመሃራይ ንመምህሩ ኣዕለላ።

መምህሩ ብጽሞና ክትሰምዖ ድሕሪ ምጽናሕ “ብዘይካ’ታ ክፍሊ ካልእ ክፍሊ ወይ’ውን ካንቸሎ የብልኩምን?” ንዘያዳ ምርግጋጽ ተወከሰቶ።

“እንታይ ክህልወና ደኣ! ቢቃ ንሳይ ሓንቲ ገዛና፤ ኣየርእየሎም ከኣምበር ትምህርቲ ነፊዕካ ኣብ ዝለዓለ ክትበጽሕ ኣለካ ይብሉኒ? ከመይ ገይረ ኣብ ከምዚ ዓይነት ገዛ እናነበርኩ ክወዳደር? መምህር ትርድኦ እንደ ኣለኺ ዘሕልፎ ዘለኹ ህይወት?” ካብ ኣዲንቱ ንብዓት ንኸይፈሳ ናብ ሰማያት እናጠመተ ተዛረባ።

መምህሩ ትሰምዖ ከም ዘላ ንምሕባር ርእሳ ላዕልን ታሕትን ኣወዛወዘትሉ። ኣብ ምዕጉርቱ ብምቕንጣው ከኣ “እንታ ተፈታዊ ምጭው ቁልዓ፤ ካብ ሕጅ ክሳዕ ክንድ’ዚ ተማርር!” ብምግራም ሓተተቶ።

“ኅኖ መምህር... ዘሕልፎ ዘለኹ ህይወት ብልክዕ ስለዘይትፈልጥዮ ክርድኣኪ ኣይክእልንዮ።” ሓውሲ ኩርይ ኢሉ መለሰላ።

“ኣእዳውካኹም ዘርግሐዮን” ሓተተቶ መምህሩ ምቕልል ኢላ። “ንምንታይ?” ሓተተ እቲ ተመሃራይ።

“ደሓን ዘርግሐዮን ጥራይ እኹም” ሓተተቶ። እቲ ተመሃራይ ከምቲ ዝተባህሎ ገበረ።

“እንታይ ትርዳእ ካብ’ዚ” ምስ በለቶ፤ እቲ ተመሃራይ መንኩቡ ሰቐጥ ብምባል “እንድሒ! እንታይ ይገብር ኣለኹ”

ኣይተረድኣንን።”

“ንገጽካ ካብ ጩራ ናይ’ዚ ጸሓይ ከውሎ?” እቲ ተመሃራይ ሕጂ’ውን ከምቲ ዝተባህሎ ገበረ።

“ግና ሕጂ’ውን እንታይ’የ ዝገብር ዘለኹ?” ሓተታ እቲ ተመሃራይ።

“ገጽኻ ካብኻ ጸሓይ ንምክዋል ብኣእዳውካ ተኸላኸል ይብለካ ኣለኹ” ሓበረቶ። እቲ ተመሃራይ ከምቲ ዝተባህሎ ምስ ገበረ፤ ናብ’ታ መምህሩ ጠመተ።

“ሕጂኹ እንታይ ተዓዚብካ?” ሓተተቶ።

“ብኣእዳወይ ነዛ መራር ጸሓይ ተኸላኸለያ”

“ርኢኻ! ኣእዳውካ’ኮ ኣዘየን ንኣሸቱ እየን። ነዛ እምብዛ ገዛፍ ጸሓይ በዘን ንኣሸቱ ኣእዳውካ ክትከላኸላ ክኢልካ። ልክዕ ከምኡ ኸኣ ንኣሸቱ ጸገማት መመኽነታ ንክትገብር’ዮም ዝወሃቡኻ። ነቶም መመኽነይታታት ብኸመይ ወጊድካ ትዕወተሎምዮ እቲ ዋና ነገር። ልክዕ ከም’ተን ንኣሸቱ ኣእዳውካ፤ ብርትዕ ጸሓይ ኣብ ገጽካ ንኸይዓልብ ክከላኸልኡ ዝኸኣላ፤ መንጎ-መንጎ ምጂን ወይ ብንኣሸቱ ነገራት ምስብጫው ከኣ፤ ነቲ ኣብ ውሽጥኻ ዘሎ ብርሃን ክኸውሎ ይኸእልዮ።

“እዛ ጸሓይ ንሕብር ገጸይ ኣባላሽያቶ ኢልካ ካብ ምዕዘምዛም፤ በተን ንኣሸቱን ልምሎማትን ኣእዳውካ ምክልኻልዮ ዝቐለካ። ስለዚ ንኻልኣት ኣብ ምጽላም ግዜኻ ኣይተሕልፎ፤ ባዕልኻ ክትፈትሖ ትኸእል ነገር ንኻልኣት ከም መመኽነይታ ኣይትጠቐመሎም። ሃጓፋትካ ክትሸፍኖ ስለዘይከኣልካ ካልኣት ሰባት ተሓተትቲ ኣይትግበሮም። ወይ’ውን መመኽነይታ ክኾኑኻ ዝኸእሉ ነገራት ሃሰው ኣይትበል። ንጸገማትካ ብኸመይ ክትሰግሮ ከም እትኸእል እትሕብር መፍትሒ ኣብ ኢድካዮ ዘሎ!” ብምባል መለሰትሉ’ሞ፤ ጸገሙ ኣብ ምፍታሕ ክትሕግዞ ከም እትኸእል ከኣ ቃል ኣተወትሉ።

መብርሂት ወ.

ምስጢር ዓወት

ኢ.ንጅ. ሚካኤል በርሀ

አብ ህይወት፡ ዝኾነ ሰብ ኣብ ዝገብሮም ንጥፊታት ክዕወት ዘይደልን ዘይብህግን የለን። እቲ ወትሩ እንገብሮ ጸሎትን እነካይዶ ላዕልን ታሕትን ድማ ኣብ ህይወት ዕዉታት ኮይንና ንምውጻእ እዩ። የግዳስ ኣብ ህይወት ኣዝዮም ውሑዳትን ዝተወሰኑን እዮም ነዛ ዓወት እንብላ ኣምር ዘስተማቕርዮ። እቲ ምስጢር እንታይ ክኸውን ይኸእል፡ ስለምንታይ እዮም ዝተወሰኑ ሰባት ጥራይ ክዕወቱ እንርእዮም።

ነዚ ሕቶዚ ዝተፈላለዩ ሰባት ዋላውን ኣዝዮም ዕዉታትን ፍሉጣትን ሰባት ቡብናቶም መረዳእታ ክገልጽዎ ፈቲኖም እዮም። እንተ ድኣ ኣስተውዒልናውን ብዙሓት ካዚኣቶም ኣብ ገለ ነጥብታት ክሰማምዑ ንርእዮም ኢና። ብፍላይ ድማ ኣብ ክልስ ሓሳባዊ መግለጺ። ኣብ ርእሲ ዚ ብዛዕባ ዓወት ኣዝዮም ብዙሓት ዞንታታት ተጻሒፎም እዮም። ንሎሚ እምበኣር ነታ ስቁራጦስ ዝተባህለ ህቡብ ግሪኻዊ ፍላስፋ ዝፈጸመ ዞንታ ነዋግዓላ። እዛ ዞንታ ስቁራጦስ ምስ ሓዲ ምስጢር ዓወት ክፈልጥ ዝደለዩ መንእሰይ ዝገበሮ ዝርርብ እተዘንቱ እዩ።

ሓዲ መዓልቲ ሓዲ መንእሰይ፡ ምስጢር ዓወት ንምፍላጥ ናብቲ ህቡብ ግሪኻዊ ፍላስፋ ስቁራጦስ ብምኽይድ ጠለቡ ኣቕረበ። ስቁራጦስ ድማ ድሌትን ባህግን ናይቲ መንእሰይ ስለ ዝተረድኦ ከረድኦ ወሰነ። “መንእሰይ! ምስጢር ዓወት ክትፈልጥ ካብ በሃግካ፡ ኣነውን ዘለኒ ክህበካ ኣይበቀልካን እዩ። ስለዚ ጽባሕ ኣብታ ትረኣዩና ዘላ ናብ ልክዕ ኣብዛ ሰዓት እዚኣ ንራኹብ” ብምባል ቆጶራ ሓዘሉ። እቲ መንእሰይ ብኣምንታዊ መልሲ ስቁራጦስ ስለ ዝተሓሳነ ቀልጢፉ ተሰማምዖ። ብመሰረት ቆጶራ ኣብታ

ስቁራጦስ ዝበሎ ሰዓትን ቦታን ተረኸበ። ስቁራጦስውን ቀዲሙ ኣብቲ ቦታ በጺሑ ስለ ዝነበረ ሰላምታ ድሕሪ ምልውዋጥ “ሰዓብኒ” ብምባል መሪሕዎ ናብቲ ናብ ክኣቱ ጀመረ።

እቲ መንእሰይ ምስ ኩሉ ሕቶታቱን ጥርጣሬታቱን ብዘይ ዝኾነ ዘረባ ትም ኢሉ ሰዓብ። ኣብ ውሽጡ ግና ብዙሕ ናይ ምጥርጣር ስምዒታት ክወር ጀመረ። ስቁራጦስ ትም ኢሉ ናብቲ መዓመቕ ናይቲ ማይ ሰጎመ። እቲ መንእሰይ ድማ ስቁራጦስ ክዘረቦ እና በሃጎ ትም ኢሉ ደድሕሪሉ ሰዓብ። እቲ ዕምቆት ናይቲ ማይ ኣብ ከሳዶም ምስ በጽሖ፡ ሃንደበት ስቁራጦስ ነቲ ደድሕሪሉ ዝሰዕቦ ዝነበረ መንእሰይ ብኸሳዱ ብምዕትዓት ናብ መዓመቕ ናይቲ ማይ ኣጥሓሎ።

ውዮ ሃንደበት ዝኾነ መንእሰይ ካብቲ ኣቲዎ ዝነበረ መዓት ክወጽእ ተቐላቐሎ። ደጊሙ ደጋጊሙ ከምልጥ ፈተነ። ብኢዱን ብእግሩን ተጋደለ። ግና ንኣይሊ ስቁራጦስ ክስዕር ስለ ዘይከኣለ ብድኻም ተሰኒፉ ዘልሓጥ በለ። ኣብ መወዳእታ ሓይሉ ጸንቂቑ ክጥሕል ምስ ጀመረ፡ ስቁራጦስ ሓፍ ኣበሉ ካብቲ ማይ ኣውጽኦ። እቲ መንእሰይ መስተርሆት ስለ ዝረኸበ ብኣይሊ ኣስተንፈሰ። ብኣይሊ እና ኣስተንፈሰን እናሰዓለን ድማ ንስቁራጦስ ብዓይኒ ጽልኢ ረኣዩ። ሓይሊ ብዘለዎ ቃና ድማ “ስለምንታይ ከምኡ ትገብር።” ብምባል ጽልኡ ብግህዶ ኣርኣዩ። ስቁራጦስ ህድኣ ኢሉ “ክትመሃር ስለ ዝደለኹ።” ብምባል መለሰሉ። “ብህይወት ጸወታ የለን ሓራይ። ካብ ብኸምዚ ዝመሃር፡ ብኻ ትምህርትኻ ተሪፉኒ።” ሕጂውን ገና ሕርቃኑ ኣይሰኸነሉን። ስቁራጦስ ንጥርዓንን ሕርቃንን ናይቲ መንእሰይ ሸለል ብምባል

“ኣብቲ ማይ ዓቕልኻ ጸቢብካ ከሎ ብምሉእ ልብኻ ትደልዩ ነገር ነይሩካዶ” ብምባል ተወከሰ። እቲ መንእሰይ ድማ ብዙሕ ከይተገደሰ “ከስተንፍሰ ደልየ ነይረ። ኣየር ክረከብ እየ ዝብህግ ነይረ።” ብምባል ኣሕጺሩ መለሰሉ።

“በል ምስጢር ዓወት ድማ ከምኡ እዩ። ንዓወት ብምሉእ ልብኻ፡ ብልዑል ሃንቀውታ እምድማ ኩሉ ነገር ክትውፍየላ እንተ ተዳለኻ ኢኻ እትረኸባ። ልክዕ ከምቲ ኣብ ማይ ኣቲኻ ክለኻ ኣየር ክትረከብ ዝተሃንጠኻን ዝተቐለሰኻን ማለት እዩ። ልክዕ ከምቲ ንኣየር ክትረኸባ ካብ ውሽጥኻ ዝገበርካዮ ቃልሲ፡ ንዓወት ድማ ከምኡ ገይርካ እንተተቐለሰካ ክትረኸባ ኣይክትጽገምን ኢኻ።” ብምባል ብመረዳእታ ኣሰንዩ ገለጸሉ። እቲ መንእሰይ ድማ ኩሉ እቲ ስቁራጦስ ዝገበሮ ነገር ንመረዳእታ መታን ክኾኑ ኢሉ ዝገበሮ ምዃኑ ምስ ተረድኦ ዝያዳ ደሰ በሎ።

ምስጢር ዓወት ካብዚ ነጥቢ እዚ ዝፍለ ኣይኮነን። ዝወጠንካዮ ዕላማ ንምጭባጥ፡ ዘቃጽል ድሌትን ዘይሕለል ጻዕርን እንተዘይገይርካ ክትዕወት ዘሎ ተኸእሎ ኣዝዩ ጸቢብ እዩ። ልክዕ ከምቲ፡ ንእሽቶይ ሓዊ እትፈጥር ዝተወሰነ ጸዓትን መቐትን ማለት እዩ። ሓዲ ግዜ ናፓልዮን ሂል ብዛዕባ ዓወት “ኣእምሮ ወዲ ሰብ ኣብ ሓዲ ነገር ብርቱዕ እምነት እንተኣሕዲሩ ኣብ ባይታ ንኸውዕሎ፡ ዝእግም ነገር የለን። ዓወት ድማ ኣብ ርእሲ ዝሰራሕ ኣምር እዩ።” ብምባል ርድኢቱ ገለጹ ነይሩ።

ፍቅር ቅደምን ፍቅር ሎምን

መምህር የኖሰ ሃብቱ

እቶም ትፈልጉዎ ንኸትዝክርዎ፡ እቶም ዘይትፈልጉዎ ደማ ንኸትፈልጉዎ፡ ቀደም፡ ሕቶ ፍቅሪ ብደብዳብዮ ነይሩ። “ሉክ” ትዝእ፡ ወሰን ወሰኑ ጥብብ ብዝተተሓወሶ ታቕያን ኣቃድዳ ጌርካ “ፍሬም” ትገብረሉ። ናይ ፍቅሪ ደብዳባ ምዃኑ ዝሕብር ብቐይሕን ብሰማያውን ፒሮ ልብን ዕምባባን ይሰሓሎ። ናብ ጉዳይካ ኣቲኻ፡ ዝተፈተኺ ሳባ፡ ዝተፈቐርኪ ኣበባ ኣልካ ሕቶ ጽሑፍካ ትጅምር። ቡኡ ኣቢልካ ደማ ብዘቐጸልጸል ኣገላልጻ ጌርካ፡ “ፍቅርኺ ድቃስ ከሊኡኒ፡ ፍቅርኺ ኣይወፍር ኣይኣቱ ጌሩኒ።” ወዘተ እናበልካ ትቐጽል፡ ሕቶ ፍቅርኻ ተስፍር። ናይ ፍቅሪ ቃንዝኻ ምስ ገለጽካን ካብ ስቓይ ፍቅሪ ከተገላግለካ ምሕጽንታኻ መሰቐረብካንከ፡ መሊሰካ ንተወሳኺ ስእላዊ መግለጺ፡ ኣብ ትሕትኡ ብኩናት ዝተበሰዐ ልቢ ትሰእለሉ። ብፍቅሪ ተማሪኸካ፡ ኣብ ከቢድ ናይ ፍቅሪ ቃንዝ ምህላውካ ንኸትሕብር። ብደማን ጸጋም ናይ፣ ስእሊ፡ ብትኹል ጋድማዊ ዝተጸሕፈ ናይ ፍቅሪ ጥቕስታት ትውሳኸኹሉ፡ ብድሕሪኡ ኣብ ቡሰጣ ተዓሸጉ ከስደድ ድሉው ይኸውን።

እቲ ደብዳባ ከመይ ናብ ኢድ ተፈቃሪት ተብጸሐ ዘሎ ጸገም ዝፈተኖ ጥራይዮ ዝርድኡ። ብሕፍረት ዝኣክል ከይሃብዮ ኣብ ጁባኻ ስለ ትኣርገካ፡ ነታ ደብዳባ ስለስተ ኣርባዕተ ግዜ ኢኻ ቡሰጣ ትቐያይረላ። ድሕሪ ክንደይ ትቐድሓሉ መሲልካ ጥራዝ ትልምና። እታ ዝጸሓፍካ ናይ ፍቅሪ ደብዳባ ኣብ ማእከል ጥራዝ ተእትዎም ኣብ ክፍሊ ዘይኮነስ ኣብ ገዛ ምስ ከደት ምእንቲ ክትርእያ፡ ኣብ ፍዳሰ ትህባ።

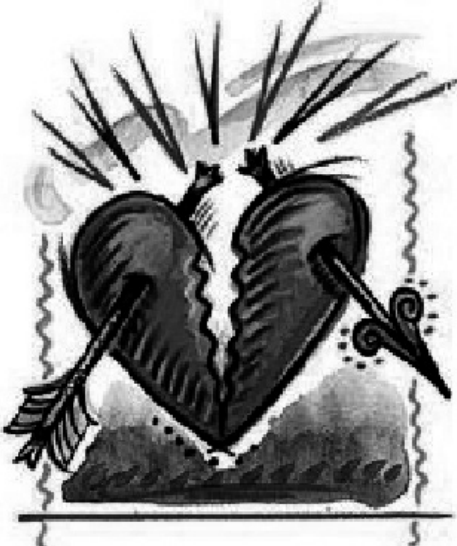
እዚ እታ ፈቲኻያ ዘለኻ ቁልዓ ጓል ቤት ትምህርኻ እንተኸይና እዩ።

እታ ብፍቅሪ ኣጸልል ኣቢላትካ ዘላ ቁልዓ ጓል ቤት ትምህርትኻ እንተ ዘይኮይናኸ? ንሳ ትሓልፈሉያ ኢልካ ኣብ ዝሓሰብካዮ መገዲ ትጽብያኻ ወይ ኣልዒላታ ከምትሓልፍ ጌርካ ኣብታ መገዲ ትድርብዮላ። ኣብ መገዲ ዝጸንሐ ደብዳባ ንዓኣ ምዃኑ ርዳእ ስለ ዝነበረ። ኣልዒላታ እንተ ከይዳ ጽብቕ! እንተዘይኮይኑ ግና፡ ነታ እንተስ ብፍላጥ ወይ ብግርህነት ረጊጻታ ዝሓለፈት ደብዳባኻ ኣልዒልካ እናጎዮኻ ተርክባ። ሰብ ከይርእየካ ግልጽ ምልጽ እናበልካ፡ ከም መጸዋዕታ ኣብ ኢዳ ንኸተቐብላ። ግና ኸኣ መጸዋዕታያ። ናይ ፍቅሪ መጸዋዕታ። እቲ ፍቅራዊ ሕቶኻ ቅቡል ኮይኑ እንተረኺባቶ፡ “ኣኑውን የፍቅረካዮ።” ዝብል መልሲ፡ ኣይትህበካንያ። ግና ንሸኻ ከም እትርእያ ጌራ፡ ባቲ ንሸኻ ትርከቦ ቦታታት ምምልላስ ተብዝሕ፡ ንሸኻ ደማ፡

“ሎሚ ጽባሕ መልሲ ትህበኒ ትኸውን” እናበልካ መሪር ትጽቢት ተሕልፍ። ተጸቢኻ ምስ ደኸምካ፡ ዘሎን ዘየሎን ትብዓት ኣኻኺብካ ኣብ መገዲ ደው ተብላ። ኣፍ ኣውጺእካ፡ ብዛዕባ መልሲ ናይ ደብዳባኻ ትሓታ። ኣብ ገለ ኣንጎሎ ኣጸግዕ ኣቢልካ ዓይኒ ዓይና እናጠመትካ ልመና ትደጋግመላ። ድንን ድንን ካብ ምባል ሓሊፋ መልሲ ኣይትህብንያ ሽዑውን። ንጽባሕቲ፡ ድሕሪ ጽባሕቲ፡ ድሕሪኡ ምስ ተደጋገሙ ትለማመድ። ቡኡ ኣቢልካ ፍቅሪት ትኸውን።

ዓርክኻ ምስ ገበርካያ፡ “ኩሰቶኳ ዓርኩያ።” ኣይኮነን ዝበሃለልካ። “ኩሰቶኳ ምስ ኩሰቶያ ትዘውር።” ኢሎምዮም ዘዕለልልካ። ምኽንያቱ ሽዑ፡ ከምዚ ናይ ሎሚ ብተሌፎን ኣብ ኒያላ ወይ ሳንቫይን ቆጸርካ፡ እናብላዕካን እናስተኻን ኣይኮንካን ትኸቸቻ። ኣብ ዝውታ ኬድካ ተጸውዓ። ካብኡ ተበጊሰካ ርእሳ ክሳብ ዝዘራ ተዝራ። ኣእጋሪ ራዕሪዕ- ልባ ሰልሃውሃው ክሳብ ዝብላ ኮለል ተብላ።

ኣብ መገዲ ደማ ቁልዑ፡ “ቻቻ ኣይትኸቸቻ! ቻቻ ኣይትኸቸቻ! ዝብል ደርፊ እናደረፉ ደድሕፊኻ ይስዕቡኻ። ዳሓር ምስ ዕቤት ምብልሓት ዘረባ እዩ መስለኒ። “ቻቻ ኣይትኸቸቻ! ቻቻ ኣይትኸቸቻ! ዝብል ምሽዳድ ገዲፎም፡ “ቻቻ ኣይትኸቸቻ! “ቻቻ ኣይትኸቸቻ!” ዝብሉ ተረጋግጦት ቁልዑ ብቑሎም። እዚ ዝፈጠሮ ጸገም ደማ፡ እቲ ፈቐዶ ጎደናታት ኣስመራ ኮለል ምባል ተሪፉ ኣብ ሲነማታት ወይ ኣብ ሳተሪያታት ምቁጻር ተጀሚሩ።

እዚ ነዮም ምክራት ከቸቸትን ተኸቸቸትን ኣይምልከትን እዩ። ምክንያቱ ንሳቶም ነቲ ናይ ጎደና ፍቕሪ ሓሊፎምስ ድሮ ናብ ናይ ሰግሬቶታት ፍቕሪ ዝሰገሩ ከኾኑ ይኸእሉ ኢዮም። ሎሚ ኩሉ ነገር ብጨው ቀትሪ ስለ ዝኾነ፡ ሰግሬቶ እንታይዮ ክትብሉ ትኸእሉ ኢኹም። ሰግሬቶ ብጥልዎን እንድዮ፡ ከምዚ ብሰክረት ወይ ብሕብእ መስተ ኣብ ዝሸየጦ ጽምው ዝበለ ቦታታት ኣቲኻ፡ “ቻቻ ኣይትኸቸቻ” ክበሃልዮ ዮብሉ- ገለ ዮብሉ፡ ልብኻ ኣውዲቕኻ እትኸሸኸሸሉን እትኸቸቸሉን ቦታታት ማለትዮ።

ሓንቲ ንናይ ጎደናታት ፍቕሪ ኣብ ቻፕተር ዋን ዝሓለፈቶ ጻል ምስ ኣፍቃሪ ኣብ ሰግሬቶ ክትኣቱ ቁጻራ እንተለዋ፡ ኣብኡ ከላያ ትግጠም- እቲ ቀደም። ብመተኮስን ቢጎዲንን ዘልዘበቶ ጸጉራ ብመንዲል ወይ ብስካርፍ መሳሊ ኣሲራ፡ ምስቲ ብቐጢን ዝተላጸየ ጸጉራ ሽፋሽፍቲ ዓይና ዝኸይድ ክንዲ በናጅር ዝኸውን ናይ እዝኒ ጌራ፡ ነዊሕ ኳሉቱኡ ጻዕዳ ካምቻ ምስ ፕሊስ ወይ ትራቤራ ስረ ተኸዲና ምስኡ ኣብ ዝሳነ ስፒል ጫማኣ ተሰቐላ፡ “ኳዕ ኮዳዕ! ኳዕ ኮዳዕ!” እናበለት ክትከይድ ከላ፡ “ኤልቢስ ኣይትፈስሑ፡ ሽሮ ኢኺ ትምስሑ።” ብዝብል ደርፊ ጌርና ክንሸዳ ከለና ሕጂ ኮይኑ ይስመዓኒ። ሽሮ ያኢ ቀሊል ምሳሕ ተቐጺሩ።

ምናልባት ከምዞም ናይ ሻሂ ዘይስእኑ እንተ ኮይንኻ፡ ናብ በዓል ላተርያ ማርስ፡ ላተርያ ማይ ጥምቀት፡ ላተርያ ዕንባባ ዝኣመሰለ ናይ ፍቕራት ቦታታት ኬይኻ ፓስተን ጸባን እናቋሸኻ ጉጅም ክትብል ትውዕል። ሕክያ እንተተወዳእኻውን ጸገምዮብሉን። ካብቲ ብመሉእ ኣርኪስትራ ዝሰነ ናይ ዑስማን ዓብደርሒም፡ ኣልኣሚን ዓብደላጢፍ፡ ሃይለ ገብሩ፡ ተኸለ ተስፋ-ዝጊ፡ ተበርህ ተስፋ-ሁነይ ደርፍታት ፍቕሪ ጀሚርካ ክሳብቲ መትንታት ፍቕርኻ ተናኸዮ፡ ኣብ ዓሚቶ ኣስተንትኖ ናይ ፍቕሪ ዝሸምም ብበክስ ጌታር ዝጽውት ናይ በዓል የሱፍ፡ ጸጋይ በራኺ፡ ሙብራህቱ

ኣርኣያ ደርፍታት እናሰማዕካ ንሰኻ ናታ- ንሳ ናትካ ብምጅና ባህ ከም ዝበለካ ንክትገለጸ፡ ኣብቲ ኮፍ ዝበልካዮ ከለኻ፡ ሓንሳብ የእዳውካን የእዳዋን እናቆላለፍካ፡ ሓንሳብ ናብ ሓውሲ ምንውናው ዝኸደ ምጉዝገዝ እናተገዛገዘካ፡ ከምኡውን ኣፍንጫኡ፡ የዲንታ፡ ከናፍሩ እናጠመትካ ተስተማቕራ።

ብኸምዚ ዝዓይነቱ ንውሕ ዝበለ እዋን ዝኸደ ፕሮሰስ ምስ ሓለፍካ ኢኻ፡ ናብቲ ኮምፕላክስ ዝኾነ ዝምድና ትኸይድ። ኣምላኽ ወዲእዎ ኣብ ሓዳር እንተ በጺሕካ ድማ ዝበለጸ። ሰብ ኮይኑ ዘይጋጮ ስለ ዘየለ ዋላ እንተ ተገራጨኻ፡ ፍትሕሲ ይትረፍ ንውሕ ዝበለ ምክርራይውን የለን። ብሕብእ ሕብእ እናከድኻ፡ ዘይተፈላለኻስ ናይ ዋንነት ልቻንሳ መሰውጻኻ ክንደየናይ ከይሓስመካ። ሰብኣይ ኮይኑ ከምዚ ካብ ደምዞ ሕብእ ኣቢሉ ናብ እንዳማይ ዘይከይድ ስለ ዘየለ፡ ጻል ኮይና ድማ፡ “ኣስቤዛ ይውሕደኒ ኣሎ።” እናበልካ ንሰብኣይ ምጭቕጫቕ ስለ ዘይተርፍ ከም ገለ ትብእስ እንተበልካ ድማ፡ እቲ ዝሓለፍካዮ ነዊሕ ናይ ፍቕሪ ጉዕዞ ዘኪርካ፡ ነቲ ናይ ግዜኡ ሕማቕ ዘይኮነስ ነቲ ናይ ናዊሕ እዋን ጽቡቕ ርኢኻ፡ ናብ ልብኻ ትምለስ።

እዚ ናይ ሰብዓታትን ሰማንያታትን ክሳብ ተሰዓታትዮ። ናይ ሎሚ ኸከመይ ከመይ እዩ ዘሎ ነገራቱ? እንድዕሉ! ሎሚ ንሕና ዓቢና እንዲና፡ እንታይ ፈሊጥናሉ ኣልኩምና። ብማዕዶ ከም እንሰምዖን እንርእዮን እንተኾይኑ ግና፡ ከም ገለ ኣብ ፍቕሪ እንተ ወዲቕካ፡ “ብፍቕሪ ድቃስ ርሒቑኒ፡ ብፍቕርኺ ድቃስ ቀሪቡኒ።” እናበልካ ኮለል ዮብሉን። ወየን ኣዋልድ ክሸኩሻት እናጸንሐ ግዲ ኮይንኻ፡ ቀጥታ ሓቲትካ ቀጥታ ምክቻቕ እምበር፡ ክትክቻቕ ኣልካ ምክሸካሽ የለን። ኣረ እንሓንሳብሲ ሽኮር ደኣ ይሃሉ እምበር፡ ዕድመ ብዘየገድስ ምስ ዝደለኻያ ክትወጽእን ምስ ዝደለዮኻ ክትፋቕርን ሽግር ዮብሉን ይበሃል።

ኣብዚ ቀረባ ግዜ እዩ። ጻል ዕስራ

ዓመት ትኸውን ዮሃና ትበሃል መሳርሕቲ ኔራትኒ። ሙሉእ መዓልቲ፡ ‘ሚሊ’ ክትብል’ያ ትውዕል። ገለ ነገር እንተ ኣውዲቑ ሚሊ! ገለ ነገር እንተ ወዲቐዎ፡ “ሚሊ!”። ቢቃ ምክንያት ፈፈጢርካ ሚልዮናት ግዜ ሚሊ! ሚሊ! ሚሊ። እቲ ዝገርም ድማሲ፡ እቲ “ሚሊ” ክትብል ኣላ እትፈጥሮ ሽግራ ዘይትኸእለሉ። ከምዚ እግራ ዝተቐጽዮት ክትመስል እንተትፍትንኳ ምሓሸ እምበር፡ ኣብቲ ገጽካ ዘርኢ መስትያት ዝመስል ቸሜንቶስ እታይ ዓንቁፋኒ ኣያ ክትብል። ኮነ ኣላ ከምዚ ዝተዓንቀፈት ሰንከልከል ትብል እዋ፡ “...ሚሊ!”

ሃመማ ትፈልጥዎ እንዲኹም? ሃመማ ሕጂስ ከሕርቕኻ እምበር፡ ከሰንብደካስ፡ ኣለኩም ምሽ በየን በየን ኣቢሉ። እንተኾነ ግና ዋላ ንሱ በዚ ጥቓእ ሕልፍ እንተ ኣሉ፡ ኣንበሳ ጎንጽዎ ዝሓለፈ ክትመስል፡ ዋላ ናዓና ብዘሰንብድ ኣሰናብዳ፡ “ሚሊ!!!” ትብል።

መዓስ እዚ ጥራይ!

“እዘን ሎሚ ተኸዲነያ ዘለኹ ድረስ ቤላ ምሽ?” ባዕላ ትሓተካ። ምንም መልሲ ከይሃብካያ መለሳ፡ “ሚሊ” ኣዮ ዝዘኣለይ። እተን ትማሊ ተኸዲነየን ዝነበርኩ መጸለል ዝኾና ጫማኽ? ፈላማ ኣብ ሓንቲ መጸለል ዝኾነት ናይ ሆሊ ወድ ኣክትረስ እንድዮ ርእየዮን። ምልእቲ ከተማ ደልየ ስኢኹን ሓሪቕ ነይረ። ሚሊ ግና ከመይ ድዩ መጸለልል! ኤውሮጳ ጌሹ ቀንዮስ ባዕሉ ሓሲቡ ተማሊኡለይ።”

ትማሊ ሚሊ፡ ሎሚ ሚሊ፡ ጽባሕ ድሕሪ ጽባሕ ሚሊ፡ ሚሊ ሚሊ ሚሊ። ብሚሊ ምስ ተጸለልና፡ እንታይነት ሚሊ ሓቲትናዮ። “ሚሊ ደኣ ሚልዮን ስሙ ኣዘዩ ዘፍቕሮ ዓርኪይ እንዳኣሉ።” ኢላትና።

ሓዲ መዓልቲ ግና ተረኪሳ፡ ሰነይ እዩ። ብምክንያት ዓመታዊ ዕረፍቲ እታ ሚሊ እናበለት ዘሰልቸውትና ዮሃና ስራሕ ኣይትኣቱን ስለ ዝነበረት፡ ዝዘረባ ዘረባ ኣምጺኦ ዘኪርናዮስ፡ ሓንቲ ኣባል ስታፍና፡ “እዛ ሌባ ዮሃና ደኣ እንታይ

ድያ ገራ መሰልኩም?” ኢላ ብዛዕባ ዮሃና ሚሊን ዕላል ጀሚራትልና። “ትማሊ ሰንበት ስለ ዝነበረሰ ዘይነዕልልኻ ኢላ ደቂላላ ነይረ። እንተኾነ ግና ንዓይ፡ “ሶሪ ምስ ሚሊ ዓርኪይ ናይ ድራር ግብጃ ኣለኒ ኣይጥዕመንን እዩ።” ኢላትንስ ንምሽቱ ሰዓት ትሸግተ ኣቢሉ ይኸውን ነባሓን ኣብ ከተማ እናኣዛወረቶም ከላ ኣይረኽባን።”

“እቶም ሰብኣይ ኣከዳድነኦም ከምዚ ናይ ደገ ዝመስሉ ዝንጥ ዝበሉ ሰብኣይ ድዮም ሓቀይ?” ሓተተት ካልእ ብጻይትና ድማ።

“እውወ... ዘናጥ እንድዮም፡ ከምዚ እግሪ ዝተክል ዘሎ ቆልዓ ተጠንቂቆም ኢዮም ዝሰግሙ።”

“እሞ ኣይ ንሶም እንድዮም እቶም ሚሊ እናበለት ትምከሓሎም ዓርካ። ናይ ደገ እኳ ናይ ደገ እንድዮም። ኣቦይ ናይ ሸሕ ኢዮም ዝበሃሉ ኣለሞም። ንሳ ግና ነቲ ‘ናይሸሕ’ ዝብል ስሞም፡ ምስ ትሕዝቶኦም ኣዛሚዳ ግዲ ኮይናስ፡ ናብ ዓዲ ሚልዮን ኣጸጋጊዓ ሚልዮን ኢላቶም።” እዚ ምስ ሰማዕና ንኩላትናዮ ደንጽዮና።

ዕጅብ ከኣ ኣይብላንዮ። ሓደ ዘይግድሻ መሳርሕትና፡ “እዚ ዓሰርተ ግዜ ሚሊ! ሚሊ! ትብልዮ ዓርኽኽሱ- ሚልዮን ድዮ ስሙ ሓቀይ?” ኢሉ ሓተተቶ።

“ዘይ ናይ ፍቕሪ ሚሊ እናበልኩምምበር፡ ቀንዲ ስሙ ደኣ እወ ሚልዮንዮ ሓቕኻ።”

“ቅድሚ ሰማንያ ዓመት ደኣ ሚልዮን ዝብል ስም ነይሩ ድዮ ጓለይ!”

ንሳኹም ትሓንኽ ድያ መሰልኩም! “እወ ሓቕኻ እንዲኻሲ፡ ግናሲ፡ ዋላ ኣብቲ ግዜ፡ ሚልዮን ዝብል ስም እንተ ዘይነበረሲ፡ እቶም ስድሩኡ፡ ንፉዮቸር ሚልዮን ክኾነሎም ተመንዮም ሚልዮን ኢሎም ተኹኑ እንታይ ንፊልጥ። እቲ ተመነካኻዮ ዘይትሰእኖ ምዃንካ ድማ፡ እነሆ ሚሊ ንባዕሉ ጥራይ ዘይኮነሲ፡ ንካልኣት እንከማን

ምንጨ ምልዮናት ኮይኑ ኣሎ።” ኢላ ኪር ኪር ኢላ ኣይትሰሕቕን።

“ዘይንሱ ተበልካ ሓጥያጣት ዘረባ!” ድዮ ዝበሃል? እዚ ምስ ሰማዕኩ ሓቂ ትሓይሽ ቀንኣ። ከምዚ እንተኾይኑ ደኣ፡ “እዛ ዮሃናሲ- ምሳይውንባ ተኸእሎ ነይሩ ይኸውን እዩ ኢላ።” ሓሲበ። ወዮ ነቲ ናይ ሸኮር ነገር ህልም ኣቢላ ረሲዐዮ። ቀጸለ ድማ፡

“ሕጂሲ፡ እዞም ናይሸሕ ዝበሃሉ ምስ ህጻን ዮሃና ናይ ሰማይን ምድርን ናይ ዕድመ ፍልልይ ዘለዎም ኣቦይ ዓቢሲ፡ እቲ ንልቢ ህጻን ዮሃና ንምሸርሻር ዝተጠቐምሉ ቃላትሲ፡ እንታይ እንታይ ኮን ኔሩ ይኸውን።” ኢላ ሓሲበ። እቲ

ንሶም ንዮሃና ዓርኪም ከገብርዎ ኢሎም ዝተጠቐምሉ ሸርሸራ ብልክዕኳ፡ “እዚ እዚ እዩ!” ነይሩ ክብሎ እንተ ዘይከኣልኩ ከግመቶ ግና ዝከኣል ይመስለኒ።

ግና ከኣ ናዮ! እንታይ ዝጥብስ ምግማትዮ። ከምቲ ቀደም ብቐልዑና ከለና፡ ናይ ጎረባብትና ረጋቢት ከነስልል ኢልና ማይ ሸኮር ነስትዮን ዝነበርና፡ እተን ሸኮርና ዝጠዓመን ረጋቢት ድማ፡ ዝዛ ዋናታተን ገዲፈን ኣብ ዝዛና እናዓለባ ናትና ዝኾና ዝነበራ፡ ‘ካብ ሸሕ ሃተፍ! ሸኮር ከተፍዮ።’ እቲ ጉዳይ፡ ማለትሲ ቅድም ነቲ ሸኮር እናርኣኻ ሃረር! ደሓር ሸኮር እናኣቕሓምካ ሸረር።

እንታዕ ከን ጭቸኝ!?

“ከመይ ውዕልኪ?” ማዕጸ ከፊቱ ምስ ኣተወዩ ሰላምታ ኣቐረቡለይ። ንሰላምታኡ ዓጸፊታ መሊሰ ኮፍ ክብል ሓበርኩዎ። ኣብ ማእከል ወለንታዊ መመርመሪ ኤች.ኤይ.ቪ/ ኣይድስ ከም ኣማኻሪት ኮይነ እየ ዝሰርሕ። እቲ ዝኣተወ ግሩም መንገድ ገለ ነገር ከም ዝኸበደ ኣብ መቐመጫ ኬዕጠጢ ረኣኹዎ። ኩሎም ናብ ማእከል ወለንታዊ መመርመሪ ዝመጹ ሰባት ስክፍታ ስለ ዝሰምዎም ካብኡ ፈልዮ ኣይረኣኹዎን። ወረቐተይ ኣዋዲደ ድማ መመርመሪ ደም ዝፍጽሙ ሰባት ዝመልኡዎ ቅጥዒ ኮዳሉ ሕቶታተይ ጀመርኩ።

“ስምካ?” ሕቶይ ጀመርኩ። ርእሳይ ናብ ወረቐት ደፊኣየ ሓተተየ። ንኺምልስ ግዜ ስለ ዝወሰደ ግና ቀኒዐ ጠመትኩዎ። መታልሑ ኣቋሪጹ ኣብ ምዕጉርቱ ዘንከራረወ ረሃጽ ምስ ረኣኹ ክብሎ ዝሓሰብኩ ኣቋሪጹ ዝን በልኩ። ሕሉፍ ሂወቱ ዘኪሩ ይጭነቐ ምንባሩ ንምግማት ኣይተጸገምኩን። “ክትምርመር እንዲኻ መጸእካ?”

“እወ።” ከም ስንብድ ኢሉ መለሰለይ። ምሳይ ከም ዘይጸንሐ ኣመላልሳኡ ኣነጸሩለይ።

“ሕጂ ዋላ ሓንቲ ዘጨንቐ ነገር የለን። ንዝሓተካ ሕቶታት ብጽምና ሰሚዕካ መልሰለይ።” ብምባል ከርግኦ ፈቲነ። “ሕራይ” ኢሉ ኣዕሚቐ ኣስተንፈሰ።

“ምሉእ ስምካይ ክትነግረኒ።”

ስመይ ስምኡን እብሃል። ስም ኣቦኡ ከይቀጸለ ዘረባ ኣቋረጸ። “ኣቐዲመ ዘጋጠመኒ ጸገም እንተ ኣዕለልኩኺ እንታይ ‘መስለኪ?’ ጠመተኒ። ስራሓይ ምስ ኤች.ኤይ.ቪ ዝተሓሓዘ ጸገም ናይ ሰባት ምስማዕን ብምኽርን ማዕዳን ምሕጋዝን ስለ ዝኾነ ንዘጋጠመ ጸገም

ክሕብረኒ ኣተባባዕኩዎ።

ስምኡን በዓል ሓዳርን ኣቦ ሓዲ ቁልዓንጎይ። ሓዳር ካብ ዝምስርት ኣርባዓተ ዓመት ኣለዎ። ንበዓልቲ ቤቱ ኣዝዩ እዩ ዝኣምናን ዘፍቅሪን። ኣብ ሓዲ ዘይመንግስታዊ ትካል ከም ኣካይዲ ሰራሕኮይነት እዩ ዘሰርሕ። ሓዳር ምሉእ፡ መነባብርኡ እውን ጽቡቕ ብምዃኑ ካብ ደጋዊ ትርኢቱ ንምግማት ኣየጸግምን። ፍቕራ ዘይተጉድለሉ ካብ ልቢ ዝፈትዎ መልክዕኛ በዓልቲ ቤት ኣላቶ። ብዘይካ በዓልቲ ቤቱ ካልእ ክጥምት ሓሲቡዎ ዝፈልገ ኣይኮነን። ሓዲ ስሙን ቅድሚ ናብ ወለንታዊ መመርመሪ ማእከል ምምጻኡ ግና ጌጋ ፈጸመ። ብዘዕባቲ ተጣዒሱ ዘይመልሶ ጌጋ ክገልጽ እንከሎ ከምዚ ይብል።

“ቅድሚ ስሙን ኣቢሉ ይኸውን። ምስ ክልተ ኣዕናቕተይ ክንዘናጋዕ ንገጽዕ ወረድና። ሓንሰ ካብ ደረት እንተ ሓሊፉ ዝበዝሕ እዋን ሓዲጎይ። ክልቲኦም ኣዕናቕተይ ሰብ ሓዳር ኣይኮኑን። ከምኡ ብምዃኖም ኣብ እንዘናጋዓሉ እዋን ዝረኣይዎ ጓል ናይ ምልኻፍ ባህሪ ኣሎዎም። ኣብ ባጽዕውን ኣብቲ እንዘናጋዓሉ ቦታ ሓሓዲኦም ኣዋልድ ሓዲም ወጃዕ ክብሉ ጀመሩ። ኣብ ኣሰመራ ክኸውን እንከሎ ገዲፈዮም ናብ በዓልቲ ቤቱይ እየ ዝኸይዱ። ኣብ ባጽዕ ግና ከምኡ ክገብር ዝኸእል ኣይነበርኩን። ኣብ ጠረጴዛ ዝወረደ መሰተ እናጨልጥኩ። ብኸፊል ናይ

ኣዕናቕተይ ዕላል እናሰማዕኩ ዳርጋ ኣብ ዋዕዋዕ ቦታ ንበይነይ ጸምዮኒ ነይሩ። መስተ እናብዛሕኩ ምስ ከድኩ እታ ብልቢ ዘፍቅሪ በዓልቲ ቤቱይ ኣብ ኣዲንተይ ውትፍ-ውትፍ በለት። ግና ኣብታ ሰዓት እቲኣ ተረካቢት ኣይነበረትን። ኣዕናቕተይ ብኣይ ከይተገደሱ ምስ መጸምድኻም ኣፍ ንኣፍ ተዋሃሂቦም የዕልሉ ነበሩ። ተግባርም ብቐንኢ ሓሚሰኒ ዳርጋ ሰይጣናዊ ሓሳባት ተኸተለኒ። ኣእዳወይ ብምጥቓዕ ሓንቲ ኣሳሳይት ጸዋዕኩ። “ትርእዩኒ ኣሸኺ ኣነ ንበይነይ ጸምዮኒ” ክብላ ትዝ እብለኒ። በተን ጸዓዱ ኣሰናና ክምስታ ብምርኣይ ጉዝጉዝ ኢላትኒ ተቐመጠት። እዚ ዝረኣዩ ኣዕናቕተይ ዳርጋ ብጣቕዒት ኣምነሱኒ። ጽቡቕ ከም ዝገበርኩ ኣሃውን ኣጣቕዐ። መሰተ ኣብ ርእሳይ ስለ ዝደየብ ካብታ ምሳይ ዝነበረት ባሪስታ ወጸኢ ንበዓልቲ ቤቱይ ኣይዘከርኩዎን። በቲ ብመሰተ ዝተቐለፈ ኣንደበተይ “ምሳይ ኢኺ ክትሓድሪ” ብምባል ኣቀጣጠርኩ። ስራሓ ስለ ዝነበረ ናይ ምሕንጋድ ስምዒት ኣየርእየትን። ኣብ መወዳእታ ሰለስቴና ሓሓንቲ መጸምድቲ ሓዝና ናብ ሆቴል ከድና። ኣብ ፈለማ ኮንዶም ክጥቀም እዝከረኒ። ኣብ ካልኣይን ሳልሳይን ግና ኮንዶም ኣይዘከርኩን።” ዘረባኡ ኣቋሪጹ ምራቐ ወሓጠ።

“ካብ ባጽዕ ምስ ተመለስካ ምስ ሰበይትኻ ርክብ ትፍጽም ኣላኻ?” ብምባል እናተጠራጠርኩ ሓተትኩዎ።

“ብፍጹም ኣይተረኽብኩዎን። ካብታ መዓልቲ እቲኣ ቀሪኻውን ደቂሰ ኣይፈልጥን። በዓልቲ ቤቱይ እውን ሕቕይ ሂበዩ ክድቅስ ምስ ጀመርኩ ጥርጣረ ሓዲሩዎ ኣሎ።” ስግኣቱ ብጋህዲ እናንጸባረቐ ሓበረኒ። “ሕጂ ክትሕግዝኒየ ናባኺ መጸኢ።”

“ጸገም የለን።” ኣዕሚቕ ኣስተንፈሰኩ። ከይድሃል እምበር ክንዲ እምባ ዝኸውን ጸገም ኣብ ቅድሜና ነይሩ። ሽዑ መመርመሪ ደም ገይሩ እቲ ቐድሚ ስሙን ዝፈጸም ጌጋ ክፍለጥ ዝኸኣል ኣይነበረኒ። ቅድሚ ሕጂ ተመርማርካይ ትፈልጥ?”

“እወ። ብቐጻሊ ደም ስለ ዝልግስ ካብ ኤች.ኤይ.ቪ ናጻ ምዃነይ ኣጸቢቐየ

ዝፈልጉ።” መለሰለይ። ብድሕሪኡ ኣብ ሞንጎ ክልፍና ጸጥታ ኮነ። ስምኡን ርእሱ ኣድኒኑ። ኣነ ድማ ናብ ቦሎፎን ኣንቃዕሪ።

“ንበዓልቲ ቤትካ ኣግሂድካ ንገራ። ልክዕ ተጋሪኻ ኢኻ ኣብ ልዕሊ ኣተልዮት ከም ዘለካ ድማ ትፈልጥ” በልኩዎ። ብስንገደ ካብ እተቐመጠ ሓፍ በለ። ኣዲንቱ ንብዓት ክቐጽራ ጀመራ።

“ፍጹም ኣይክእልንዮ ሲሰተር። ንተግባሪይ ተጻዊራ ሓንቲ መዓልቲ ኮፍ ክትብል ኣይትኸእልንዮ። ጸገም እንተዘይብልኪ ዝህ ሓዘኪ ክኸይድ ባዕልኺ ብሞላ ንገርዮ።” ንብዓቱ ደሪዙ ጠመተኒ። ስራሕና ምስ ነፍሲወከፍ ግዳይ እናተሳቐኸ እትሳለየሉ እዩ። ከምኡ ስለ ዝኾነ ኣሃውን ንብዓት ስዒሩኒ።

“በል ጸባሕ ንግሆም ምጽኣኒ ብሓባር ክንከይድ። ንበዓልቲ ቤትካ ዝ ክትጸንሕ ሓብራ።” ብምባል ኣፋኑኹዎ። ንጸባሕቱ መኪናኡ ገይሩ ናብ ዝሓኡ ከድና። መስኪነይቲ ዝፈለጠቶ ስለ ዘይነበራ ብሕገ-ስ ገጽያ ተቐቢላትኒ። ካብተን ቆናጃ ዝብሃል ደቀንስትዮ እያ። ብጽሬት ነብሳ። ገዛኡ፡ ኣቀማምጣ ኣቕሑት... ወሓለ ምዃና ትምስክረላ። ገጸ ከምስታ ዘይፍለዮ ብራቕ ጸሓይ እዩ። “ዝኢ ኣቐሚጡ ባሪስታ ዘመኒ እንታይ ኔሩዎ?” ክሳዕ ዝብል ኮይነ። መሳኪን ዝኾነ ቢደል ዘይብለን ሰብ ሓዳር ብሰንኪ ሰብኡትን ኪልከማ ስለ ዝርእኹዎ ዋላኳ ዘረጋገጽኩዎ እንተዘይብለይ ንሰበላ ሓዘኒላ። ስምኡን በቲ ቫይረስ ተለኺፉ እንተ ጸኒሑ፡ ሓዳርም እንታይ ከም ዝኸውን እንድዳዮ?

“ሰብል ሓንሳእ፡ዶ ኮፍ ክትብሉ?” ንመቐበሊ ጋሻ ገለ መለ ክትገብር ስለ ዝነበረት ኮፍ ክትብል ሓበርኩዎ። ዘረባይ ገለ ከም ዝእመተላ ኣብ ገጸ ፍሉይ ስምዒት ኣስተብሃልኩ። ንሰብኣያን ንዓይን ኣበራርያ ድሕሪ ምጥማት ድማ ተቐመጠት። ከምቲ ኩሉ ግዜ ኣብ ስራሕይ ዝገብር ብዕላልዮ ናብቲ ኣርእስቲ ኣትዮ። ብዛዕባ ጽሬት ዝኣ፡ ኣተሓሕዞ ቀልዮ... ብዙሕ ድሕሪ ምዕላል ስራሕይ ኣላለኹዎ። ሽዑያ ከም መርፍእ ዝወግእ ነብሳ ዝሸማቐቐት። ዋላ ሓንቲ ከይበልኩዎ ክለኹ። “ስምኡን

ሓወይ እንታይ ዲና ኩንና?” ብምባል ኣዲንታ ንብዓት ፈርሽሐ። ስምኡን ናብ ዝተቐመጠቶ ከይዱ ኣብ ሕቕፉ ኣእተዎ።

“ዋላ ሓንቲ ኣይኮንኩምን። ግና በዓል ቤትኪ ጸገም ኣጋጢምዎ ኣሎ።”

“እንታይ ጸገም?” ብፍርሂ እናንቀጥቀጠት ሓተትት። እቲ ዘጋጠሞ ብዝርዝር ሓቢረያ።

“ልክዕ ተጋግዶ እዩ። ኣብ ልዕሊኺ ሓልዮት ስለ ዘለዎ ግና ክራኸበኪ ኣይፈተነን። ስለዚ ንጌጋኡ ዘይኮነ ንሓልዮቱ ክትርእዩ ኣለኪ። በዓል ቤትኪ ክልተ ግዜ ኣይተጋገዩን።”

“እም ሕጂ ተለኺፍኪ ዲኺ ትብልኒ ዘለኺ? እዋይ ኣነ!” ፊቕ ኢላ ነብዐት። ተንሲኦ ክእብዳ ፈቲነ። ትንኸነኸ ስለ ዝነበረት ንዘረባይ ትሰምዎ ኣይነበረትን።

“ሰብል” ብትሪ ገናሕኩዎ። ተጋግዶ እምበር እቲ ቫይረስ ኣብ ደሙ ክህሉን ዘይክህሉን ድሕሪ ስለሰተ ወርሒዮ ዝፍለጥ። ክሳዕ ሽዑ ተጠንቂቕኹም ክትከዱ ንምሕባርዮ መጻኦ። ኩሉ ጌጋ ዝፈጸመ ኤቶ ኣይ.ቪ. ይረኸቦዮ ማለት ኣይኮነን።” ከጸናንዳ ፈተነኩ።

“ስምኡን እዚ ኹሉ እናፍቀርካኒ...” ናብ ሰብኣያ ጠሚታ ሓንሓት። “ህያብ ፍቕርኻ እዚ ኹይኑ? ዮኤል ወድና ኣይዘከርካዮን።” ኣስተንተነት። ስምኡን ርእሱ ደፊኡ ኣጽቂጡ ነበረ።

“እቲ ጌጋ ተፈጸሙ ስለዝኾነ ሕጂ ከምኡ ኣይትብሉ። ኣምላኽ ቅንዕኖኺ ይርእዮልኪ ይኸውን። ሕማቕ እንተ ኣጋጢሙ ድማ ንሸኪ ድሕንኪ ኣለኺ። ስለ ዝሓለየልኪ ንበዓል ቤትኪ ከተመስግንዮ ይግባእ። ብዙሓት ሓልዮት ዘይብሎም ሰብኡት ነብሶም እናጠርጠሩ ንኣንስቶም ኮነ ኢሎም ዝልክሙ ኣለዉ። ኣብዚ ስራሕኺ ብዙሕ ሕማቕ ተግባራት ኢና እንርኢ። እዚ ኣጋጢሙ እንተ ዝኸውንክ እንታይዮ ምበልኪ ኢኺ።”

“እንታይ ክብል ድኣ! ዝሃበኒ እቕበል እምበር።” ብምባል መለሰት።

“ሕጂ ሓንቲ ነገር ክሓተኪየ።” ኣዲንታ ደሪዞ ቀዉ ኢላ ጠመተትኒ። “ንበዓል ቤትኪ ይቕሬታ ክትገብርሉ ይሓተኪ ኣለኹ። ምስ ካልኣት

ሰብኡት ኣወዳዲርኪ ስለቲ ዘይጸንቀቕ ሓልዮትኪ ይቕረ ግበርሉ።” ብምባል ተማሕጸንኩዎ።

“ይገብረሉ።” ካብ ዝተቐመጠቶ ተንስኣት። “ይቕረ ይኹንካ ስምኡይ። ብንብዓት ሓኒቓ ሰዓመቶ። “ኣምላኽ ንፍቕርናን ንዮኤል ወድናን ይርኣ።” ጸብቕ ምንዮታ ገለጸ ተቐመጠት። ኣነ ድማ ድሕሪ ስለሰተ ወርሒ ከመጽኡኒ ሓቢረዮም ካብ ቤቶም ወጸእኩ።

ሰለሰተ ወርሒ ነቲ እናቕጸረ ዝጸብዮ ሰብ ነዊሕ እዩ። ስምኡን ሰብለን ከመይ ከም ዝሓለፉዎ ኣይፈልጥን። ንምግማቱ ግና ኣየሸግርን። ክልቲኦም ካብ ዓይነይ ኣይረሓቑን። “ሰብል እንታይ ኮን ክትሰምዕዮ?” ብዝብል ሓሳብ ንኣዋርሕ ተጨኒቐ። ከም ዘይሓልፍ የለን። መዓልቲ ተጸቢኻዮ ይሓልፍዮ። ስለሰተ ወርሒ ሓለፉ ምስ ስምኡን መርግቶን ኣብ ማእከል ወለንታዊ መርመራ ተራኹብና። ክልቲኦም ሰብ ሓዳር ካብቲ ቅድሚ ስለሰተ ወርሒ ዝረኣኹዎም ኣብ ነብሶም ለውጢ ርእዮ። ክልቲኦም ኣዝዮም ዓቢርም ነበሩ። ጭንቀት ማዕረ ክንደይ ኣማሳኒ ምዃኑ ዝያዳ ካልእ ካብኡቶም ኣረጋገጸ። ሰብል ፍሸኽታ ኣሰንዮኳ ሰላም እንተ በለትኒ ስግኣታስ ክትከውሎ ኣይከኣለትን። ስለሰተ ወርሒ ነብሳይ ረሲዐ ንዓታቶም እዩ ጸልዮ። ኣምላኽ ብሓንቲ ጌጋ ስለ ዘይቀጽዕ ርህራሄኡ ክልግሰሎም ካብ ልቢ ተመንዮ።

ኩሉ ኣማሊኦ ክልቲኦም መርመራ ደም ፈጸሞም። ውጽኢት ምስ መጽኣኒ ግዜ ከጥፍኣሎም ኣይደለኹን። ኣብ ቤት ጽሕፈትይ ምስ ኣተኹ፡ “እንቋዕ ሓገ-ሰኩም ናጻ ጸኒሕኩም” ደርጓሕኩሎም። ክልቲኦም ንኸልኡታት ምንም ስምዒት ኣየረኣኹሎምን። ምናልባት ቀልጢፎም ኣይኣመኑን ይኹን። ድሕሪ ካልኡታት ስምኡን ሓገሱ ክገልጽ ተጠምጠመኒ።

“ሰብል እንታይ ድኣ ትም ኢልኪ?” ነታ ካብ ዝተቐመጠቶ ዘይተንስኣት ሰበላ ኣዘኻኸርኩዎ።

“እንድዲ” ንብዓት ስዒሩዎ። ናይ ሽዑ ንብዓታ ግና ንብዓት ሓገስ እዩ ነይሩ።

ሕግ ስነምግባር

ዕውርዶች ጥያቄ ፈርዷል?

ሚኪኤል ጸጋይ

ንሱን ክሲ ከተቆርቡሉ ቀላል ይመስል፡ ገበን ከም ዝፈጸመ ከተርድእ ግን ከቢድድድ፡ ምክንያቱ ከአ መርተዖ (መረዳኢታ) ምቕራብ ጥራይ ዘይኮነ እቲ ዝቐረበ መርተዖ ንደድኡ ከረድእ ዝኸኸል እኹልን ዝእመንን ከኸውን ስለዘለዎዮ፡ ንሲራሕ ዳንነት ጽንኩር ዝገብር፡ ገበን ከም ዝፈጸመ ዝግመት ሱብ ሰኣን እኹል መርተዖ ናጻ ተባሂሉ ተባዓሊ ፍትሒ ስኢኑ ክቐንዝኩሎን፡ እኹል መረዳኢታ ከይተረኸበ፡ ቡቲ ዝርከቡ መረዳኢታ ንክሱስ ገበነኛ ኣልካ ብምፍራድ መቐጻዕቲ ምሃብ ዘኸትሎ ወቐሳን ናይ ህዝቢ ምጉርምራምን፡ እቲ ምጉርምራምን ወቐሳን ብኸልተ ሸኽኹዮ ዝጸንኡም ንደድኡ፡ ንኡደ ቀታሊ ናጻ እንተበልዎ ፍትሒ ጠፊኡ ዝብል ክፋል ህዝቢ ኣሎ፡ ነዚ ዝጠቐሱናዮ ቀታሊ ገበነኛ ኣሉም ገምት እንተፈረድዎ ከኣ “ኡይ በሊ ፍትሒ” ዝብል ኣሎ፡ ኣብ መወዳእታ ነቲ ዝእመንካሉ ፍርዲ ምሃብ ይኸውንቲ ምርጫ፡ ዝ ትሰዕብ ጉዳይ ካልኣት ሃሳባት ከም ኣብነት ንርእ።

28 ሰነ 1964፡ ኣብ በርክሻየር ዓዲ እንግሊዝ፡ ክልተ መንግሥታት ኣብ ሃድን ማንቴለክሰላዉ፡ ገለ ጽኑዕ ሳዕሪ ንምምሓው ኣብ ዝፈሓርዎ ሓመድ ዝመሸመሸት ኢድ ሱብ ስለዝረኣዩ ብስንገደ ቀዝዝ በሉ፡ ንዝክሉውን ዝገብርዎ ጠፍኦም፡ መካነ መቓብር ኣብ ዘይኮነ በረኻ እንታይ ዘጋጠሞ ሱብዮ ተቐቢሩ? መንዮኹ? እቶም መንግሥታት ብዘይካ ናብ ፖሊስ ምምልካት ካልእ ሓሳብ ኣይመጽኡሎምን፡ ድሕሪ ሓዲት ሰዓታት ከኣ ፖሊስ ብዘዕባቲ ጉዳይ ሰሚዑ መርመራኡ ጀመረ።

ኣብቲ ቐንቲ ጠፊኦም ይናደዩ ካብ ዝነበሩ ሓዲ ፎተር ቶማስ ዝተባህለ መንግሥቲ ነበረ፡ ንሱ ብ16 ሰነ 1964 ካብ

ሊድኒ ዝተባህለ ከተማዮ ድንዮ ጠፊኡ፡ መንነት መዋቲ ንምፍላጥ ቁመት ኣስከሬን ብምዕቃን ምስ ምዝገብ ቁመቱ ተነጻጸረ፡ ኣብ ጸጋመይቲ ኢዱ ዝነበረት ናይ ቅድም ሰባር ዓጽሚ ብኤክስገሪ ተራእየት፡ ኣሰር ኣጽብዕውን ተለለየ፡ ኣብ ጃኬቱ ተጻሒፉ ዝነበረ ሕላጎት ንግዲውን ተፈተሸ፡ እቲ ራሳ ኣማን ብኣማን ናይ ፎተር ቶማስ ምንገሩ ተፈልጠ፡ ኣይ ብሸጉጥ ኣይ ብኸራ፡ ጠንቂ ሞቱ ሓንቲ ብርትዕቲ ህራም ኢድ (ጅዶ) ኣብ ከባቢ ከሳዱ ነበረት።

ብቐትሉት ፎተር ቶማስ ቀዳማይ ጥርጠር ዝኾነ ተቐማጣይ ሃምፕሻየር ዊልያም ብሪትል ኩ፡ ዊልያም ብሪትል ካብ ፎተር ቶማስ ገንዘብ ተለቐሑ ኣይመለሰሉን ብምንገሩ ዘሰሓትቦ ጉዳይ ነደርዎምዮ፡ ኣብ መርመራ ኣብ ዝሃቦ ቃል ዊልያም ብሪትል ብ16 ሰነ (12 መዓልቲ ቅድሚ ምርካብ ራሳ) ዕዳኡ ንምክፋል ብመኪንኡ ናብቲ ቶማስ ዝነበረሉ ከተማ ሊድኒ ገይሹ ከም ዝነበረ ኣሚኑ፡ እንተኾነ ብዘዕባ ሞቱ ምንም ዝፈልጦ ነገር ከም ዘየልቦ ገለጸ፡ ብዘይካ ቃል እምነቱ፡ ኣብቲ ዕለትቲ ንሊድኒ ከይዱ ከም ዝነበረ ብሓዲ ካልእ ምስክርዉን ተረጋገጸ፡ ፖሊስ ዘረጋገጸ ካልእ ነገር፡ ጥርጠር ዊልያም ብሪትል፡ ኣቐዲሙ ኣባል ሰራዊት ብምንገሩ ከም ጅዶ ዝኣመሰለ ናይ “መኸተ ብዘይ ተኸሲ” ስልትታት ምምሃሩዮ ነይሩ።

ብዘይካ መርመርቲ ፖሊስ ነቲ ጉዳይ ካብ እዋን ምፍሓር ራሳ ጀሚሩ ዝከታተል ዝነበረ ከኣላ ፎሮጎሲክ ኢንትሞሎጂ ዶክተር ኬት ሲምፕሶንዮ፡ ኢንትሞሎጂስት ኣብ ራሳታት ዝጸንሑ ከም ሃመማ፡ ዕኮት፡ ፍልሓ፡ ሕንዚዝ፡ ግዝዋን ካልኣት ሓሳብን ዝጸፍደዎም እንቐቐሑታት ወይ ዝፈጠርዎ

ቀመማዊ ለውጥታት ብምዕዛብ፡ እቲ ራሳ መእስ ተቐቢሩ ይኸውን ብምፍላጥ ዕለት ሓዲጋ ሞት ናብ ልክዕ ብዝቐረበ ብምግማት ወይ ልክዕ ብምፍላጥ ንመሰርሕ ምጽራይን ፍርድን ዝሕግዝ ከኣሉዮ።

መርመርቲ ፖሊስ ካብ ምሓር ምምሸማሽ ወይ ምብልሻው ናይቲ ራሳ ተበሊሶም መዋቲ ኣብቲ ቦታ ካብ ዝቐበር ካብ ወርሕን ፈረቓን ክሳብ ክልተ ወርሒ ገይሩዮ ዝብል ገምጋም ወሲዶም ነበሩ፡ ዶክተር ሲምፕሶን ምስቲ ናይ ፖሊስ ግምታት ኣይተሰማመዎን፡ “እቲ ሱብ ዝሞተሉ እንተወሓደ ትሸግተ ወይ ዓሰርተ መዓልታት በዘሑ እንተተባህለ ድማ ካብ 12 መዓልታት ዘይሓልፍ ኢዩ።” በለ። ንሱ ናብዚ መደምደምታዚ ዝበጸሐ ኣብቲ ራሳ እንቐቐሑ ዝጸፈዮት ሃመማ ስጋ፡ ካብቲ ኣብ ራሳ እንቐቐሑ ዝጸፈዮትሉ ክሳብ እቲ እንቐቐሑ ናብ እብእብ (ላርቫ) ንኸምዕበል ዝወሰደ ግዜ ብምቐማር ኢዩ። ነቲ 12 መዓልቲ ዝብል ስነፍልጠታዊ ግምት ብምውሳድ ድማ ዕለት ሞት ቶማስ 16 ሰነ ወይ ድማ 17 ሰነ 1964 ከም ዝኸነ ኣረደኡ።

ክቡራት ነብቡቲ ዕለትን ሰዓትን ፍጻመ ገበን ብልክዕ እንተዘይተፈለጠ፡ እቲ ፈጻሚ ቡቲ ዕለትቲ ምስ መዋቲ ከም ዘይተራኸበ ወይ ኣብ ካልእ መገሻታት ምንገሩ ኣረዲኡ ፈጻሚ ናይቲ ገበን ክንሱ ሓራ ከወጽኦ ይኸእልዮ። ምናልባት ወን እቲ ገበን፡ ኣብቲ

ግጥም ዕለት ምስ መዋቲ ናብ ዝከበረ ካልእ ንጹህ ሰብ ክልሓግ ይኸእልዮ።

እቶም ጠበቓታት ናይ ዊልያም ብሪትል (ፕሮጠር) እዉን ንዓሚሎም ንምሕጋዝ ላዕልን ታሕትን ይብሉ ነበሩ። ምድሪ ኩዒቶም ድማ ንመዋቲ ፔተር ቶማስ ብ20-21 ሰነ ኣብቲ ዝከበረሉ ዝከበረ ከተማ ሊድኒ ብህይወቱ ርኢናዮ ዝብል መሰኻኸር ኣቐረቡ። እቶም መሰኻኸር መሰልዎም ድዩ ወይስ ንፕሮጠር ከድሕኑ ከምኡ ዝበሉ እዝጊሄር ዋናእም። ፕሮጠር ዕድኡ ንምክፋል ምስ ቶማስ ዝተራኸበሉ ሰነ 16 ሰለዝከበረ፡ እንተደኣ ቶማስ ብ20 ወይ ብ21 ሰነ ብህይወት ነይሩ ዊልያም ብሪትል ካብ ጠርጠራ ወጺኡ መስርሕ መርመራ ካልእ ቀታሊ ንምርካብ መኣዝን ክልውጥ ነይርዎ ማለትዮ።

እንተኾነ ዶክተር ሲምፕሰን ኣብቲ ስነ-ፍልጠታዊ ርኽቦታቱ ጸገራ ረገጸ። ሳላታ ካብ ሬሳ ክትምገብ ክትብል እንቓቕሑኣ ዝጸፈዮት ሃመማ፡ ሬሳ ተቐቢሩ ዝጸንሐሉ 12 መዓልቲ ኢዩ ዝብል ቅማሪ፡ ብኸልኦት ከኢሊታት ዳግማይ ከምርመር ፍቓድኛን ሕገሰን ምጻኑ ገለጸ። ካልኦት ክኢሊታትውን ጸንሖት ሬሳ 12 መዓልቲ ምጻኑ ኣረጋገጹን ምስቲ ናይ ዶክተር ሲምፕሰን መደምደምታ ተሰማምዑን።

ሰለዚ ከኣ 12 መዓልቲ ንድሕሪት እንተተቐጸረ፡ መዋቲ ዝተቐትለሉ ወይ ዝተቐበረሉ ዕለት 16 ሰነ ኣቢሉ ኮነ። እዚ ድማ ልክዕ እቲ ቀታሊ ናብ ኣድራሻ መዋቲ ከይዱ ዝረኸበ ዕለት ምንግሩዮ።

ኣብ መወዳእታ ድማ እቶም ደዮኑ ነቲ ዝቐረበ ሳይንሳዊ ሓበሬታን ካልእ ፍጻሜታትን ኣብ ግምት ብምእታዉ፡ ነቲ ንፔተር ቶማስ ብዕለት 20 ን 21 ሰነ ብህይወት ርኢናዮ ዝብል ምስክርነት ብምንጻግ፡ ዊልያም ብሪትል ገበነኛዮ ዝብል ፍርዲ ብምሕላፍ ንሕልፊት (ብህይወት ከሳብ ዘሎ) ክእሰር ወሰንሉ።

ጉዳይ ዊልያም ብሪትል ኣብ ይግባይውን ኣይተለወጠን። እንተኾነ ብዙሓት ሰባት “ዊልያም ብሪትል ገበነኛ ዘብሎ እኹል መረዳኢታ ኣይነበረን፡ እዚ ዕወር ፍትሒዮ።” ብምባል ነቐፉ። ኣብ እዮኑ ኸኣ

ብጽሑፍን ብናይ ቃል መገገገን ብሰፊሕ ተጻሕፊሉን ተዘርበሉን። ክሳብ ሎሚውን ከም ኣጠራጠሪ ጉዳይ ይዝገቦ ኣሎ። እተን መረዳኢታት ጥምር ኣቢልና ምስ ንርእየን፡-

1. ተኸሳሰን መዋትን ከም ተለቃሓይን ኣለቃሓይን ምስሕሓብ ነይርዎም።
2. ኣብቲ ቶማስ ዝሞተሉ መዓልቲ ተኸሳሰ ናብ መዋቲ ከይዱ ረኺብዎ ነይሩ።
3. ቶማስ ብጅዶ ምማቱን ተኸሳሰ ከኣ ናይ ጅዶ ትምህርቲ ዝወሰደዮ ነይሩ።

ሓዲ ካብ ንጹር መትከል ሕጊ ዓለምና ደዮኑ፡ “ጉሓዲ ሰብ ገበነኛ ንምባል ርትዓዊ ፕሮጣሪ ዘሕድርሎም ስክፍታ ክህሉ ዮብሉን።” ብኸልእ ኣገላልጻ ዘይፈጸሞ ከይከወን ዘብል ርትዓዊ ፕሮጣሪ እናገለጸ ሕሰሱ ብገበን ካብ ዝፈርዱ፡ ፊጺምዎ ከም ዝኸልእ እናገመቱ እኹል መርተዎ ኣይረኸብናን ብምባል ብናጻ ከፋንዎ ዝድረኽ መትከልዮ። በዚ መትከልዚ ምኽንያት፡ ብዙሓት ቀተልቲ ወይ ዓመጽቲ ክኾኑ ተኸእሎ ዝነበሮም

ክሰሩት ብናጻ ተፈንዮምዮም።

ዊልያም ብሪትል ዝተፈረደሉ መረዳኢታት እኹል ዘይምንግሩ ርኢዮ። ንኣብነት ኣሰራት ኢድ ወይ ኣሰራት እግሪ ናይ ተኸሳሰ ምርካብ ሓጋዚ ምኾነ። ሽሕጻ ኣብ ጽምወ ቦታ ክፍጽም ዝኸልእ እንተኾነ፡ መዋቲ ብተኸሳሰ ክህረም ርእዮ ዝብልውን ኣይተረኸበን።

መንእሰዮትከ ብዛዕባዚ ጉዳይ እንታይ ትብሉ? ብመሰረት እተን ዝተኣከባ መረዳኢታታት ዊልያም ብሪትል ገበነኛ ድዩ ንጹህ? ንኣብነት ርክባት ተኸሳሰን መዋትን ከምቲ ዝረኣናዮ ኮይኑ፡ ኣብታ መዓልቲ ቅትለት ምርኽባምውን ርጉጽ ኮይኑ፡ ዊልያም ብሪትል ንቶማስ ብይሓኑ ገዲፍዎ ብድሕሪኡ ካልእ ዘይተጸገረ ሰብ ብዝኾነ ምኽንያት ንቶማስ ቀታሊ ቀቢርዎ እንተኾይኑ ብምንታይ ይፍለጥ? በቲ ሓዲ ወገን ከኣ ካልእ ቀታሊ ካብ ዘይተረኸበ፡ ዊልያም ብሪትል ገበናዊ ሓላፍነት ክስከም ቅነዕ ነይሩዶ ትብሉ?

ሐንቲ ሕፃ ካካቶቴ

ሕማም ልቢ ከመይ ንከላኽሎ?

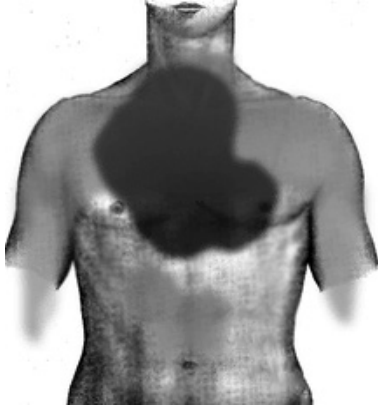
ሕማም ልቢ ከመይ ንከላኽሎ?

ሕገ፡ መጠክሎት ኣለዎን ጠንቂ ሃንደታዊ ሞት ሕማም ልቢ ኮይኑ ይጸንብዮ። ዝኾነ ሰብ ሃንደታዊ ሰቲኽ እንተይሎ፡ ቀዳማይ ኣብ ኣእምሮኻ ዝመጸካ ዓይነት ሕማም ናይ ልቢ ዩ። ብዝኾነ ዝሊ ሰጻም ሕማም ብኢጋ ምእንቲ ክንከላኽሎ፡ ብዘባ ምልክታትን ካብቲ ሕማም ንምልክታት ክንከላኽሎ ዝገብዱ ሞያታትን ሓፊታ ክትህበኑ ምደለኹ።

ሰሚር በኹት ካብ ካሪን

መልሲ፡ ከምቲ ዝበልካዮ፡ ሕማም ልቢ ሓይ ካብቶም ንደቂብባት ዘሳቑዮን ዝቐትሉን እዩ። ከካታት ልብኻ ኣብ ከመይ ከካታት ከም ዘሎ ናይ ደምን ሽንትን መርመራ ብምግባር ብሕክምናዊ ኣገባብ ክፍለጥ እቲ ዝሓሸን ኣተኣማማን እዩ። ቅድሚኒ ናብ ሕክምና ምዃድካ፡ ሕማም ልቢ ከም ዘሎካ ዘእንግጥ ምልክታት እዞም ዚሰዕቡዮም።

- ♦ ቃንዛ ኣፍልቢ
- ♦ ናብ ሕቕ፡ ቀላጽም፡ ክሳድን ምንጋጋን ዝዘርጋሕ ቃንዛ
- ♦ ሕጽረት እስትጉሳስ
- ♦ ዕግርግር ምባልን ተምላሰን
- ♦ ቅልጠፍ ወይ ዘይንገር ህርመት ልቢ

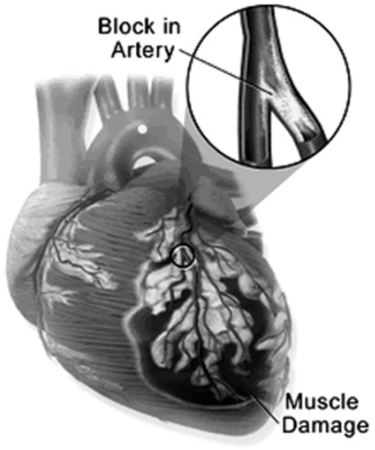
♦ ድኻምን ጭንቀትን
 ♦ ጸገማት ምሕቓቕ ምግቢ

ምልክታት ሕማም ልቢ ካብ ናይ ደቂብባት ኣብ ገለ ደቀንስትዮ ቅሩብ ፍሉይ ክብል ይኽእልዮ። ቀጨውጨው ምባል፡ ሰዓልን ምቕናስ ሽውሃትን ተወሳኺ ምልክታት ክኾኑ ከም ዝኽእሉ ሰነዳት ሕክምና ዮበርሁ።

ገለ ብሕማም ልቢ ዝሓመሙ ሰባት ካብዞም ልዒሎም ተዘርዘሉም ዘለዉ ምልክታት ሓይ ወይ ክልተ ጥራሕ ክረኣዮም ይኽእሉ።

ሕማም ልቢ ዘምዕቡሉ ናይ ኮንዶኾን ረቕታታት (risk factors) እዞም ዚሰዕቡ እዮም፡

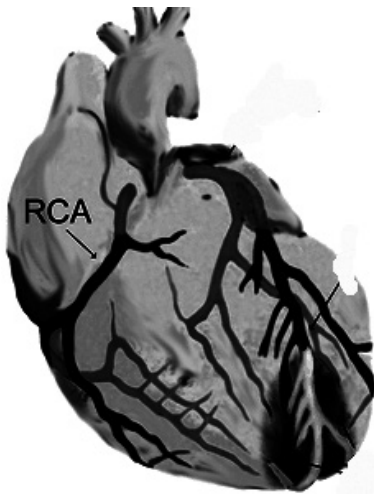
- ♦ ዕድመ
- ♦ ምውሳኽ ዕድመ ምጽባብ ኣተራታትን ምድኻም ጭዋዳታት ልቢን ኣሰዒቡ ብሕማም ልቢ ናይ ምጥቃዕካ ዕድል ከዛይዶ ይኽእል።
- ♦ ጸታዊ ርክብ
- ♦ ምስዚ ኣብ ዝተኣሳሰር ደቂብባት ዝያዳ ተጠቓዕቲ ሕማም ልቢዮም። ደቀንስትዮ እውን ድሕሪ ጽንፈ-ጽግያት ንሕማም ልቢ ናይ ምቅላዕ ዕድል ከዛይዶ ይኽእል።
- ♦ ታሪኽ ስድራብት
- ♦ ትሕቲ 55 ዓመት ዝኾነ ኣባል ስድራ (ኣብ ኣድ፡ ሓው ወይ ሓብቲ) በዚ ሕማም ምስ ዝጥቃዕ ንሕማም ልቢ ናይ ምቅላዕካ ዕድል ከዛይዶ ይኽእል
- ♦ ምትካኽ ሽጋራ
- ሕማም ልቢ ካብ ዘይኣትከኹቲ ኣብ ኣትከኩቲ ዝያዳ ከም ዘረእ ብመጽናዕቲ እተረጋገጸ ሓቂዮ።

- ♦ ሕጽረት ዝተመጣጠነ ምግቢ
- ብዙሕ ሰብሒ፡ ጨውን ሽኩርን ዘለዎም ምግቢ ምዛውታር ንሕማም ልቢ ከቃልዕ ይኽእል።
- ብተወሳኺ ልዑል ጸቕጢ ደም፡ ልዑል ኮለስትሮል ደም፡ ሽኩርያ፡ ምቕራሽ ሰብነት፡ ሕጽረት ኣካላዊ ምውሰዎስ፡ ጸቕጢን ሕጽረት ጽሬትን ንሕማም ልቢ ከቃልዑ ይኽእሉ።

ንምክልኻሉ ኹእ ብእተኸለለና መጠን ምስ እንምገብ መጠንን ባህላዊ መካብርናን ዝተኣሳሰር ኣገባብ ምክልኻል ሕማም ልቢ ክነዘውትር ኣገዳሲ ምዃኑዮም ሰነዳት ሕክምና ዝሕቡኑ። ሕማም ልቢ ብኢጋ ንምክልኻል ዘኽእሉ ነጥባታት ካብ ብዙሕ ዝርዝራት ነቶም ኣዝዮም ኣገደሰቲ ቀጻልና ነቕርበልካ።

- ♦ ምቕራጽ ምትካኽ ሽጋራ
- ሓይ ካብቶም ዓቢይቲ ሳባናት ምትካኽ ሽጋራ ሕማም ልቢ እዩ። መጽናዕቲ ከም ዘረጋገጸ ሓይ ወልቀሰብ ሽጋራ ምትካኽ ምስ ዘቋርጽ ካብ 50-70% ካብ ሕማም ልቢ ናጻ ክኸውን ይኽእል።

♦ ስሩዕ ምውሰብስ አካላት ምዝውታር

ኣብ ሓደ ሰሙን ካብ ፍርቂ ሰዓት ዘይውሕድ ስሩዕ ምውሰብስ አካላት ዘዘውትሩ ሰባት ናይ ልቦም ጥዕና ጽብቕ ይኸውን። ከም ኤርቢክስ፡ ጉዮ፡ ምዝዋር ብሽግሊታ፡ ምሕንባስ፡ ጸወታ ኩዕሶ እግሪ ወዘተ ኣዝዩ ጠቓሚ እዩ።

♦ ምቁጽጻር ክብደት

ክብደት ሓደ ሰብ ምስ ቁመቱ ዝተመጣጠነ ክኸውን ይግባእ። ካብ መጠን ንላዕሊ ግዝፊ ዘለዎ ሰብ ብሕገም ልቢ ናይ ምጥቃዕ ዕድሉ ኣዝዩ ዝለዓለ እዩ።

♦ ኣልኮላዊ መስተ ብብዝሒ ዘይምዝውታር

ሓደ ካብቶም ሕምም ልቢ ከምዕብሉ ዝኸኸሉ ጠንቅታት፡ ካብ መጠን ንላዕሊ ኣልኮላዊ መስተ ምዝውታር እዩ። መስተ፡ ብፍላይ ቀይሕ ወይኒ፡ ብዓቀን ምስ ምግብ ምዝውታር ሕምም ልቢ ከም ዘጉድል ገለ ምጽናዕታት ዝድግፍዎ እኳ እንተኾነ፡ ኣልኮላዊ መስተ ምዝውታር ኣሉታዊ ሳዕቤናትን ጉድኣትን ከም ዘለዎ ምግዝብ ይደሊ።

♦ ካብ መጠን ንላዕሊ ዘይምጭናቕ

ብብዝሒ ምርባሽን ምጭናቕን መጥቃዕቲ ልቢ ህርት ኣታኻ ከሰዕብ ስለዝኸኸል፡ ዘጨንቕን ዘተሓሳስብን ኸኾነታት ኪጋጥመና ከሎ፡ ካብኡ ዘውጽእ ዘዘግዑ፡ ኮኾነታት ምዝውታር።

♦ ስብሒን ሽኮርን ዝበዝሒ ምግብታት ካብ ምብላዕ ምቕጣብ

እነዘውትርም መግቢታት ብዘትጠሰምን ስብሒን ክህልዎም ኣይግባእን። ኣብ ግዜ ንእስነትን ማእከላይ ዕድሙን ዕቤትን እንበልዎ ብዝሒ ጠሰሚ፡ ስብሒን ሽኮርን ክንቆጸጸር ይግብኣና። ብዝሒ ኣትምልቲን ፍሩታታትን ምዝውታር ዝሓሸ እዩ። ብዘትጠሰ ጨው ኣብ ምግብ ዘይምብዛሕ፡ ጸዕዳ ሽኮርቲ ብብዝሒ ምውሳድ፡ ሻሂ ብመጠኑ ኣብ መዓልቲ ብምስታይ ካብ ሳዕቤናት ሕምም ልቢ ክከላኸሉልና ይኸእሉ።

ብዝዩዳ ሕምም ልቢ ንምክልኻል ከምቲ ቕዲምና ዝዘለጸናዮ፡ ናይ ሽንትን ደምን መርመራ ምውሳድ ጠቓሚ እዩ። ካብኡ ሓሊፉ፡ ሰብ ሞያ ጥዕና ብምውክስ ዝዩዳ ሓበሬታ ብዛዕባ ጥዕና ልብኻ ክትረከብ ትኸእል።

ሕምም ሽኮርያ፡ ልዑል ጸቕጢ ደምን ኮሌስትሮልን ተቆጻጻር።

ዝም ልዒሎም ተዘርዘርም ዘለዉ ንምትግባርም ክትግዙብ ምእንቲ ምስ ፈተውትኻን ስድራቤትኻን ምልዞብን ምትብባዕን እውን ንገኻን ንዕኡምን ሓጋዚ ተራ ክህልዎ ይኸእልዩ።

ጽጌፍ ጸታዊ ርክብ ካብ ፎቕስ ከመይ ንዞ?

ሕዮ፡ **ዳርጋ ከሉ ሰብ ጸታዊ ርክብ ቅድሚ መርዓ ከም ዘይደግፍ እፈልጥ እዩ። ኣሃን ኣፍቃርየይን (በይፍሪንደይን) ግና ንእሳታት ሰለሰተ ዓመት ብካንካእ ዘርና ኣለና። ሓሓሊፍናውን ንወጽእ ኢና። ኣብዚ እዋንዚ ክልቴና ተመላር ኮሊጅ ሰለዘለና (እን 2ይ ዓመት፡ ንሱ 4ይ ዓመት) ጥንሲ ከደጋግመና ልዑል ጥንቃቄ ኢና ንገብር። መዓስ ብዘገደሰ ክንምርጎ ምዃንና ክልቴና ርግጽታት ኢና። ኣብ ጥንገና ዘሎ እምነት፡ ብፍጹምነት ኪግለጽ ይከእል። ሰዓት ጸታዊ ርክብ ንፍቕሪ የላኸልሐ እዩ በዛልቲ እዩም። እዚ ርድኢት ግና ኣብ ፍቕርና ቦታ የለሉን። ሰለዘሰ ከመይ ኣሉ እዩ ጸታዊ ርክብ ቅድሚ መርዓ ጌጋ ዝኸውን፣ ብኸመይኻ ንፍቕሪ ኣብ ሓደጋ ከውድቕ ይኸእል?**

ኤሊም - ካብ ከባቢ ኣሰመራ

መልሲ፡ ብቐዳመንት ንግለጽነትኪ ኣዚና ነመስግን። ከምቲ ብዘተት ሰባት ኣይደግፍዎን እዮም ዝበልክዮ፡ ንትውም ቅድሚ መርዓ ጸታዊ ርክብ ምፍጻም ኣይንደግፎን ኢና። ምኽንያት፡ መቕረት ስለዘይብሉ ዘይኮነስ፡ ንብዘት ሕምቕ ነገራት ስለዘቃልዕ እዩ። ንኣብነት፡ ቅድሚ ሕዮኺ ምምላሰና፡ ንኣኺ ሓንቲ ቀላል ሕዮ ክንገሓተኪ፡ “ንምንታይ ኢኹም ኣብዚ እዋንዚ ክትምርዓዉ ዘይከእልኩም?” ኣዚኹም ከም እትተኣምመኩን ንኸትምርዓዉ ዝኾነ ዘራንቅጽ ነገር ከም ዘይብልኩምን ገለጽኪ፤ ግና ኸኣ ኣይተመርዓኹምን። ብግምትና፡ ዘይመመርዓዊኹም ምኽንያት፡ ምናልባት ተመላር ስለዘለኹም፡ ንወጻኢታት እቲ ሓዳር ኣብ ምሽፋን ዓቕሚ ይሓጸረኩም ይኸውን። ወይውን ስድራቤትኩም ትምህርቲ ከይዘዘምኩም ክትምርዓዉ ኣይደግፍዎን ይኾኑ። ንሸኻትኩምውን ትምህርቲ ድሕሪ ምውዳእኩም ክትምርዓዉ ዝዩዳ ባህታ ከም ዘፈጥር ተገዚብኩም ተናውሕዎ ትህልዉ።

እዞም መልሲታት ኣዝዮም ምኽንያታውያን እዮም። ሓደ ዓብዩ ነገር ከኣዮም ዘረድኡና፡ ኣብዚ እዋንዚ ልዕሊ እቲ ዝምድናኹም ገለ ኣገዳሲ ነገር ከም ዘለኩም ኢና ተረዲእና። ምናልባት ስድራቤትኩም፡ ዘለኩም ፊናንሳዊ ጸገማት፡ ትምህርትኹም ብዓወት ናይ ምዘዘም መደብ ወዘተ ንድሕሪት ይውጥኹም ይህልዉ።

ፍቕራት፡ ልዕሊ ካልእ ዋኒኖም እቲ ኣብ ሞንጎኩም ዘሎ ዝምድና ዝዩዳ ኣገዳሲ ኮይኑ ምስ ዘረኹብዎዮም ንመርዓ ብኸፍት ልቢ ዚቕበልዎ። ንሸኻትኩምውን ሽሕ ግዜ ኣብ ፍቕራዊ ዝምድናታት ተቀስኡ እምበር፡ ናይ ህይወትኩም ምሉእ ራእይን ተልእኾን ኣብ ምፍጻም እናሃለኹም፡ ንዕኡ ጎረቤትኩም - መርዓ ከም ዘይትመርጹ ርዳኢ እዩ።

ስለዚ፡ ኣብዛ ባህግታትኩም ንምርካብ እትቃለሱላ ዘለኹም እዋን፡ ብቐጻሊ ርክብ እናፈጸምኩም ንዘይተደልዩ ጥንሲን ካልእ ብጸታዊ ርክብ ዝመሓለሉ ሕምማትን እንተ ተቐላጸዩም ኣዝዩ ዘገብን ዓብዩ

ጣዕሳ ዚፍጥርን ከኸውን ይኸክል። ኣብዛ ግዜ ዚኣ ስድራሰትኩም፡ ፈተውትኹም፡ መምህራንኩምን ካልኣትን ትምህርትኹም ብዓወት ከትዝገቡም ብህንጥዩነት ከጸብይኹም ግድን እዩ። ንሰባትኩም ንግዚኡ ርእሰኹም ወን ነቲ ንዓመታት ብዙሕ ዋጋ ዝኸፈልኩምሉ ጉዕዞ ኣብ መፈጸምታኡ ከተብጽሖ ልዑል ባህሪ ኪህልዎኩም ባህርያዊ እዩ። ለሚ ኸኣ ትምህርቲ ኮለጅ ብቐሊሉ ዝሕለፍ ኣይኮነን።

ኣይግበርምበር፡ ሕማቕ ኣጋጣሚ ኮይኑ፡ ዝምድናኹም ሃንደበት ፈታኒ ጸገም እንተጋጠምዎ፡ መጻኢ ህይወትኪ ከመይ ኪኸውን እዩ? ኣፍቃሪኺ ንኸይጠልመኪ ብዘይካ ናይ ቃላት መብጽዓ ካልእ ዝኣተወልኪ ሕጋዊ ወዕል የሎን። ስለዚ ምናልባት ኣብ መሃንኹም ዓብይ ግርጭት እንተተፈጠሩ፡ ቀጻልነት ዝምድናኹም ከኣ ኣብ ምልክት ሕዮ እንተኣትዩ፡ መን ይፈልጥ ከኣ ጥንቢ እንተ ኣጋጠሙ፡ ኮካታት ትምህርትኹን ሰባት ኣብ ልዕሊኺ ዝከበርም እምነትን ትጽቢታትን ከመይ ኪኸውን እዩ? ንሰባ ንዝኣ ርእሰኺ ብኸመይ ንክብሰኺ ከትጥምትዮ ኢኺ?

ምናልባት ብኣረዳድኣኺ፡ ኣብዚ እዋን ዝለሎ ዝምድናኹም ብምግዛብ፡ እዚ ንብላኪ ዘለሎ ፈጸሙ ዘጋጥም ኮይኑ ኣይሰምዓክን ይኸውን። ግና ኸኣ ጸባሕ እንታይ ሓዘላ ከም እትመጽእ ኣቐዲምካ ዚፍለጥ ኣይኮነን። ሕጂ ዘለኩም ወዕወዕ ፍቕሪ፡ ጸባሕ፡ ድሕሪ ጸባሕ ብኸምኡ ንኪቐጽል ዝኣተኸዮ መድሕን ፍቕሪ የሎን። በዚ ፈጸምኪ ከትጠራጠሪ ኣይግባእን። ቅድመኺ ብዙሓት ደቁኣንስትዮ፡ “ተዓዊትና” እናበላ ከም ዝተታለላ፡ ብዓውታ ዚዛረቡሉ ሓቂ እዩ። ብዙሓት ፍቕራዊ ዝምድናታት፡ “ፍጹማትዮም” እናተባህሉ ኣሰር ዘይብሎም ተሪፎም እዮም።

ስለዚ ኤሌም ሓብትና፡ ኣይትጎኡሱ። ዋላ ካ ካብቲ ቅኑስ መገዲ ኣላጊሰኩም እንተሃለኹም፡ ብሕጂ ናብቲ ቅኑስ መገዲ ምጽናባር ወን ልዑል ሓይሊ ብልሒ እዩ። ምክንያቱ፡ “ኩሉ መዓልቲ ደሓን፡ ሓንቲ መዓልቲ ዘይደሓን” ኣሎ።

ሊዳ ስመይ ኣከካኸኩም?

ሕዮ፡ ሃሩር ይሃሉ ኣይሃሉ ብቐጻሊ'የ ዝርህዱ። ጸዕዳ እግረይን ኣደይን ትሹቲሽይ ገጹ ... ነብዮም ብቐጻሊ ዝርህዱ ክፋላት ኣነላተይ እዮም። ብፍላይ ኣብ ቅድሚ ሰዓት ወጺኦ ክዛረብ ኣብ ዝፍትሑ እዋን ሸን ንሸን ብትሹቲሽይ ረሃጽ ወረር ወረር ኪብል እሎም። እግረይ'ውን ብሰንኪ ረሃጽ ብቐጻሊ እዩ ዚሸትት። ዘዘገበርኩም ክዳን ብረሃጽ ክጥልቂ እንክሎ'ውን ጸብቕ ኣይሎም። ጠንቂ እዚ ኸሉ ሸገር እንታይ ኪኸውን ይኸክል? ብኸመይክ ካብ ብዙሕ ምርሃጽ ክገለገል እንኸል?

መሓመድ ኣማን - ዓዲቐይሕ

መልሲ፡ ሓይለ ሰባት ብዙሕ ምርሃጽ ከም ሓዲ ዓቢ ጸገም ገይሮም ይወስድዎ እዮም። እንተኾነ ኣዝዩ ንብርን ኣብ ብዙሕ ሰብ ከጋጥም ዚኸክልን ምዃኑ ከበርህ ይግባእ። ምርሃጽ፡ መቐት ሰብነትና ኣብ ምህዳእን ምዕቃብን ዓቢ ተራ እዩ ዚጻወት። ገለ

ሰባት'ውን ኣብ ዚሓርቁሉን ዚፈርሑሉን ግዜ ከም ግብረ መልሲ ናይቲ ዘጋጠሞም ወጥሪ፡ ብዙሕ ደርህዱ እዮም። ምክንያቱ፡ ምፍጥር ኣሉታዊ ስምዒታት ነዮም ጽኑታት ርሃጽ ከም ዝከቐቐሉ ስለ ዝከበርዎም።

ብሓፈሻ፡ ምርሃጽ ገለ ካብ ምልክታት ጉብዝና እዩ። ኣብ ግዜ ጉብዝና ወይ ግርዘውና ኣካላዊ ለውጢ ከነርኢ ንጅምርም፡ ሚልዮናት ጽኑታት ረሃጽና ኸኣ ይነቐቐሉ። ምክንያቱ ናይ ዝም ጽኑታት ከኣዮ ብዙሕ ከም እንርህዱ

ዝከበረና። እዚ ረሃጽዚ፡ ምስቶም ኣብ ቁርባትና ከጸንቡ ዚኸክሉ ባክተርያ ምስ ዚሕወስ ከኣ ሕማቕ ሺታ ኪፈጥር ይኸክል። ንኣብነት፡ ጸዕዳ እግርና ንርሱላት ቅሉዕ ብምዃኑ ብቐጻሊ ምስ እንርህዱ፡ እቲ ረሃጽ ምስቶም ቦቲ ርሱላት ኪፍጠሩ ዚኸክሉ ባክተርያ ተሓዊሱ ኣዝዩ ሕማቕ ሺታ ኪፈጥር ይኸክል እዩ። ኩባይት ናይቲ ሺታ ግና ካብ ሰብ ናብ ሰብ ይፈላለ እዩ።

ምእንቲዚ፡ ካብ ምርሃጽ ምግልጋል ኣጸጋሚ ኣእንተኾነ፡ ነዘም ዚሰብሙ መግቢታዊ ምክርታት ግና ክንክተል ይግባእ።

- ◆ ቀቀልጢፍካ መላእ ሰብነትካ ምእጸብ
- ◆ ኣኢጋርካ መግልታዊ ብውሑዱ ክልተ ግዜ ምእጸብ
- ◆ መግልታዊ ካልሸኻን ጫማኻን ምቕያር
- ◆ ክፋት ሳኢ ወይ ከኣ ካብ ቁርባት ዝተሰርሐ ጫማ ምዘውታር
- ◆ ናብ ነብሰኻ ልግብ ዚብል ማልያ ምውዳይ'ውን ካምቻታትካ ብረሃጽ ካብ ምጥልቃይ ከገላግል ይኸክል እዩ።

◆ እንተ ተኻኢሉ ብዙሕ ከም እትርህዱ ዚገብሩ ቀመም ዝበዝሑም መግቢታት ምውጋድ።

◆ ረሃጽ ብቐሊሉ ከርእዩ ዚኸክሉ ካምቻታት እንተ ዘየዘውተርካ እውን ካብ ሰክፍታ ከገላግላካ ይኸክል እዩ። ብመጽናዕቲ ከም ዝተብጸሐ፡ ንኣዝዮም ዚርህዱ ሰባት፡ ጸዕዳን ጸሊምን ካምቻታት እዮም ዝተመርጹ ምዃናም ይነገር።

እዚ ከምዚ ኢሉ እንክሎ፡ እግርኻ ብቐጻሊ ዚሸትት እንተ ኸይይኑ፡ ናብ ሕክምና ብምኻድ ካብ ምርሃጽ ዘገላግሉ መድሃኒታት ምውሳድ ይከኣል እዩ።

ኣብ መወዳእታ ክንብላካ እንደሉ፡ ስለ እትርህዱ ጥራይ ብዙሕ ክትስከፍ ከም ዘይብልካ እዩ። ረሃጽ ተፈጥሮኣዊ ውህብቶ ብምዃኑ ፈጸሙ ከሰክፈካ የብሉን። ደሓር ከኣ ተሰኪፍካ ኣብ እተብሎ ከም ዘይብልካ ክበርሃልካ ይግባእ።

ምንጪ፡ women's health.com (Why do I sweat so much?)

ባህጩ ስነ-ምግባር

ወግዲ ምስ “ፍርድቤት”

“ሰብ ሰብ’ዩ ዘደለ ጽጋዎ ስሱጋ’ዩ

ጸቲ ስጋ ሳይ’ዩ . . . ነቲ ስጋ ዘገለጸ ዘርዘሮ’ዩ ዘነውሳካ። ሳሪስታዕ፡ ተጻዋታዕ ኮዕሶ፡ ሳንባሳዕ፡ ተዳጎዕ፡ ጸላጎዕ፡ ጸላጎዕ፡ ደራሳዕ፡ ገጣርዓዕ፡ ቀባጸዕ፡ ዓዕኒ ቸተርዓ፡ ቦታስ ወርኒ ብዘሰ-ኖጋ፡ ናዕዞ ቸኦ ዘርዘሮት ... ጸቲ ስጋ ብቐጽኦት ናስገን ዘርጸዕ።
ናጽሐት ናንጸሳዕ ናዕዞ ፍጻዕ ስታርኒ ናሻጸ ገደፍ’ለ።

◆ በተዓባብያኽ ክንጅምር።
ኣባይን ብኸመይን ዓቢኻ?
እዋን ቍልዕነት፡ ጸወታታት፡
መተዓብይቲ፡ ደቂ-ዝውቲ...
ብፍሉይ ትዝከር ወይ ትፍፍኼ
ነራት ኣጥቕልል ኣቢልካ
ከተውግዓና

ብ1952 ኣብ ከተማ ደቀምሓረ ተወለደ። ቀንዲ ዓርክይን ሓፍተይን ምዕባዩይ ሳራ ዘርኣይ ትበሃል። ምንኣሰይ ከኣ ሹምባሕሪ ይበሃል። ስሙ ጥዑም ጠባዩ ጥዑም። ብፍቕሪ ወለዲ ተኹስከሰ ዓብዮ። ቁልዓ ከለኹ መንቲግ ሒዝካ ጨራሩን ጠባብቕን ምህራም እዩ ነይሩ ስርሓይ። ጸወታ ከዕሶ እግሪ ኸኣ ኣዘውትር ነይረ። ክሳዕ ሕጂ መንቲግ ምምንጣግ ይወፍውነኒ። ኣብ መንገዲ ቁልዑ መንቲግ ሒዞም እንተጸኒሑምኒ ሓንሳብ እባ ኣመንቲግ ኢሎም። . . . ሓንቲ ዒላማ ክመርጹ ሓቲተ

ድማ እምንትግ። ክሳብ ሕጂ ጽቡቕ ስለዝጭምት “ዋይ እዛ ሰብኣይ!” ኢሎም ይግረሙ።

ቁልዓ ከለኹ ኣብ ስልኪ-ኤለክትሪክ ዝተኸደማ ኣዕዋፍ ርኢኻ ምምንጣግ እዩ ዝፈቱ ነይረ፤ ኣብ ዝውቲ፡ ኣብ ኣግራብ እንተረኸበ እውን ኣይገድፍን። ደድሕረይ ዝኸዱ ደቂ ዝውተይ ካብተን ዝቐተልክወን በብሓይ ይዕድሎም ነይረ።

◆ ሕጂኸ?

ሕጂ ደኣ ንዝኸነ ግዛዕ እምበር ንበራሪት ጭሩ ክቐትል ፈጺመ ኣይክእልን እዩ። ልቢ ዘይብሉ ከለኹ ዝነበረኒ “ጭካነ ቁልዓ” ሕጂ ምሳይ የሎን። በንጸሩ ነተን ኣሸሓት ዝቐተልክወን ኣዕዋፍ ክዝከር ከለኹ ነብሳይ ግንብንብ እብለኒ . . . ማዕረግ ክቐትለን ዝነበረኒ ባህሪ፡ ዝዳረግ ፍትወት

አሎት። ብጽባቸውን እምስጥ። ከነፍራን ከዓልባን ምንቅስቃሴን ይምስጠኑ። ነላሽቱ ተነቀፍቲ ፍጥረት ርእየ አይጸግበንን። ልባን ብፍቅሪ እየ ከሰለሰን ዝደሊ። ካብ ዝፈትዎን ናይ ቅብኣ ስርሓተይ ነተን ስእሊ ጨራሩ እየ ዝፈቱ። ሓንቲ እኳ ኣላትኒ ቅብኣ ጨራሩ ምስ ግጥማ...

♦ ካብ ናይ እዋን ቍልዕነትካ ነዚ ናይ ሕጂ ህይወትካ ብፍሉይ ወሳኒ ነይሩ ትብሎ አሎዶ?

እወ። ምርኢታት ማሕበር ትያትር አስመራ።

♦ ብኸመይ?

እቲ ብቍልዕነታይ ዝረኣኸዎ ትያትራት፡ ዝሰማዕክዎ ደርፍታት፡ ሕጂ ሓምሳ ሰሳ ዓመት ገይሩ ሓሊፉ ክነሱ፡ ካብ ኣእምሮይ ኣይሃሰሰን። መድረኽ ዘይትፈልጦ ዓለም እዩ። ስነጥበባዊናታት ኣብ ቅድመኻ መጋረጃታት ከፊቶም እንካ እዛ ሓዳስ ዓለም ይብሉኻ። ብሰለስተ መናድቕ ተሓጺርም ክነሱም፡ ትኣምናም። ሙዚቃ ኣለዎም፡ ድምጺ ኣለዎም፡ ዛንታ ይነግሩኻ ንኹሉ ዘቕረቡልካ ብምሉእ ህዋሳትካ ተቐቢልካ ኣብ ውሽጥኻ ተእትዎም። እዚ ጥበብዚ፡ ኣብ ውሽጠይ ኣትዩ ፍቕሪ ኣሕዲሩላይ። ካብቲ ተዋስኢታት ብፍላይ ናይ ኣለማዮ ካሕሳይ ዋዛታት ምስ ከምዚ ከማይ ቁልዑ ኣብ ዝውትና ኣንሳ ከም መጋረጃ ዘርጊሕና፡ ኣብ ፍርስራሕ ናይ ጣልያን ዝውጡ ንምድርኹ (ንቕጽጡ ከምዚ ከማና ነርእዮም) ነይርና። እዚ ኣብ ውሽጠይ ኣሰር ስለዘንጽሑ፡ ምስ ዓበኹ ትያትርን ፊልምታትን ምርኣይ፡ ሙዚቃ ምስማዕ ክሳዕ ኣብ ናይ ትምህርቲ ጥራዛውተይ ምጽሓፍ ደረጃ ዘብጽሕ ፍቕሪ ሓዘኑ። እዚ ፍቕሪዮ ናብ ዝኾነ ይኹን መዓላ ከይተቐየረ

ንልዕሊ 20 ዓመት ተደጊውሉ ጸኒሑ። ደሓር ግን ኣብ ሜዳ ባህላዊ ንጥፊታት ምስ ተጀመረ ብፍላይ ከኣ ኣብ ናይ ምዝንጋዕ መደባት ክሳተፍ ደፋፊኡንስ እነሆ ሕጂ ቀንዲ ስርሓይ ኮይኑ።

♦ ነቲ ናይ ሜዳ ክንምለሶ ኢና። ቁልዓ እንከለኻ እንታይ ክትከውን ትብህግ ነይርካ? ንኸትረኽቦኽ እንታይ ጸዕሪታት ትገብር ነይርካ?

ክኾኖ ዝደልዮ ዝነበርኩ ተጻዋታይ ኮዕሶ እግሪ ምዃን እዩ። ሃዳናይ ምዃን እውን። ኣባይ ሃድን ይፈቱ ስለዝነበረን ግንጽል ስለዝነበረቶን ኣሰሩ ምስዓብ ነይሩ ሕልመይ። ብመንቲግ ምህዳን ዘይኮነስ ብግንጽል። ካብ መንቲግ ዝማዕበለት መህደኒት ምስ ወደኮይ ኮይንና ሰሪሕና ኔርና። ካብ መዓልቲ ናብ መዓልቲ እናማዕበለት ክሳዕ ሊሎ ተውድቕ ከምዚ ሓውሲ መንቲግ ግራማ ሰሪሕና ኔርና። ከም ናይ ግንጽል ናይ ቶኽሲ ድምጺ ከተውጽእ ወይ ከትሰምዕ እንታይ ክንገብር ኣሎንና ኢልና ብዙሕ ንሓሰብ ኔርና። ቶኽሲ ድምጺ ግና ብቐሊሉ ዝፍጠር ስለዘይኮነ፡ ብቐሊሉ ኣይተዓወትናን። እታ ምህዳና ብዕንጸይቲ (ሉሕ) ፊደል “T” እዩ ቅርጺ። ካብቲ ናይ ቅድሚት ኣርዕት ንድሕሪት ተመጢጡ ዝልንም ጐማ ነይርናላ። ርእሱ ዝተቐርጸ መሳምር ናብ ፊደል “T” ጠምዚዝና ኣብቲ ዝተለገመ ጐማ ንሰኹዮ። እቲ መስማር ነቲ ጐማ ሓግሒጉ ስለዝበትኮ፡ ኣብቲ መስማር ጐማ ዝነክስ ክፋል ቁርበት ጌርናሉ። ኮታ ግርም መሳርያ ኮይናትልና። እናዓበና ምስ ከድና ግን ካብ ሃድን ዝያዳ ናብ ኮዕሶ ዘንቢልና።

♦ ካብቲ ናይ ቀደም ዝንባለኻ፡ ክሳዕ ሕጂ ምሳኻ ዝቐጸለ ኣየናይ እዩ?

ፍቕሪ ስነጥበብን ኮዕሶ እግርን። ቅድም ከም ተጻዋታይ ሕጂ ኸኣ ከም

ተዓዛባይ - ጽሉል ቲፎዞ ኣርሰናል።

♦ ካብ ኣልዓልካዮ ናብ ናይ ኮዕሶ እግሪ ተመክሮኻ ክንሰግር

ናይ ኮዕሶ ነገር ቀልጢፉኒ እዩ። የማነ ምሕጹን (ገዲል) ዓላማይ፡ መልማላይ ተጻወትቲ ኮዕሶ ... ምስኡ ክጻወት ኣባል ናይታ ናይ ነላሽቱ ስፖርተኛታት መልማሊት ዝነበረት፡ በዚ ሕጂ ከም (ኣካዳሚ) ጋንታ ክትጥቀስ እትኸእል ‘ጋንታ ኣንበሳ’ ከእትወኒ እናደለዮ፡ ኣጋጣሚ ኣብ ቤተክርስቲያን ሳንፍራንቶስኮ (ገጀረት) ትለማመድ ዝነበረት ጋንታ ላቲላ፡ ጸኒሓ መሎቲ ዝተሰምየት ጋንታ ኮዕሶ እግሪ ሰፊቢ ዓይኒ ኣውዲቓትላይ።

♦ ከመይ?

እታ ጋንታ ልምምድ ክትገብር ከላ፡ ብድቅሪት ኮይንና ኮዕሶ ነቐብል ነይርና። ኣነ ካብ ሓላው ማዕጾ ነንዝሓለፉ ከዓሳሱ ካብቶም መዛናይ ፍልይ ብዝበለ መገዲ ቁቁሊብ ክመልስ ዝረኣየኒ (ነፍስሄር የማነ ገብረማርያም ወዲ ለተ፡ ዓላማይን ሓለቃ ጋንታን እንተላይ ዋና ጸሓፍን ናይታ ጋንታ ዝነበረ) ድሕሪ ልምምድ ንበይነይ ፈልዮ ኣብ ቦርታ (ማዕጾ) ብብዙሓት ቅላዓት ፈተነኒ። ኣብ መጨረሻታ ኣብ ጸግዒ ወሲዶ ምስ መን ከም ዝጻወት ሓቲቱኒ። ጋንታ ከም ዘይብለይ ምስ ገዲል (ጋንታ ኣንበሳ) ክፍርም እሓሰብ ከም ዘለኹ ነገረዮ። ሽዑ ንሱ፡ “ኣይፋልካን፡ ንሰኻ ምሳና ክትጻወት ኢኻ፡ ቀዳም ኣብ እንዳ ቦኸረ እንዳ ሻሂ ፊት ልዑል መኰንን ኣኼባ ኣሎና፡ ሰዓት ሽዱሽተ ምጻእ ኢኻ” ኢሉኒ። ደቂ ዝውተይ ተገሪሞም፡ ላቲላ ኣብ ሰፊቢ ዓብዮ ኣድናቕት ዝረኽበት ጋንታ እዩ። ኣብ ናይ ሓንቲ መዓልቲ ትዕዝብቲ ናብታ ጋንታ ክጽንበር ንኹላትና ሕልሚ ነይሩ። ሽዑ ኣብቲ ናይ ጋንታ ኣኼባ ተረኺቢ። የማነ ሓድሽ ወዲ

ጋናታና እዩ አላልዩኝ። ሓደ ተዛራባይ ነይሩ። ኣብ ሓደ ኩርናዕ ኮፍ ኢሊ ስመይ ምስ ነገርኩ፡ “እዚኣ ደኣ ሚስት ናይ ጋንታ ድያ ክትከውን ወይስ ምስ ጋናታና ክትጻውት?” ኢሉ፡ ደቂቕዮ፡ ንኢሰዮ። ከምኡ ኢሉ ዝጨረቐለይ ተስፋይ ኣለማዮ እዩ ዝበሃል። ብሰንኩ ኣብታ ጋንታ ቦታ ናይ ብሓቂ ስመይ ዘይኮነትስ፡ እታ ንሱ ዝደርበያ ቃል ዓብሊላ “ሚስት” ኮይኑ መጻውዕታይ። ክልተ ዓመት ምስ ተጻውትኩ ኸኣ ኩለን ዓባይቲ ጋንታታት፡ ገና ተመሃራይ ከለኹ ከፈርማኒ ተጓዥዮ። ኣቦይ፡ “ትምህርትኻ ከይወዳእካ ናብ ዝኾነት ጋንታ ኣይክትሰግርን ኢኻ” ስለዝበለኒ ግና ንሳልሳይ ዓመት ኣብ ጋንታ መሎቲ ጸወታይ ቀጸለ። ብድሕሪኡ ግን ብድሌት ዓላምይ ካብ ኩለን እተን ጋንታታት ጋንታ ቴላ ወሲዳትኒ። እቲ እዋን ኣብታ ጋንታ ጽቡቕ ኣጀማምራ ኣይነበረንን። ልዕሊ ኹሉ ግን ኮነታት ናይ ሃገርና ቦቲ ናይ ደርጊ ኣብ ስልጣን ምምጻእ ስለዝተቐየረን ኣቐድም ኣቢሉ ኣብ ግዜ ሃይለስላሴ ድማ ጸወታ ከዕሶ እግሪ ከም መከፋፈሊ ሓድነት ህዝቢ ኤርትራ ክጥቀሙሉ ስለዝጀመረን ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ናይ መጠንቐቕታ መልእኽቲ ዘርገሓ። ከም ተጻዋታይ ከዕሶ እግሪ መጻእየይ ከም ናይ መብዛሕትኦም ናይቲ ግዜቲ ተጻውትቲ ኣብ መገዲ ተቐጽዮ።

♦ ትምህርቲ ኣበይ ጀምርካ? ከመይ ኔርካ? ከመይ ቀጸልካ? ጉዳይ ንእስነትክ ከመይ ነይሩ?

ትምህርቲ ኣብ መባእዳ ቤት ትምህርቲ ደቀምሓረ ጀምረ። ቁምነገር ትምህርቲ ቀልጢፉ ክረኣየኒ ኣይከኣልን። እተን ኣብ ክፍሊ ኮፍ ኢሊ ዝሰምዐን ጥራሕ እዩ ዝሕዝ። ኣብ ገዛ ከይደ ጥራዝ ምግንጻል ኣበይ ክርከበሉ። ጠዓሞተይ በሊዐ ናብ መንቲግ፡ ናብ ከዕሶ፡ ናብ ቡቻ፡

ባሊቃ፡ ጸወታ ... ቢቃ ጸወታ። ኣብቲ ካልእ ትምህርቲ (ኣብነት፡ ትምህርቲ ክርስቶስ እውን ከምኡ) ኣፈራሪቕ እዩ ገዲፈዮ። ሻድሻይ ክፍሊ ምስ በጻሕኩ ሃንደበት በርቂኮይነ። ከም ኣብነት ከረኣ ጀምረ። ሓደ ግዜ መምህራይ ናብቲ ስ ክፍሊ ዝመሃርሉ ክፍሊ ወሲዱ፡ ሓደ ኣርእስቲ ናይ ጀግራፍ ከም ዝገልጽ

ገይሩኒ። ኣብ ቤት ትምህርቲ ልዑል መኰንን ባጽዕ እዩ ዝመሃር ነይረ። ኣብ ባጽዕ ምሕንባስ እምበር ሃድን ዝበሃል ኣይነበረን። መንጢግ ዝሕዝ ቁልዓ እውን ኣይርእን። ኩስቶሞኻ ወዲኻ ናብ ባሕሪ ምውርዋር ጥራይ እዩ። ካብ ዋና ሃዳናይ ናብ ዋና ሓንባሳይ ተቐይረ። ናይ ምሕንባስ ውድድር ኣይነበረን እምበር፡ ምተዓወትኩ ነይረ መስለኒ። ኣይትኣምነንን ኢኻ! ናይ ሰለስተ ሰባት ሂወት ኣድሒኻዮ።

♦ እንታይ ትብል? ጥዘይትነበር ምሞቱ ነይሮም ማለት እኳዮ። ጭብጢዶ ከተቐርበላይ

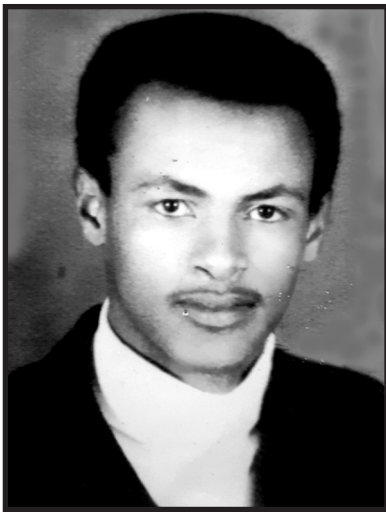
ሓደ ካብኣቶም ተኸለማርያም ሃይለ ይበሃል። ኣብ ቤት ማሕተም ሳንፍረንቸስካና ኣሎ። ኣቡኡ ክርኢ ኢሉ እዩ ካብ ኣስመራ ናብ ባጽዕ ወራዱ። ክልተ ግዜ ምስ ጠለቕ ኣብ ሳልሳይ ኣርኪቦዮ።

እቲ ካልኣይ ኣብ ሚላኖ ይርከብ። ሓሳብባዕሉ እዩ ስሙ። ስድራቤቱ ኣቡኡም ዘድሓንኩሎም ሰብ ብምጃኒይ ኣዝዮም እዮም ዝፈትወኒ። ሓሳብባዕሉ ድማ ናብ ዓዲ ጥልያን እናኸኸይድ፡ ዝገብረይ ኣቀባብላን እንግዶትን ብዙሕዮ - ኣዝዮ ብዙሕ እዩ። እቲ ሳልሳይ ወደግዮ እዩ።

♦ ብኸመይ ኢኻ ኣድሒንካዮም? ሰብ ከተድሕን ሓኒቐ ሒዝካ (ለኪምካ) ይኸይድ እዩ ይበሃል

ሓቕኻ፡ ሰብ ከተድሕን ብኢዱ ክትሕዞ ከም ዘይብልካ ኣቐዲመ ተማሃረ ነይረ እዩ። ንታሕቲ ጠለቕካ ብኣእጋሩ ኢኻ ትሕዞ። ሽዑ ልዕሊ ጽፍሒ ማይ ይወጽእ። ንሰኻ ብታሕቲ ከም ውንጀር እግርኻ እናጸፍካ ኣብ ውሑሶ ቦታ ምስ በጻሕካ ትፍንቶ።

♦ ዓብዩ ትምህርቲዮ። ቀጽል

ሕጂ ተረዳኤ፡ ትምህርቲ ከነፍዕ ዘኸኣለኒ ጨራሩን በረኻን ኣብ ዘይብሉ ከተማ ስለዘሰፈርኩ፡ ንጥፊታት ከዕሶ እግሪ ድማ ኣብ ባጽዕ ሓያል ስለዘይነበረ ክኸውን ኣለዎ እብል።

♦ እዛ ናይ ቀደም ጥራዝካ (ቤላ ኮፕያ) ክርእዩ ጸኒሑ። ብዛዕባ ዛ ጥራዝ ደእ ገለ ዘይትብለና

እዛ ክትርእዩ ዝጸንሐካ ጥራዝ፡ እንታይ ዓይነት ተመሃራይ ከም ዝነበርኩ ከተረድኣካ ትኸእል እያ። ኣብ ሓደ ገጽ ባዮሎጂ ኣብ ካልእ ገጽ ጀግራፍ፡ ኣብ ሞንጎ ደርፍታት ናይ እንግሊዝ፡ ካብ መጻሕፍቲ ዝተወሰደ ጽሑፋት ወዘተ. እያ መለኣ። ደቂ ቤት ትምህርቲይ “ጠቕላላ ዕውቀት” ኣውጺኦምላ ነይሮም። ድሕሪ ናጽነት ዓርከይ እዩ ካብ ኣመሪካ ሒዝዎ መጸኡ።

♦ ርእየዎ እንድዮ፡ ገራሙኒ፡ ኣብቲ ግዜትስ ንኣብነት ብዛዕባ ደቀንስትዮ ጽሑፍካዮ ዘለኻ፡ እንታይ ሓሲብካ ጽሑፍካዮ? ናይ ስነጽሑፍ ዝንግሌኽ ካብ ሽዑ ኣትሒዙ ነይሩካ ማለት ድዩ?

እወ ግን ከም ኣንባባይ፡ ከም ረኣዩይ እምበር፡ ኣብ ስነጥበብ ክኣቲዮ ዝብል ሓሳብ ፍጹም ኣይነበረንን።

♦ ናብ ገድሊ ብኸመይ ተሰሊፍካ?

ዕግርግር 75 ተባሂሉ ዝፍሰጥ ግዜ ደርጊ፡ ኣብ ልዕሊ መንገሰያት ከቢድ ናይ ምቕንጻልን ምእሳርን ዘመተታት ጀሚሩ። ብዙሓት መናእሰይ ናብ ሜዳ ዝወሓዘሉን ናብ ገጠራት ዝሃድምሉን ግዜ እዩ ዝነበረ። ሽዑ ኣብ ዓሰብ እዩ ነይረ። ኣብ ዓሰብ ከምቲ ኣብ ኣስመራን ካልኣት ከተማታትን ኣብ ልዕሊ መንገሰያት ናይ ኣጽንት ኣጥፍእ ዘመተታት እኳ ቀልጢፉ እንተዘይጀመረ፡ እታ ከተማ ብዝዘሒ ኢትዮጵያውያን ብፍላይ ድማ ደቂ ወሎ ዝቐመጥዎ ከተማ እያ ነይራ። ብቲ ዝተፈጥረ ፖለቲካዊ ለውጢ፡ ዝተተባብዑ ኢትዮጵያውያን ኣውራ ድማ እቶም ዝረብሐ ስራሕ ዘይነበሮም ደርጊ ዝወደቦም ካድሬታት፡ “ዘመንና ተላዒሊ” ብዝዓይነቱ ስኽራን ኣብ ልዕሊቲ ውሑድ ብቐጽራ፡ ብቐጠባን ቦታ ስራሕን ግን ርቡሕ ዝነበረ ኤርትራዊ፡ ናይ ምፍርራህን ምጉብዕባዕን ህዳ ጀሚሮም። ኣብቲ እዋንቲ ድብቲ ዝበሃል ዝነበረ ናይ ሕርሻ መሬት ጡጥ ዘፍሪ ዓብዩ ኩባንያ ነይሩ። ብስም እቲ ኩባንያ፡ ሓንቲ ጋንታ ከዕሶ እግሪ ስለዝነበረት፡ ምስታ ጋንታ ክጻወት ናብቲ ቦታ ተንቀሳቐሰ ነይረ። ኣብ ኤርትራ ዝነበረ ቅልጡፍ ፖለቲካዊ ምዕባሊታት ንኹሉ ኣብ ኢትዮጵያ ዝነበረ ኤርትራዊ ስለዝጸለዎ፡ ብብርቱዕ ሃገራዊ ወኒ ተደሪኹ፡ ኩሉ ነገራቱ ተመሃራይ ትምህርቱ፡ ነጋዳይ ንግዱ፡ ሰራሕተኛ ስርሑ . . ገዲፉ ናብ ሜዳን ናብ ሃገሩን ዝምለሰሉ እዋን ነበረ። ኣነ ድማ ከም ህዝባይ ካብ ዱብቲ ጡጥ ጽዒና ናብ ኣስመራ ዝተበገሰት ኤንትረ ሪኺቢ ናብ ኣስመራ ኣምራሐ። ካብ ዓድ ቀይሕ ክሳብ ኣስመራ ኣብ ዝተዘርግሐ መስመር፡ ድብያታት ዝካየዱሉ ተኣፋፊ ቦታታት

ስለዝተቐየረ፡ ብቐፍላይ እምበር ንቡር መጎግዝያ ኣይነበረን። እቲ ናይ ኣስመራ ኩነታትውን ኣዝዩ ኣስጋኢ ስለዝነበረ፡ ጉዕዞይ ኣቋሪጸ ኣብ ሰገይቲ ተረፍኩ። ብኡ ኣቢሊ ድማ ዓዲ ኣትዮ።

♦ ደሓርክ ናባይ ኣበልካ?

ካብ 1975 ክሳብ 1978 ኣብ ዓዲ ኣብ ሕርሻዊ ንጥፊት ማሕረስን ጉሰነትን እናተሳተፍኩ፡ ብቲ ካልእ ድማ ከም መራሕ ኮም ኣብ ምምሕራዳዊ መዳይ እናኣገልገልኩ ከለኹ፡ ናይ 1978 ምዝላቕ ኣርኪቡ። ምስ ብዙሓት መንገሰያት ከኣ ናብ ሜዳ ወሪደ።

♦ ገድሊም ከመይ ተቐባቢሉካ?

ገድሊ ከም ስሙዩ። ከምቲ ደራፋይ ዝበሎ፡ “ገድሊ ኢሎም እቶም ተጋድሎ” እንድዩ፡ ብጥሜት ብቐሪ፡ ነበልባል ሓዊ፡ ሓፍ በል ኮፍ በል፡ ኣብሩኽ ተወንጨፍ፡ ዕንጨይቲ ውረድ፡ ማይ ውረድ፡ ቕጫ ሰንክት፡ ጉያ፡ ንዓሪት፡ በጥ በል፡ ኣንፋሑኹ እዩ እምበር። በዓቢኡ ከኣ ውግኣት፡ ሓዊ . . .

♦ ንኺድ

ኣብ 3ይ ወራር ተወጊኦ ንሕክምና ከይደ። ካብ ሕክምና ናብ ኣሃዶይ ምስ ተመለስኩ፡ ናብ ሓለዎ ሰውራ ተወዘዐ። ካብ ተዋጋኢ ሰራዊት ወጺኦ ማለትዮ። ኣብኡ ተሃድሶ ዝበሃል ነይሩ፡ ከም መምህር ናይ ፖለቲካ ኮይነ ሰራሕ። መራሒ ጉጅለ ባህሊ ኮይነውን ክሰርሕ ጀሚረ። ጸኒሐ እዚ ተሞኩሮታታይ ናብ ምድላው ጽሕፋት ገጹ ዓብዩ። ኣብ ሓለዎ ሰውራ፡ ካብ ተራ ተጋዳላይ ክሳብ መሪሕነት እትዝርጋሕ፡ “ሓለዎ” እትብል መጽሔት ነይራ። ብዛዕባ ሓይልን ድኻምን ጉድንታት ሰውራ፡ ብዛዕባ ሸርሕታት ጸላኢን ተሓባበርቱን ክካየድ ዘለዎ ቃልሲን ጥንቃቄን እያ

ተስተምህር። ንዕኡ ኣብ ምፍቕፋን ወዘተ እያ ትሰርሕ። ኣብታ መጽሔት ከም ኣበርካታይ ጀሚረ። ኣባል ከኸውን በቑዕ። ቡቲ ሽዑ ዝነበረና ዓቕምታት ድማ ናይ ሓይለቦና ንሰርሕ ኔርና።

◆ ኣብ ሜዳ ካብ ዝገበርካዮ ኣበርካቶ ብፍሉይ እትዝከር እንታይ ኣሎ?

ኣብ ሜዳ ጽልዋ ናይ'ቲ ትገብሮ ኣበርካቶ ብዝርዝር እኳ እንተዘይፈልጥካዮ ብገለ ይመጸካዮ። ኣብነት፡ ሓንቲ ዮርዳኖስ ተኸለ እትበሃል ደራሲት፡ ኣነ ምጂይይ ከይፈለጠት፡ ብዛዕባ ሓንቲ ኣልዒላ በታ ሓጺር ዛንታ ዝሓደራ ናይ ምቅላስ መንፈስ፡ ኣነ ዝጸሓፍኩዎ ጽሕፍቲ ኣብ ሂወታ ኩሉ-መዳያዊ መቐይሮ ከም ዝገበረትላ ብወዝቢ ኣዕለላትኒ። “ንዓይ ዝቐየረትኒ ሓንቲ ጽሕፍቲ እያ” ብምባል'ያ ዕላላ ጀሚረ። ኣርእሱቲ ናይ'ታ ጽሕፍቲ “ስሒቓትኒ ኣልካስ ብበ-ምባ” እያ ትብል ነይራ። ንሳ ሓዳስ ተጋዳሊት ኮይና ናብ ገድሊ ምስ መጻት'ያ ነታ ጽሕፍቲ ኣንቢባታ። ጸሓፊኣ ኣነ ምጂይይ ምስ ነገርከዎ ገሪማዋ። ሽዑ ስም ጸሓፊ ይጸሓፍ ኣይነበረን። ጉጅለ ባህሊ ክመርሕ ምስ ጀመርኩ'ውን ኣብ ኣሃዱና ነዮም

ነኣሽቱ (ፊተ-ውራራታት) ፍሉይ ኣገባብ ኣመሃህራ ብምትእትታው፡ ብጉጅለ ኮይንና መደብ ፈለፍ ንምህሮም ኔርና። ገለ ካብእም ብኣካዳሚ ሓይሎም ኣብ ዝተበጸሕ በጺሖም፡ ልዕሊኻ ዓብዮም ክትርኢ ከሎኻ ሓብን ይስመዓካ።

◆ ገለ ኣብነት ደኣ ዘይትጠቐስሎ

ሓደ ካፕቲን ሚኪኤል ጸጋይ ኣሎ። ኣብዚ እዋን ብዳግሪ ተመሪቐስ መምህር ናይ ሕጊ ከኸውን በቑዕ ኣሎ። ንሱ ዘዳለዎም ሓይለ ጽሑፋት፡ ኣብ መጽሔታት ነቢቡሸቲ። ቅድሚ ምስጻፍ 6ይ ክፍሊ'ዩ ነይሩ። ደሊብዎ ዘሎ ፍልጠት ከርኢ ከሸቲ ይገርመኒ። ካልኣ'ውን ኣብርሃም (ሹዑ ቸርኔኮ ኣውጺእናሉ ኔርና) ኣብዚ እዋን ኣብ ዩኤን ፍሉይ ልኡኽ ኣብ ኣፍጋኒስታን ኮይኑ ይሰርሕ ኣሎ። ናትና ወርሓዊ ደምዝ 450 ብር ኣብዝነበረሉ፡ ንሱ ኣሸሓት ብር እናተኸፍለ ስራሕ ጀሚሩ ነይሩ። ሕጂ ግደፎ።

◆ ናብ ስነ-ጥበባዊ ኣበርካቶታትካ ክንሰግር። ብናይ ተኸታታሊ ፊልምታት ክንጅምር

ኣብታ ናይ ፊልም ተኸታታሊት

ፊልም ኣብ ኤርትራ “ኳና” ብደበሳይ ወልዱ እተደርሰት ከም ዳይረክተር ኮይነ ሰሪሐ። ዝሰዓበት ተኸታታሊት ፊልም ኣብ ኤርትራ “እተን መሓዘት” እያ። ኣብኣ ሽኦ ከም ደራሲን ዳይረክተርን ምስ ሰሎሞን ድራር ብሓደ ዓይና። ብሰሎሞን ፋኑኤል (ወዲ ፋኖ) ኣብ እተደርሰት ተኸታታሊት ፊልም “ጅሮም” እውን ከም ዳይረክተር ሰሪሐ። ኣብ ተኸታታሊት ፊልም “ጅርጅ” እውን ዳይረክተር ኮይነ ሰሪሐ።

◆ ኣብ ፊዮቸር ፊልም

ምስ ኢሳይያስ ጸጋይ ኣብ ድርሰትን ምእላይን ናይ'ታ “ኳታ ኣደ” እትብል ፊልም ዋናታት ኢና። “ዓብለል” ዘርእስታ ፊልም እውን ደራሲን ኣልዮን። እዚኣ ኳታ ናብ ቋንቋ ጃፓን ዝተተርጎመት ቀዳመይቲ ፊልም ናይ ኤርትራ እያ። “ባቢሎን” “ንቡር ክፍትን” “ወዲ ሓደራ” “ተዛረብ” “ትርሓስ” ... ካልኣት እውን ኣልዮ።

◆ ኣብ መዝቃዊ ድራማ

ኣብ “ሓኸተ” ድርሰትን ምእላይን፡ “ዛንታ እንስሳታት” ድርሰት ጥራይ፡

“አባ ነብር” ምእላይ: “ጎናይ” ምእላይ ...

♦ አብ ናይ መድረኽ ድራማታት

“አባይ ክብረኡብ” ትርጉምን ምእላይን: “አባየነይቲ ዓለም” ትርጉምን ምእላይን: “ምስተብርሃኒ እምር” ምእላይ: አብ “ናጤባ” ምእላይ: “ባምቡላ” ምእላይ: “ቪለጅ ድራም” ብእንግሊዝ ድርሰትን ምእላይን: አብዚ ቀረባ ናብ ቋንቋ ህንዲ ዝተተርጎመት...

♦ አብ ግጥሚኸን

ቁንጣሮዮ።

♦ ብዛዕባ ተዓዘብትኻ ትግደስዶ፤ ማለት ትሓስቡዶ፤

አውራምበር። ድረስ: እለ: ግጠም: ቅባእ ተዓዘብትኻ አብ ግምት ከየእቶኻ ኣይከውንን እዩ። ብዛዕባ ተዓዘብትኻ ክትግደስ ግቡእ እዩ። ውዲሉ ሓዲሩ ስራሕካ ንህዝቢ ስለዝቐርብ። ኮይኑ ግን: ብቐዳምነት ብዛዕባቲ ተቐርቦ ስራሕ ተገዲስካን ሓሲብካን ኢኻ ትብገስ። ብዛዕባ ዝእርእስካ ክትሓስብን እታ ተቐርባ ስራሕ ከም ውድእትን ምልእትን ክትርእያ ምእንቲ። ምሉእ ተገዳስነትካ ምስታ ስራሕካ፡ ክኸውን ይግባእ። ከም ኣላዩ አብ ሞንጎ ደራሳይን ተዓዛባይን እንዲኻ ዘለኻ፡ መዓላ ስራሕካ ልቢ ተዓዘብቲ ዝረከብ፡ አብ መጨረሻታ ዝውሰን ነገር እኳ እንተኾነ፡ አቐዲምካ ብእትገብር ስራሕ ስለዝውሰን ቅድሚ ብዛዕባ ተዓዘብቲኻ ብዛዕባቲ ተቐርቦሎም ስራሕ ክትግደስን ክትሓስብን ኣሎካ። ስለዚ ተገዳስነትካ አብ ተዓዘብትኻ ገይርካ ምዕያይ ከዝንጋዕ የብሉን።

♦ ካብ ተዋሳኒቲ እንታይ ትጽበ?

ካብ ተዋሳኒቲ ዝጽበዮ ብዙሕ እዩ። ዝተዋህበም ጊደ ብግቡእ ምጽናዕ፡

ሰዓታት ምኽባር፡ ምሉእ ነብሶምን ልቦምን ንስራሕ ክህቡ። መሰለትን ስምዒትን ከኣ እጽቡ። ተዋሳኒይ ነቲ ዝተዋህበ ጠባይ ዘለልን ዝፈልጥን፡ ክንዲ ዝኾነ ብአካላዊ ምንቅስቃሱ፡ ቁመናኡ፡ ድምጹ፡ ወስታታቱ ገይሩ ቡቲ ሓደ ብውሽጣዊ ስምዒት ድሌት ሓሳብ ጥሙሕ ኣወሃሂዱ። ዝመስል፡ ነቲ ጠባይ ዝመስል። ነቲ እትደልዮ ጠባይ ዝኸውን ዘይኮነስ ዝመስል። እናኸትሪኦ ልክዕ ነቲ ዝተዋህበ ጠባይ ዝመስል፡ ካብታ አብ ሓንቲ ፊልም አብቲ ካልእ ዝፍለ፡ ዘየሰልቐ ጠባይት እዩ ተዋሳይ። አብቲ ኣካላዊ ማለት ግዳማዊ ነገራቱ ብሜክኦፕ ብመመላኸዒ ክትቅይር ክኸእል ሓገዝ ተገብረሉ። አብቲ ወሽጣዊ ነገራቱ ግን ካብ ተሞኩሮኡን ተሞኩሮ ካልኦትን እናወሰደ አብ ሓጎስ ዝፍንጠዝ፡ አብ ጓሂ ዝጉሂ፡ ዝትክዝ፡ አብ ሕርቃን ዝንድር ወዘተ ንሱዮ እቲ ተዋሳይ።

♦ ካብ ካሜራን ኣርታዕትንክ?

ካብ ካሜራን ኣርታዕትን ዝጽበዮ ውሱን እዩ። ፈለማ ምስ ካሜራ ግቡእ ምርድዳእን ብዛዕባ ክውሰድ ዘለዎ ኣንግላትን ካልእ ኣገባባትን ብሰፊሕ ተረዳዲእካ ስለእትውድእ፡ አብቲ ቦታ ስእሊ ምስ በጻሕካ፡ ምሉእ ሓላፍነት ንካሜራ ክትህበ ግቡእ እዩ። ምስ ኣርታዒ ድማ አብ ስቱድዮ ንመስመር ዛንታ ዝምልከት ዝግባእ ምርድዳእ ምስ ፈጸምካን አብቲ ቀዳማይ ክፋል ኣርትዖት “ራፍ ኦዲቲን” ዘድሊ ሓበሬታን ምርድዳእን ምስ ፈጸምካን ንነዊሕ እንተገደፍካዮ ዝበለጸ እዩ። አብ መወዳእታ አብዝን አብትን ዝህሉ መኣሪምታታት ኣጽፊፍካ፡ ገዛኻ።

♦ “ዳይረክቲን” እንታይ እዩ ንግኻ?

“ዳይረክቲን” ጥብብ እዩ። ዳይረክቲን ወዳብን ተርጓምን ስክሪፕት ምዃን ማለት እዩ። እንታይ ኢኻ ንተዓዛባይ

ትህቦን ብኸመይ ትቐርቦን ምፍላጥ እውን እዩ። ከምኡውን ካብ ተዋሳኒቲ እትደልዮ ነገር ንኸትረክብ ትዕግስትን ጻዕርን ዝሓትት ስራሕ እዩ።

ንተዋህበካ ጽሑፍ ምግምጋምን ምትንታንን አብ መጨረሻታ ኸኣ እቲ ቀንዲ መልእኽቲ ናይቲ ደራሳይ ተረዳዲእካ ስራሕ ፊልም ምዃን እዩ። ብሓጺሩ አብ ዳይረክቲን ስነ-ጥበባዊ እንዶታት ምህላው ወሳኒ እዩ?

♦ እንታይ እዩ እንዶታት?

እንዶ ማለት ደኣ ክእለት፡ ፍልጠት፡ ብልሓት፡ መሃዝነት ማለት እዩ። ኢደ እግሪ ንዝሰኣንካሉ፡ ዘየመዘዘን፡ ዘየስተማቐር፡ ባህሊ ዘይብሉ ሰብ ምስ እትረክብ እምበርዶ እዚ እንዶ ኣለምዮ ኢልካ እኳ ትሓትት።

♦ ቀልቢ፡ ኣእምሮ ምህላው ማለትካ እንድዩ?

ሒዝካ።

♦ ደራሳይክ ካብ ዳይረክተር እንታይ ይጸበ?

ደራሳይ ብሓቂ ናይ ድርሰቱ ምስጢር ዝረደኣሉ ዳይረክተር ክረክብ ኣለዎ። እታ ምስጢር ወይ ትእምርተ-ሰትሪ ንብላ እንተዘይተረኺባ ልክዕ ከምቲ “ሰትሪ” ምስ ሃፊ ወይ ሰትሪ አብ ዘይርከቦ ግራት ዝሓረሰ ቡቕሊ ዘይባቁል፡ አብ ምእላይን ሰትሪ ምርካብን ምስጢር እቲ ደራሳይ ምፍላጥ ወሳኒ እዩ። ነዚኣ እንተሲእንካያ ግን ነታ ስራሕ እንተገድፍካያ ይበልጽ።

♦ ብኸምዚ ዝገለጽካዩን መገዲ ዝሰራሕካዩን ስርሓት ኣለዎዶ?

ብኣብነት ምርዳእ ስለዝቐልል፡ ኣነ ዝደረስክወን ጐስዮ፡ ናይ ካልኦት ክነግረካ። ንኣብነት “ወዲ ሓደራ”ን

“ባቢሎን”። ኣብ ወዲ ሓደራ ደራሳይ ኣለምስገድ ተስፋይ ሓደ ሸፍታ ጸረ-ሕገ፡ ጸረ-ህዝቢ፡ ዘማቲ ዝነበረ ግን ገርህኛ፡ ናብ ሓደ ሓርበኛን ሕልፍ ኢሉኡን ሰውራዊ ክኸውን ናይ ዝኸኣለ ሰብ ታሪኽ ኣቕሪቡልና። ገድሊ ህዝባዊ ግንባር ነቲ ሸፍታ ፈንጠሑ። ተጋዳላይ ከም ዝሰርሐ እቲ ምስጢር ከኣ እቲ ሰትሪ እንብሎ ስነሓሳብን ሃገርን እቲ ርእሲ እቲ ተጋዳላይ ዝፈጠሮ ለውጢ ኣርእዮና እቲ ምስጢር! እምበር እቲ ገርህን እቲ ተኳሳይን ልዕሊ ኻልኣት ክትኩስ ክኢሉዶ ኣይከኣለን ኣይኮነን ከርእዮና ደልዩ።

ናብ ባቢሎን እንተሰገርና፡ ኪኖው እቲ መሳጢ ድፍራዊ ጉዕዞ፡ ናይቲ ቀንዲ ጠባይ ማለት ሳሙኤል ካልእ ምስጢር ነይሩ። እቲ ምስጢር ክጎልሕ ስለዝነበሮ ድማ ኣብኡ ኣተኮረ እዩ ዓይዩዩ። እቲ ምስጢር ድሕሪ ናጽነት እንደገና ንኤርትራ ኣካል ኢትዮጵያ ምግባር ዝሕልን ውዲት ተጠጂኡ ምንባሩ ምቅላዕዮ። ነዚ ምጉላሕ ከኣ ግዲ ስለዝነበረ፡ ብዙሕ ካብ ናይ ሳሙኤል ድፍራታት ተቐምቂሙ (ካት ኮይኑ) እዩ።

◆ ካብ ናትካኸ፡ ንኡብነት እቲ ኣብ ዓብላል ኣሎ እትብሉ ቁምገር

ናይ ነገር ሃማመተኤ ምዃን ድዩ፡ ነዚኣ መሪጽካ?

◆ ክኸውን ይኸእልዮ

ብዝኾነ ዓብላል ናይ ሓደ ብቐልዓኡ ዝተበደለ ቆልዓ ታሪኽ

እዩ። ብወሰን ምውላዳ፡ ቦታ ቀናእ ሰይተቡኡ፡ ዝወርዶ ዝነበረ መሸንጎጎ ግፍዒን ብደዐን ቦቲ ሓደ፡ እታ ኣደኡ ዘውጽኣትሉ ስምውን ሰብብ ጽልኢ ምዃና ቦቲ ኻልእ፡ እቲ ቁልዓ ግዳይ እዩ። ኣብ ልዕሊ ዝነበረታ ተወሰኸታ ኸኣ ሓደ ዓብዩ ወዲ ፖሊስ፡ ኣቡኡ ክመጽእ ምስ ረኣዮ፡ ካብ ካልሱ ሽጋራ ኣውጺኡ ኣብታ ኣብ ጥቓኡ ዝጸንሐት ማህደር ኣእትይዎ። ንጽባሒቲ ኣብ ትምህርቲ፡ ርሳይ ተሰሪቐ ዝብል ተመሃራይ ብዘቐረበ ጥርጉን፡ ማህደሩ ተጎርጎሩ። ሽጋራ ኣብ ማህደር ዓብላል ጸኒሐ። ናጤባ እዩ። ብጉድሰት ኣተሓሕዞ እቲ ጉዳይ፡ መምህር ዝተኸተሎ ድስጥሊን ዓብላል ከም ሳዕቤኑ ሃጽ ኢሉ ጠፊኡ። ኣብ እንዳ ሻሂ እናሰርሐ፡ ዋርድያ እናተቐጸረ፡ ኣፍቂሩ፡ ንስለ ፍቕሪ ሰሪቐ፡ ተኣሲሩ፡ ኣብ ማእሰርቲ ኸኣ ንምሉእ ታሪኽ ሂወቱ ዝቐየረ፡ ናይ ኣያንቕሓት ረኺቡ። ናብ ገድሊ ምጽንባርን ብጅግንነት ምስዋእን ኮይኑ መደምደምታኡ። ኣብዚኣውን ከምቲ ናይ ኣለምስገድ፡

ገድሊ ሰብ ይሰርሖዮ እዩ መልእኽቱ።

ንእስነት ንጽባቕን ንሕማቕን ነጥብ መኣዝን እዩ። ኣብጎቲ ዝርጋሐ ዓመታት ካብ ቁልዕነት ክሳዕ 20ታት ኣንጻር ዘጋጥሙ ኩሎም መሰናኸላት ዝግበር ጥምጥም ነቲ ናይ ብሓቂ ሰብ-ጠባይ ይሰርሖ ዝብል መልእኽቲ ኸኣ ኣመሓላሊፋ። ይኣኸለኒ እምበር!

◆ ኣናውጎሰር ክትከውን፡ ዘረባ ክትሰርሖ ኣለካ። ቀልቢ ሰብ ናይ ምምሃዝ ቅሻረት ክህልወካ ኣለዎ። ግርማ ሞገስ ዝተዓደለ ሃባባ ሰብ ዘለዎ መራሕ መደብ ናይ ምዃን ዕድሉ ብዙሕ እዩ ይበሃል ሓቂ ድዩ?

ይግበረልናኸ። ኣነ ግን ቅጽብታዊ ፍልሰተ-ሓሳብ ዘመንጩ ንዘረባ ፈቲሉ ዝኣልም ክኸውን ኣለዎ ኸኣ እባ ምበልኩ።

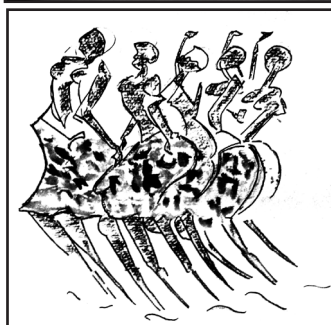
◆ ናይ ቅብኣ ተመኩሮኽ

ናይ ቅብኣ ተሞኩሮይ ውሱን እዩ። ኣብ ውሽጢይ ጸኒሐ ኣብ እርጋነይ ዝኾነ ነገር ስለዝኾነ፡ ከም ቁልዑ ሕብርታት እፈቱ። ምሕንግጥ ከኣ ባህ እዩ ዝብለኒ። ከም ኣዕዋፍ ላንድ ስኮይፕ፡ ምንቅስቓስ ናይ ሰባት ምስኣል እፍተወኒ። ኣብ ኣኼባታት ዝርእዮም ሰባትን ኣጋውላኦምን ኮፍ ኣበሃህላኦም ኣካይዳኦም ዝኣመሰሉ ናይ ቅርጺ ነገራት ስክቾ እገብር።

◆ እንታይ ኩንካ ኣግዚብኻን ዘይተርኢ?

ገና ከዋህልል እዩ

◆ ክሳዕ ሕጂ ከየህላልካ

ምህላው ደኣ አለውኒ እንደ፡ ግና ኸኣ ኣብ ብቐዓቶም ቅሩብ እፈርህ።

◆ ብዛዕባ ፍቕሪ

ካብ 25 ዓመት ምስ ሓለፍካ ብዛዕባ ፍቕሪ ብወኒ ክትዛረብ ኣጸጋጋይ እዩ። ፍቕሪ እንድዕሉ በጃኻ ዓሳ እዩ ዝሰርሓካ። ተፍቕር ንዓመታት፡ መዓልቲ መዓልቲ ትራኸብ፡ ተዕልል ተዕልል ኣይትርብርብን፡ ብዙሕ ካልእ ቁምነገር የብሉን። እቲ ስጋዊ ድሌት ኣብ ግዜና ዝነበሮ ሚእታዊት ውሑድ እዩ። እቲ ብሓደ ምህላው፡ ክትዛረብ ምውዓልን ምምሳይን እዩ እቲ ዝለዓለ ቁምነገር። ሎሚ እቲ ሚእታዊት ተዘናቢሉ እዩ። ኣብ ዘመንና ድፍረት ኣይነበረን፡ ነውሪ እዩ። ሎሚ ግና እቲ ግዜ ድዩ ዋላ እቲ ሰብ ተጸሊሉ ኣይረደኣንን እዩ። ሰብ ዝቐንአሉ ፍቕሪ ነይሩኒ። ሰባት ክሳብ ሕጂ ከዕልሉ ደስ ዝብሉም፡ ሰባት ተገዲሶም ዝጥምትዎ ፍቕሪ እዩ ነይሩኒ። ከም ሓደ ብጸ-እ ነገር ብማዕዶ እምበር፡ ክቐርቡና ዝደልዩና ሰባት ኣይነበሩን፡ ከይንንቀፍ ምእንቲ። ተመሃሮን መማህራንን ምሒር ምቕርራብና ርእዮም ብሒትና ክንገብር ይደልዩና ነይሮም። ክልቴና ኮፍ ንብላላ ዝነበርና ኮርናዕ ኣብታ ቦታ ንዘሉ ኣይንሃሉ ዝደፍራ ኣይነበረን። በቲ ሓደ ግዜ ዝሓዘካ ፍቕሪ ትውድእ እዩ ዝመስለካ። ቀደም እውን ወለድና ከምኡ እዮም ነይሮም። ከይትፋላላ መብጻዓታት ትተኣታቶ፡ ግርህነት ስለዝሕግዘካ ኣብ ሕማቕ ኣይትውድቕን እምበር፡ ማሕላታት እውን መን ምሒልዎ እዩ። ግን ተፈቐዱ ይሓልፍ። ኣብ መጨረሻታ ዝሕዘካ ፍቕሪ እዩ ጥዑም። ቅልውላው ስለዘይብሉ። ከምዚ ሕጂ ዘለኒ ሓዳር ማለታይ እዩ። ማይካ ምስ ሰተኻ፡ ነቲ ፍቕሪ ኢኻ ተፍቕር። ብልቢ ትሰዕብን ተከናኸኖን። ብኡ ቢልካ መባልይቲ ትኸውን። በዓልቲ ቤተይ ትፈልግ

ኢኻ - ኣልማዝ መሓመድ እዩ።

◆ ብዛዕባ ደቕኻኸ

ኣብ ደቀይ እቲ ናተይን ናይ ሓፍተይን ነገር እርኢ እዩ። እገርመኒ ኸኣ። ኩሉቲ ሂወትና ኣብኣም ይደግም ኣሎ። ናብ እንዳ ቀምቃማይ ሓብተይ ሒዛትኒ ትኸይድ ነይራ። ሕጂ ድማ ንወደይ እታ ምዕባዩ እያ እንዳ ቀምቃማይ ትወስደን ቅዲ ኣቀማቕማ ትመርጸሉን። ኣብ ሓድሕዶም ዘሎ ፍቕሪ ይድንጽወካ እዩ። ካብ ትምህርቲ ተፈዲሳ ክሳብ ትመጽእ ከይትድንጉዮ ኣብ መንገዲ ይቐበላ። እታ ቦኸሪ ጓለይ ከኣ ኣብ ሓቕፍኣ ተደቅሶ። ንሳውን እዘኩ ኣስቐኑራ ሒዛቶ እንዳመሓዝኣ ትኸይድ። ቀደም ንዓይን ንሓብተይን “እቶም ዘይፈላለዩ” ይብሉና ነይሮም። ሕጂ ኸኣ ደቀይ ከማና ኮይኖም።

◆ ካብ ዳይረክተራት ፊልም ሃገርና ዝሓሸ እትብሎ - ሓደ ሰብ

ኢሳያስ ጸጋይ (ስዉእ)

◆ ካብ ህሉዋትከ?

እ...

◆ ደንኡኻኒ

እ... እዉ... ወዲ ኪዳ

◆ ብደረጃ ዓለምከ ዝበለጸ ዳይረክተር

ስፒል በርግ

◆ ከመይ ዝበለ መጻሕፍቲ ኢኻ ተንብብ?

መጻሕፍቲ ገፋፊጣ እንድዮ። ካብ ሕጂ ብዙሕ ክእርሞ ዘሎኒ ነገራት ኣሎኒ - ኣብ ምንባብ። ብገለ ደረጃቲ ሓንሳእ ምስ ተመሰጥኩ፡ ካብ መደቀሲያይ ዘይኣልዮም ድርሲታት ወይ መጻሕፍቲ ኣለዉ። ስቕ ኢላ

እደጋግሞም። ብዝኾነ ዝበዝሕ እዋን ክሳብ ክል መጻሕፍቲ እዩ ዘንብብ። ናይ ኢብሰን ድራማታት ምንባብ ባህ እብሰን። ነርወጃዊ ጸሓፊይ እዩ።

◆ እንታይ ጽሑፉዩ መሲጡካ?

ብዛዕባ ሓሶት ብዙሕ ጽሑፉ። ሓሶት ኣብ ውልቀሰብ፡ ኣብ ሕብረተሰብ ዝህልዎ ሳዕቤን ኣተኮሩ እዩ ዝጸሕፍ። ምትእምማን ዘይብሉ ሓሶት ዝመልኦ ዝምድና ከመይ ገይሩ ሓዳር ብትንትን ከም ዘብል፡ ሓሶት ንሰብ ክሳብ ናብ ቀታል ሰብ ክቐይር ከሎ፡ ብሓሶት ገይርካ መንፈስ ምቕታል፡ ሓሶት ኣብ መወዳእታኡ ነቲ ሓሳዊ ዝቐትል ምኻኑ ብመሳጢ ኣገባብ እዩ ዘቐርብ። ጥራዛውተይ ስቕ ኢልካ እንተትግንጽሎ ናይ ኢብሰን ኣበሃህላታት፡ ጥቕስታት ኢኻ ትረክብ። ዋላ ኣብዛ ሒዘያ ዘለኹ ጥራዝ ... ርኣ ... እንህለካ ... እዚ ኢብሰን ዝበሎ እዩ፡ ግድን ኢኻ ናይ ኢብሰን ትረክብ።

◆ “እቲ ዝበለጸ ዩኒቨርሲቲ እኩብ መጻሕፍቲዩ” ዝብል ብሂል ኣሎ፡ ርእይቶኻ?

ዋላ ሓንቲ መጽሓፍ ዩኒቨርሲቲ እዩ። ኣብ ብዝሒ እትነቦ መጻሕፍቲ ዘይኮነ ኣብ ዓይነት እዩ እቲ ቁምነገር። ሓንቲ መጽሓፍ ተገዲስካ ብዕምቁት ኣንቢብካ ክትውሕግ እንተኸኢልካ፡ ኣዝዩ ብዙሕ ሓሳባት ኢኻ ትረክብላ።

ኣብዚ እዋን ኣማራጺታት ኣመና ስለዝበዝሐ፡ ክትምርጽ ጸገም ኮይኑ ኣሎ።

◆ ግብራዊ ኣብነት ክኾነና ንሰኻ ብኸመይ ኢኻ ትመርጽ?

ኣብ ከም በዓል “ኒውዮርክ ታይምስ” ዝቐርቡ “ቡክ ራቭዩ” ንኸመርጽ ይሕግዘኒ እዩ። እንተኣንሳእውን ዘንበቡ ሰባት ዝሕብሩኒ ኣሎ።

♦ ካብ መሪሕቲ መድረኽ (አናውጎሰራት) ብፍሉይ እተንድቑም። ብናትና ክንጅመር

ጀንደ።

♦ ካብ ናይ ደገ

እንድዲኹ።

♦ ካብ ተዋሳኒቲ ሃገርና ንመን ተድንቑ? ሓደ ካብ ደቂተባዕትዮ ሓንቲ ካብ ደቀንስትዮ

ሳምሶን ተኪኤ ካብ ደቂተባዕትዮ። ግዜነሽ መንግስት ከኣ ካብ ደቀንስትዮ።

♦ ብደረጃ ዓለም ካብ ዝፈረደ ፊልምታት ብፍሉይ ትዝክራ?

ካዛብላንካ። እቲ ፖለቲካዊ መልእኽታ ሓያል እዩ።

♦ ኣብዚ እዋንዚ ግድን ክርእዩ ዘሎኒ ፊልም ኣየይይቲ ምዃና ክተማኸረኒ እንተዝሓተካ

ካዛብላንካ። ክህበካውን እኹእል'የ። በጻሓሕፋ "ስክሪፕት" እታ ዝበለጸጉ ተባሂሉውን ተሸሊማ'ያ።

♦ ምስ ሰባት ዘሎካ ምቕርራብ ከመይ እዩ?

ጽቡቕ'ዩ። "ሰብ ሰብ'ዩ ዝደለ። ጽምዖ ሕሱም'ዩ" እናበልኩ'የ ዝነበር። ሰብ እፈቱ'የ።

♦ ከመይ ዝበለ ሰብ'ዩ ዝብርሃካ?

ዕላል ዝፈቱ። ዕላሉ ቁምነገር ዝኾነ ሰብ። ፈትዮ ዝቐርበኒ። ከም ካልኣዩ ዝርእዩ። ምስጢሩ ዘካፍለኒ ክኸውን ኣለዎ። ብዝኾነ ኣነ ካብ መጠን ንላዕሊ እየ ሰብ ዝፈቱ።

♦ ዶልቶ ቪታ ዝብልዎ ጥልዎን? "ጥዑም ሂወት" ከመይ ኢኹ ትገልጹ?

ምንባር። ሰባት ክነብሩ ክኸእሉ

ኣለዎም። ካብ ኣልዓልካዮም ጥልዎን እፈትዎም'የ። ጽቡቕ ነገር ክፈትወ ጉዳም'የም። ልቦም ክፈቱም እየም ከኣ ዘዕልሉኹ።

♦ ናፈቕካዮ ዘሎኹ ነገር?

ብሰንኪ ኮርና ተሓሪሙና ዘሎ። ፊት ንፊት ብፕሮፋይል እናተጠማመትካ ምዕላል። ኣብ ማእከል ጻዕዳ ጨርቂ ዝተሸፈነ ጣውላ። ማራ ኬፍ ይህበኒ። ሕጂ'ውን እዋን ኮርና ኮይኑምበር ኣብ ክሪስታል ኬንና ክነዕልል ምመረጽኩ ነይረ። ምስ ተኸፍተ ክዕድመካ'የ። ፊት ንፊት ኬንና ክነዕልል። ዝፈትዎ ሰብ ናብኡ'የ ዝዕድሞ።

♦ እተዘውትር መግብን መስተን

ምግቢ ፈታው ፓስታ እዩ። መስተ ኸኣ ፈታው ቪድካ'የ፤ ነቢት ከኣ'ባ።

♦ ኣብ ኩብድኹ ምስኣተወ ዘይቀደወካ መግቢ

ሓድሽ ቅጫ ስገም። ሓድሽ ቅጫ ስገም ከቢድ'ዩ። ሰይቲ ወዲ ሓትነይ። ሸዓ ተሻቕፋ፡፡ ተጣሒኑ። ዝተሰንከተ ውዑይ ቅጫ ሂባትኒ። ጎሚደዮ። ክትበልዎ ክጥዕም መዓት'ዩ። ሽዑ ዘጋጠመኒ ጸገም ክንገረካ ኣይክእልን እዩ። ኣብ ኩብድይ ምስ ኣተወ። ብኡ ንብኡ'ዩ ስርሑ ጀሚሩ። ቅርጻት ዲኹ ክትብሎ። መንፋሕቲ ንበይኑ ዓይነት'ዩ። ተፋሒሱ። ንኹሉ ሰብ ክመኽር ዝደለ። ካብ ዓውዲ ዝኣተወ ስገም ጥንቃቕ ዝሓትት ምዃኑ'ዩ።

♦ መንእሴት ክሰዕብዎ ዘለዎም ባህሊ እትውንን ሃገር ትብላ

ብንባብሲንጋፖር። ብዲስፕሊን ውን ንኡድ ህዝቢ'ያ ትውንን።

♦ ቋንቋ ብኸመይ ከምዕብል ይኸእል። ኣብነት፡ እንግሊዝ

ኣብ ቋንቋ ቀልጢፊን ዝምዕብላ ደቀንስትዮ እዩን - ካብ ትዕዘብተይ። ዝገርመካ ካብ ፊልምታት ምርኣይ ጥራይ ቁርጠምጠም ዝተበላ ኣለዎ። ስለዚ ፊልምታት ኣብ ምዕባል ቋንቋ ዘለዎ ተራ ርዳኣ እዩ። መጻሕፍቲ። ደርፍታት እንተሓዘኹልኩ ድማ በለጸ። ብድፍረት ምዝራብን ምልምማድን ድማ መሓየሊኡ።

♦ ደርፍታት ከም ሚላ መማዕባሊ ቋንቋ ደኣ ኣይከብድን

ኣይምሰልካ። ኣብ ደርፊ ብዘሕ ቋንቋታት ኢኹ ትመሃር። እሞ ኸኣ ብጥዑም ቃላት። መብዛሕትኦም ግጥምታት ደርፊ ምሉእ ዘንታ'የም። ብወገነይ ናይ ዝሰሓበትኒ ደርፊ። ትሕዝቶ ግጥማ እጽሕፎ እዩ። ኣስተማቕሮ ኸኣ።

♦ ኣዕላላይ፡ ተዋዛዶይ፡ ተጫራቓይ ኢኹ። ከመይ ኣማዕባሊካዮ?

ካብ ኣደይ ዝወረስክዎ ደኸን ይኸውን። ኣደይ ከምኡ'ያ።

♦ ዝበዝሕ ግዜኹ ኣባይ ተሕልፎ? ከመይ ተስተማቕሮ?

ብፍላይ ኣብዚ ዳሕረዎይ እዋን። ክባቢ 20 ዓመት፡ ዝበዝሕ ግዜ ኣብ ስርሐይን ኣብ ገዛይን። ልዕሊ 90 ሚእታዊት።

♦ ፍርድቤት ከመይ ጠቢቓትካ?

ኣባይ ጠቕላይ ዓቃብ-ሕጊ ነይሩ። ኣብ ኦርኒክ ስራሕ ወላዲ ተባሂለ ምስ ተሓተትኩ፡ ሞያኡ ገሊጸ። እቲ ዝመዘገበኒ ሰብ ብገለ ነገር ደልዩኒ ኣብ ድፋዕ እምባደርሆ። እቲ ወዲ ፈራዳይ ኣባይ ኣሎ ኢሉ ሓቲቱ። ንዓይ ምዃኑ ስለዝተገንዘብኩ ኣነ መሊሸሉ። ንእለት ከኣ ዘልኣለማዊት መጻውዕቶይ ኮይና። ስነጥበብኛ ስልጣን ያሲን ከኣ ኣብ መድረኽ ባላኛ ወዲ ፈራዳይ

ከብል ፍርድቤት ስለዝበለ . . . እታ ዝዓብላለት መጻውዒተይ ኮይና - ፍርድቤት።

♦ ንሰኻ ኸኣ ሳጓ ተውጽእን ስማት ከኣ ትግማጥልን ኢኻ ይብሉኻ።

እው እሕመዮ። ብዛዕባ ምግምግል ስማት ብፍሉይ ዘስተውዕለለይ ዝነበረ ግርማይ ሳንድያጎ እዩ። እቲ ዘገርሞ ግና ምግምግል ስማት ኣይኮነን። ደፊረ ገምጢሊ ክጽውዕ ብተደጋጋሚ ምስ ኣስተውዓለ፡ “ወዲ ፊራዳይ፡ ናትካ ዝገርመኒኮ ምግጋይካ ኣይኮነን። ዓው ምባልካ እዩ”

♦ መበል 30 ዓመት ቅንዖት በዓል ናጽነት እዩ . . .

እው። ናጽነት ምኽባር ኣብ ቅድሚ ናጽነት ኣብ ዝነበረ መዋእል እናነበርካ ምስ እትዝክሮ እዩ ጣዕሙን መቐረቱን ዝርደኣካ። ሱባኤ እናኣቶና ክኩብዕሎ ዝሕግዘና ኸኣ ስነጥበባዊ ምርኢታትና እዩ። ብፍላይ እቲ ኣብ ጎደና ዝግበር ምርኢታት፡ ንናፍቕ። ኣብኡ ኣብቲ ትልሂት፡ ኣብቲ ጓይላ፡ ኣብቲ ጽንብል የራኸበና። ተኸፊቱልና ኣሎ . . .

♦ እምበኣር፡ ብወንዳ ዝሓዘኩም ሕቶታት ወዲኣ ኣለኹ - ፍርድቤት። መራሳዲ ክኸነኒ፡ ናብዞም ስዒባም ዘለዉ ብምድዋል ሓተነቲ ሕቶ ክሓቱኻ ተወኪሰዮም ነይረ። ኣሕጽር ኣበልካ ክትምልሰሎም።

• ኣዘማሪኖ ኢኻ። ንገለ ክልተ ዓመት ኣበልካ ድማ ናብ ገጠር ብምኻድ ሓረሲታይ ኔንኹ። ናብራ ገጠር ይኹን ላህጃኡ ግርም ጌርካ መሊኸኩዮን ኣንጸባሪቕኩዮን። ኣብ ስነጥበባዊ ስራሕኻውን ትጥቀመሉ ኢኻ። ከመይ ቢሉ ከምኡ ይኸውን?

ኣማኑኤል (ወዲ ልጃም)

ፍርድቤት፡ ኩሉ ሳላ ኣባሓጎይ እዩ። ግድነት ምስኣም ክኸርም ንስድራይ የገድድዎም ነይሮም። ናብራ ገጠር ንውላድ ከተማ ድፍሪ (adventure) እዩ። ገጠር ሃገረ-ሱብ እዩ። እቲ ሃገረ-ሱብ ዝብል ቋንቋ ጸርፊ ኣይኮነን። ሓቂ እዩ። ብንኡሳይ ዘስተማቐርከዎ፡ ክሳዕ ሕጂውን ኣዝዩ ዝፈትዎ ሂወት እዩ። ምስ ጽፋይ ባህሪ ጽፋይ ባህሊ ብሓደ ትነብር። እቲ ብሕፍንቲ ካብ ናብ ትሰትዮ ማይ ናይ መሬት ሓሬት ሽታለዎ። እቲ ብቐትሪ ዛሕሊ ለይቲ ድማ መቐት ዝህብ ብጥበብ ዝተሰርሐ ህድሞ ኣባይ ምስ ሽታ ገረቡ ኣባይ ይርከብ . . . ከመይ ኣይርዕዎን።

• ኣብ እዋን ገድሊ ካብ 80ታት ኣትሓዘ ብቐረባ ሰለዘፊልጠካ ንስነጥበብ ዝወፈኻዮ ቀልብኻን ክኢለትካን ምስክር እዩ።

ገለ ሰባት፡ “ሓደ ሱብ ኣብ ሓደ ዓውዲ ስነጥበብ ጥራሕ እዩ ውጽኢታዊ ዝኸውን” ክብሉ ክሰምዕ ክለኹ፡ ንዓኻ ርእዮ ድንግርግር እብሉኒ።

ከመይ ኢሉ ደኣዮ ምስጉን ዘርኢይ ኣብ ምድራሰን ምእላይን ድራማን ፊልምታትን፡ ኣብ ምምራሕ መደብ፡ ኣብ ምድራሰ ሃንታታት፡ ኣብ ቅብኣ ወዘተ ብቐዓቱ ዘርኢ ኢሉ፡ እድነቕ።

ሕቶይ፡ ካብ ምንታይ እዩ እዚ ኹሉ ሓይሊ? ተውህቦ ድዩ ወይስ ሓዩል ጸዕሪን ድሌትን?

ካብ ተመሃራይካ ሚኪኤል ጸጋይ (ወዲ ኸተማ)

ፍርድቤት፡ እቲ ስነጥበብ ሓድሓደ ግዜ ናቱ መውጽኢ ወይ መግሃዲ ይደሊዮ። ብተራ ቋንቋ ክትገልጹ እንተተጸጊምካ ግጥሚ ደስ ይብለካ።

ገለ ኸኣ ኣሎ ብሕብሪ ክትገልጹ ደስ ዝብለካ። ቀባቢኣካ ኣቐርበኒ ሸንካለል ኣይትበል ይብለካ።

ኩሉ ተወራራሳይ እዩ። ተውህቦ ክህሉ ይኸእል እንድዩ፡ ጸዕሪ እንተዘይተሓደሰዎ ግን እናዓበዩ ኣይከይድን እዩ። ንኢድናቕትካ የመስግን። ንሰኻኸ ደኣ ካብ ተመሃራይ ናብ ዓብይ ናይ ሕጊ መምህር ምድያብካ?!

• ኣብ ባህላዊን ስነጥበባዊን ንጥፊታት ጽቡቕ ተራ እዩ ዘለኹ። ስፖርተኛ ኢኻውን። እዛ ስፖርት ብኸመይ ኢኻ ኣትኪዮ?

ፍጹም (ወዲ ቦረምቤ)

ዝስዕቦን ዘይስዕቦን እዩ እምበር፡ ጸወታ ኮዕሶ እግሪ ዘይፍትን ሱብዶ ኣሎዮ - ብፍላይ ደቂ ፖሊስ . . .

ኣብ ኤርትራ ስፖርት ባህሊ እዩ። ተርሲን ዘይክእል ኤርትራዊ የለን እኳ ዝበሃል።

♦ ንሕና እዞም ናይ ሎሚ መንእሰያት ብዘዕገኹም ሓደ ሰኢል ኣሎና። ንሰኻኸ ብዓይንኻ ዝም ናይ ሕጂ ደቂ ዕሰራታትን ሰላሳታትን ከመይ ትርእየና፤ ውሽጣዊ ገምጋምካ ብዘይ ቀልጻለም ክትህበኒ ምደለኹ፤

እንጅ፡ ቴድሮስ ዘርኢሰላሲ ካብ ኩባንያ ህንጻ ሰገን

ፍርድቤት፡ ኣብ ሓደ ኣዝዩ ዝተፈልዩ መድረኽ ግዜ ኢና ብሓደ ዘለና። ነቲ ናህና ግዜ ኣንቢብኩም ኣብቲ ግዜና ንሕና መን ኔርና ዛንታ ሰሚዕኩም፡ ብዛዕባና ተደኒቕኩም ተገሪምኩም ንነብሰኹም ምስ ነብሲ ወለድኹም

ብምንጽጻር ክትመስሉና ዘይገበርኩም ጻዕሪ የልቦን። ክንግምግመኩም ስለእትደልዩ ድማ “መሲልና ዶ” ዝብል ሕቶ ኢኹም ተቐድሙ። “መሲልና ዶ” ኢልኩም ክትሓቱና ክሸኹም፡ ብዘይ ቀለጻለም ኣብ ብዙሕ መዳይ ብቐንዱ ድማ ኣብቲ ሃገራዊ ጉዳያት መሲልኩምን ልዕሌና ሓሊፍኩምን ከም ዝጸናሕኩም ብግብር ኣርኢኹምና ... ብፍላይ ኣብ ምኽባር ሉኡላውነት ሃገር ... ኣብ ካልእ መዳያት ግን ብዙሕ ፍልገይ ኣሎንና። ከምቲ ንሕና ንወለድና ብዙሕ ዘይንመስሎም፡ ንሸኻትኩም ድማ ኣብ ቅዲ ናብራ፡ ኣተሓሳስባ፡ ማሕበራውን ባህላውን ንጥፊታትኩም ኣዚኹም ትፍለዩና ኢኹም .. ብእውንታ ምጂኦቶ። ደቅና ስለዝኸንኩም ከነድነቐኩም ኢልና ዘይኮንናስ ነዛ ዓለምና ከምቲ ኮይናቶ ዘላ፡ ኣብታ ቁሽት ትነብሩ ኣለኹም። ብሓንቲ ነገር ፍልገይና ከጉልሓልኩም። ነዛ ዝሓየለን ዘመናዊትን መሳርያ ዓለምና ኮምፒተር ጠዋዊቐኩም ብዝደለኹም ክትረኽቡ እትኸእሉ ደቂ ከም ዝወለድና ንኣምን ኢና።

ስማዕ እንጅነር፡ እታ ኣብ ገዛና ዘላ ተለቪዥን ገለ ነገር እንተኾይና እኳ፡ እትረፍ ንሸኻትኩም፡ እትረፍ ካብኻትኩም፡ ካብቶም ደቂ ኣርባዕተ ሓሙሽተ ዓመት እንዲና ሓገዝ ንሓትት። እዞም ደቀና ኣራእሶም ንበይኑ እዩ ኢና ንብል። ኣብ ልምዓትን ገስጋስን እዛ ሃገር ፊተ መሪሕ ምጂንኩም ኢና ንግምግም።

በዚ ናተይ ሓጺር ገምጋም ሞያኹም ዝግምገም ኣይኮነን። ሃማመተኤ ደኣ ገለ ሲምፖዝየም ኣዳልወልኩም ይኸውን እምበር።

◆ ፊልም ኣብ ኤርትራ ኣብ ኮመይ ዝበለ መድረኽ ኣሎ?

ምስቲ ንምሕዳሉ ክፍተን ዝጸንሐ ተሞክሮ (ጽኑራ) ኣተሓሳስርኻ

ኣሕመድ ዑመር ሸኽ

ፍርድቤት፡ “ሰብ ይፈትዎ ኣሎ፡ ሰብ እንተደኣ ፊትይዎ ኣሎ ኸኣ ፊልም ጽብቕ ኣሎ ማለትዩ” ኢላ ነይራ ዘውዲ ኣርኢያ ሃገራ ክትበጽሕ ምስ መጸት። ፊልምታትና ከም ኩሉ ሳልሳይ ዓለም ተባሂሉ ዝምደብ ፊልም፡ ሓዩሎ ሕጽረታት ኣለዎ። ከም ዝረኣየኒ ብተባላሓትነት ሰራሕቲ ፊልም ዝሸፈን ድኽመታት ስለዝኾነ መጻኢኡ ብሩህዩ።

• ንሸኻ ወዲ ፈራዳይ፡ ብዕድመ ካብቶም ዓበይቲ ኣይታትና ወይ ኣቦታትና ኢኹ። ኣይተነገዶ እቶም መዘኹኻ ወለዶ ገድሊ፡ እዚ ዋርሳይ እንብሎ ወለዶ እኳ ናብ ዕቡዳት ገዱ እናኸደ፡ ንሸኻ ቁመናኻ ዓቁቡኻ ገና ለይላይ ዝብል ሸባብ ትመስል። ዝዚ ኣብ ስነ-ምግብ ዝእቲ መንገድ ድማ፡ ከም ንጠፍ ኣቦ ኩንኻ ገና ትግዱ ኣሎኹ። ምስጋና ይግበእኻ እዩ። እቲ ንእስነት ግድ ካብ ምንታይ እዩ፡ ካብ ስነ-ምግብ፡ ካብ ሰድራ፡ ካብ ተንብቦም መጻሕፍቲ።

እንጅ. ምሉእ-በርሃን ሃብታይ

ፍርድቤት፡ ድምር ናይ ኩሎም እዞም ዝጠቐስኩም እዩ። ስፖርት ስለዘዘውትር ወሲኹ።

• ግጥምታት ትጽሕፍን ተሰተማቕርን ኢኹ። ግን ሎሚ ምጽሓፍ ግጥሚ ዘወንዘፍኩሎ ትመስል። ንምንታይ? ኣብ ግጥምታት ሃገርና ዘለኻ ኣረኣኢያ

ኸኣ እንተ-ትገልጸልና?

መለስ ንጉሰ

ኣብ ልዕሊ ዋጣ ዝዋጢ ከይኮነኒ እፈርህ ወደይ! ካብ ምግጣም ናብ ምስትምቓር ኣድሂበ። ብዛዕባ ግጥሚ ምዝራብየ ዝፈቱ። ገጠምቲ ፍሉያት ሰባት ኮይኖምዮም ዝስምዑኒ።

ጋሳብናን ገብረህወት
ጳጳስ 2021

ቀዳ ሳልስተ

አብርሃም ዘርአ (ወዲ-ሃለቃ)

“ተቆንጥሎ ህልም ዝበለ
ከመጸኪዮ ደጎል ዘለለ”

እናተባህለ አብ ጓደኛን ዓድን ካልእ ኢጋጣማታትን ከይሃሰሰ ኳዕናን ትሕዞ ባህላዊ ደርፍታትና ከም ዘለዎ ይጸንዳኖዎ። ወይ ተካል ቁኖ ዘይገብሮ ዘይብሉ። ካብ ባይ ነቕሎውን ኣይኮነን ተደራፊ። ገለ መባባሲ ከምዘለዎስ ፍሉጥ ነገርዮ። ነገር ቁኖ ካብ ተላዕላ ግን ወናም ዕላል ከም ዝከከረክንን ከም ዝከከረክ-ምስ መዓስ ትሰታትዎ። ምስ ቁኖ ዝመጸእ ኣፍ ዘየኸድን ጽዋታት ከም ወዮ ገብጥሽ ዝበለቶ ውሕሉልን ለባምን ዘረባ ሸፊፍ ኣልካ ምሕላፍውን ተመራጺዮ። ብፍላይ ጸብቕ ቁኖ ምስ ዝተገኘፍ ማእለዮ ዘይብሉ ቅናት ኣይይ ማርያም ዝመስል ዘረባታት ከም ዘሎ ጸብቕ ገይረ ኣቕሊቡሉን ሓትተሉንዮ። በዓል እነይ ገለ ጸብቕ ቁኖ ገዝተቁንናን ገዝጸቢቓን ኣንስቲ ምስ ዝርእያ “ኣቤት እኣእ! ሎጂ ለይትስ እንድዲ ሓዲኦ ላ” እናበለ ብሓውሲ ሸምጠጣ ቅርጭም ኢሉን እናሰሓቓ ዝሞዘዩን ዘዕልልኦን ዝከበራሰ ዘይገከርዶ መስለኩም። ቡሉ ደቂ ዓባይቲ ዘልዓልኩም ነገር ቁኖ ሳልስተ ገዲፈ ኣጫሊደ ሸለው ከይብል ዘረባይ መእሰሪ ክገብረሉ። ደሓክ ከኣ ትፈልጥዎ እንዲኹም። ጸብቕ ነገር እንተተላዕላሰ ከምኡዮ ኢለዎም። ብዛዕባ ቁኖ ምዃኑ ግን እኹልዮ።

ቁኖ ሳልስተ ብሰንኪ ኣራቕቦ ወይ ምጥዓም ግዜ ናይ ኣፍ ኣርክቡ ብሃወኸን ተብተብን ዝገበር ዓይነት ቁኖዮ። ናይ መጸንሒ ወይ መቃዳ ተባህሉ ድማ ግማሉቱ ብዛዕባ ጸባቕኡ

ፋዕራ ከይገበርካ ዝቐን ማለትዮ። ብኸልእ ኣዛራርባ ድዕጓሎ ወይ ሹብላሎውን ይበሃልዮ። ከሳብ ራህዎ ዝረከብ ኣብ ሰለስተ ኣርባዕተ ብጉያ ጭድድ ጭድድ ዙበልእ ዘየሞላውል ናይ ስሉጥ (ኢመርጀንሲ) ዓይነት ቁኖ ተባሂሉውን ይፍለጥ። ገቐኖ ሳልስተ ዝኾነ ምርጫታት ኣይትገብረሉን። ከም እንደነጉ ኣካዊንካ ናብ ዝሓሰብካዮ ምህንፋፍዮ። ኣብዛ እዎን እዚኣ ናብ ዝሓሰብኣ ውራይ ሓዲረን ከሰልጠን ጥራይ ይደልዮ። እንተስ ጉድጉድ ክጉድጉዳ፣ ካብ መርር ብዝበሃን ዕንጻይቲ ክጻርታ፣ ብዕትርኣን ካብ ናብ ማይ ክሓኸራ፣ መን ክኣጉዳ፣ ክጥቅፍን ክልንቅጣን፣ ጽጽዮ ክጸጸዮ፣ እንተስ ናብ ጸህያይ ወይ ጎሳል ከወፍራ ብሸጠድብድ ሓዲረን የካውና። ዝቆንኦ ቁኖ ብዓንደርእሱ ብዕላማ ጎሳልም ስራሕ ተባሂሉ ሰለስቐን ክንድቲ ብዛዕባ ቁንኦን ኣስተብህሎ ኣይገብረን። በንጻሩ ኣብ ከምዚ ናይ እንካን ሃባን ሃሞህውን ወቐቲ ስራሕን፣ ጸብቕ ቁኖ ትቆንን ጓል ኣንስተይቲ ብሕብረተሰብና ኣይትፍቶን። ምክንያቱ ኣብ ግዜ ስራሕ ቁኖ ሳልስተ ክትቆን ሰለዘለዎ። ኣብ ከምዚ ኮነታት ተሹብላለ እንከላ ዋላ ቅርዓት ወይ ባይቶ ዓዲ ትውጻእ ዘሰከፋ ነገር ኣይህሉን። በንጻሩ እኳ ድኣ ጎይታ ስራሕ ተባሂላ ብደቂ ዓዳ ትጎኣድ። እምባር “ዝ ተቆንኒዮ ናብ ሱብ ክሕወስ ኮይን ውጎ” ኣይትብልን። ሱብኡተን እንተኾነ፣ ትርጉምን ዕላማን ቁኖ ሳልስተ ሰለዘፈልጥዎ ገለ ኣይብልዎንን። ብቀንዱ ካብ ሳልስተ ዝሓልፍ ዕድመ ሰለዘይብሉ።

ብሓውርኡ ቁኖ ሳልስተ ድዕጓሎን ሹብላሎን ተባሂሉዮ ይጸዋዕ። ሹብላሎን ድዕጓሎን ብዙሕ

ፍልልይ “ኣ እንተዘይብሉ ፍርይ ፍርይ ዝበለ ኣብ ሰለስተ ኣርባዕተ ዝተጨደደ ዓይነት ቁኖዮ። ፍንጥ ምባልውን ይቐልል። ፍንጥ ማለት ኣፍርይ ኣፍርይ ኣቢልካ ዝሕረስ(ዝጭደድ) ግራትዮ። እዚ ዓይነት ማሕረስዚ ነቲ ዝሕረስ መሬት ማይ ከም ዝሕዝ ይርካ፣ ኣብ መንገኡ ዓቢ ጋሳ ስብት እናፈጠርካ ክትጨደ ክሰኻዮ። ብሓውርኡ ቁኖ ሳልስተ ሹብላሎ ናቲ ካልእ ትርጉምን ኣዓላልጸን ክህልዎ ዝኸእልኡ እንተኾነ፣ ካብቲ “ምሹብላል” ዝብል ዘንታ ባሻይ ኣድጊ ዝመጸ ምዃኑ ዮ ዝፍለጥ። እቲ ቀይም ወለድና ምውጫም ናብ ቢረኻ ክኸዱ ከለው፡ ጎሳውም ዝጸዕንዎ ዝከበሩ ዘርእን መጽዓን ዕንጻይትን፣ ወይ ድማ ኣዲጋጉርን እንጀራ ማይን ሹብላሎም ይኸዱ ስለዝከበሩ። ጎምጽዓን እዚ ቀንጠመንጥን ጎራኩሰን ወጃሃይን ኣታላሳሰራን ጽዕነት ኣድጊ ሹብላሎ ይብልዎ። ጎቕልጥፋን ስሉጥን፣ ሰንኮፍ ኣታላሰራን ማለትዮ። ግዜ ከይረፍዶም ቀልጠፎም መታን ከወፍሩ ድማ፡ ነቲ ኣድጊ ብጉያ ሸንከፍ ሸንከፍ ኣቢሎም ናብ ወያ ዝጸብዮም ዘሎ ግራት ሓጠብ ሓጠብ ይብሉ። እቲ ዝኸድዎ ዘለዉ ቦታ ወፍራ ርሑቕ ምስ ዝኸውንን፣ ምናልባት እቲ ኣድጊ ብዙሕ ግዜ ኣዝቢሉ ጎጽዕነቱ ከውድቆ ይኸእልዮ። ምክንያቱ ሹብላሎ ዝተወሰነን ጎሳዲር ጉዕዞ ጥራይ ዘኸደድ ዓይነት ኣጻዕዕና ሰለዝኾነ፣ ነዊሕ መጫ ውን ኣየሳልዩካን ። ኣብ ዝደለኻዮ ክሳብ ትበጽሕ እናዝበለ ሞክታኻ ዮብላዓካ። ቡቲ ኣልካ ቡቲ ትርጉም ሹብላሎ ጎሳዲር ግዜ ጥራይ ዘጸንኦ ብምዃኑዮ ። ጎሳዲርን ዘይተሓሰበ ህውኽ መርዓ ውን ሹብላሎ

ይብላሉ። ከም እንደገና አብኡ እንከሎ ንግበሮም ኣይገደብኹሉን ብዝባሉ ከምባሉ። ብኣፈሻ ትርጉም ሹባላሎ እዚን ወዲ ከምዘን ካብ ኮነ፡ ቁኖ ሳልሳይ ደማ ካብዚ ዝወጽእ ኣይኮነን። ዝርካብን እተን ዝቐኘና ጸጉሪ ዝፍቀዳን ውሕዳት መስመርን ብምዃን፡

ሽውዓተ ቁኖና ዳርጋ ድኽነትየ

ምሕረት ተውርደልኪ ኪዳነ ምህረትየ።

ተባሂሉ ኣብ ጓይላታት ጥር ካልእን ኣጋጣሚታት ዝተደርገውን ብመሰረቱ ንዝፍቀድ ውሕዳን ጸብቕን ቁኖና ብምዃን፡ ብተዛዋዋሪ ካብ ቁኖ ሳልሳይ ዝወጽእ ውን ኣይኮነን። ነተን ብሕጻርን ብድኽነትን ጸጉሪ ዝሰቐዩ ቁርጭጭ ዝበለ ሱብ ጸጉሪ ርእሲ'ውን ከም መንደቅ ኳና ዝለከመ ደርጌ ዩ።

እዛ ዛውዛዎ

ሓዳር ደለዎ።

እዚ ዜማዚ ግን ምስ ቁኖ ሳልሳይ ዘታኣሳር የብሉን። ነተን ኣብ ግዜ ስራሕ ቁኖ ሳልሳይ ዘይቐን፡ ወዘንዘን ወለሽለሽን ዘብዝሓ ገለ ውሕዳት ሱብ ሓዳር ዝምልከት ደርጌዩ። እተን ንፉዓት ሱብ ሓዳር ግን፡ ስራሕ ኣይብላ ማህጺ ምስ ጎልጎልን ጸህይን ስለዝገገማገማ ብዛዕባ ነብሰን ኣመት ኣይገብረን። ዝተቐየንኦ ቁኖ ሳልሳይውን ተረሰው ክሳብ ክልተ ስለሰተ ሰሙን ሳዕሪ ጸሂቶት መሰሉ ዝጸንሓሉ እዋናት ኣሎ። እንተ ናይተን ኣብ ስራሕ ጨፍ ርሓን ዝልከዩ ኮዳነን ዝሓጸባ በዓል ወለሽ ግን ኣብኡ ይጸንኣልና መውዓሊ ባይቶ ምዃንን ዘይተርፍዩ።

ዝቐበል በዓል (ማህጺ) እንተዘይሃልዩ፡ ብዘይዕረፍቲ ካብ ስራሕ ናብ ስራሕ ግጥም ዝበለ መዓልታት ስራሕ ምስ ዝህሉ ቁኖ ሳልሳይ ጠቕሲሉ ይርሳዕ። እንትርፎ ማህጺ ኣርኪብዎ ንቡር እንተዘይ ረኺቡ። ብዛዕባ ቁኖ ድኣ ኣልዕልና እምበር፡ ኣብ ሕብረተሰብና “ ብነገሪ ሳልሳይ” ዝጸዋዕስ ብዘኣከ ነገራት ኣሎ። ከም ስሙ ደማ፡ ድሕሪ ሳልሳይ ናብ ዋንኡ ምምላሱ ዘይተርፎዩ። ከም ኣብነት ብዕራይ ሳልሳይ ክንወስድ ንክእል። ሓደ ወናኒ በዓል ብዘተሓት ኣብዐር ንኣይ ጸጉም ኣብቲ ዓዲ ብፍቃዱ ንሳልሳይ ብዕራይ ክጥቀሙሉ ይህቡ። ማዩ ሓሰሩ ደማ ክሳብታ ናብ ዋንኡ ዝወስዱ ኣለመለ ይብሉ። ኣብ ውሽጢ ሳልሳይውን ኣሎ ዝብሃል ገርህኡ ምስ ቃንጃ ብዕራይ ኣቋሪጉ የጉሰን

የሳልሳይን። ወየ ሳልሳይ ምስ ተጸንቐቃ ደማ፡ ብኸብረት ናብ ዋንኡ ኣመሰግኑ ይመልሱ። ነገሪ ሳልሳይ ኣብዚ ዘብቐዕ ውን ኣይኮነን። ኣድጊ ዘለዎ ርቡሕ ሱብውን ከምኡ። ንኣይ ንጸጉም ሓው ንስም ሳልሳይ ንውራይ ክጥቀሙሉ፡ ማይ ድዩ እኽለ ከጥሕነሉ፡ ሓሰር ድዩ ዕንጻይቲ ክጸዕኖ ንሳልሳይ ዘይከውን ሓው ኣይሳኣንን። ምናልባት ብስራሕ ወቅቲ እንተጸግግኩ ጥሪትካ ዝሕልወልካ ጻሳ ምስ ትደሊ'ውን ብስም ሳልሳይ፡ “ምስ ኣሓኹም ርኣዩላይ ኣቀንዩላይ ኣልካ ከተጸግግን ትክእል። ኣብዚ ግድን ኳ ከም ቃልካ ድሕሪ ሳልሳይ ክትወስድን ግቡእካ እንተኾነ ፡ ብስም ሳልሳይ ስለሰተ ሳልሳይ (ሰሙን) ብሕልና ክርእዩልካ ይኽእሉ። ጸባ ሳልሳይ ኩብሃል ሰምዒኹም ትኹን? ኣብ ሳልሳይ ሳልሳይ ብሃብታማት ንጸጉማት ዝሞሃብ ጸባዩ። ሓርጭ ይኹን ጨውን በርበርን ውን፡ “ኣብ ሳልሳይ ክንመልሰልክን ኢና” ብምባል ካብ ጎረቤት ዝልቃሕ ነገራት ሳልሳይዩ። ኣብ እዋናት ሃይማኖታዊ በዓላት ውን ኣዋልድና ዘይብሰን ስልማት ንሳልሳይ ከም ኩሕሊ፡ በናጅር ፡ ሕዝብ፡ ክትሻ፡ ተሓናቂት፡ ሽፎን፡ ሓርር ወይ ላይናን ክሳብታ ግዜ እትክል ብስም ሳልሳይ ሓጺብን ክሳብ ናብ ዋናታቱ ዝመልሰኦ ንሳልሳይ ምስኣን ክርእዩሉ ይቕንዩ ከም ዝነበራ ይፍለጥ። ብነገሪ ቁኖ ሳልሳይ ዘቐልኩም ዕላል ሳልሳይ ብዘተሕ ስለዘኾነ፡ ንግዚኡ ከም ጉሳይ ዕፉን ጥሕስስ ኣበለዩ እንተኣለፍኩ ውን ዝብል የብሉን።

ከረምትን ቀውዕን ጠቕሲሉን ምስ ሓለፉ፡ ቁኖ ሳልሳይ ንቡር ይረክቡ። ብጻሓይን ደርፍን፡ ቁርን ስራሕን ዝቆንደፈ ጸጉሪ ኣይታትን ኣውላድን ክፍተልትልን ክውነሰን ይጅምር። ብስርዓት ብፍርዖት ሳሙና በረኻ ማለት ጨምር፡ ኣብ ጸፊሕ እምኒ ጀፊዕን ጸጉሪን ይሓጸባን የጸርዖን። ኮታ ብጸዕዲት ተዋሪዱ ዝኸረመ ጸጉሪን ሕፍንቲ ጠሰሚ ውን ይገብራሉ። ጸጉሪን ብምድሳት ወዘ ቀይሩ ደማ፡ ከም ዝእንተር ይኸውን። ኮታ ቁኖ ሳልሳይ ተሪፉ ነብሰን ይፈቅዱ። ወቅቲ ጥሪ ኣኳለማ ስለ ትቅበሉን ደማ ከም ውርሒ ሓጋይ ገጸን ይበርህ። ጸጉሪን ይፍረስ። ብፍላይ ትጎምን ጥርን ምስ ርኣዮን ምስ ሰሙን ተተፍሻሽሊን ከም ኣድጊ ጸድዖ ፈቀድኡ ፊዕ ምባል ዘይተረፍዩ።

ሽርቦኺ ዘው እናበለ ምሳኺ

ምድቃስ ከልእኒ።

ዘው ኣብልላይ ዘው
ዘው ኣብልላይ ዘው።
ኣሳይ ኣሳየ
ዘው ኣልላይ ርእሰየ ዘው ኣልላይ።
ተቆንዶ ኣይበልኩኹን
ኣብ ሰሙን ኣብ ሰሙን ጸ።
ተቆንዶን ደፍቕኹ ዝበለ
ክመጽእየ ሓጺር ዘለሊ።

እናተባህለ ክድረፍ እንከሎ ውንጉ ኣብዛ ወርሒ እዝኣ እምበር ኣብ ካልእ ኣይኮነን። ብዘይካ ዝኸፍኣን ውራይ ዝቆጸራን ዝኣተወንን እንተዘይኮይነን፡ ቁኖ ሳልሳይ ብፍጹም ናብ ምርሳዕ ገጹ ይኸይድ። ብፍላይ ጎራዙ ኣዋልድ እንተደልዩን ኣልባሶ፡ጋመ፡ ግልብጭ፡ ስም፡ ሳዱላ ወዘተ ህልም ዝበለ ቁኖ ይቐንፍ ስለዝነበራ፡ ሳዱላ ዘይትቐንኒ መሓዘይ ጠለመናኒ።

እናተባህለ ይድረፍ ስለዝነበረ ውን ንብልጸት እዚ ቁኖታት ዘማላኹትዩ። ኣረ ገልጴንስ ሕሉፍ ሓሊፊን “ድፍና” ዝብሃል ቁኖ ተቐነነን ልብኻ ድፍን ዘብልኦ ከም ዝነበራ ውን ይዕለል። ንፉዓት ኣንስቲ ውን ኣለዎ ይብልወን። ንደቀን ብምዕር፡ ካዕቦ ፡ዕሰ፡ ገረወኛ እናሰፈረን እናኸፈለን፡ ንቁኖ ከም ድሌተን ዘቅብጣሉ ወሓላሉ ቆጸራን ብወግዲ ዘቐንኣን፡ ኣብ ጓይላ ዓዲ ብጸባቕኝን ቁንኣንን ዝተመሰጠኡ ኣጉባዝ ዓዲ ደማ፡ ሱብ ሰዲዶም ንቁኖ ነገር ዘጣይቁሳን ኣይሳኣንን። ኣረ ገልጴንስ ነታ ጥሪ ዘይሰገራ ኣ ወይዘራዘር ኣይሳናን። ኣይታትና ነዘን ወዲ ኸምዘን ዝተምኮራሉ ሱብ ወግዲ። ቀደም ሓደ ጎራሕን ለባምን ሱብኣይ ገይርዎ ዝብሃል ዕላልውን ኣሎ። ንዓሰረተ ክልተ ኣዋልድ ደቁ ህልም ዝበለ ዘዋናውን ቁኖ ኣቐኒኑ ኣጸገዕወን ይብሃል። ብዘኾነ ኮይኑ ብቁኖ ሳልሳይ ላይዩ ዝነበረ ጸጉሪ ርእሰን፡ ቁምል ዘጸድፍ ቁኖ ምስ ተቆንፍ “ንብዕራይ ኣብ መልሲ ፡ንስበይቲ ኣብ ሳልሳይ” ዝብል ምስላ ኣብታቶም ዝዘከሩ ሱብኡት ሓጎስ ስለዝሰፈሩም ዝብረዎስ ኤእ! እንድዲ ንኣይ ጥራይዮ ዝፈልጡ። ኣንቱም ወራዙት ብለባምኩም ገለ ከተዛርቡና፡ ስሪ ቁኖ ብዘተሓት ዝባሃል። የግዳስ ነገሪ ቁኖ ሳልሳይ ዘየምጽኦ ስለዝዮብሉ ካብ መገዲ ኣርብዓውን ኣውጽኦ ከየላግሰና ንሎሚ ኣብዚ ክኣኸለናዮ ወድሓንኩም።

ሳይንስና ቴክኖሎጂ

ብሃብተገርግስ ተስፋማርያም (ጠዋል)

ትስፋው ፈጠራዊ ስፍሐ ዘርገኛ መራሽቢታት 5ይ ወከዶ (5G)

ዓለም ትሕንብብ ዘላ ብኣበርክቶ ሳይንስን ቴክኖሎጂን እዩ። ዓቢይቲ ሃገራት ምምሃዝ ዘይክጸበዩና ይኸእል እዩ። ሕብረተ-ሰብና ኣብ ቴክኖሎጂ ዘለዎ ኣጠማምታን ኣጠቓቕማን ኣማዕቢልኩ ንዝቐርቡ ዘለዉ ትሰፋ-ዋት ፈጠራዊ ስራሓት ዘመንና ብሰብ ፈጠራ ሃገርና ተቓገዮም፣ መፍትሒ ጸገማት ሕብረተ-ሰብና ክንገብር ግን ዝግገተና የለን። እቲ ዝዚ ዘሳሲ ኸኣ እቲ ንጉሥ ፈጠራን መንኲርኩር ምዕባልን ሕብረተ-ሰብ ዝኾነ መንገድ'ዩ። እዚ ብኣህ መጻኢ ዘሰተማቐር፣ ምስ ርእሰ-ተማንነትን ዕብዩት ፍልጠትን ፈጠራውነት ከምዕባል ብጣህሪ ዝተዓደለ መንገድ'ዩ። ኣብ ዘካይዶ ፈጠራዊ ስራሓት ተወሳኺ ፍልጠት ንምድራዕ፣ ደሕግዙ'ዮም ብምባል ዝኣረዩቶም ትሰፋ-ዋት ፈጠራዊ ስራሓት ዘመንና ንምልላይ መጽሔት መንገድ ክትሰርሓሉ ጸኒሓ ኣላ።

ንሎሚ እምበኣር ብዘዕባቲ ንዓለም ኣብ ሓንቲ ቁሽት ዘራኸበ ኢንተርነትን ሕጂ በጺሕዎ ዘሎ ደረጃ - 5ይ ወለዶ (5G)ን መራሽቢታትን ክንምልከት ኢና።

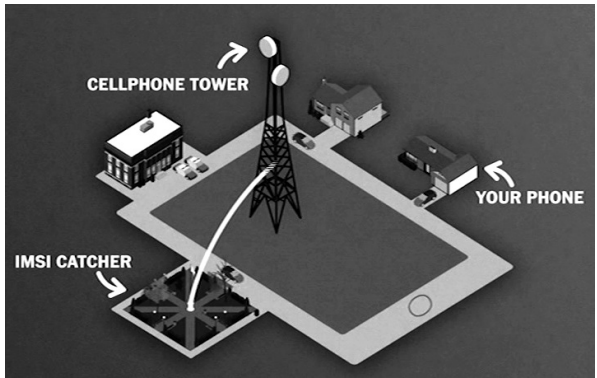
ኣመዓባብ-ብካ ኢንተርነት

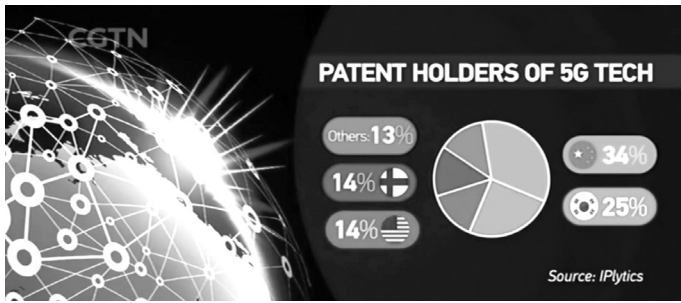
ብ1969 እዩ፣ ኣብቲ ዝግበየ ትካል ምርምርም ኣመሪካ (Defense Advance Research Project Networking)፣ ኣገራሚ ቴክኖሎጂ ኮሚፒተር ምስ ኮምፒተር ብምርኻብ ኔትዎርክ ዝፈለመ። እዚ'ዩ ከኣ ናብ'ቲ ብ29 ጥቅምቲ 1969 ኣብ ካሊፎርኒያ እስታንፎርድ ዩኒቨርሲቲ ዝፈለመ ኣገልግሎት ኢንተርነት ዘሰጋገረ። ናብዚ ሕጂ ተበጺሑ ዘሎ 5ይ ወለዶ መራሽቢታት ንክብጸሕ ከኣ፣ ልዕሊ 20 ዓመት ወሲድሉ።

ብዙሓት ሰብ ሞያ ዝዚ ቴክኖሎጂ ኣብ ምምዕባል እጃቶም ኣበርኪቶምዮም። ብዘያዳ ዝጥቀሱ ግን ሮበት ቦብ ከሃንን ሸንት ሰርፍን ዝተባህሉ ኣመሪካውያ እዮም። እዚኦም ንኮምፒተር ኣብ ኑኡድሕዱ ብምርኻብ ከምዘናበብ ዝገብር TCP/IP ዝተባህለ ፕሮቶኮል ኣብ 1983 ዝመሃዙ እዮም። 6 ነሓሰ 1991 ከኣ፣

ቲምበርሊን ዝተባህለ ናይ ኮምፒተር ክኢላ፣ ማሕበራዊ ሚድያ (WWW - world wide web) ንዓለም ኣብ ሓንቲ ቁሽት ዘራኸበ መርበብ ብምብርካቱ፣ ኢንተርነት ምስ ህዝቢ ዓለም ዝተላለየትላ ታሪኻዊት መዓልቲ ኮይና ትጥቀስ። ኣብዚ እዋን ከኣ፣ ኪኖ ኣብዛ ንክብረላ መሬት፣ ኣብ ህዋ ኣብ ዝርከባ ፕላንታት ብምዘርጋሕ፣ ብዝለዓለ ቅልጣፊ ገደብ ዘይብሉ ኣገልግልት ኣብ ምሃብ የስፋሕፍሕ ኣሎ። ኣብ ነፈርቲ እውን ስጋብ 40 ሽሕ ጫማ ብራኽ እናበረራ፣ ኢንተርነት ምጥቃም ህያው ኮይኑሎ።

ተክኖሎጂያዊ ምዕባል ኢንተርነት ከትግምቶ ብዘጸግም ቅልጣፊዩ ዝሕምብዘ ዘሎ። ኮምፒተራትን ሞባይላትን ጥራይ ምስ ኢንተርነት ዝራኸቡሉ እዋን ታሪኽ ኮይኑ። ኣብዚ ሕጂ እዋን መካይን፣ ኣባይቲን ኣብ ውሽጡ ዝርከቡ ኣቕሑን፣ ኤለክትሮኒካዊ መሳርሒታትን ካልኣትን ሓዊስካ፣ ምስዚ ምዕባል ተክኖሎጂ

ብምትሕሓዝ፡ ሓበሬታ ብሰሎጥን ብዝቐለለን ኣገባብ ምልውዋጥ ተኸኢሉ ኣሎ።

ብ2004 ኣይፒቪ-4 ብዝተባል ስም ዝፍለጥ፡ ምስ ኢንተርኔት ዝራኸቡ ኩሎም መሳርሒታትን ኣቕሑን፡ ፍሉይ መለሎ ቁጽሪ ዝህብ ኢንተርኔት ፕሮቶኮል ብምምሃዝ፡ ን4.6 ቢልዮን ተገልገልቲ ፕራይ ኣገልግሎት ከህብ ጸኒሑ። ኣብዚ ሕጂ እዋን ግን ዘመናዊ ኣይፒቪ-6 ፕሮቶኮል ተማሂዞ፡ ብነገራት ብኢንተርኔት (IoT) ተቐእዞ፡ ክሳብ 15 ቢልዮን ዝጽግዑ ናይ ኤሌክትሮኒክስ ፍርያት ምስ ኢንተርኔት የራኸብ ኣሎ። እዚ ፕሮቶኮል ምስዚ ዝጀምምር ዘሎ ዘመን ተክኖሎጂ - 5ይ ወለድ መራኸቢታት ተወሃሂዖ ኸኣ፡ ክሳብ 100 ቢልዮን መሳርሒታት ከኣንግድ ትጽቢት ይግበረሉ።

መራኸቢታት 5ይ ወከዶ (5th Generation)

ቅልጣፊ መራኸቢታት ኢንተርኔት ምስ ግዜ እናምዕበለ ክመጽእ ጸኒሑ ኣሎ። ቡቲ ኣብ ዝተፈለለ እዋን ዝኸሰት ዝነበረ ዘመናዊ ምህዞታት ኸኣ፡ ቡብዘመጽእዎ ብወለዶታት (Generation) ብምክፍፋል ይግለጹ። እቲ ብቐዳማይ ወለድ ዝጀመረ መራኸቢታት፡ 2፡ 3 እናበለ ኣብ 2011 ዓ.ም. ብዝተገለጸ ቅልጣፊ ናብ ራብዓይ ወለድ ምዕባሉ፡ ኣብዚ ሕጂ እዋን ኸኣ ናብቲ ብዓቢ ተስፋ ዝጀምምር ዘሎ ሓምሻይ ወለድ ይሰጋገር ኣሎ።

እዚ ትስፋው ፈጠራዊ ስራሓት ዘመንና - 5ይ ወለድ መራኸቢታት፡ ኣብ 2025 ዓ.ም. ዓለም ብምልኡታ ከራኸብ ይትንበዮሉ ኣሎ። እዚ ብዓል ዓቢ ዓቕሚ (capacity)፡ ነቲ ኣብዚ እዋን መብዛሕትኡ ክፍሊ ዓለም ዝግልገለሉ ዘሎ ሚልዮናት መሳርሒታት ፕራይ ዘራኸብ 4ይ ወለድ(4G)፡ ናብ ቢልዮናት ከበርኾ እዩ። ብቅልጣፊ (speed) እንተ ተመልከትና እውን ካብ 20 ስጋብ 100 Gbps ኣብ ካልኢት ከተዕልል ትኸእል። እዚ ሕጂ ሞባይል ተጠቐምካ ፈሊም ካብ ኢንተርኔት ንምውራድ (download) ስጋብ 4 ሰዓት ዝወስድ ዘሎ፡ ምስዚ ምዕቡል ተክኖሎጂ ኣብ ውሽጢ 3 ካልኢት ክፍጸም ይከኣል።

ፍሉይነት ኣጠቓቕማ 5G መራኸቢታት፡ ዝዓበየ ናይ ምዕቃብ ባይታ (Enhanced mobile broad band) ዘወዳድ ምዃኑ እዩ። ከምኡውን ንኣዘዩ ርሑቕ ቦታታት ዝግበር ምርኽኻባት (Ultra Reliable Low Latency Communication) ዘገልግል እዩ። ንኣብነት ካብዚ ንኤንያ ዝግበር ጻውዒት ተለጭን እንተ ወሲድና፡ ካብ ኣድ ቢሊዮን ኣብ ካልኢት ቅልጣፊ ብዘለዎ፡ ከም ኣብ ጥቓኻ ዘሎ ጌርካ ከተውግዓሉ ባይታ የጣጥሖ። 4ይ ወለድ ግን ስጋብ 10 ሚሊዮን ኣብ ካልኢት ፕራይ እዩ ዘኣንግድ ዘሎ።

እዚ ብ5ይ ወለድ ዝገባደድ ቀዳማይ 5 ሪላይስ ኤሌትሮኒክ ሴልስ፡ ህቡባት ፕሮፊሰራትን ሓካይምን ኣብ ቦትኣም ኮይኖም ብዝህብዎ መምራሕ፡ መጥባሕትታትን ፍወሳን ክካየድ እዩ። ትምህርቲ እውን ከምኡ ምስ ዝመረጽካዮ መምህርን ዩኒቨርሲቲን ኣብ ቤትካ ኩንካ ፍልጠት ትቐስመሉ ዕድል የመዓራሪ። ብሓፊሻ እዚ ዝሰለጠ መራኸቢታት ተክኖሎጂ ዝሰፍሖ ዕድላት ስለዘጣጥሑ፡ ኣብ ኩሉ ዓውድታት መሰረታዊ ፍታሕ ከምጽእ ይኸእልዮ ተባሂሎዮ ትጽቢት ተነቢሩሉ ዘሎ።

5ይ ወለድ ምስ ኣዝዮም ተነቀፍቲ (sensitive) ዝኾኑ ፕሮግራማትን

መሳርሒታትን ከትግልገለሉ የገደደባቸው። ኣብዚ እዋንዚ ተጠቃምነት ርቦት ኣብ ዝምዕባሉ እዋን፡ ኣብ ነንሕድሕድም ከይጋጨው ቅልጠፍ ምንባብ ስለዘድልዮም፡ እዚ ተከኖሎጂ ተጠቅምካ እዩ ምርኻብ መሳርሒታት ምስ መሳርሒታት (machine to machine) ዝካየድ ዘሎ። ምስ ምህዞ ብዘይ መራሒ ዝንቀሳቅሳ መካይን እውን ውጽኢቱ ብዝቐለለ ክረክ ኪኣሉ። እዚ ማለት ከኣ፡ ንርሑቕ ቦታታት ዘገለግል ካልኣይ ኣገባብ ለውሳኔ (low latency) ብምጥቃም፡ ነቲ ጻዕቂ ናይ መካይንን ሰብን ተቆጻጻሩ፡ ብውሑስ ኣብቲ ዝተደለየ ቦታ ምብጻሕ እዩ። ብሓፊሻ ናይ ወለዶ መራኸቢታት ኣብ ሓዲ እዋን ክሳብ ስሚልዮን ማሺኒኒ ነንሓድሕዱ ከምዝኖቡ ስለዝገበር፡ ሃገራትን ትካላትን ተቆይሲቲ ናይዚ ተከኖሎጂ ንክኹና ብኣግኡ መሳርሒታትን ኣብ ምዝማን ይርከባ።

እተን ህቡባት ትካላት ከም ባዓል ሳምሱንግን ኣገልገን ዕዮ ገዝኣን ኣጻፊን ብተግባር ይዋሳኡሉ ከምዘለዎ ይሕበር ኣሎ። ትካል መፍረ ተንቀሳቅሲ ስልኪ ሃዋዊ (HUAWEI) ኸኣ፡ ሓበሬታ ንቻይና የስሉኹዩ ዝብል ምጉት ይቐርብ ስለዘሎ፡ ኣመሪካ ኣብዚ ናይ ናይ

ወለዶ ኔትወርክ ከይጸምበር ብርቱዕ ጸቕጢ ትጉብር እኳ እንተላ፡ ምስ ፋሲያን ገለ ሃገራትን ብምስምማዕ፡ ኣብዚ ዓለማዊ ተከኖሎጂ ንምጽምባር ዝድለ ምድላዎቱ ኣጻፊ ይሰርሓሉ ኣሎ። ብሓገዝ እዚ ተከኖሎጂ ቻይና ኣብ ሓጺር እዋን ከተማ ምሉእ ዘጽርዖ ሱብ-ኣልቦ መካይን ኣዋዲዳ ንኮቪድ-19 ትምክት ኣላ። ከምኡውን ብዘይ መራሒ ኣገልግሎት ዝህባ ታክስታት ብምድላው፡ ብፍርቂ ናይቲ ዝነበረ ዋጋ ሰርቪስ ምሃብ ከምዝጀመረት ብምዕክናት ዜና ይጋዋሕ ኣሎ።

ኸሕኳ ገለ ምዕባላት ሃገራት ዚዚ ተከኖሎጂ ፖለቲካዊ መልክዕ ከትሕዝኦ ይፍትና እንተለዎ፡ ብዙሓት ብግብሪ ክሰርሓሉ ፈተነታት ቀዳማይን ካልኣይን እብረ ኣጻፊ ኣለዎ። ብመጽናዕቲን ምርምርን ናይ ወለዶ መራኸቢታት ዓለም ኣብ ምምራሕ እትርከብ ቻይና፡ ክሳብ 34% ዋንነት ከትሕዝ ከላ፡ ደቡብ ኮርያ፡ ኣመሪካን ብሪጣንያን ከኣ ድሮ እዚ ተከኖሎጂ ከጥቀማ ጀመረን ካብ ዘለዎ ሃገራት እዮን። ደቡብ ኣፍሪቃውን እንተጸጋማተን ትኸይድ ዘላ ኣፍሪቃዊት ሃገርያ።

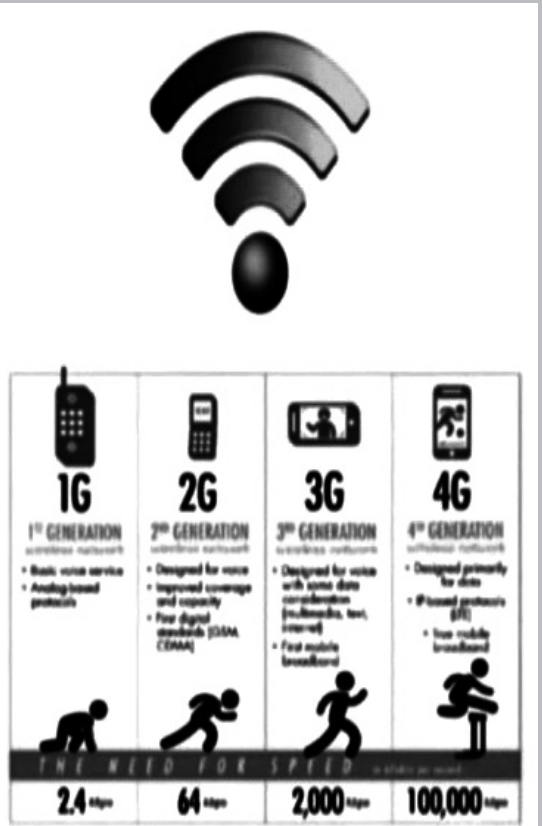
ኣመዓባብካ ወከዶ መራኸቢታት

1ይ ወለዶ፡ ድሕሪ ስልኪ ኣልቦ መራኸቢታት ዝመጸ፡ ካብ 70ታት ክሳብ 90ታት ዝጸንሐ ኣገልግሎት መራኸቢታት እዩ። ኣብዚ ግዜ ዝነበረ ተከኖሎጂ ብኣኖሎግ ዝልለ፡ ንውሱን ርሕቕት ጥራይ ዘገልግል፡ ንሱ እውን ምቁርራጽ ዝበዝሐ፡ ቅልጣፊኡ ከኣ ስጋብ 2.4 ኪሎ ባይት (kb) ጥራይ ዩ ነይሩ።

2ይ ወለዶ፡ ካብ ኣኖሎግ ናብ ዲጅታል ዝተሰጋገረሉን ቅልጣፊኡውን ናብ 64 ዝበረኸሉን እዋን እዩ። እቲ ኣብ 1ይ ወለዶ ክትድውልን ጻዊዒት ክትቅበልን ጥራይ ዝነበረ ተኸእሎ፡ ናይ ጽሑፍን (message) ንእስ ዝበሉ ስእልታትን ምልእኸ ተወሲኸሉ። ከምኡውን ካሜራ ጂፕራስ (GPRS-General Packet Radio Service) ብምትእትታው ብመጠኑ ተጠቃምነት ናይ ኢንተርኔት ተጀማሚሩ።

3ይ ወለዶ፡ ኣብ 2000 ተበጊሱ፡ ቅልጣፊኡ ናብ 2 ሜጋ ባይት ብምድያብ፡ ኣብ እዋኑ ዝሰለጠን ዝምዕባሉን ኣጠቓቕማ ዘተኣታተወ መድረኽ እዩ። ኤርትራ ሓዊስካ ኸኣ ብዙሓት ሃገራት ዛጊት ክጥቀማሉ ጸኒሐን ኣለዎ። ምስ ምምሃዝ ስማርት ሞባይላት ካብ 2003 ጀመሩ ኸኣ፡ ተጠቃምነት ኢንተርኔት ብሞባይል ኣብዚ ወለዶዚ እዩ ኣስፋሕፊሑ።

4ይ ወለዶ፡ ካብ 2011 እዩ ተኣታትዮ። ኣገልግሎቱ ካብቲ ቅድሚኡ ዝነበረ ብዕጽፊ ከዕብን ከበርክትን ከበርክትን ክኣሉ። ጽዕነት ንምቅላል ከኣ፡ ምስ ምትእትታው ክላውድ ኮምፒትንግ፡ ደኩምንታት ብውሑስ መንገዲ ኣብ ሰርቪራት ናይ ወሃብቲ ኣገልግሎት ክዕቀብ ብምኽኣሉ፡ ተጠቃምነት ኢንተርኔት ብኣመጠን ከስፋሕፊኡ ክኣሉ። ቅልጣፊኡ ኸኣ ካብ 100 ሜጋ ባይት ክሳብ 1 ጌጋ ቢትስ ኣብ ሰከንድ (Gbps) ክድይብ ክኣሉ።

ስፓርት

ኤርምያስ ገብረልዑል

“ናብ ውድድር ለእኛ፣ ዝሓሸ ‘ከንድሽን’ ሒዞ ...”

ተቐዳዳሚ ባይክ ኤይድ ሞሳና ደብሳይ

ሓያለ ጽላታት፣ ብሰንኪ ለበዳ ኮቪድ-19 ብኣሉታ ምጽላው ይፍለግ። ውድድራት ስፓርት ብሓፊኹ፣ ቅድድም ብሸክለታ ድማ ብፍለይ ንልዕሊ ሓደ ዓመት ‘ተወንዚፋ’ ምጽንሑ ምስክር ኣየድለዮን። ኣብ ከምዚ ሓያል ኩነታት ከኣ ኣይ ኣብ ባህርዳር ኢትዮጵያ ኣብ ዝተኻየደ ውድድር ሻምፕዮን ኣፍሪቃ 2019 ዝተዓወተት ሞሳና ደብሳይ ንኡሎም፣ 2020 ዝሓሸ ‘ኮንድሽን’ ንምሓዝ ኣብ ኤውሮጳ ዓስኪራ ትርኩብ ዘላ። ሞሳና ምስ መጽሔት መንግሥት ሓጺር ዝርርብ ኣካይዳ’ላ።

• ምስ ኢጣልያዊት ክለብ ቅድድም ብሸክለታ ቸርቪቶ ስትራዲሊ ተፈላሊቲ ሰሚዕና ...

እወ፡ ምስኪ ክለብ ናይ ኸልተ ዓመት ውዕል እዩ ነይሩ። ፈለማ ጽብቕ ናይ ቅድድም ብሸክለታ እዋን ከሕልፍ እዩ ዝብል ግምት ነይሩ። እንተኾነ፡ ብዘይካ እተን ቀዳሞት ሰለስተ ኣዋርሕ ካልእ ዝጥቀስ ንጥፊታት ኣይነበራን። እታ ክለብ ስድራቤታዊ ኣተሓሕዛ ኣይነበራን። ብሽመይ ደሞዝ ትሽፍልን ካልእን እያ ትጭነቕ ነይራ እምበር፡ ኣብ ቀጻልነታ፡ ኮታ ኣብ ዕብየት ሒዛቶም ዘላ ተቐዳዳሚ ተተኩር ኣይነበራትን። ኣብ 2018 ንኸልተ ወርሒ እዩ ተወዳዲረ። ኣብ 2019 ሓያለ መደባት ተሰሪዑላይ ነይሩ። ኣብ ውሽጢ ሃገር ኮይነ ልምምዳተይ ኣናካየድኩ፡ ክጽውዑኒ እጽበ ነይረ። ኣይጸውዑንን። ንማናጀረይ ሓቲተ፡ መልሲ ክህበኒ ኣይከኣለን። በዚ ድማ ልምምድ ጥራይ ከካይድ ነታ ዓመት ኣሕሊፊያ። ኣብ ውድድራት ውሽጢ ሃገር እውን ከሳተፍ ኣይከኣልኩን ነይረ። ምክንያቱ ዝተሰርዐላይ ናይ ልምምድ ዓይነት ናይ ነዊሕ ርሕቕት ምስ ምጺኑ ምስዚ ናይ ዘባ ማእከል ውድድራት ዝሳነ ኣይነበራን። ኮይኑ ተሪፉ ምስ ሃገራዊት ጋንታ ውድድር ከካይድ እዩ መደብይ ነይሩ።

• ኣብ ብቐዳትኪ ዘምጽኦ ጽልዋ እንታይ ነይሩ?

ልምምድ ኣዘዩ ኣገዳሲ እዩ። ምስ ውድድር ኸኣ ጎድኒ ጎድኑ ከሳነ ኣለዎ። ልምምድ ብዘይ ውድድር ትርጉም የብሉን። ሓደ ተቐዳዳማይ ክፍተን ኣለዎ - ኣብ ውድድር። ውዕላይ ምስ

ተዛዘመ ናብ ክለብ ደንደን እዩ ተሰጋጊረ። ምስ ክለብ ደንደን፡ ስሩዕ ልምምድ ከካይድ ክኣለ። ናብታ ሕቶ ምስ ዝምለስ፡ ከምቲ ዝወጸ መደባት፡ ኣብ ውድድራት ከሳተፍ ባህጊ ነይሩ። እንተኾነ፡ ውድድር እዩ ስኢኒ እምበር። ብቐዳተይ ነኩዩ ዝብል ገምጋም ኣይነበረንን። ኣብዚ ከመስግኖም ዝደሊ ድማ ክለብ ደንደን እዩም። ምስኪ ክለብ ዝኣከል ምድላዎት ኣካይደ።

• ኣብዚ ሕጂ እዋን ምስ ሓዳስ ክለብኪ ባይክ ኤይድ ኣብ ኤውሮጳ ኣሎኹ። ብዛዕባኪ ሓዳስ ክለብ ኣዕልልና።

ምስ ከለብ ባይክ ኤይድ ቅድሚ ሒደት ሰሙን ኢና ተፈራሪምና። ኣብ ዝሓጸረ እዋን ድማ ናብ'ታ ከለብ ተጸንቢረ ኣብ ስሩዕ ልምምድ እርከብ ኣለኹ። እዛ ጋንታ ኣካል ቡንደሰሊጋ ሳይክሊን ምዃና እውን ሰሚዑ። ልዕሊ ኹሉ፡ ሓወይ መኸሰብ ደበሳይ ኣባል ከለብ ባይክ ኤይድ እዩ። ሕጂ እውን ኣብዛ ናይ ቃለመሕትት እዋን ምስ መኸሰብ እየ ዘለኹ። ካብ ናይ ኤውሮጳዊ ውድድራት ሓሊፉ ኣብ ኦሎምፒክ ቶክዮ ዝሕግዘኒ ልምምዳት ሰሪምላይ ኣለዉ። ኣትሓሕዛኦም ጽቡቕ እዩ። ድሮ እውን ልምምዳት ጀሚረ ውድድር የቋምት ኣለኹ።

• ኣብ ኦሎምፒክ፡ ኣበዮናይ ዓይነት ውድድር ብሽክለታ ኢኺ ከትሳተፈ?

ኣብ ሓንቲ ውድድር እየ ከሳተፍ። ኣብ ናይ ጽርግያ ጸወታ። እዚ ጸወታ 137 ኪሎሜተር ዝሸፍን እዩ። ኣብ ውድድር ክሮኖ ሜተር ኣይሳተፍን እዩ።

• ናብ ውልቃዊ ህይወትኪ ከንመጽእ። ሓዳርን ቅድድም ብሽክለታን ከመይ ተሳንይዮ ኣሎኺ?

ኣብ ቀረባ እዋንየ ተመርዕዮ። እንተኾነ፡ “ምስ ቅድድም ብሽክለታ፡ ሓዳር ከቢድዮ” ምስ ዝብሉ ሰባት ኣይሰማማዕን። ምስ ስድራና እንከለና እውን ሓላፍነት ነይሩና። ንሕግዝ፡ ኣመት ዝና ንገብር። ናብ ሓዳር ምስ ዝመጽእ ከኣ ብመደብ ምስ ተሰንዮ የሸገርዮ ዝብል እምነት የብለይን። ብመደብ እንተደኣ ተጻዒዝካን መጻምድትኻ ድማ እንተሓረዙካን፡ በዳሂ ኣይክኸውን እዩ። ልዕሊ ኹሉ ግና ርድኢት ከባቢኻ ኣብዚ ጉዳይ ኣገዳሲ እዩ። ኣብ ልዕሊ ተቐዳዳሚትን ብዓልቲሓዳርን፡ ስፖርተኛን ኣደ ቁልዓን ኣተባባዒ ርድኢት ክህሉ ይግብኡ። ብዙሓት ሰባት፡ ምስ ተመርዓኹ፡ ካብ ቅድድም ብሽክለታ ዝእለ ይመስሎም ነይሩ። እዚ ማለት ብምኽንያት ሓዳር ዘይተኣለየ ደቂ ኣንስትዮ የለዋን ኣይኮንኩን እየ ዝብል ዘለኹ። ቁልዓ ምስ ተወለደ እሞ፡ ‘ናብ ብሽክለታ ክምለሳ ኣይክእላን እየን’ ዝብል ርድኢት ሓያለ ሰባት ኣሉ። እዚ ክቕየር ኣለዎ። ናብራ ቀሊል ከምዘይከውን ርዳእ እዩ። ግና ክብዳህ ይከኣል እየ ዝብል ግምት ኣለኒ። ሓያለ ተቐዳደምቲ ኣለዎ፡ ጎድኒ ጎድኒ ሓዳርን፡ ውድድም ብሽክለታ ዘካይዳ። ብምኽንያት ወሊድ ካብ ኮረሻ

ብሽክለታ ዘይወረዳን ብሉጽ ብቕዓትን ውጽኢትን ዘመዝገባ ዘለዋን ኣለዎ። ብወገነይ፡ ቅድድም ብሽክለታ ሞያይ እዩ። በዚ ሞያ ድማ ህይወተይ ክመርሕ እየ ዝደሊ። ኣምላኽ እንተደኣ ፈቓድዎ፡ ወሊደ እውን ክወዳደር እየ መደባይ። ኣብዚ ሕጂ እዋን ግን ምሉእ ጠመተይ ኣብ ኦሎምፒክ እየ ዘለዎ።

• ኣብ ቅድሚኺ ውድድራት ተሰሪዑ ኣሎ። ሞራልኪ፡ ኣበዮናይ ደረጃ ኣሎ?

ናብ ውድድር ከኣቱ ምኽኣላይ ዓቢ ረብሓ ኣለዎ። ዋላኳ ዓባይቲ ውድድራት ከየካየድኩ ነዊሕ እንተገበርኩ፡ ተሰሪዑላይ ንዘሎ ልምምድ ብብቕዓት ይፍጽሞ ብምህላወይ ኣብ ጽቡቕ ቁመና ከምዘለኹ ኣረጋገጸ እርከብ። ኣብዘን ናብ ኦሎምፒክ ክብጽሓና ተሪፈናና ዘለዎ ኣዋርሕ፡ ኣብ ዝተፈላለየ ከተማታት ኤውሮጳ ውድድራት ተሰሪዑላይ ብምህላወ፡ ምስ ግዜን፡ ካብ ጸወታ ናብ ጸወታን ከኣ ንዘሎኒ ሕጽረታት ከማልእ ክጽዕር እየ።

• “ኣብ ናይ ሓጺር ርሕቕት ውድድር ኣይተድምዕን እያ” ዝብል ሰሚዕና እሞ፡ . . .ካብ መዓስ?

ኣብ ውድድራት ውሽጢ ሃገር ይጸወት ኣብ ዝነበርኩሉ እዋን፡ ኣብ ናይ ሓጺር ርሕቕት ውድድር ተመጣጣኒ ዝኾነ ብቕዓት ነይሩኒ። በታ ኢጣልያዊት ክለብ ድሕሪ ዝተሰርዓላይ ናይ ልምምድ መደብ ግን፡ ዝያዳ ናብ ነዊሕ ርሕቕት ቅዲ ኣጸዋውታ ተቐይረ። ነዊሕ ርሕቕት ዝያዳ ኣድምዓሉ። ኣብ ሓጺር እውን ሰናፍ ኣይኮንኩን።

• ቅድሚ ምዝዛምና፡ ሓጺርቲ ሕቶታት ከሰዕበልኪ፡ እትብህግዮ መግቢ?

ንሓደ ተቐዳዳማይ ዘድልዮ ዓይነት መግቢ እምነብዮ። ንዘህለኸክዎ ዝትክእን ካልእን። ብወገነይ፡ ብሂገ ዝምገባ ዓይነት መግቢ እንተሉ፡ ኣሕምልቲ እዩ።

• ክትበጽሕዮ እትደልይዮ ዓዲ . . .

ከተማ ሪዮ ዲ ጀኔሮ ናይ ብራዚል

• የቐዝልና! ጽቡቕ ዕድል ንምዃልኪ!

ሆሴ ሞሪኖ 'እኔ ዘጋቅባለሁ ቆቡጽ'

አንበረ። ንኤፍ.ሲ.ሲ ሮማ ክሳራ ሞሪኖ። እኔ ዘጋቅባለሁ ቆቡጽ።

*** **

ደልሃመት አብ ተገሃም

ሞሪኖ ምስ ቸልሲ ኣብ ዝነበረሉ እዋን “ቀዳማይ ንምውጃእ ዘይት-በህግ ክለብ እንተሉ፡ ተገሃም እዩ። ምስዛ ክለብ ዝካየድ ግጥም ናይ ደርቢ ክበሃል ኣይክኣልን። ምስ ቸልሲ ዝመጣጠን ብቐዳት ዮብላን” ክብል ዝሃቦ ርእይቶ ማዕከናት ዜና ዓዲ እንግሊዝ ገና ክታሙ ኣብ ሚዳ ተገሃም ሆትስፐር ኣብ ዘንበረሉ እዋን ይኣማሳኣ ነይረን። ደገፍቲ ተገሃም፡ ሞላኳ ነዛ ዘረባ ኣብ ኩርምቶም እንተቐርቐርዎ፡ ክለቦም ኣብ ዘመነ ኣሰልጣነ ፖቶቲኖ ብተደጋጋሚ ኣብ ውድድር ሻምፕዮንስ ሊግ ኣብ ርእሲ ምስታፋ፡ ኣብ ግጥም ፍጻሎ እውን በጺሖ ብምንባራ፡ ሞሪኖ ምስ ዘለዎ ዋንጫ ናይ ምልዓል ተሞክሮ ከወውቶም ተስፋ ኣንቢሮም ነበሩ። ጸብቐ ኣጀማምራ ተገሃም ኣብ ዓመተ ስፖርት 2020/21፡ ሞሪኖ ናይ ሊግ ወይ እውን ናይ ኤውሮጳ ዋንጫ ናብ ኩብሊ ክለቦም ከምጽእ ልዑል ባህሪ ነበሮም። ግማን ዩናይትድ 6ብ፡ ንኣርሰናልን ማን ሲቲን ብተመሳሳሊ 2ብዐ ዝሰዓረትሉ ጸወታታት ጸባ ኣብ ዘስተዮም ፍጻሎ ኮይኑ ተሰነደ። ምስ ወይ ግን (ድሕሪ መበል 15 ሰሙን ጸወታታት ፕሪሙር ሊግ እንግሊዝ) ኣታዊን ወጻኢን ብቐዳት፡ ምስ ተደጋጋሚ ሰዕረት ተወሲኹም፡ ንተገሃም ናብ ደልሃመት፡ ንኣዕዞ ሞሪኖ ከኣ ናብ ቁልቁል ኣምርሒ። በዚ ደማ ጠንቂ ምፍሕፋሕ ሞሪኖ ምስ ደገፍቲን ሓላፍቲ ናይታ ክለብን ኮይኑ ቐረበ።

ምስ ከም ደል ዓለን ዳኒሽን ዝተጻራፈጠ

ኣብ 2014 ኣሰልጣነ ሊቨርፑል ብረንዳን ሮጀርስ፡ ክለቡ ብቸልሲ 2ብዐ ተሳቢራ ዋንጫ ናይ ምልዓል ባህሪ ኣብ ዝተቐጸየሉ፡ ብሕርቃን ብዛዕባ ናይ ሞሪኖ ታኩቲክ ከምዚ ክብል ተዛሪቡ ነይሩ። “ሞሪኖ፡ ክልተ ኣውቶብሳት ኣብ ክለ ልዩት ክለቡ ብምግዳምዮ፡ ንክለባይ ገጢሙ። 10 ተጻወትቱ ንኣላዊ ልዩት ክለቡ ክበብም፡ ንልዕሊ ሓደ ሰዓት ዝጸንጡሉ ፍጻሎ እዩ። ከምዚ ዓይነት ቅዳ፡ ኣብ ጸወታ ከዕሶ እግሪ እኔ ዝቐለለ እዩ። ግን ከኣ ሕሰረትን ዕንወትን፤ ኣይውዕሎን እዩ። ሞሪኖ፡ ብኸምዚ ኣገባብ ንዝረኸበ ዓወት፡ ኣብ መዛግብቲ ብምስፋር፡ ዝበለጸኩ ዓላማኒ ክብል ይኸእል እዩ። ምላሽይ ኣይኮንካን እዩ” ይብል ሮጀርስ። ሮበርት ቢሰላይ ኣብታ ሆሴ ሞሪኖ ኣፕ ክለውስ ኤንድ ፕሰኒል’ ኣብ እትብል መጽሓፍ ‘ፓርኪን ዘ ባሰ’ ኣብ ዝብል ንኤሰ ኣርእሲቲ፡ ዓለምቲ ብዛዕባ ሞሪኖ ንዝበልዎ እንክጀምር ዘሰፈሮ ጽሑፍ እዩ። ዮሃን ክሩፍ ደማ ኣብ 2011፡ ገብ ንዝተፈጸመ ግጥም ኤልክሳሲኮ ክለባት ሪያል ማድሪድን ባርሲሎን ድሕሪ ምዕዛብ፡ “ሞሪኖ ጸረ ጸወታ ከዕሶ እግሪዮ። ብሸውዓተ ተኸላኸልቲዮ ተጻዊቲ። ፈራሕ እዩ” ኢሉ። ኣሰልጣነ ዴንማርክ ዝነበረ ሞርተን ኦልሰን፡ “ኣፈርክቡ ጸወታ ከዕሶ እግሪ” ክብል ንቅዳ ኣጸዋውታ ሞሪኖ ብሓጻር ቃላት ክትንትን ይፍትን። ልዕሊ ኹሉ ግና ኣብ ናይ ቃላት ኮፍት ክሳብ ኢድ ብኢድ ምስ ሞሪኖ ዝተዋጠጠ ኣርሰን ሸንገር፡ “ንመሳጢ ጸወታ ከዕሶ እግሪ ዓለምና፡ ናብ ደቕደቕ ጸልማት ዘእቱ ዘሎ ኣሰልጣነዮ። ስሙ ክጽውዖ ኣይደል-ስለዝቐበጸኩም” ክብል እዩ ብምረት ኣብ ኣርሰናል ኣብ ዝነበረሉ እዋን ተዛሪቡ።

“ዝቆናጽቡኒ ሰባት ብቐጽሪ ውሑዳት ኣይኮኑን። ዝዕልመን ክለባት ስዕረት ዝቐበሉ

ኣይኮናን። 121 ሹቶታት ብምምዘጋብን ልዕሊ 100 ነጥቢ ብምእካብን መግትኢ ዘይርከበላ ንእትመስል ዝነበረት ባርሲሎን፡ ‘ደው’ ክብል ዝኸኣልኩ ሰብዮ። ኣብ ዓዲ እንግሊዝ፡ እስጳኖ፡ ኢጣልያ ከምኡ ደማ ፖርቱጋል ዝሃንጽኸውን ጋንታታት ንዝመዝገባ ውጽኢት ዘከሩ። ዘመዝገባኦ ሹቶታት እውን ቁጽሩ። ኣብ ምክልኻል ጥራይ ዘድህቦ እንተደኣ ኮይን፡ እዚ ኹሉ ብዝሒ ሹቶታት ካባይ መጸኢ? ሆሴ ሞሪኖ እበሃል! ሞሪኖ! . . . ኣኸለ። ንዝመዝገቦ ዓወታት ከዝከር ዝደሊ ሰብ ውሑድ እዩ። ንዓተርክዎ ዋናጭ ዝጽብጽብ እውን ብተመሳሳሊ። ደቀቕቲ ጌጋታት ኣይጻወርን” ሞሪኖ ኣብታ ሆሴ ሞሪኖ ኣፕ ክለውስ ኤንድ ፕሰኒል ኣብ ገጽ 98 ምላሹ ይህቡ።

ሞሪኖ፡ ኣብ ሚሊዮም፡ ካብ ተርጓሚ ናብ ምሉእ ናይ ምዕላም ስራሕ ዝተሰጋገረላ ክለብ በነጻኣ እዩ። ኣስዒቡ ንኣጻር ግዜ ምስ ክለብ ኣናዮ ደ ሌራ ሞዩ ኢዱ ኣጽርዮ ናብ ፖርቶ ተሰጋገሩ። ንፖርቶ፡ ኪንዮ ናይ ዓዳ ውድድራት፡ ንብለል ኤውሮጳ ክትኸውን እውን ኣኸኣሉ። ኣብ ቸልሲ፡ ኢንተር ሚላን፡ ሪያል ማድሪድን ማንቸስተር ዩናይትድን ዝግተሮም ዋናጭ ካብ ኣእምሮ እተን ደገፍቲ ክለባት ዝርሰዓ ኣይኮናን። እንተኾነ፡ እዚ ዝና ኣብ ዘመነ ለቡዳ ኮቪድ 19፡ ምስ ክለብ ተገሃም ሆትስፐር ክቐጽል ኣይክኣልን። ሞሪኖ፡ ድሕሪ ናይ 17 ኣዋርሕ ጸንሖት፡ ብደገፍቲ ተገሃም ምሉእ ብምሉእ ተቐብጸ። ኣበመንበርታ ክለብ ዳንኤል ለቪ እውን ብዘይ ነግ ፈረግ ክለቡ ኣብ ድርኩቲት ናይ ፍጻሎ ዋንጫ ካራባኦ እንከላ፡ ካብ መዝነት ኣፋኑም። ግዜ ከይወሰደ ግና እዚ ዝተቐበጸ ኣሰልጣነ ካብ ተገሃም ናይ 16 ሚሊዮን ፓውንድ ካትሳኡ ወሲዱ፡ ካብ ለንደን ናብ ሮማ ዘሰጋገሮ ክታም

ሞሪኖ፡ አብ ነፍስ ወከፍ ስዕረት ቶተንሃም፡ ንተጻወትቲ ቡብሓዲ ክወቅስ ተሰምዑ። ብቐጽሪ ብርክት ዝበሉ ደገፍቲ ክለቡ ኣንጻሩ ኣብ ማሕበራዊ መራኸቢታት ወፍሪ ኣብ ዝጀመሩሉ፡ “ተጻወትቲ ኣብ ልዕሊ ኣድማ ክፍጽም ይገብሩሉ ኣለው” እውን በለ። እዚ ድማ ነቲ ሓዊ፡ ነዳዲ ወሰኸለ።

ገለ መራኸቢ ብዙሃን፡ ሞሪኖ ምስ ስሙያት ተጻወትቲ ብተደጋጋሚ ከምዘጻራፈጥን ኣብ መቐየሪ ኸዳን ኸኣ ፈላሊኻ ናይ ምምሕዳር ማላ ከምዘፍጽምን ይገልጻ። ኣብ ሪያል ማድሪድ ምስ ካሲያስ፡ ኣብ ቸልሲ ምስ ሃዘርድን ዲያን ኮስታን፡ ኣብ ማን ዩናይትድ ምስ ፖግባን ኣንቶኒ ማርሻልን ገለ ካብ ተጠቀስቲ ጉርፍጥ ሞሪኖን ተጻወትቲን ክብላ ብኣብነት የሰንዱ። እዚ ናይ ቶተንሃም ከኣ መቐጻልታ ናይቲ ሞሪኖ ዝኸተሎ ምሕደራ ምዃኑ ኣብ መደምደምታ በጽሖ።

ዝኸነ ኮይኑ፡ ኣብ ከም ፖርቶጎ ኢንተር ማላንን ልዕሊ 70 ሚሊታዊት ዓወት የመዘግብ ዝነበረ፡ ኣብ ቸልሲን ማን ዩናይትድን ከኣ ናብ 67 ከምኡ ኸኣ 58 ሚሊታዊት ዝወረደ ሞሪኖ፡ ኣብ ቶተንሃም ናብ 51 ሚሊታዊት ዓወት ኣንቆልቆለ። ኣብ ናይ ምዕላም ጉዕዞኡ ኣብ ሓዲ ዓመተ ስፖርት ዝበዘሐ ስዕረት (ኣብ 19 ጸወታታት ሸውዓተ ግዜ ተሳቲፊ ኣርባዕተ ሳዕ ድማ ማዕረ ተፈላልዮ) ብምምዘጋቡ ምስ ቶተንሃም ተባቲኹ።

ዘይ ከም ብዓል ኣሌክስ ፈርጉሰንን ኣርሰን ሸንገርን ምስ ክለባት ነዊሕ ዓመታት ክሰርሕ ዘይመርጹ ሞሪኖ፡ ጠንቂ ናይቲ ኣብ ቶተንሃም ዝጠጠሞ ትሑት ውጽኢት ምቕያር ኣማኸርቲ ምዃኑ ይገነር። ክሳብ ማንቸስተር ዩናይትድ ዘሳለዮ ተሓጋዝኢ ናይ ፋርያ ናብ ክለባት ቐጠር ምኻዱ፡ ተካኢኦ ኢሉ ዘምጽኦን ልዑል ብቐዓት ተጻወትቲ ናይ ምግምጋም ዓቕሚ ከምዘለዎ ዝገልጽን ጆ ሳክራማንቶ ብተጻወትቲ ቶተንሃም ተቐባልነት ምስኡ፡ ንጠንቂ ምስኡን ውጽኢት ሞሪኖ ከም ነጥቢ ይግለጽ።

ሞሪኖን ካሕሳን

ሞሪኖ፡ ዋላኳ ኣብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት

ዓበይቲ ዓወታት እንተኣመዘገበ፡ ኣብ ሓንቲ ክለብ ንነዊሕ ዓመታታት ከምዘይጸንሕን ውዕሉ ከይፈጸመ ድማ ምስ ኩሉን ክለባት ክፈላለገዮ ተራእዮ። ዓመታዊ ልዕሊ 15 ሚልዮን ፓውንድ መሃይ ከምዘኸፈል ዝሕበርዘ ደርጉታዊ ሃብታም ኣሰልጣኒ፡ ውዕሉ ከይፈጸመ በተን ዝቐጸራኦ ክለባት ምብራሩ፡ ልዑል መጠን ካሕሳ ክወስድ ጸኒሖን ኣለዎን። ብመሰረት ጸብጻብ ዴይሊ ቴሌግራፍ፡ ሞሪኖ፡ ክሳብ ናብ ቶተንሃም ዝተሰጋገረ ሰለት፡ 77.5 ሚልዮን ፓውንድ ብመልክዕ ካሕሳ ካብ ክለባት ፖርቶጎ፡ ቸልሲ (ክልተ ግዜ ካሕሳ ወሲዱ)፡ ሪያል ማድሪድ፡ ኢንተር ማላንን ማን ዩናይትድን ምቕባሉ ትሕብር። ሕጂ እውን ካብ ቶተንሃም 16 ሚልዮን ፓውንድ ምቕባሉ ከም ምስጢር ብምግላጽ ትጽብጽብ።

ህይወት ሮማ...

ህይወት ከተማ ለንደን ማእሚያዎ ዝነበረ ሞሪኖ፡ ሓድሽ ናብራ ኣብ ከተማ ሮማ ንምጅማር ምድላዎቱ ኣጻጻፊ ኣለ። ኣቐዲሙ ምስ ኢንተር ማላን ንናብራ ኢጣልያ ዘሰተማቐረ እዚ ኣሰልጣኒ፡ ኣብ ከተማ ሮማ መንበሪ ዝብ ብምክራይ (ብምዕዳግ) ስርሑ ከካይድ ድዩ፡ ዋላስ፡ ከም ናይ ማንቸስተር ህይወቱ ኣብ ሆቴል እናተቐመጠ ንክለብ ሮማ ክኣሊን ዝተፈለጠ ነገር የለን። ዝመጽእ ዓመተ ስፖርት ኣብ

ውድድር ሰረኣ ኣተኩሩ ዝሰርሕ ሞሪኖ፡ ዋላኳ ነቲ ውድድር ጋሻ ኣይኹን፡ ሮማ ኣብዚ ሕጂ እዋን ፊናንሳዊ ሕጽረት ስለዝጠጠየ ዘይ ከም ዝሓለፈ እዋን ስሙያት ተጻወትቲ ናይ ምግዛእ ውጥኑ ከምዘይሰምረሉ ብኣጋኡ ይግመት። ኣብዚ ናይ ኮቪድ 19 እዋን (2020)፡ ሮማ 204 ሚልዮን ዩሮ ክሳራ ገጢምዎ ኣለ። እዚ ድማ ነቲ ዝጸንሐ ዕዳ ናብ 318 ሚልዮን ዩሮ ብምብራኹ፡ ወንጌታ ናይ 210 ሚልዮን ዩሮ ድገማ ክገብሩላ ተቐሲጦም እዮም። እሞ ኸ ደኣ፡ ሓዲ እውን ልዕሊ ቢልዮን ዶላር ወጻኢታት ብምግባር ተጻወትቲ ናይ ምሽማት ምስርሕ ዘካየደ ዓላሚ፡ ኣብዚ ቁጠባኣ ትልኽ ኣብ እትብል ዘላ ክለብ ውጥኑ ይሰምረሉ ይደኸውን?

ኣብ መደምደምታ...

ዝተጸንዐን ዝደጋገምን ቃላት ኣሰልጠንቲ ኣብ ጋዜጣዊ ዋዕላታት ኣብ ዝቐርቡሉ እዋን፡ ሞሪኖ ንዓመታት ዝተሰመዖ ካብ ምዝራብ ዓዲ ኣይመዓለን። ንተጻወትቲ ይነቅፍ፡ ኣሰልጠንቲ ይዝልፍ፡ ኣብ ልዕሊ ሓለፍቲ ክለባትን ጋዜጠኛታትን የበጩ። ንክለባት የዋርድ... ኮታ ንሓሳብ ስምዒት ሓዊሱ ይገልጽ። እዚ ፖርቱጋላዊ ኣሰልጣኒ፡ ቶተንሃም (ብነጥቢ መራኣ ቅድሚት ነበረት) ምስ ኣርሰናል ናይ ደርቢ ጸወታኣ ቅድሚ ምክያዳ ኣብ ዝነበረ ጋዜጣዊ ዋዕላ፡ ብዛዕባ ኣርሰናል ኣብ ዝተሓተተሉ፡ “ብዛዕባ ልዕሊ ዘለዎ ክለባት እምበር፡ ብዛዕባ ኣብ ትሕቴና ደረጃ ዘለዎ ክለባት ዝፈልጦ ነገር የለን። ጸብጻብ ክለባት እንተደኣ ደሊኹም ንመርቡብ ሓበሬታ ፕሪመር ሊግ እንግሊዝ ተወከሱ” ክብል እዩ ንጋዜጣታት ዓዲ እንግሊዝ መቃይኦን ኣርእስቲ ሂብዎን። በዚ ድማ ምክያድ ሞሪኖ ናብ ሮማ፡ ንመራኸቢ ብዙሃን ኢጣልያ ፉሕ ፉሕ ከምዘተሰለን ከም ሳሙኤል ማርቲን ዝኣመሰሉ ብኣጋኡ ግምቶም ይህቡ ኣለዉ። ብፍላይ፡ ክለብ ሮማ ኣብ ሓጻር እዋን ውጽኢታዊት ኮይና ምስ ዘይትቐርብ፡ “ሮማ ኣብ ሓንቲ ለይቲ ኣይተሃጸትን። ግዜ... ግዜ...” ብምባል ንጋዜጠኛታት ኢጣልያ ከምልሶ ይኸእል እዩ” ክብል ሳሙኤል ድርሲታዊ ግምታቱ ይህብ።

መከላከያ

ጎንጎሮ ማንነት

ምስ ሓረግና ስከምንታይ ብዓውታ ነዲርና ንዚረብ?

ሓደ መምህር ምስ ተመሃሮኡ ብመገዲ ባንክ እናኸዱ እንከለዉ፣ ኣብ ኣፍደገግቲ ባንክ ክልተ ካብ ኣባላት ናይ ሓንቲ ስድራቤት ብዓውታ ክቋየቑ ረኣይዎም። እቲ መምህር ኣዲንቱ ናብ ሰዓብቱ ጠምዚዙ ከምዚ ክብል ሓተቶም።

“ስለምንታይ’ዮም ሰባት ክሓርቑ እንከለዉ ብዓውታ ዝዛረቡ?”

ሓደ ካብ ተመሃሮኡ “ብዓውታ እንተተዛሪብና ወይ ተቋየቑና ሕርቃንና ስለዝወጸልናዮ” ክብል መለሰ።

“ግንኮ እቲ ትቋየቑ ዘለኻ ሰብ ኣብ ጥቓኻዮ ዘሎ። ህድእ ኢልካ እንተተቋየቑኻውን እኮ ሕርቃንካ ይዝሕል’ዮ። ነቲ ሰብውን ብልኡም ኣገባብ ጌጋኡ እንተነገርካዮዮ እቲ ዝሓሸ። ስለምንታይ ኢና ብዓውታ ንቋየቑ?” ሕቶኡ ደገመ እቲ መምህር።

ዝምልስ ኣይነበረን፣
ዘዕግብ መልሲውን
ኣይተረኸበን። እቲ መምህር
ንኹሎም ተመሃሮኡ
እናተመልከተ ኸኣ ከምዚ
ኢሉ ክገልጸሎም ጀመረ።

“ክልተ ሰባት
ንሓድሕዶም ክቋየቑ
እንከለዉ ልብታቶም
እምብዛ’የን ዝረሓቑ።
ነቲ ራሕቂ ንምሸፋን ኢና
ኸኣ ብዓውታ ንቋየቑ። ነቲ
ራሕቂ ቀስ ኢልና ተዛሪብና
ንሸፍኖ ስለዘይመስለና፣
ዓንቀርና ክጭደድ ክሳብ

ዝደሊ ብዓውታ ንዛረብ። ሕርቃንና ክውሰኽ እንከሎ፣
ንሕና ብኡ መንጽር ብዓውታ ንዛረብ። ብዓውታ
ክንቋየቑ እንከለና መመሊስና ኢና ራሕቂ ንውሰኽ።

ብኣንጻሩ ክልተ ፍቕራት ክዘራረቡ
ኣስተውዒልኩምዶ ትፈልጡ? ንሓድሕዶም ብዓውታ
ኣይዛረቡን’ዮም። ኣብ ክንድኡ ቀስ ኢሎም’ዮም
ዘዕልሉ። ምኽንያቱ ልብታቶም እምብዛ ስለዝቀራረባ፣
ወይ ራሕቂታቶም ኣዝዩ ጸቢብ ስለዝኾነ፣ ዓው
ኢልካ ምዝራብ ኣየድልየካን።” እቲ መምህር ንሒደት
ደቓይቑ፣ ሰቕ ድሕሪ ምባል ዘረብኡ ቀጸለ።

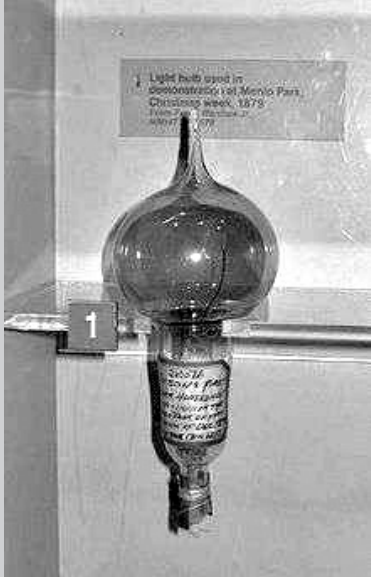
“እምብዛ እናተፋቐርካ ክትከይድ ከለኻኽ እንታይ
ከም ዝስዕብ ትፈልጡዶ?”

“ኣይትዛረብን ኢኻ! ንሓድሕድካ ምስ
ተጠማመትካ፣ ጥራይ ልብታትካ እንታይ ይብላ
ከም ዘለዋ ይርድኣካ። ስለዚ ዘረባ ኣይትመርጽን።

እቶም ሓቀኛታት ኣብ
ፍቕሪ ዝጠሓሉ ሰባት ከኣ
ከምዚ እም’ዮም።” ድሕሪ
ምባል ንሰዓብቱ ተኮሩ
ጠመቶም’ዮ፣ “ስለዚ
ክትቋየቑ እንከለኹም
ልብታትኩም ንኸርሓቑ
ዕድል ኣይትሃቡ።
ብዝተኻለሉም ህድእ
ኢልኩም ክትዛረቡ ፈትኑ።
ቁየቑ ነገር ከህድእ ዘይርኣ
ኸኣ ከምዚ ስለዝኾነዮ”
ብምባል ባንክ ንድሕሪት
ገዲፎም መገዶም ቀጸሉ።

ቶማስ ኤዲሰን

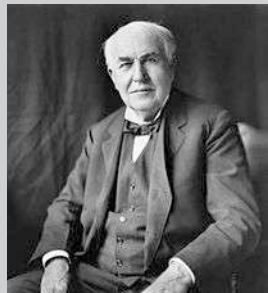
ኤዲሰን ንህዝቢ ብምልክዕ ኣግዚብኸን ዘቕረበ ቀዳመይቲ ምህዞ - መብራህቲ ብመልክዕ ኣምጸል

ቶማስ ኤዲሰን ልዩት ቤት ትምህርቲ ካብ ሰለሰተ መዓልቲ ንላዕሊ ኣይረገጸን። ወዲ ሸምንተ ዓመት ኣብ ዝነበረሉ እዋን መምህራኑ “ምንም ዘይርድኦ ኣብዲ . . . ሓንቲ ዘይፈልጥ ብጊዕ . . . ፈዛዝ . . . ድንዝዝ . . .” እናበሉ፡ ደሃሊ ጸርፍታት የዝንብሉ ነበሩ። በዚ ዝተማረረት ኣደኡ ካብቲ ቤት ትምህርቲ ኣውጺኦ ኣብ ገዝኡ ኮይኑ ከም ዘጽንዕ ገበረት።

ኤዲሰን ትሸዓተ ዓመት ምስ ደፈነ፡ ናይ ምብልሓት ክእለቱ ልዕሊ ኣደኡ እናኾነ መጺኡ። ካብቲ ልዕሊ ሸሕ ዝኾኑ ምህዞታቱ ድማ ብርሃን ኤለክትሪክን ጀነራተር ኤለክትሪክን ይርከብዎም። ኣይገርመኩንዶ።

ኤዲሰን ኣብ እዋን ኩትትናኡ

ዝከመግሰዎ ጥቅስታት

“ብኹኩ ዓቕምኻ ክትገብሮ ክትክኽኩ ነገር ግበር። ድሕሪኡ ኣይትጨነቅ፡ ተሓጎስ።”

Meher Baba

“ብዛዕባ ሰባት ክትዛረቦ ዝኾነ ጽቡቕ ነገር ክንተደኡ ዘይሓይዩኻ፡ ንዓ ኣብ ጎድነይ ኮፍ በኔ”

Alice Roosevelt Longworth (1884-1980)

“ድኹም ሰብ ይቕረ ምባኔ የጸግሞ ንዩ። ይቕረ ምባኔ ካብቲ ዝሓየከ ወገን ክዩ ዝርከብ።”

Mahatma Gandhi

“ግክንተይቲ ክንተዘይትጽገበሮ ነይራ፡ ኩኩ ኣብ ዓካም ዘኩ ገንዘብ ትርጉም ኣምበይምሓዎን”

Aristotle Onassis (1906-1975)

“ኣብዲ ክንተዘይኩንኻ፡ ዝተራክዩኻ ምዝራብ ሓደገይና ክዩ።”

George Bernard Shaw (1856 - 1950)

“ጸኔማት፡ ካብ ጸኔማት ዘይኮነ፡ ካብ ብርሃን ክዩ ዝውከድ፡ ጽኔኪ ውን ካብ ጽኔኪ ዘይኮነ ካብ ፍቕረ ክዩ ዝውከድ”

Martin Luther King Jr.

ብሁኔ

“የኣዩ ኣነስ ክኾነላይ፡ ብሌሎ ክምርዶ?”

ሓንቲ ክቱር ባህሪ ሌሎ ዝነበራ’ሞ፡ ሕጹያ ኣሕጽር ኣቢልና ብባህላዊ ክዳን ኢና ክንምርዶ ምስ በላ፡ ናብ መሓዙታ ከይዳ ብእንጽርጽሮት ዝበለቶ

“ክመርዳወኪ’የ ጥራይ ኢሉኪ ከይከውን?”

ሰላማዊት ንመሓዛኣ ከተቕንእ ክትብል፡ “ሳሚ ትማሊ ዝበለኒ እንተዝነገረኪ፡ ካልእ ዋላ ሓደ ሰብ ክብለኒ ኣይክእልንዩ” ምስ በለታ፡ መሓዝኣ ተቐላጢፋ ዝሃበታ መልሲ

ዘስደጋጅ ጣቆታ

ሺሃብ ኣርኢዮ

ሂትለር ድጋም ናፖልዮን

ገለ ተመራመርቲ፡ ኣብ ህይወት ናፖልዮንን ሂትለርን መጽናዕቲ ብምክያድ ዘገርም ኣጋጣሚ ብምርካብ፡ “ሂትለር ድጋም ናይ ናፖልዮን” ኣብ ዝብል ኣካታዒ መደምደምታ በጺሖም ኣለዉ።

ክልቲኦም መራሕቲ፡ ካብ’ቲ

ስልጣን ዝጨበጡሉ ቦታ ወጻኢዮም ተወሊዶም። ናፖልዮን ኣብ ደሴት ኮርሲካ ተወሊዱ ንፈረንሳ ኣመሓዲሩ። ሂትለር ድማ ኣብ ሃንሪሪ ተወሊዱ ንጀርመን ኣመሓዲሩ።

ክልቲኦም ናይ ምስፍሕፋሕ ዝንባለ ዝነበሮምን ንኡስያ ክወሩ ፈቲኖም

ዘይተዓወቱንዮም።

ንናፖልዮን ዘቐልቀለ ሰውራ ፈረንሳ ኣብ 1789 ተላዒሉ። እቲ ንሂትለር ባብ ዘርሓወ ሰውራ ድማ፡ ኣብ 1918 ተላዒሉ። እቲ ናይ ዓመታት ፍልልይ 129 ዓመታትዮ።

ናፖልዮን ኣብ 1799 ኣብ ፈረንሳ ስልጣን ጨቢጡ። ሂትለር ድማ ንጀርመን ኣብ 1928 ከመሓድር ጀመረ። ሕጂ’ውን እቲ ፍልልይ 129 ዓመታትዮ። ናፖልዮን፡ ኣብ 1804 ውልቀ መላኺ ፈረንሳ ኮነ። ሂትለር ድማ ኣብ 1933። ናፖልዮን ንወራር ኡስያ ኣብ 1812 ፈለመዎ። ሂትለር ድማ ንኡስያ ኣብ 1941 ወሪሩ። ናፖልዮን ኣብ ኩናት ዋትረሎ፡ ኣብ 1815 ተሳዒሩ። ፈላጊት ውድቀቱ ድማ ኮነት። ኩናት ኖርማንዲ ድማ ኣብ 1944 ዓንዲ ሕቕ ሂትለር ዝሰበረ ፍጻሜ ነበረ። ኣብ’ዚ ኩሉ እቲ ፍልልይ 129 ዓመታትዮ።

ደርፉ ክስመዓሉ ዘገድድ ዝነበረ ንጉሰ

ሮማዊ ሃጻይ “ኒሮን” ሸሕኳ ድምጹ ሕማቕ እንተነበረ፡ ደርፊ ምድራፍ ይፈቱ ብምንባሩ፡ ነቶም

ላዕለዎት መኰንናቱ ሰሙናዊ ሰንበት ምሸት ኣገዲዱ ብምዕዳም፡ ኣብ መድረኽ ደይቡ ክደርፈሎም

የምሲ ነበረ።

ኣብ መንጎ ተንሲእካ ምኻድን ትኸስ ምባልን፡ ብሞት የቕጽዕ

ብምንባሩ፡ እቶም ዕዳማት መኰንናት፡ ምእንቲ ክገላገሉ፡ ኣምሲሎም ከምዛ ሃለዎቶም ዘጥፍኡ ኣብ መሬት ይስጥሑ’ሞ ተጻይሮም ይወጹ ነበሩ። እቲ ሃጻይ ድማ ካብ’ቲ ምድራፉ፡ እቲ ናታቶም ተግባራት ዝያዳ ባህታ ይፈጥረሉ ነበረ።

እቲ ዲታ ለማኒ

መጽሔት ደይሊ መይል “እቲ ህርኩት ሰራሕተኛ” ብምባል፡ ናይ ሓደ ካብ ቤቱ መዓልታዊ ጋሕጋሕ ምድሪ ብምውጻእ፡ ንሸምንተ ሰዓታት ሰራሕ 500 ዶላር ኣታዊ ዝረከብ ሰራሕተኛ ጽሑፋ። እዚ ሳይሞን ራይት ዝተባህለ ወዲ 52 ዓመት፡ ኣብ ዓመት 180 ሸሕ ዶላር ኣታዊ ኣለዎ። ብዘይካዚ ድማ፡ ኣብ ሓደ ካብ ዝበለጹ ከባቢታት ለንደን 450 ሸሕ ዶላር ዝግመት ውቁብ መንበሪ ዝ ይውግን።

ሳይሞን ግና፡ ነጋዳይ ወይ ድማ ሰራሕተኛ ቤት ጽሕፈት ዘይከኑስ፡ ለማናይዮ። ንልመና ከም ሰራሕ ቅድሚ ሓሙሽተ ዓመታትዮ ጀሚሩዎ። መሳሪሒታቱ ብላይ ክዳንን ሓንቲ “ጠምዮ ኣለኹ ዝ ዮብለይን” ዝተጻሕፉ ወረቐትንዮ።

“ሳይሞን ካብ ማእከላይ መነባብሮ

ዘለዎ ስድራ ዝተወልደ ኾይኑ፡ ብስነ-ቁጠባ ናይ ዲግሪ ማዕርግ ዘለዎዮ። እንተኾነ ግን፡ ‘ሰራሕ ኣይሓልፈለይንዮ’ ዝብል ሓሳብ ስለ ዝነገሶ፡ ነቲ ክብረት ዝህብ ሰራሕ ገዲፉ፡ ናብ ልመና ዓለም ተጸንቢሩ” ይብል ጸብጻብ ደይሊ መይል።

ዛንታ ሳይሞን ምስ ተዘርገሐ፡ ብቐጥታ ናብ ቤት ፍርዲዮ ቀሪቡ። ንኸልተ ዓመታት ከይልምንን ሓገዝ ሓካይም ስነ-ልቦና ክውከስን፡ ነዚ ምስ ዘይገብር ድማ ክሳብ ናይ ሓሙሽተ ዓመታት ማእሰርቲ ኣብ ዝባኑ ከም ዘሎን ተሓቢሩ።

“ባዕላይዮ እንጀራይ ዓጽዮ፡ ነዚ ቃለ-መጠይቕ ክገብር ፍቓደኛ ክኸውን

ኣይነበረንን” ይብል እቲ ነቲ ቃለ-መጠይቕ ንምክያድ፡ ካብታ መጽሔት ናይ ሓደ መዓልቲ ኣታዊኡ ዝተኸፍለ ሳይሞን።

ዘይንቡር ፍርዲ

ዝኾነ ገበነኛ፡ ብመሰረት እቲ ዝፈጸም ገበን ክቕጻዕ ንቡርዮ። ኣብ ገለ እዋናት ግን፡ ንኻልኣት መምሃሪ ክኾኑ ተባሂሎም፡ ደያኑ ዘይንቡር ፍርዲ ይህቡዮም።

- ◆ ሺሲተር ስታይለዝ ብ2007፡ ንጌል ሰለስተ ዓመት ቁልዓ ብምዕማጹዮ ተኸሲሱ። በቲ ዝገበሮ ገበን ድማ፡ 21 ዓመታት ጽኑዕ ናይ ሕልፈት ፍርድን፡ ብውሕዱ 140 ዓመታት ኣብ ቤት ማእሰርቲ ከይገበረ፡ ኣሞክሮ ከይግበረሉን ተወሲኑሉ።

- ◆ ብተመሳሳሊ ዳሮን ቢናን፡ ፎርድን ማክሎሪን ዝተባህለ ካልኣዮን ብ1999 ንሓንቲ ዓባይ ሰበይቲ ብምስራቕን ምግሳስን ተኸሲሶም፡ ን21,250 ዓመታት ተፈሪዶም። ይግባይ ድሕሪ ምባሎም ድማ፡ እቲ

ፍርዲ ናብ 500 ዓመታት ንዲልሎም።

- ◆ ብ1981፡ ዱድሊ ዊን ንበዓልቲ ቤቱን ሓዋን ሓማቱን ድሕሪ ምቕታሉ፡ ክልተ ሕልፈትን 10 ሸሕ ዓመታትን ክእሰር ተፈሪዱ።

- ◆ ኣመሪካዊ ፖፕ ጆ ብ1984፡ ኣብ ውሽጢ ሸምንተ ኣዋርሕ 10 ደቂ ኣንስትዮ ብምጭዋይ ዓሚጸውን። በቲ ዝገበሮ ተግባር ቅንጣብ ጣዕሳ ስለዘየርአዮ ድማ፡ ፍርዱ ማሕንቕትን 28 ሕልፈትን ተወሲኑሉ።

- ◆ ታይላንዳዊ፡ ሻምይ ቺፓሶ ኣብ 1998፡ ን16 ሸሕ ሰባት ብምድንጋር ልዕሊ 204 ሚልዮን ዶላር ወሲዱ። 141,078 ዓመታት ክእሰር ድማ ተበይንሉ።

- ◆ ኾዘ ኢሚሎ፡ ሱዋረዝ ትራቮርስን ጃማል ዙጃምን ብ2004፡ ኣብ ከተማ

ማድሪድ ባቡራት ብምፍንጃሮም፡ 191 ንጹሃት ሰባት ተቐቲሎም። ከም ሳዕቤኑ ድማ፡ ናይ ነፍስወከፍ ግዳይ 31 ዓመታት ማእሰርቲ ተበይንሎም። ብድምር 43 ሸሕ ዓመታት ክእሰሩ ተፈሪዶም።

- ◆ ጋብሬል ማርሽ ዝተባህለ እስጳኛዊ ጳጳስ፡ ብ1972 42 ሸሕ ደብዳቤታት ናብ ዋናታቱ ስለ ዘዮብጸሐዮ ተኸሲሱ። ንካልኣት መምሃሪ ክኸውን ተባሂሉ ድማ ን384,912 ዓመታት ክእሰር ተወሲኑ።

ፊደላቸው ከምግብ ጠንቁ ሐዳር

ፊደላ ላይ ዝተባህሉት ግብጻዊት ጎርባ: ናብ ቤት ፍርዲ ስድራ-ቤት ከተማ ካይሮ ሓደ አገራዊ ናይ ፍትሕ ፕሮግን አቕሪባ። ንሳ ኣብ ፕሮግና፡ ምስ በዓልቤታ ኣሕመድ መስዑድ ንሰለስተ ኣዋርሕ ፕራይ ዝቐጸለ ሓዳር ኣገንቲ ኣገባብ። ንሱ ግን ዘይግደስ ኣረጋግጥዮ ክትብል ከሲላ። እቲ ዘገርም፡ ኣሕመድ ኣዝዮ ህርኩት ሰራሕተኛን ፈቓር በዓልቤትንዮ። ኣብ ልዕሊ በዓልቤቱ ዘለዎ ፍቕር ንምግላጽ ድማ ህያባት ኣብ ምሃብ ድሕር ዘይብልንዮ። ኣብ መበል 25 ዓመት ልደታ ኣብ ሓደ ሆቴል፡ ፈተውትን መቐርብን ብምዕዳም ግሩም ዝኾነ ጽምብል ኣገንቲ ዳለወ። እዚ ንፊደላ ከተሓሳ ኣይከኣለን። እቲ ጽምብል ከይተዘዘመ ድማ “ፍትሓኒ” ክትብሉ ጀመረት።

ፊደላ “በዓል ቤተይ ብመንገዲ ማሕበራዊ መራኽቢታት ፍቕሩ ኣይገልጸለይንዮ” ብምባል ናይ እትኸሰስ።

ኣስዲባ ድማ “ስእሊን ስእሊ ወላዲተይን ምስ ዘርጋሕኩ “ላይክ” ይኹን ዝኾነ ኮመንት ኣይጸሓፈለይን። ስእልታት መርዓና ምስ ዘርጋሕኩውን ብተመሳሳሊ። ኣብ’ቲ ናቱ ፕሮፋይል ዝኾነ ስእሊ ኣይሰቐለን። እቲ ዝኸፍኣ፡ ኣብ መበል 25 ዓመት ልደተይ “እንቋዕ ሓጎስኪ” ዝብል ጽሑፍ ኣይጸሓፈለይን። እዚ ኣብ ልዕሊ ዝፍጽም ዘሎ ናይ ቴክኖሎጂ እገዳን ሸለልትነት ሓዳርንዮ። ሰባት ኣብ ልዕሊ ዘለዎ ፍቕር ብኸመይ ክፈልጡ’ዮም” ብምባል ናይ እቲ ንፍትሕ ዝደፋፍኣ ዘሎ ጠንቁ እትገልጽ። ኣሕመድ፡ ኣፉ ካብ ምርምጣጥ ሓሊፉ ዝኾነ ርእይቶ ኣይሃበን ኣሎ። ብዙሓት ወገናት ግን ንተግባራት ፈሪሓ፡ “ስድነት’ዮ” ብምባል ይገልጹዎ ኣለዉ።

***

ኣንቲ ግብጻዊት ሰበይቲ፡ በዓል ቤታ ኣብ ቅድሚ ፊደላቡ ንሰዓታት ብምዕናዳን፡ “ሓዳር የብለይን” ዝብል

ጽሑፍ ክጽሕፍ ስለ ዝረኣየቶን፡ ነቲ ምግዳስ ዝኣበያ ሰብኣያ ብኹፍ እንከሎ ተሳላቶ። እቲ ብኸቢድ ዝተሃሰየ በዓል ቤታ ንኹሉ ናይ ዕርቁ ፈተነታት ብምሕሳም ክፋታሕ ብምውሳኑ ንሳውን “ወይ ንዓይ ወይ ንፊደላ ቡክ ይምረጽ” ብምባልን ጉዳዮም ዛጊት መዓልብ ኣይረኽበን። ግብጻዊ መምህር ስነልቦና ሙሕሰን ዓጥያ “ወልፊ ፊደላ ቡክ ልክዕ ከም ካልኣት ወልፍታት ሓደገኛ ምዃኑ፡ እዚ ፍጻመ ዓቢ መረጋገጺ’ዮ” ይብል። ኣይረኽበን። ግብጻዊ መምህር ስነልቦና ሙሕሰን ዓጥያ “ወልፊ ፊደላ ቡክ ልክዕ ከም ካልኣት ወልፍታት ሓደገኛ ምዃኑ፡ እዚ ፍጻመ ዓቢ መረጋገጺ’ዮ” ይብል።

ሳላ ኣፍቃሪቱ ዝተፈትሐ ምናኽ

እንግሊዘዊ ወተሃደር ሆረስ ግረስሊ፡ ኣብ ካልኣይ ኩናት ዓለም ኣብ 1940’ዮ ብሰራዊት ጀርመን ተማሪኹ። ንሱ፡ ካብ’ቲ መዳጎኒ ምናኽት ዝነበረ መዳሰከር፡ 200 ግዜ ናይ ምህዳም ፈተናታት ኣካይዱዮ። ነብሱ ከድሕን ዘይኮነ ግና፡ ነታ ኣብ’ቲ መዳጎኒ ተላልዩ ዘፍቀራ ጀርመናዊት ጎርባ

ንምርኣይ’ምበር። ንዘንታ ግረስሊ ዝሰምዐ ላዕለዋይ ሓላፊ ሰራዊት ናዚ ዝነበረ ሄንሪክ ሂምለር፡ ናብ’ቲ መዳሰከር ብምብጻሕ፡ ምስኡ ዝተራኸበ’ዮ። ግረስሊ እውን ካብ’ቶም ቀዳሞት ዝተፈትሑ ምናኽት ኩናት ነበረ። እቲ ዘገርም ግና ሳላ ኣብ ኣፍቃሪቱ ዘርኣዮ ክቱር ተወፋይነት ካብ ማእሰርቲ ናጻ ምስ ተባህለ፡ ናብታ ኣዛራቢት ዝኾነት ኣፍቃሪቱ ዘይኮነስ፡ ናብ’ቲ ኣብ ዓዲ እንግሊዝ ዝርከብ ገዝኡ ምምርሖ’ዮ።

በርቂ እንተፈትዮ

እንግሊዘዊ ማጀር ሳመር ፎርድ፡ ኣብ 1918 ኣብ ቀዳማይ ኩናት ዓለም፡ ኣብ ፈረንሳይ እናተዋኸ እንከሎ፡ በርቂ ስለ ዝሃረግ፡ ታሕተዋይ ክፋል ኣካላቱ ለመሰ። ድሕሪ ነዊሕ ዓመታት ምስ ሓወዮ ድማ፡ ዳግማይ ኣብ 1924 ናይ በርቂ ማህረምቲ ስለ ዘጋጠሞ፡ የማናይ ክፋል ኣካላቱ ለመሰ። ድሕሪ ክልተ ዓመታት ምስ ሓወዮ ሕጂውን ኣብ ከባቢ መንበራኡ እናተዛወረ እንከሎ፡ ሳልሳይ ግዜ ናይ በርቂ ማህረምቲ ኣጋጠሞ፡ ሽዑ ግን ኣይሰረረን። እታ ሳልሳይቲ ለኮሚቴያ ነረ። ድሕሪ ዓመት፡ እቲ ሳመር ዝተቐበረሉ መካነ መቐበር፡ ብበርቂ ተሃርመ። ሓደ መቐበር ፕራይ ድማ ብከቢድ ዓገዶ። እቲ ዝዓነወ መቐበር ናይ መን ምዃኑ ምንጋር፡ ዘድጊ ኣይመስለናን።

ክቱር ባህጊ ውላድ

ቪዲዮ ፋሲሎቭ ዝተባህለት ፍላጊዮት፡ ካብቲ ሓረስታይ በዓልቤታ ፋሲሎቭ ዲሞኔትሪ 69 ቁልዑ ወሊዱ። ኣወላልዳኣ፡ 16 ግዜ ማናቱ፡ ሸውዓተ ግዜ ሰለስተ ማናቱ፡ ኣርባዕተ ግዜ ድማ ኣርባዕተ ማናቱ ነይሩ።

ከቲታት ጥዕናታ ኣደ ክዳኸም ብምጅማሩ ምውላድ ምስ ኣቋረጸት፡ እቲ ልዑል ባህጊ ውላድ ዝኸበሮ ሓረስታይ በዚ ከይዳገበ፡ ብምስጢር ካብ ካልእ ሰበይቲ ቁልዑ ወሰኹ።

ፋሲሎቭ ዲሞኔትሪ ካብታ ዳሕረወይቲ፡

ሸዱሽተ ግዜ ማናቱ፡ ከምኡውን ክልተ ግዜ ሰለስተ ማናቱ ብድምር 18 ቁልዑ ወሊዱ።

ስቡሕ ከንፈር ስቡሕ ገዝሚ

ኣብ ኢትዮጵያ እትርከብ ቀቢላ ሰርማ መጠን ጽባቀ ጎርዞ ብመሰረት ግዝፊ ሻንጅታያ እትልክዕ፡ መርዓኣ ዝቀረበ ጎርዞ ሰርማ ንታሕተቶይ ቆሎ ስና ብምስዳድ፡ ከንፈራ ትስቆርሞ ካብ ጭካ ዝተዳለወ ንእስ ዝበለ ቀሌብት ተእትወሉ። እቲ ሰቋር ብዝገፍሐ ድማ፡ ካልእ ዕብይ ዝበለ ናይ ጭቃ ቀሌብት ተእቲ። እዚ መስርሕ ዕለተ መርዕኣ ምስ ኣኸለ ተቋርጾ። እቲ ዝቀረበ መጠን ገዝሚ ድማ፡ ብመጠን ግፍሒ ምስቋር ከናፍራ ይውስን። እዚ ልምዲ፡ ኣብ ገለ ካብ ከባቢታት ደቡብ ኣመሪካ ብተመሳሳሊ ይፍጸምዮ።

ኣብ ባሊ ድማ ከናፍርታ ጎርዞ ኣብ መበል ዓሰርተ ሓመሽተ ዓመታ ብምስቋር፡ እቲ ነጅል ምእንቲ ክገፍሕ ናይ ክርቢት ፍረ

ይውተፎ። ኣብ ሰሜን ጫድ፡ ታሕተወይቲ ከንፈር ብምስቋር ፍትሊ ይእሰራ። ኣብ ባምባይ ዝበሃል ከባቢ ኣፍራቃ ድማ፡ ክልቲኡ ጫፋት ከናፍር ብምስቋር፡ ፍሽኽ ኣብ ምባልን ምዝራብን ዝንቀሳቐሳ ደቀቅቲ ፍረ ክርቢት ይውትፋሉ።

ዝፍን ስቡሕን ከናፍር ዘለዎ ጎርዞ፡ ኣብ ብዙሕ ከባቢታት ከም ሰሓቢትያ እትጥመት። ኣብ ብራዚልን ቀቢላታት ደቡብ ሱዳንን ድማ ኣመና ተባሃሊትያ። ኣብ ምዕራባዊ ዓለም ዝርከባ ጎራዙ ብወገን ስቡሕ ከናፍር ክውንና፡ ፕላስቲካዊ መጥባሕቲ የካይዱ።

ንዝተሳዕረ መግረፍቲ
ጸወታ ኮዕሶ እግሪ መጀመርታ ቅድሚ 3 ሺሕ ዓመት ቻይና እያ ኣተኣታትያዮ። በቲ ሽዑ ዝነበረ ሕጊ ኸኣ፡ እቶም ዝሰዓሩ ናይ ገዝብ ሽልማት ክረኽቡ ከለዉ እቶም ዝተሳዕሩ ኸኣ ብሓላንጊ ይግረፉ ነይሮም።

ሬድቡል “ዓዳሊ መንገብንብ!”

ክሪስ ማልዲ ዝተባህለ ኣመራካዊ “ሬድ ቡል ምስ ሰተኹ ከምቲ እቲ ትካል ኣብ ጥርመዛ ዝጸኣፎ፡ ‘ሬድ ቡል ድሕሪ ምስታይካ ናብ ዝደለኻዮ ቦታ ዝወሰድ መንገብንብ ይህበካዮ’ “Red Bull gives you wings” ዝበሎ፡ ማእቲ ጠራመዛ ሰትዮ መንገብንብ ስለዘይሃበኒ እቲ ትካል ናይ 13 ማልዲን ዶላር ካሕሶ ይሃበኒ” ኣሉ ክሲ መስሪቲ።

እቲ ናይ ክሲ መጸዋዕታ ዝበጸሐም ሓለፍቲቲ ትካል፡ ተቐላጢፎም ንክሪስ ብምርካብ ብዝሓብዙ ብዘይተፈልጠ መጠን ገዝብ ኣፍ ክሪስ ዓቢሶምን ናይ ዕርቂ ስምምዕ ፈጸሞም።

ነቲ ጉዳይ ዝዳኒ ዝኸበረ ዳኛ ብወገኑ፡ ድሕረዚ ዝመሳሰል ጥርጉን ምስ ዝቐርበሉ እታ ትካል ክሳብቲ ጸሓፍ ትኣልዮ ንክሲ ወከፍ “መንገብንብ ኣየውጸእኩን” ዝበለ ከሳሲ፡ ዓሰርተ ዶላርን ክልተ ጥርመዛን ካሕሶ ክትህቦ ምዃና ሓቢሩ ኣሎ።

ንክሪስ “ብላዕ ኣሉም” ዝብል ሳዩ ዝሃባ ጋዜጣታት ኣመራካ፡ ትካላት ኣብቲ ዝኸበርኦ መወዳደሩ ከጥንቅቓ ማዲያን።